

A Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék

2224.200

**HARVARD COLLEGE
LIBRARY**

**FROM THE FUND GIVEN
IN MEMORY OF
GEORGE SILSBEE HALE
AND
ELLEN SEVER HALE**

U. 10. 100

A

GYÖNGYÖSI LATIN-MAGYAR
SZÓTÁR-TÖREDÉK.

*

VERESS IGNÁCZ MÁSOLATA FELHASZNÁLÁSÁVAL

KÖZREBOCSÁTOTTA,

BEVEZETÉSSSEL ÉS JEGYZETEKSEL ELLÁTTA

MELICH JÁNOS.

Ára 2 frt 50 kr.

BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1898.

Veress Ignác

A

**GYÖNGYÖSI LATIN-MAGYAR
SZÓTÁR-TÖREDÉK.**

*

VERESS IGNÁCZ MÁSOLATA FELHASZNÁLÁSÁVAL

KÖZREBOCSÁTOTTA,

BEVEZETÉSEL ÉS JEGYZETEKSEL ELLÁTTA

MELICH JÁNOS.

BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1898.

2224. 200
✓

HORNÝANSZKY V., BUDAPEST.

A Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék.

A Magy. Tud. Akadémia könyvtárában Johannes Balbus de Janua „Catholicon“ czímű könyvének 1487-dik évi, velencei kiadásához egy 39 a/b lapra terjedő latin-magyar szótár van kötve. A szótár nem teljes, a mennyiben csak az Abba—Cilones közé eső latin szavak vannak meg benne; így is azonban 4671 latin szó van a kéziratban, körülbelül ugyanannyi magyar szó társaságában. Ennek a kéziratnak következő története van.

I.

Döbrentei Gábor, a Magyar Tudós Társaság titoknoka, az 1835-dik évi, hatodik nagygyűlés elé „terjeszté, hogy gr. Dessewffy József t. tagnak az iránt irt volna, tudná meg előle-
gesen, mik volnának a' jászói conventben, régi magyar nyelvre nézve emlékezetes irások. 'S eléadatott a' jászói prépostnak Richter Alajosnak e' tárgyban a' tisztelt grófhhoz julius' 17 d. költ azon válasza, hogy az említett convent' levéltárában az 1550 évet megelőző magyar kézirat ugyan nincs, de van 1559-ből, 1560-ból, 1568-ból, 1575-ből stb., mellyeknek lemásolatására, a' szokott törvényes uton eszközés után a' prépost magát készséggel ajánlá, 's hasonló tárgyban a' leleszi conventhez is már irt; ajánlkozék ekkor Döbrentei Gábor, mint a Régi magyar nyelvemlékek' szerkesztője, Jászóra és Leleszre teendő hivatalos utra, mellyen a' két conventben e' tárgybéli elhatározóbb vizsgálatot tegyen, nem kívánván több utiköltséget felénél, mennyibe neki az egész út kerüend. Az ülés elfogadta ezt, 's az ajánlkozót mint megbizottját kívánta kiküldeni az Igazgatóság' hozzájárulásával 's az elnök' ajánló leveleivel (A' M. T. Társaság' évkönyvei 3 : 21, 22)“.

Döbrentei, mint az Akadémia kiküldötte még ugyanabban az évben megkezdte kutató útját s erről az útról az 1836-dik évi akadémiai nagygyűlésnek terjedelmes jelentésben számolt be. E jelentés szerint Döbrentei összesen tizennégy levéltárban, illetve könyvtárban kutatott; — e tizennégy hely közt van a gyöngyösi Szent-Ferencziek könyvtára is. Erről a könyvtárról a jelentés ezeket mondja: „November 20-dikán vezete abba p. Magócsy István guardian. Rendkívüli hideg miatt, lehetetlen volt benne sokáig keresgelnünk. Igeré hát maga tenni azt ki-kelettel“. Magócsy beváltotta szavát, mert az 1836-dik év tavaszán, május harmadikán hat könyvvel állított be Döbrenteihez. Mind a hat könyvben becses régi magyar írások voltak. Döbrentei részletesen leírja jelentésében mind a hat könyvet. Ötödikül ezt sorolja fel:

„Latin grammatica és szókönyv. Czímlapja nem lévén meg, végéről tetszik ki: Opus precalū dictū Catholicon, a fratre Johanne Januensi ordinis frat. predicator. Venetiis MCCCCLXXXVIj. (1487.) In folio. Góth betűkkel. Latin szavak, latinul magyarázva.

Ehhez egy latin magyar szókönyv van kötve, melly A-tól Cilenes szóig foly, 's a' többihez vonalozás áll készen. Hat féle kéz látszik az iráson. Mutat 1600 elejére. Szélen némelly betü itt is el lévén vágva, e' megkezdés későbbben köttetett ide (Évkönyv 3 : 117)“.

Döbrentei mindazt, a mit Gyöngyösről Magócsytól kapott, közölte a „Régi Magyar Nyelvemlékek“ közt; *egyedül e „latin-magyar szókönyv“-nek kellett egész a mai napig kiadatlanul hevernie, el-el tűnnie s aztán újból felfedeztetnie.*

A magyar nyelvtudomány művelői közül elsőnek Mátyás Flórián tanulmányozta a kéziratot abból a czélból, hogy „Magyar nyelvtörténeti Szótár-Kisértet“-ében (Pest 1868—71) nyelvi adatait felhasználja. Művének végén, az „Idézett írók és művek Jegyzék“-ében aztán így írja le e kéziratot: „Régi Szótár (Rsztr.) a 16-ik század első feléből, az akad. könyvt. (LXX. lp.)“.

Mátyás e kéziratból igen kevés adatot jegyzett ki; szótárában mindössze a következő idézetek vannak Rsztr.-rel ellátva:

1. *Achel-chalybs* R. sztr. 54 — Szótár-Kisértet 4 lp.

2. *Aggostyán*, annosus Rsztr. — Szk. 13.
3. *Alutsagh*, caries, vetustas. Rsztr. — Szk. 52. Mátyás megjegyzi: „Talán *aultság?*“
4. *Fertelmes személyöknek apro palastyok*, — amiculum meretricum. Rsztr. — Szk. 61.
5. Ames amitis, g. m. pertica aucupalis, *madaraszo algywsagh*. Rsztr. — Szk. 112.
6. *Berhe bracca*, subnectale. Rsztr. — Szk. 216.
7. *Zeoleo buytas*: begina. Rsztr. 46 — Szk. 280.
8. *Hay bokor, üstököd*, capillus, caesaries. Rsztr. 50 — Szk. 282.
9. *Babukkolny*, baubare, *ugatnia*. Rsztr. — Szk. LXIII.
10. *Job es balogh kezely egyenlőképpen elő* (élő). Rsztr. — Szk. LXV.

Ez idézetekből látható, hogy Mátyás Fl. nem aknáta ki a Gyöngyösi Szótár adatait; a Szótár-Kisérltet *A* — *borul*-ig terjed ugyan, azonban mégis kevesellenünk kell azt a 10 adatot, a mit Mátyás a Rsztr.-ból idéz.

A Gyöngyösi Szótárt hasztalan keresték a Nyelvtörténeti Szótár szerkesztői: Szarvas és Simonyi. Mátyás nem írta meg pontosan, hol található meg e szótár, s mindenekelőtt pedig nem írta meg azt, hogy az akadémiai könyvtár melyik colligatumban lelhető fel. Mátyást menti az a pár sor, a mit Szótár-Kisérltete forrásai jegyzékéről mond: „Nem adhatom e jegyzéket oly teljesen, mint akarom vala: mert nincs kezemnél nagyobb szótári művem összes kézírata. Csak *emékezetből* jegyzem e keveset, s történhetett tévedésemért engedelmet kérek“ (lásd műve LXIX. lapján). Említettem, hogy Mátyás mindössze tiz adatot vett ki a Gyöngyösi Szótárból; a Nyelvtörténeti Szótár, bár fölhasználta Mátyás Szótár-Kisérltétét, e tiz adatot se vette föl mind. Pedig a Gyöngyösi Szótár *agostyan* szava csak megerősítette volna a Pesti adatát („Mondja egy *agostyan* roka neki“ NySz), vagy az *alutsagh* a MA. és PP.-ét. Idézve van azonban az *algywsagh*; még pedig így: „Ames, pertica aucupalis, *madaraszo algyusagh* [helyesen: *algywsagh*] Régi szótárból MF. (NySz. 1, 29)“.

Még a Nyelvtörténeti Szótár szerkesztésének ideje alatt

jelent meg *Hellebrant A.* összeállításában „A magyar tudományos Akadémia könyvtárában levő ősnymtatványoknak jegyzéke Bpest 1886.“, a mely mű a legnagyobb lelkiismeretességgel írja le mind a szótárt, mind pedig azt a könyvet, a melyhez ez a szótár kötve van. E leírásból idézem a következőket: „Liber olim r. r. patrum Franciscanorum Gyöngyösiensium erat, quod ex verbis tegumento libri impressis apparet: „V. Con. Gyön. Ord. Min. 1758.“ *Operi affixum est fragmentum lexici latino-hungarici*, 73. folia complectens, saeculo XVII. scripti“ (100 lp.). — Hellebrant bibliographiai munkájának e helye elkerülte a szakkörök figyelmét s a szótár kiadása, földolgozása megint csak várta a maga munkását.

1893-ban hívta fel a szótárra az Akadémia figyelmét Szily Kálmán főtitkár, a mikor is az első osztály november 20-diki ülése elé „Egy feledésbe ment régi latin-magyar szótárról“ címen mind a kézirat történetére, mind pedig a kézirat korára és nyelvi részére kiterjeszkedő, alaposan megokolt jelentést nyújtott be. Ez a jelentés, mint jegyzőkönyvi melléklet az „Akadémiai Értesítő“ IV: 694. lapján jelent meg. A főtitkár jelentését ezzel zárta: „Kötelességemnek tartottam, t. osztály, a figyelmet e nyelvemlékünkre fölhívni, a mely bizonyára megérdemelné, hogy nyelvészeink egész tüzetesen földolgozzák“.

A főtitkár ügyszeretetének és buzgalmanak köszönhető, hogy a terjedelmes kéziratot Veress Ignác nyugalmazott főigazgató lemásolta. — E másolat felülvizsgálását, a szótár-töredék sajtó alá rendezését a Nyelvtudományi bizottság e sorok írójára bízta. — Ezt a felülvizsgálatot és sajtó alá rendezést, valamint a következő sorokat nem tudtam volna úgy elvégezni, oly részletesen megírni — különösen a mi a források megállapítását illeti, a honnan a latin szöveg merítve van, — ha segítségemre nem jön Szily Kálmán főtitkár úr a maga nagytudományú útbaigazításaival, széleskörű fölvilágosításaival. Fogadja e helyütt is nagybecsű támogatásáért őszinte köszönetem kifejezését.

II.

A Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék, a mint az az elmondottakból is látható, Johannes Balbus de Janua „Summa que vocatur Catholicon“ című könyvének 1487-iki kiadásához van kötve. Balbus könyve 1460-tól 1520-ig körülbelül húsz kiadást ért (vö. Brunet, 3:1:501, Graesse 3:451, Panzer 6:65, Hain 1:286) s e kiadásokból hazánkban a rendi könyvtárakban nem egy példány található. A gyöngyösi ferenczrendiek könyvtárában is van az 1487-iki kiadáson kívül még egy, a melyről még megemlékezünk. A szótár-töredék a Catholiconnak 1487-iki kiadásához van tehát kötve; a kézirat első lapja a Catholicon utolsó lapjával össze volt ragasztva; Szily főtitkár úr e két lapot abban a reményben választatta szét, hogy talán vagy az egyik, vagy a másikon lesz valamelyes írás, bejegyzés, a melynek a szerzőre vagy szerzőkre, egyáltalában a kéziratra valami vonatkozása lesz. A bekötött levelek száma 39; ezek közül 36a/b + 37a. oldal tele van írva, még pedig két oszloposan; a 37b. oldalnak első oszlopa háromnegyedrészből szintén be van írva. A 37b—39b-ig terjedő lapok üresek, de gondosan meg vannak vonalazva, a mi kétségtelenül bizonyítja, hogy az írók további munkája elé valami olyan akadály gördült, a mely lehetetlenné tette a kézirat teljessé tételét.

A kéziratnak a Catholiconhoz való kötése határozottan a gyöngyösi ferenczrendiek munkája. Bizonyítja ez állítást a könyvré rányomott „V. Con. Gyön. Ord. Min. 1758.“ is; bizonyítja továbbá az a körülmény, hogy a gyöngyösi ferenczrendiek könyvtárában most is — ugyanezzel a bejegyzéssel, a Catholiconnal teljesen egyező kötéssel, több könyv látható. A bekötéskor a könyvkötő kése nem egy sort vágott le a kéziratból. E levágásokon kívül a 13a. oldaltól végig valamennyi levélnek le van vágva az alsó sarka; ez a levágás azonban nem történhetett a könyv bekötésekor. Valószínű, hogy már előbb is megvolt. E két csonkításhoz hozzájárul még az is, hogy a kéziratot a moly több helyen kirágta. E három körülmény a kézirat pontos visszaadását gyakran megnehezíti.

A mi már most magát a kéziratot illeti, összesen öt író

munkája. Ezek közül az írók közül egyet se tudunk megnevezni,¹ azért az írókat A., B., C., D., E. betűkkel jelzem. Az öt író közt a terjedelmes kézirat a következőkép oszlott meg:

- A. író írt: Abba-tól — Archisinagogus-ig;
- B. „ „ Archisterium-tól — Asserere-ig;
- A. „ „ Assertor-tól — Azolos-ig;
- C. „ „ Baal-tól — Baro-ig;
- A. „ „ Baronissa-tól — Bella-ig;
- B. „ „ Bellum-tól — Calatus-ig;
- A. „ „ Calati-tól — Celebriter-ig;
- D. „ „ Celebresco-tól — Cementarij-ig;
- E. „ „ Cementicus-tól — Cilonis-ig.

A mint ez összeállításból is látható, legtöbbet írt az A. író, mert ez a 4671 latin cikkelynek több mint a felét írta. Legkevesebbet dolgozott a kéziraton a D. író, mert az ő munkája összesen csak egy lapra terjed.

Ez az öt író, a kézirat jelen alakjából ítélve, csak mint másoló fogható fel. Hogy egyiküknek másikuknak van-e valami szellemi része is a szótár-töredék megszerkesztésében, azt adatok híján nehéz eldönteni. Másolói tisztükre azonban magából a kéziratból is van bőven bizonyíték s ez a körülmény bizonyítja egyszersmind azt is, hogy a kézirat jelenlegi alakja is másolat. A kézirat másolat voltára álljanak itt a következő bizonyítékok:

A kézirat aránylag nagyon tisztán, kevés törléssel van írva; a hol pedig törlés van, az rendszeren abból származik, hogy a másoló az előtte fekvő szöveg egy-egy sorát gyakran átugrotta s írta a következőt. További írása folyamán azonban észrevette

¹ A főtitkár úr által szétfejtett két lap egyikén ez áll: . . . dominicus petris dedit paulo feketw ad edificandum et thomas cipa a signant (?) ad manus domini martinj. — Ezután a XVI. sz. legelejére valló kézirással: Quare . . . paganitatem Incurrit quicumque se . . . anum asserit et sedj apostolice obedire contempnit Scriptum est propheta loquens Ruine, et rursum dominus per prophetam dicit Causa Ruine populi sacerdotis malj. Valamivel lejjebb, újra az első kézírásával: Vpupam Greci vocant que stercora humana comedit si verum est, an Non et ego Nequaquam Credo quia Vpupa vocatur *bwdős: daduk*. — Ez a *büdös daduk* ebben a formában a régi nyelvből ismeretlen volt. Vö. *büdös babuk*. NySz. E nehezen kibetűzhető sorok elolvasásában segítettek: Szily K., Borovszky S., Schönherr Gy. és Veress Ignác.

tévedését s kihuzta a nem helyére került latin vagy magyar értelmezést.

A Gyöngyösi szótár-töredékben pl. ez áll :

1. *Cautum est : significat prouisum est : seu prouidendum est* hozzaya lattatoth; s e czikkből a „*seu prouidendum est*“-et kitörülte, mert az utána következő czikkben ez áll : *Caucio est : i. cautione opus est : seu prouidendum est : hozza latando: stb;*

2. *Cauteria : instrümentum est, quo note imprimuntur : pecheth Vas : et quo morbi alioquin insanabiles inuri solent, Swthó vas: vel: belegző [tollh. belegző h.] was : et quo morbi alioquin ; a quin írásánál észrevette, hogy már egyszer leírta s az utolsó részben az „et quo morbi alioquin“-t kitörülte;*

3. *Altanus : ventus : qui in alto volat : i. pelago est : Ten-górón valo szély. — A volat-ot kitörülte, mert ez a rá következő „Altiuolans : qui in alto volat : feny repülő madar : mikeppen keselyű“ czikkben van helyén. — Számptalan ilyen tollhibát idézhetnék (cioo, alliatum, alo, astatui, appello stb), a melyek csak úgy történhettek meg, ha a másoló előtt kész kézirat feküdt, a melynek másolása közben szeme egyszer-kétszer megtévedt, egy-egy sort átugrott. Ezen a bizonyítékon kívül van még egy, a mely nézetem szerint még fontosabb, s ez az, hogy az egyik író pl. megírja a czikket félig, s a másik minden megakadás nélkül folytatja. Ez az eset van pl. a *Calatus*-szónál. A Szótár-töredékben a B. író kézírása a *Calatus*-szóval végződik s ő ennyit ír: „*Calatus canistrum koszaar. uel as Iuegnek toka : uel mind tokostul as Iuegh. pap(ias) dicit.*“ Ekkor az A. író így folytatja : „*Calati : cyathi : canistri, de virgis : angusti infüdo : Lati in ore : Iüegh kosar, ky wezöböl fonattatott.*“ — Ha már most figyelembe vesszük azt, hogy mind az A., mind a B. latin szövege a *Catholicon*ban, a Szótár-töredékkel egyezően — így van meg : „*Calatus canistrum . . . Papias vero dicit : calati ciati canistre de virgis : angusti in fundo : lati in ore*“, okvetlen azt kell föltennünk, hogy a félbe maradt czikket az A. író csak úgy tudta folytatni, ha előtte kész szöveg feküdt. E három bizonyíték mellé sorolható még az is, hogy a másolók a kéziratot több helyt nem jól olvasták ; *abiges* és *abactores* czikk alatt pl. az A. író azt írja, hogy ‚barom eorzeo‘, pedig mind a latin szó, mind*

pedig az *abactores*, *abigeatus* : barom orzasz czikk bizonyítja, hogy az *abiges* csakis „barom orzó“ lehet. — Azt se szabad felednünk, hogy ha e kézirat nem másolat, mikép magyarázható meg az, hogy az egész szótárban nincs egyetlen egy czikk sem, a mely két egyenlő latin értelmezéssel fordulna elő. Egy-egy szó előfordul kétszer is (vö. *ambro*, *appelo*, *balatro* stb.), de a kétszeri előfordulás sohase egyező a latin értelmezésben. Hogy csak egy példán bizonyítsam ez állításomat, ott van az *ambro*, a mely egyszer így van értelmezve : *Ambro* : est quedam species chara : Nemy draga festek : *szyn* ; egyszer meg így : *Ambro* : deuorator : profusus : luxuriosus : glutto : consumptor patrimonij : Zabalo torkos : feslett : *Bwya* : bęlendós : Jozsagnak el pusztityoia ; sőt megvan a szó még harmadszor is, s itt úgy áll : *Ambro* : lectator : vel, qui bene scit iúdiacre de sapore ciborum : Lyboszó : vel : Jo szagath, ky Jo Jsżw etketh tud fószni.

A felhozott adatok eléggé bizonyíthatják, hogy a Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék jelenlegi kézírata másolat, s az őt író másoló. Arra, hogy ez az őt író egyszersmind szellemileg is részt vett volna a munkában, magából a szótárszövegből semmiféle bizonyítékot se lehet fölhozni. Van azonban az őt író helyesírásában egy föltűnő jelenség, a mely azt látszik bizonyítani, hogy ez írónak valamelyes szellemi részük mégis csak lesz a munkában. A másoló rendesen követi eredetije helyesírását, s bele is vegyíti itt-ott, mondjuk, a maga orthographiáját. Arra nem igen lehet gondolni, hogy azzal az elhatározással fog hozzá a másoláshoz, hogy az eredetit a maga írása szerint átírja. A mi őt másolónk mindegyike máskép ír ; az *A.* író pl. *w*, *ó*-vel *o*, *ő*-t is jelel, a mi a többi írónál nem fordul elő. Viszont a *B.* író majd mindig *ő*-t ír, egészen a mai helyesírás szerint. A *D.* író az *ő*-t mindig *ó*-nek, az *ű*-t néha *ó*-nek írja, a mi meg a többi írónál nem fordul elő. Csak is az *A.* író ír *ę*-t, míg ellenben a többi egyszerű *e*-t a magyar szövegben. Ez az ötféle helyesírás nem igen magyarázható úgy, hogy az írók előtt egységes eredeti feküdt. E helyesírási eltérések mellé még egy pár fordítási adat csatolható. Vannak olyan tévedések, a melyek csak szellemi munka s nem másolás közben keletkeznek. A mi szótárunkban pl. ez áll : „*Arseurse* : dicitur arbor : *faa* : i. auerte ignem

tauosztasd el as tűseth“. Arseuerse soha se jelentett ‚arbor‘-t, hanem mind Calepinus, mind Papias és a Catholicon szerint tuscarum lingua = auerte ignem. A hiba onnan eredt, hogy a Catholiconban ez áll: Arseuerse dicitur ab ardeo . . . i. auerte lignem. Másolás közben az ardeo-t elnézte arbor-nak s nagyon természetesen fordította ‚fa‘-nak. Egy másik ilyen eset az Aepolium. A Szótár-töredékben ez áll: Aepolium: „Caprarum Rex: *kęchkek kirallya: feyedelme: Chordayu*“. Ha már most azt kérdezzük, hogy mikép kerül a ‚chordaya‘ a ‚feyedelme‘ mellé, megmagyarázza Calepinus, a hol csak ennyi ál: „Aepolium Caprarum grex.“ A mi írónk a ‚grex‘-et elnézte rex-nek s írta *feyedelme*, később pedig észrevéve tévedését, lefordította a ‚grex‘-et. Az armomancia cikknél pl. ezt olvassuk: „Armomancia. diuinacio que fit in armis *fegyuerben való uarazlaas*“¹. A Catholiconban pedig ez áll: „Armomantia tie: diuinatio que fit in armis. i. in scapulis bestiarum“. A mi írónk csak a „que fit in armis“-t fordította és írta le, s így az „in armis“-nak nem adott egész jó értelmezést.

Az ilyen s hasonló tévedések (vö. 2216., 2391., 3676., 4284.) meglehettek az eredetiben is, s a mi öt emberünk szolgálilag másolt. Ha azonban másolt, mért nem használt egységes orthographiát, mikor az eredeti fogalmazás valószínűen csak egyféle helyesírással volt megírva. Az se valami kedvező az öt másolóra, hogy ők az arbor-féle hibákat észre nem vették.

Daczára az öt író különböző helyesírásának, részemről mégis úgy tartom, hogy ezt az öt írókat egyszerűen másolónak kell tekintenünk. Ha nem másolók, magyarul jól kellett tudniok. Miért fordul elő mégis *Jo szagath: Jo szakach* helyett (ambro alatt), *bolch: bolth, feldamadas: feltamadas* helyett, vagy *aboido, abüdere abcido, abcidere* helyett; *aceronitus: aceronicus* helyett stb. A *c*-nek *t*-vel s a *t*-nek *d*-vel való felcserélése csakis hibás olvasás eredménye; ennek a két betűnek az összezavarása a kéziratokban a leggyakoribb jelenség. A magyar részben való hibák közül csak egyet említek s ez a *k*-nak *g*-vel s a *g*-nek *k*-val való fölcserélése (*szagath* = *szakach*, *erzegensęg* = *erzekensęg*; *vndoghsagh: cęnositas*; *ęgessegh*

¹ Erre Bartal A. volt szives figyelmeztetni.

— auricularis, erzekensek ; van legalább tíz példa). Ez a csere inkább azt mutatja, hogy a hibát elkövető másolónak nem volt anyanyelve a magyar. Az ilyen helyesírásbeli eltérésekből tudta pl. Vondrák megállapítani, hogy a legrégebb szlovén nyelv- emléket, a Freisingeni töredékeket német papok írták. Én ilyen messze menő következtetést nem akarok vonni, de meg kell ezt a bizonyítékot is említenem akkor, mikor azt a nézetemet nyilvánítom, hogy a Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék másolat s az öt másolónak semmi szellemi része sincs a mű megalkotásában.

Szántszándékosan használom e szót : mű, mert a Gyöngyösi szótár-töredék tudatosan készített irodalmi termék. Lesz módomban ez állításomat megbizonyítani, előbb azonban lássuk, ki, illetve kik csinálhatták a Gyöngyösi szótár-töredéket s esetleg hol, s mikép készült.

Az egyedüli forrás, melyből meríthetünk, egyes-egyedül a meglevő szöveg. Az író, illetve írók egyéniségére az „apud nos, vocamus, in patria nostra stb“ kitételek szolgálhatnak útmutatásul. De ezekkel nagyon csinján kell bánnunk, s nem kell rögtön, minden egyes „apud nos“-t készpénznek vennünk. Hogy csak pár példát említsek, az *aera* alatt ezt olvassuk : „Aera: graeca dicto est: *que apud nos lolium significat*: konkoly.“ Megmagyarázza ezt az „apud nos“-t Calepinus, a hol ez áll „*Aera greca dictio est: que apud nos lolium significat: vt inquit Diosc. (Dioscorides, vö. Cal. 1516-iki kiad.)*“. Egy másik helyen szótárunkban ez áll: „*Aspergillum instrumentum quo nos aquis sacris aspergere solemus*: szentelő fa. i. *aspersorium*“. Ha már most azt állítjuk, hogy szerzőnk pap volt, nagyon csalódunk, mert e cikkről Calepinus 1516-iki kiadásában ezt olvassuk: „*Aspergillum instrumentum: quo nos aquis sacris aspergere solemus*“. E két példa is bizonyítja, hogy nagyon csinján kell bánnunk a gyanítható személyi vonatkozásokkal s jól meg kell hánynunk-vetnünk az adatot, mielőtt azt állítanók, hogy íme ebben az adatban az író beszél vagy ez a másik az író hazáját jelenti. Valamennyi ide vágó adatot gondosan átvizsgáltam, s az íróra mindössze a következő adatokat találtam olyanoknak, a melyek valamelyes fényt vetnek egyéniségére.

1. Attilus : piscis satis grandis, nobis ignotus. Calepinusban

csak ez áll: Attilus, piscis satis grandis. A nobis ignotus határozottan a Gyöngyösi szótár szerkesztője, vagy szerkesztői toldása. Calepinusban a grandis után folytatva ez áll: „qui in Pado inertia pinguescens: ad mille aliquando libras captus est catenato hamo: nec nisi boum iugis extractus“. Az attilus Finály szótára szerint is „a Póban élő rendkívüli nagy hal, viza, ma adello“.

2. Belgradum vocamus: Nandor feyer Vaar. Ez a czikk így egyetlen középkori latin szótárban sincs s határozottan a szerkesztő vagy szerkesztők írása (vö. Alba nandor czikket, a mely Calepinus-sal egyezik).

3. Casoma: me: Acus mulieris: qua mulier caput scalpit: á: cado, dis: dicta: eo quod cadere facit immunda. Az fészkywel az azzony allatt feshly feyeth. *Acus ille de quo facta est mentio nusquam auditur in patria nostra.* Ez a czikk a Catholiconból van kiírva, a hol ez áll: Casoma me acus mulieris qua caput scalpit: a cado dis dicta eo quod cadere facit immunda. A magyar rész és az Acus-tól való rész a szerző vagy szerzők betoldása.

Mindössze három adat van tehát, a mely legalább annyit bizonyít, hogy a szerző vagy szerzők magyarországi s magyar emberek voltak. Ezt azonban, végig olvasva a szótárt, azt hiszem, kétségbe se vonta volna senki. De ez adatokon kívül több semmi sincs, ha csak azt nem veszszük, hogy a *Begine* czikk alatt ez áll: „Begine dicuntur, sorores tercij ordinis sancti francisci: Zenth Klara:“ Ebből azonban nem lehet következtetni arra, hogy az illető író talán szent ferenczrendi barát volt vagy voltak, mert akkor alig mulasztották volna el odajegyezni a Szent Ferencz után az „atyánk“ kitételt (vö. Nyelvemléktár XII: Volf: Teleki c. XIX.).

A mű szerzőjéről vagy szerzőiről tehát nem tudunk semmit. A vizsgálódást az is megnehezíti, hogy teljes biztossággal csak annyit tudunk, hogy a Catholicon a mi kéziratunkkal együtt 1758-ban már Gyöngyösön, a szent ferenczrendiek könyvtárában volt. De vajjon mindig ott volt-e. Ezt tagadni is, meg állítani is lehet. Én a tagadók közé állok s ez állításom igazolására felhozom a következőt: A Gyöngyösi szótár-töredékben a Ceruisia

czikk alatt ez áll: „Ceruisia: quasi: cereris vis: ser piva (olv. sör, piva)“. A *piva* a szláv nyelvek közül csak is a horvátban hangzik a *pivo* mellett *piva*-nak is (vö. Jambressich: cerevisia, és Spicer szótárát). A régi magyar nyelvben tudtommal a *piva*, mint szláv jövevény a sör egyértékesekeként elő nem fordul. A MTsz. *pivó*, *pívó* alakban közli a szót a dunántúli és szlavóniai magyarság nyelvéből. Már most vagy tényleges horvát szó itt a *piva*, vagy egyszerűen magyar alakváltozata a *pívó*-nak.

A gyöngyösi ferenczrendiek könyvtárában van még egy Catholicon, a mely az 1487-dikivel nem mindenben egyezik. Utolsó lapja hiányzik, így colophonja is. A Catholicon e kiadása valószínűen 1490—1500 közti évekből való. Ebben a Catholiconban sok lapszéli értelmezés van. Ilyen értelmezés pl. Asilus czikk mellé írt *obaad*, a mi horvát szó s bögöly-t jelent. Több ily glossa van e könyvben s legfeltűnőbb az, hogy néhány ilyen példa is van: 1. Cementum mellett: *Mez: wapno*; 2. Merenda mellett: *osona: ýwsyn[a]*; vö. horv. južina; 4. Culponeus mellett *bochkor vel opanek* (horv. opanak: bocskor); 4. Ericius mellett *zyly dyzno yesz* (horv. jež sün-disznó) stb. Itt tehát a latin szavak benn a könyvben lapszéli jegyzetekképen magyarul és horvátul vannak értelmezve. Benn a műben két évszám is van: 1542 és 1550. A Catholicon e kiadása ma a gyöngyösi Ferenczrendiek tulajdona; a könyv provenientiájára azonban rendkívül fontos a könyvben levő következő bejegyzés: „1550. Feria tercia in Festo Sti dominici confessoris Ego Nicolaus plebanus prescripte Ecclesie beati Dominici, ac prefectus castri Zeleny l . . hunc codicem concedo fratribus in Remethyncz degentibus, super quibus fidem facio presentis.“

Az elmondottak bizonyítják azt, hogy a Catholicon 1487-diki kiadása ép úgy kerülhetett valamely másrendi könyvtárból, mint a hogy került ez az 1490—1500 közti kiadás, a melyet Nicolaus plebanus 1550-ben a remetinczi barátoknak adott ajándékba. Ebben a remetinczi könyvben találtunk magyar és horvát glossákat, még pedig 1542-es évszámmal, a mely glossák határozottan Nicolaus plebanustól származnak, a mint azt az évszám mellé tett NP. bizonyítja. Már most a Gyöngyösi szótárban a Ceruisia alatt *ser piva* áll. Feltéve, hogy itt a *piva*-t, mint horvát

szót kell felfognunk, okvetlen lesz a *mez*: *wapno*-féle értelmezésekkel valami kapcsolata. Ezt a két adatot még a következőkkel szerzem meg: A Gyöngyösi szótár-töredékben ez áll: 1. *Alpis*: *pro alpes*: *hawas*; *Alpinüs*: *de alpihus existens*: *haűasy*. A szótár-töredék tehát az Alpesekeket nevezi *hawas*-oknak; 2. magában az 1487-diki *Catholicon*ban egy helyt a *cingula* mellé ez van írva: *here*. Ez a glossa teljesen összevág a kiadáshoz kötött Gyöngyösi szótár-töredék következő adataival: *bainlum feek eree*; [*aurea*] *frenum feek here*; *chamus heree*. A gyeplőnek ma csakis Dunántúl, Szlavóniában *ere* a neve (vö *MTsz.*, *Ak. Ér.* 4: 611); 3. a mi szótárunk tele van *nya*, *nye* főnévi igeképzős alakokkal, a mi Dunántúlra mutat (*TMNy.* 509). Külső bizonyítékom a következő: A németujvári glossák tudvalevőleg egy XV. századi *theologiai* munkában fordulnak elő. Magáról a *codex*ről *Fejérpataky László* ezeket írja: «A borítékon XV. század végéről való írással a *codex* provenientiájára nézve ezeket olvassuk: *Iste liber concessus est loco Remetincz perpetue* (*Fejérpataky*: A németujvári *Ferenczrendi zárda könyvtára Bpest.* 1883. 13. lp.)». *Orosz Synopsis*-ában: a pálos kolostoroknak *Catalogus*ában pedig ez áll: „*Monasterium B. M. V. de Remetha propè Zagrabiam, industriâ P. Isquirini, auxiliô V. Capituli Zagrabienensis, favoribusque Regum Hungariae, circa Annum 1280 fundatum*“. *Remetincz* vagy *Remetinec* tehát *Horvátországban* van s a pálosoknak volt ott társházuk (*Fejérpataky* 13).

A felhozott adatoknak mindenesetre megvan az az értékük, hogy gondolkodóba ejtik a kutatót, a ki keresi az oki összefüggést. E dolgokhoz aztán hozzá teszi még azt a tényt, hogy a pálosoknak épen a török dűlások idején 170 magyarországi kolostora közül alig maradt 10–12 (vö: *Bakonyvári Idefonz*: A pápai *kath. gym. tört.* a pálosok idejében *Pápa* 1896. 11 lp), tehát volt ok még felozlatásuk előtt is arra, hogy könyveikkel biztosabb helyre meneküljenek. Feltűnő az is, hogy a már idézett „*Begine dicuntur, sorores tercij ordinis sancti francisci: Zenth Klara*:“ *czikk*nél nem tette vagy nem tették oda a szerző, ill. szerzők az „*atyánk*“ kitétel, a mit nem mulasztanak vala el, ha *szent ferenczrendiek* lettek volna. (V. ö. *Nyelvemléktár XII*: *Volf*: *Teleki codex XIX* és *Augustinus* és *Carolus* *czikk*et).

Mindezeket az adatokat meg kellett említenem akkor, mikor azt állítottam, hogy a Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredékről több joggal tehető föl az, hogy eredetileg nem a gyöngyösi ferencziéké volt, s így nem is készülhetett az ő klastromukban.

Eddigi írásaim kapcsán is többször írtam le ezt, hogy „szerző vagy szerzők“, a mivel figyelmetessé akartam tenni az olvasót arra, hogy vajjon a Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék egy író szellemi terméke-e vagy pedig többeké. Említettem ugyan, hogy vannak [Catholiconbeli glossáink, a melyek Nicolaus plebanus-tól erednek, de azért valószínű, hogy ennek a Nicolausnak szótárunkhoz semmi köze. A Gyöngyösi szótár-töredéket nem írhatta egy ember egyszerűen abból az okból, mert egy ember ebben a korban nem ismerhette az összes magyar nyelv-járások szókincsét. A Gyöngyösi latin-magyar szótárban megvan pl. a *kelenceze* szó (begardus, aluearium, apiarium), *négely* s ez ma is erdélyi tájszó (MTsz.: Kalotaszeg); ismeretlen azonban Erdélyben a *késáلكodik* (vö. certatim, cercopa, agonia, agon és MTsz.), a palócz *gyút* (mohó, vö. gyúltbelű MTsz., 2-szer auidus czikk alatt), *muska*; viszont a felső-magyarországi nyelvjárásokban hiába keressük a székely *ingola*-t (vö. anguilla yngola). Nem akarom szaporítani a példákat; a szótár-töredék anyagának elolvasása után mindenki meggyőződhetik, hogy egy ember ilyen terjedelmes szókincs felett nem rendelkezhetett. Ez kényszerít engem arra a föltevésre, hogy a szótár több író munkája. Kérdés azonban, milyen munkája.

Többször említettem már azt, hogy a Gyöngyösi szótár egy-egy latin értelmezése szóról-szóra egyezik ezzel vagy azzal a középkori szótári művel. Ha már most a kutatást olyan irányban folytatjuk, vajjon eredetiek-e szótár-töredékünk latin nyelvi értelmezései, arra az eredményre jutunk, hogy alig találunk czikket, latin szót, a melynek latinul való megmagyarázása itt vagy ott meg ne volna. Az a néhány czikk, a mi e megállapításban gazdátlan marad, szintén nem eredeti, hanem egy előttünk ez ideig ismeretlen forrásból van kiírva. Így sikerült megállapítanom, hogy a Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék főleg három középkori szótárból van összeróva. Ezek:

1. Joannes Balbus de Janua : *Catholicon*; 2. Papias : *Vocabularium*; 3. Calepinus : *Dictionarium*.

A modern szótár-irodalom, már tudniillik az, a hol a klasszikus nyelveken kívül valamely mai élő nyelv is benn van, kettős alapból indult ki; az egyik alap azok az értelmezések, a melyek a klasszikus szótárakba oldalt mint marginális jegyzetek voltak beírva; a második pedig azok a glossák, a melyek a különböző latin nyelvű iratokban egy-egy példányban a latin szavak fölé vagy a kézirat oldalára voltak írva. A *Catholicon* 1487-iki kiadásában, a melyhez a Gyöngyösi szótár van kötve s a mely az Akadémia könyvtárában őriztetik, szintén vannak ilyen bejegyzések; ezek a bejegyzések a következők: *Cingula* mellett *here* (vö. ere NySz., MTSz.); *storium*: *Gyeken*; *tollinum*: *kankaly[k]*; vappa S. . . *wyz*; *vapidus*: i. *az k[y] az zez[nek] Mo[ndatik?]*. Ezek a bejegyzések igazolják, hogy a *Catholicon*-nak ez a kiadása és példánya valamikor magyar írástudó emberé volt. Glossáink — nem ugyan feles számmal — vannak nekünk is (vö. Zolnai: *Nyelvemlékeink és Egy ismeretlen Calepinus NyKözl. XXVII.*). Ezen a kettős alapon a középkorban kétféle szótári munkák keletkeztek; az egyik faj az alfabetikus, a másik a fogalomkörök szerint csoportosított. A németeknek feles számmal vannak alfabetikus, meg fogalomkörök szerint csoportosított emlékeik (vö. Diefenbach Lorenz szótári műveinek előszavát és Grimm DW. Előszó); nekünk csak a Besztercei és a Schlägli-szójegyzékek, Murmelius s nyomtatott nomenclaturáink. Ezek a magyar emlékek azonban latin részükben egyszerű átírások, bár eredetijök kimutatására mindeddig mi se történt. Kimutatható pl., hogy mind a Schlägli, mind pedig a Besztercei szójegyzék kész latin kéziratból van latin részében kiírva.

Az alfabetikus szótárak közül a középkorban különösen négy kézirati, később nyomtatásban is megjelent mű volt a legelterjedtebb (vö. Menčik, *Prešpurský Slovník VIII, IX*). Ezek közül *Hugutio* „*liber derivationum*“-ja sohase látott sajtófestéket (egy kézirati példánya a bécsi udv. könyvtárban, vö. *Tabulae codicum manuscriptorum vol. 2: 59*). A másik ilyen szótár *Papias vocabularium*-a, a mely nyomtatásban négyszer jelent meg (1476 1485, 1491, 1496, Hain, 4: 26, Graesse 5: 124, Brunet 4: 1:

351). Papias sokat átvett Guilelmus *Brito* művéből s viszont sokan merítették az ő munkájából. Így például becses glossáik vannak egy ily Papias-féle kéziratban a cseheknek (vö Menöik, Prešpurský slovník IX.). A középkor negyedik híres szótári műve Johannes Balbus de Janua Catholicon-a, a mely nyomtatásban körülbelül 20 kiadást ért (Brunet 3: 1: 501; 1: 690; Graesse 3: 451; Panzer 6:65; Hain 1: 286). A brünni kézirati példány cseh magyarázatokkal is el van látva.

Ezek a művek hazánkban se voltak ismeretlenek; nem is lehettek, hiszen a tanítás és tanulás nélkülözhetetlen eszközei voltak. Maga Pelbárt is többször hivatkozik pl. a Catholicon liber-re. A hogy már most átírták a németek, csehek e szótárakat s megfelelő, mondjuk, nemzeti nyelvű jegyzetekkel látták el, úgy magyarázták, ha nem is a kézirati példányokban, de a már nyomtatottakban a mi embereink is. Tanúk erre azok a glossák, a melyeket a Catholiconnak egy 1490—1500-dik év közti példányából, valamint az 1487-dikiből, az Akadémia példányából itt is közöltem.

Ha már most azt nézzük, mit köszönhetünk mi e szótáraknak, úgy a felelet nem lehet más, mint az, hogy a Gyöngyösi latin-magyar szótártöredéket, a mely latin részében Papias, Balbus de Janua munkáiból van kiírva, illetve ezek latin szövege magyarul van értelmezve. Mielőtt a Gyöngyösi szótár-töredék harmadik forrására, Calepinus szótárára áttérnék, megbizonyítom először a Catholiconra és Papiasra vonatkozólag tett állításomat. A példákra vonatkozólag csak azt jegyzem meg, hogy nem akartam halmozva idézni, mert hiszen állításomat bizonyítani fogja a szótárhoz írt jegyzetek minden szava.

A) Példák Papias szótárából:

1. *Papias*: Agmen exercitus ambulans ab agendo:

Gyöngy. Sz. t.: Agmen exercitus ambulans: Jaro Bwdoső sereg[h.]¹

2. *P.*: Agnomen: quod ex familia uenit.

¹ A Gyöngyösi Szótár-Töredék példáira megjegyzem, hogy az eredetihez híven, tollhibáستul közlöm; a helyes alakokat lásd a szöveghez írt jegyzetekben.

- Gy.*: Agnomen: quod ex familia venit: Veszeték neŵ.
3. *P.*: Agnoscimus notos: cognoscimus ignotos.
Gy.: Agnoscimus notos: cognoscimus ignotos.
4. *P.*: Ala exilla dicta: quia motus brachii ex hac in modum alarum inchoet.
Gy.: Ala: exilla dicta: quia motus brachij ex hac in modum alarum inchoet.
5. *P.*: Anus res rotunda et intus uacua.
Gg.: Anus: res rotunda et intus vacua: Hw allot: vel: wres kopya: vel: egyéb hasonlatos:

Nem akarok több példát fölhozni, úgyis százával idézhetném a pontos megfeleléseket. A kinek ez az öt példa nem elég, hasztalan idézném a többit. Csak még egyet kell megjegyeznem. A kezemen levő Papias vocabularium 1496-ik évi, velencei kiadás. Valószínűnek tartom, hogy nem ezt a kiadást használták a Gyöngyösi szótár-töredék szerkesztői. Ezt abból következtetem, hogy vannak cikkek, a melyek nem egyeznek pontosan. Pl. *agrestis* Papiasnál: *Agrestis: asper. saeuns siluester*; a Gyöngyösi szótár-töredékben: *Agrestis: quod est de agro: vel: asper: seŵus silŵester: Meszey: vel: kemeny: wad. Pap. — Apex . . summa pars uerticis uel caeli uel galeae uel montis: uel litterae.* A Gyöngyösi szótárban ez így áll: *Apex: sumitas: uerticis: vel: galee: vel: montis: vel: littere: Akarmynek az theteye.* Ilyenkor azonban azt is lehet állítani, hogy a két cikk két különböző forrásból össze van írva s egy rendszó alatt fölvéve.

B) Példák Johannes Balbus de Janua Catholiconából:

1. *Cath.*: Barbitondium dij. i. tonsura barbe: vel locus vbi tondetur.
Gy.: Barbitondum, tonsura Barba uel locus ubi tondetur, borotwalo hely auagy borotualas.
2. *Cath.*: Bria. i. mensuria a bracos quod est breue vbi enim nimietas est mensura non est.
Gy.: Bria. i. mensura ubi enim est nimietas ibi non est mensura: meerték
3. *Cath.*: Caducifer: i. ferens caducem talem. s. virgam.
Gy.: Caducifer: i. ferens caducem talem uirgam. bekessegnek Jelenseget uiszelő.

4. *Cath.*: Campio gladiator vel in campo duellum exercens.
Gy.: Campio. i. gladiator: harsolo Baynak: qui in campo duellum exercent.
5. *Cath.*: Cesonia . . . quedam caruncula in fronte equi pulli quum primum prodit ex aluo. vnde mulieres faciunt quandam potionem mortiferam.
Gy.: Cesonia: est quedam caruncula in fronte equj. pullj cum primum prodit ex aluo: vnde mulieres faciunt quandam potionem morti feram.

Azt hiszem, ez az öt adat ismét elégséges annak a bebizonyítására, hogy a Gyöngyösi szótár készítői használták a *Catholicon*-t is. A *Catholicon* különböző kiadásainak eltéréseiből az is bebizonyítható, hogy a *Catholicon*-nak éppen az 1487-diki kiadását használták. Pl.:

Gy. Sz.-t.: Capicium: os tunice: vel: alterius vestis vnde caput immititur: Az zoknyanak: kónythósnek nyaka: vel: valla

Cath. 1487: Capitium cij os tunice uel alterius vestis vnde caput immittitur.

Cath. 1490—1500: Capicium cij os tunice vel alterius vestis unde caput emmittitur.

Ilyen példák még *admitto*, *admissus* stb.

Itt említem meg, hogy a források ismerete nagyon megkönnyíti a kézirat gyakran nehéz olvasását. Csak is e források segítségével sikerült egynéhány olvasatot — egyébként nehezen olvasható helyek — megállapítanom. De fontos e források ismerete a kiegészítésekre vonatkozólag. Már előbb is említettem, hogy a kézirat kétszeresen is meg van csonkítva. Az egyik csonkítás a 13. a. oldaltól az egyes lapok levágott csücske, a másik pedig az, a melyet a könyvkötő kése a lapszélekkel elkövetett. Az ilyen levágott részeket a megmaradtakból a források alapján egészítettem ki s a kiegészítést zárójelbe tettem. Legyen szabad három példát itt is bemutatnom.

A Gyöngyösi szótárban ennyi maradt a levágás után:

1. *Gy. szt.*: . . . ilius israel: Interpretatur . . . : vel beatitudo.
 Vö. Pap.: Aser fuit filius israel interpretatur beatus uel beatitudo.

2. *Gy. Szt.* . . . düm: et paulus eiusdem nominis insi . . .
 Vö. Calepinus 1516: Cameria oppidum: et palus eiusdem nominis in Sicilia.
3. *Gy. Szt.* . . . magni pedes. nagy labak.
 . . . reci magnos pueros dicunt. nag gyermek.
 Vö. Calepinus: Bupodas magnos pedes. Bupodas magnos pueros dicunt Greci.

C) Az eddig említett két forráson kívül van még egy harmadik is, s ez Calepinus szótára. Calepinus szótára először 1502-ben jelent meg, tehát az incunabulumok korszakán innen van (1500-ig számítva). Ez a szótár számtalan kiadásban látott napvilágot, s kiadásról-kiadásra növekedett tartalommal. Az első kiadás csak kisebb negyedrétt alak, a század közepén és végén azonban már hatalmas folio kötetekké nőttek az egyes kiadások (Vö. Brunet 1: 2: 1474: „Il fut très fréquemment réimpr. en différentes villes, dans le XVIe. siècle“, Graesse 2: 15. Panzer). Csak a XVI. század második felében vált Calepinus mai értelemben vett szótárrá, a mennyiben hat, hét, nyolcz, kilencz, tíz, tizenegy nyelvű magyarázatokkal volt kiadásról-kiadásra bővítve. A Gyöngyösi szótár korára már most főfontosságú az a kérdés, Calepinusnak mely kiadásából való e töredék latin nyelvi anyaga. Ennek a kérdésnek az eldöntéséhez én pontosan egybevettem az 1502 (Regii), 1513 (Velence), 1516 (Argentorati), 1531 (Haganoae), 1549 (Basileae), 1568 (Basileae), 1585 (Lyon), 1590-diki (Basileae) kiadásokat s vizsgálódásaim eredménye a következő.

A Gyöngyösi szótár-töredék szerkesztői legalább is 1544-ben megjelent kiadást használtak; ezt bizonyítják a következő cikkek:

1. *Gyöngyösi sz tör.* Adliūina: dicebantur serūj: qui ad atrium: et aditum excubabant: Hazhosz: aytohoz laato szolgálgaak.
 Cal. 1549: Adlimina, dicebantur serui, qui ad atrium et aditum excubabant.
 Cal. 1568: Adlimina seruus, vide Limen
 Cal. 1585: Adlimina seruus, Vide Limen.
2. *Gy. Sz.-t.*: Admando: significat ad aliquem: vel aliquo aliquid cuiuspiam committo: hagyok valakynék valamit tenny.

- Cal. 1549: Admādo, significat ad aliquem, uel aliquo aliquid cuiquam committo.
- Cal. 1568: Admando, Significat alicui quicquam curandum committo.
- Cal. 1585: Admando, mando commendo, committo . . . Vng. Meg hagyom megh parantsyolom.
3. *Gy. Sz.-t.*: Adiuitorium dicitur: illud quod ab adiutore praestatur: segytó: segytsegh.
- Cal. 1549: Adiuitorium dicitur: illud quod ab adiutore praestatur.
- Cal. 1568: Adiuitorium, Dicitur officium illud quod ab adiutore praestatur.
- Cal. 1585: Adiuitorium, Dicitur officium illud, quod ab adiutore praestatur . . . Vng. segítség.
4. *Gy. Sz.-t.*: Adiuumentum: similiter sümitur pro auxilio: segytsegh.
- Cal. 1549: Adiuumentum, similiter sumitur pro auxilio.
- Cal. 1568: Adiuumentum, idem quod auxilium.
- Cal. 1585: Adiuumentum auxilium.

Ez a négy példa elégséges annak a bebizonyítására, hogy a Gyöngyösi Szótár-töredék szerkesztői legalább is az 1544-diki kiadást használták. Az én idézeteim az 1549-iki kiadásból valók, de ez a kiadás, mint az Onomasticon előszava mondja, egyszerűen második lenyomata az 1544-dikinek. Tudnunk kell ugyanis azt, hogy Calepinus szótára 1544-ben két részre válik. Az első részben pusztán a köznevek vannak tárgyalva, a másodikban a tulajdonnevek. Erről az Onomasticonról Conradvs Gesnervs, a szerző ezt mondja: „In prima aeditione Onomastici nostri, quę publicata est Basileae anno 1544 continentur propria nomina, quaecunque Ambrosius Calepinus olim in Dictionarium suum retulit et alij eidem postea addiderunt“. Calepinus szótára történetében különben is három korszakot lehet megkülönböztetni; az elsőt, a mikor a köznevek a tulajdonnevekkel együtt vannak tárgyalva s a mely korszak 1544-ig tart; a másodikat, a mely 1568-ig tart. Ebben a korszakban a szótár két részből áll. A köznevek alfabetikus szótárából és a tulajdonnevekből, az Onomasticonból. A harmadik korszak az, mikor Calepinus szótárát modern

nyelvi magyarázatokkal is ellátják. A magyar nyelv tudvalevőleg ebben a korszakban az 1585-diki évben van a Calepinusba először fölvéve (vö. Szily K.: Ki volt Calepinus magyar tolmáca? Nyr. XV.)

Az eddigiekből tudunk annyit, hogy a szótár-töredék szerkesztői legalább is az 1544-iki kiadást használták; későbbit nem, mert a későbbiekkel a Gyöngyösi szótár-töredék nem mindenben egyezik. Ezt a tényt azért kellett hangsúlyoznom, nehogy úgy tűnjék fel e szótár-töredék, mintha a Gyöngyösi szótár-töredék szerkesztőit pl. a hat nyelvű Calepinus buzdította volna munkára.

Ha már most ezt az 1544, illetve 1549-diki kiadást vesztük vizsgálat alá, akkor egy kis fáradsággal arról is meggyőződhetünk, hogy 1544-ik év előtti Calepinust használták a mi szerkesztőink. Szolgáljon erre bizonyítékul a következő pár példa:

1. Gyöngy. Sz.-Tör.: Carna: dea que vitalibus hūmanis: seu carnibus pra'esse existimabatur. Emberi erzekensegwn[k]-nek: es aytoknak sarkaynak Isten azzonnya hozaya latoy[a.]

Cal. 1513, 1516: Carna: dea: que vitalibus humanis: seu cardinibus preesse existimabatur.

Cal. 1544 Carna, *sive Cardinea*, dea que uitalibus humanis praeesse existimabatur.

2. Gyöngy. Sz. Caueo: as: *caui*: cautum: *significat* Vito: fugio: Eltaoztatom: megh oltalmoszom maghamath.

Cal. 1513. 16. 31: Caueo es. *caui* cautum: *significat* fugio: vito

Cal. 1544: Caueo, es, cautum uito, fugio

3. Gy.-Sztr.: Aes: eris: sumitur pro omni metallo pro praesertim pro eo: quod est coloris rubrj: Veres arch: aűagy egyeb arch

Cal. 1516. Aes eris sumitur pro omni metallo: sed praesertim pro eo quod est coloris rubri

Cal. 1549: Aes aeris . . sumitur *pro pecunia* et omni metallo sed praesertim pro eo quod est coloris rubri.

Ilyen szavak még *caryopon*, *casa*, *Catillones*; ez utóbbinál pl. a Gy. sz.-t. szóról-szóra egyezik az 1544-iki kiadással, csak *liguriunt* áll *lingunt* helyett s ez a *lingunt* áll az 1513. 16. 31. Calepinusban is stb. — Ezekhez a bizonyítékokhoz hozzá kell adnom

még azt, hogy az 1544-ik évi kiadástól kezdve valamennyi Calepinus megtartja a szoros alfabetikus rendet, míg ellenben a Gyöngyösi szótár-töredék és az első időszakból eredő Calepinusok nem; kisebb fontosságúak, hogy az 1544-en túli Calepinusok az *id est-et* kiírják, *utor-, ubi-* stb. írnak, míg ellenben az első időszakból származó Calepinusok és a Gyöngyösi szótár-töredék másolói — a B. írón kívül — rendszeren *vbi., i. vt, vtor-* stb. írnak.

Mindezek alapján kimondhatjuk tehát, hogy a szótár-töredék szerkesztői olyan Calepinust használtak, illetve írtak ki, a mely a Calepinus-szótár történetében az első időszakból való, tehát 1544 előtt jelent meg. Itt emlitem meg, hogy a kézirat provenientiájáról kifejtett nézetem még azzal is támogatható, hogy a gyöngyösi Ferenczrendiek könyvtárában az 1808-ban készült Elenchus szerint csak egy hét nyelvű, bázeli kiadású, 1576 tájáról való Calepinus volt, a melyet azonban a legszorosabb kutatással sem tudtam megtalálni.

A három főforrás így meg van állapítva. A kéziratnak e három forrással való pontos egybevetése után azonban marad még egy-két szó, mindössze azonban nagyon kevés, a melyek eredetéről nem tudok beszámolni. Eleinte azt hittem, hogy talán Guarinus Veronensis Vocabularius breuiloquus-át is használták szerkesztőink, de mindössze két-három egyezést találtam s ezekből azért nem mertem Guarinus művére, mint forrásra következtetni, mert a Vocabularius breuiloquus is részint Papiasból, részint a Catholiconból, részint pedig másokból van összeróva. Ha tíz egyezést találtam volna is, még akkor sem mertem volna Guarinust forrásul megemlíteni, mert lehet ép ez a tíz adat kiírva abból a forrásból épen Guarinusként, a honnan esetleg a mi szótár-töredékünk írói is dolgoztak.

Maga a Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék se erre a három forrásra, se pedig a gyanítható negyedikre rá nem vezet. A szótárban találunk ugyan ilyen kifejezéseket, „*ut inquit Festus, Suetonius*“ stb., de egyetlen egy eset sincs, hogy ez a Festus-citálás első kézből való idézés volna. A mi szótárunk egyszerűen kiírja ilyenkor is Papias, Januensis vagy Calepinus adatát. Pl. Gy. Sz.: *Auxillam: dimi: ab aula: ollam paruulam*

dicebant vt inquit festus: Kysded fazék. — Calep.: Auxillam, ollam paruulam dicebant ut inquit Festus.

Eddig elmondottam a kézirat történetét, leírtam kül- és belalakját; igyekeztem a kézirat eredetére is megfelelni s végül megállapítottam a forrásokat. — Meg kell immár arra a kérdésre is felelnem, milyen időből való lehet a Gyöngyösi szótár-töredék. — A korra vonatkozó nézeteket röviden a következőkkel jelzem: Döbrentei a XVII. sz. elejére tette a kézirat idejét. Ez a nézet tarthatlan főleg abból a szempontból, a hogy ez a szótár meg van szerkesztve. Ez ugyanis nem olyan szótár, a milyenek az egyes nemzetek irodalmában a XVI. század második felétől napjainkig keletkeztek (vö. Grimm DWb. bevezetés XIX: Welche Vorgänger haben wir und was ist von ihnen schon geleistet worden?). A mi szótárunk gyakran nem is a rendszót, hanem a rendszón belül valamely más szót mond meg magyarul; pl. *Achantis auis stridula* i. *szolo chyczegeő*. *qua' et carduelis dicitur: qua' spinis et cardius* (= tollh. *carduis* h.) i. *zamar Thovysseken pascitur*. i. *Thengelych*. *Astra: stelle grandes: Vt orion: az őrcg-byk ch[ylla]gok: stella vero* stb.; *Apostema malum quod differis collectionibus: i. Causis eftenit: Myrygh: et est concursus mali hūmoris: Gonosz dóghletes nedwesseghnek gyéblekoszetj.* stb. — Mátyás Flórián a XVI. század első felébe helyezte a kéziratot, Hellebrant Árpád a XVII. századba. Legutóbb Szily Kálmán foglalkozott e szótárral tüzetesen s arra a végeredményre jutott, hogy e szótár nyelve „a XVI. század első feléből, igen valószínűleg a Zápolyák korából való . . . de nem is későbbi 1550-nél, mert igen sok olyan szó van benne, a mely csakis a codex-irodalomban található s a XVI. század második felében már többé nem fordul elő“ (vö. Akad. Ért. IV: 695. 696.). — Mátyás Flórián és Szily Kálmán jól megokolt nézetéhez kell csatlakoznom s erre a csatlakozásra a következő okok kényszerítenek.

a) **Tárgyi bizonyítékok a szótár anyagából.**

Ismeretes dolog, hogy a Schlägli latin-magyar szójegyzék kora a Hortularium, azaz maga a codex következő bejegyzéséből is megállapítható volt: „Imperator ex eo quod debet augere regnum, dicitur einde augustus ab augeo, es, re, ergo scribitur Sigis-

mundus dei gracia Romanorum rex semper Augustus et augmentator“ (Szily: Ak. Ért. IV: 639.). „Zsigmondot . . . 1433-ban koronázták római császárrá, ha tehát 1433 után írták vona, a codexet, akkor már mint római császárt emlegetnék“ (vö. Szamota: Sch. 5. lp.). A Gyöngyösi latin-magyar szótár-töredékben ez áll: „*Carolus Cesar christianismus*“. A Carolus szó a Gyöngyösi szótár forrásai közül csakis a Catholiconban van meg s itt valamennyi, még a legutoljára megjelent 1520-iki kiadásban is ez áll: «*Carolus li penul. cor. rex francie fuit*». A dologban az a feltűnő, hogy a Gyöngyösi szótár-töredék szerkesztői a cikket megváltoztatták, s nem írták ki oly szolgálilag, mint a többi cikkelyt, hanem átváltoztatták. Ez a megváltoztatott szövegezés csak V. Károlyra érthető, a ki 1519–1556. közt volt római császár. Jól tudom azt, hogy az «*Imperator Romanorum semper augustus*»-nak nem járt ki a «*christianissimus*» jelző, a mi a francia királyok címében volt bent. De e kitévelt meg tudom magamnak magyarázni azzal, hogy a szerkesztők talán éppen rokonszenvűknek akartak ezzel tanubizonyságát adni, a miért Károly oly erősen és határozottan lépett fel Luther ellen. S éppen itt kell megemlítenem, hogy a Ferenczrendiek nem címezhatték a római császárt *cesar christianissimus*-nak. A magyarországi szent Ferenczrendiek, mint kolduló szerzet, többször fordultak segélyért a római császárhoz is, s a szükséges címzéshez megvolt a szükséges levelezőjük is. A magyarországi szent Ferenczrendiek 1532–35-ből való levelezőjét Csontos János adta ki a „Magy. Könyvszemlé“-ben (V: 81.); meg van itt mondva, hogy címezzék kérésüket a magyar királyhoz, a francia királyhoz stb. A római császárhoz így kellett címezni kérésüket: „*Imperatori romano scribitur sic: domino cesari faustissimo, augusto sacratissimo romanorum imperatori, inuictissimo christianorum regi, felicissimi augustalis imperij protectori, pio benigno cesari atque pijssimo. — Alia aliomodo: Domino Carolo, imperatori romanorum augusto domino suo benignissimo atque pijssimo*“ (M. Könyvszemle 5: 81.). A kik olyan kitűnő magyar interpretációkat tudtak csinálni a XVI. század első felében, hogy ne ismerték volna rendjük levelezőjét, föltéve, ha Ferenczrendi barátok voltak? A *Carolus* cikknek tehát bizonyító ereje van s a szótár keletkezését 1519–1556. közé helyezi

Másik két tárgyi bizonyíték Szily K. jelentésében így hangzik: A szótár-töredék „A centurio-t így értelmezi: „szaz ember hadnaggia: Aga“; a cassiodolabrum-ot pedig: „alabard, kyvel az lancz kenezők járnak“ (vö. még 3045. sz.). Tehát már *agák* és *landsknechtek* járnak Magyarországon! (Akad. Ért. IV: 695.) A landsknechteket, mint zsoldos katonaságot, Miksa császár szervezi 1487-ben; az 1490-iki dunántúli hadjáratban Miksa ezekkel ostromoltatja városainkat és erről egy egykorú, Bren Györgytől eredő ónrajzunk is van (felirata: Kayser Maximiliani Vngerisch krieg, kiadva Szilágyi: Magy. Tört. IV: 351.). Mégsem szabad azonban a mi kéziratunkat ebbe a korba helyezni; ennek ellene mond Calepinus szótárának, mint forrásnak használata, másrészt az „aga: szaz ember hadnaggia“ kitétel. Mind a három tanú vallomását összeegyeztetve ez állapotok csakis a mohácsi vész utáni időkre érthetők s ezzel még szorosabbra vonjuk azt az időkört, a melyen belül a Gyöngyösi szótár-töredék keletkezhetett.

β) Helyesírási bizonyítékok.

A helyesírásból nagyon óvatosan kell kivonnunk a következtetéseket, mert, mint Fejérpataky igen helyesen mondja a németujvári glossákról irtában, a könyv és írás „hosszabb időközre nézve talán irányadó lehet, de pontos időmeghatározásra nem elegendő“ (Fejérpataky L.: A németujvári zárda könyvtára 13.) Óvatosan megvonva tehát a határokat, találunk a szótárban *e*-t, a melynek használatában semmi következetesség nincs; a *B.* író leszámítván az *ö*-nek *eo*, *ew*, *eü* (pl. *vesew*) jelét stb., de ez mind olyan sajátság, a mely a XVI. század második felében is még mind előfordul. Van azonban két fontos sajátság, a mely a XVI. század első felére mutat. Ez az *o*, *ö*-nek *v*, *w*-vel való írása. Példákat csak néhányat idézek, mivel bent a szövegben nem egy található. Ilyenek: *bwr*; *öszwl*; *thekew*; *kwchy* = kocsi; *vesw zwld*; *vdw* (odu); *szerethw* stb. A második írásbeli sajátság az *az* névelőnek a következő szóval való ilyes írása: *Akkin* = a kin (canalicula, calcis), *ammy* (= a mi, arrogans), *attykoth* (= a tyúkot, artuo alatt), *akkorchomany* (= a korcsmában, attabernalis alatt), *ekkettó* (alteruter), *attaytęka* (affronitum), *ábbor* (amicinum) stb. A névelőnek ilyenét összeírása tudtommal a

codex-irodalomban nem fordul elő; irodalmi szabálylyá beczikelyezve Dévai Orthographia Vngarica-jában áll: „Micor ee két ighētske, az ez. oſſ ighē eleibe vettetic, ki cousonansrol kezdetic el, accor azocot is vgan azon consonanssal kell írni, ki az vtānnoe valo ighēnec elein vaĝon, mint az bárát az pap ez mester stb. Micor kedig vocalisról kezdetic az vtannoc valo ighē, accor *zeuel* kell mindenütt írni (Orth. Vng. 1549-ből; csak a második kiadás van meg, az első örökre elveszett, Szabó K. : RMK. 1:20). Ehhez az íráshoz veszem még azt, hogy az *is-t* így írja: *talatys* (= tálat is Catillones), *megys* (= mégis addico) stb, akár-csak Sylvester. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a mai *cs* helyén sehol se találunk *ts*-et, a mi a XVI. század második felében rendes (pl. éppen az 1585-diki Calepinusban is); e helyett mindég *ch*, *cz*, *chi*, *ci* áll. Nem akarom itt megemlíteni, hogy „csak a XVI. század első negyedének végéről való codexekben találjuk a fölül két vonásos *w*, *v-t*“ (TMNy. 199), a mi a mi szótárunkban egész közönséges. Arra se fektetek valami nagy súlyt, hogy a *D.* író ó, *ú-t* ír *ő*, *ű*-helyén, a mi mind nem származhatik a XVII. századból. Ki kell azonban emelnem, hogy a *B.* író határozottan fiatalabb ember volt a másolás idejében, mint pl. az *A.* író, a kinek írása, hangjelölése a legrégiesebb. De azért a másolást aránylag rövid idő alatt kellett az őt írónak elvégeznie, mert különben az *A.* író nem irhatott volna négyszer. S egyedül ez a körülmény bizonyítja, hogy a másolatot mások mint szerzetesek nem végezhatték.

A helyesírásból nem tudunk tehát oly szilárd következtést vonni, mint teszem a tárgyi, vagy a majd idézendő nyelvi tényekből. Az a körülmény azonban, hogy a legmegtámadhatóbb írásmód, az *akki*, *ammi* stb. is már Dévai Orthographiájában is megvan, mindenesetre nem zárja ki a XVI. század első felét. A másolatról szinte bebizonyítható tehát, hogy a XVI. század első feléből való. Ha pl. a XVI. század második feléből, vagy plane a XVII-dikből való volna, okvetlen elő kellene benne fordulni a *cs*: *ts*-nek.

7) Nyelvi bizonyítékok.

A nyelvi részből meríthető bizonyítékokat Szily Kálmán behatóan s tömören a következőkben foglalta össze :

„Sok olyan szó van [a szótárban], a mely csakis a codexirodalomban található s a XVI. század második felében már többé nem fordul elő. Ilyenek : *beléndes* (fényűző és lascivus) [NySz. csak Érs. c. és Komj.; beléndesség Bécsi, NagySz. c.]; *lelki fiú* (fogadott fiú), *gerla* (mérték neme [NySz. Münch c., Döbr. c.]); *genyett* (hitvány, alá való), *gyümölcsötlen* (gyümölcsötelen), *jogunk* (jobb kezünk), *késádkodás* (villongás), *kórolkodik* (betegeskedik), *lélemés* (lelet, találmány), *mevetni*, *mevetség* (nevetni, neveltség), *pakocsa* (tréfa), *ív-tekervény* (számszeríj) stb. Ugyancsak a XVI. század első fele mellett szól az infinitivusnak *-nya*, *-nye* végzete *előhinya*, *syetnye*, *jwnye*, *szerkesznye*, *themienesznye*, *vadolnya* stb., valamint az *engedet*, *járuath*, *tagadat* s több efféle névszó.“ A jelentés többi része felsorol egy csomó ismeretlen szót, egy csomó tájszót s végre néhány a hangtan vagy jelentés tekintetéből fontos adatot. E pár sort a következő adatokkal egészítem ki :

1. *Cenos grece noūs latine, vionnal valo.* Ez az alak csak is az Érdy C.-ban van meg (NySz.); vö. u. itt: *uolan ualo zendules* (boema alatt).

2. *Arrogare : est in filium et familiarem asciscere : associare : adiungere : fiu uyzett uet nyayasul ualakit maganak uenni : egyesyttelj.* A *viszett* a NySz. szerint csakis a codexirodalomban és egy nyomtatványban, Komjáthi : Szent Pál leveleiben fordul elő. — Vö. Nyr. 15 : 219; Sim: MHat. 2 : 208.

3. *Alternis : aduerb : vicissim nunc vnum : Valtoszlagh : most egyget : esz vtan mast. — Alterno : vicissim alterum duorum pono : Valtoszlak : egyketh az masyk vtán. fogom elő : vel : tészóm oda. — Alternatim : significat per vices : Valtoszlak. — At Contra : significat vicissim : Vyszonth : valtossagh : (tollh. valtoslagh h.) egymás vtan : quod wlgo dicitur : e conuerso : esmeth wyszonth. A váltóslag : gegenseitig, entgegengesetzt csakis a Jord. c. és az Érdy c.-ből volt eddig ismeretes (NySz.).*

4. *Altercor : significat mütűo : uirgia : iactare : criminarj : et*

clamose inficiarj: et *quasi* aduersam partem tuerj: Versenkódóm: szydalmaszók: *oly minth* az hamys partott oltalmoszom. „Codexeinkben és legrégibb nyomtatványainkban (*csak a XVI. sz. középtéig*) *oly mint* a ‚mintegynek‘ legközönségesebb kifejezője (Sim. Kötőszók 2 : 2 : 174; NySz. Zolnai, Nyelveml. 202, 267, 264.)

5. Attamen: *sed quia: De magha.* — Autem: *De magha.* Vö. NySz.

6. Apprime: *apprimis: Elesztób: dicitur.* Az *elesztébb* csakis a codex-irodalomban van meg (vö. NySz.): prius, frúher jelentésben. Zolnai Nyelvemlékeink 109. lapján azt mondja, hogy az „elezteb“ olvasása biztosan meg nem állapítható. Szalkay László glossáiban primus = *eleztyb* áll, s tekintve e glossák *t-ző* sajátóságát, ez az adat az *elesztébb* olvasást igazolta (vö. Nyr. 25 : 168, Zolnai). A Gyöngyösi szótárban *eleztób* áll, s ha csak nem tollhiba, okvetlen *elesztébb*-nek olvasandó.

7. *lebezero* (haratro), *lyboszó* (ambro alatt *leccator*), *lybeszó* (agapeta). Vö. 1499-iki Serm. Quadr. Pelbárt *leubezés* *leccacitas* Szilády, Pelbárt 26, 27, 71 és Nyelvtud. Közlemények 1898. márcz. füzet.

A Gyöngyösi szótár e hét adata a töredék korának kérdését határozottan a XVI. század első fele javára dönti el, s ha ezt összeegyeztetjük a fent közölt tárgyi, helyesírásbeli és forrásművekből vonható bizonyítékokkal, úgy el kell fogadnunk azt a tételt, hogy a Gyöngyösi szótár-töredék 1525—1556 közt keletkezett. A Gyöngyösi szótár többi nyelvi sajátóságait a következőkben foglaljuk össze:

1. *-ít* végű igék: Az *-ít* végű részint mozzanatos, részint műveltető, részint denominalis igék képzője rendszeren *ít* alakban jelentkezik. *Ojt, éjt, őjt* alakot nem találunk, de e helyett a mai és régi alak közti átmeneti alakot, az *-ét*-et többször (vö. Sim: TMNy. : 392, 433); pl: *leaprettatoth* (bucelatum alatt), *szeli-detetet* (cicur alatt), *segetlek* (annitor alatt), *segeteny* (annitj alatt), *segethom* (adiuro alatt; helyesen *adiuvo*), *meghkesereteóth* (adeptus) stb.

2. *-ül, -üll* képző *ól* alakban: *tanolasa* (arithmeticum alatt), *tarsolkottatom* (ascio alatt), *megfasolny*, stb.

3. Az *-asz, ész* denominális igeképzőnél figyelemre méltó a következő két adat: Aúigerulus: qui anem gerit ad venandum: Mad[ar] hordoszo: *Thawészny*: madaraszny. — Captator: venator: *Thewezo*: vel: vadazo: fogho. — Aligha tévedek, ha az első adatot tollhibának jelentem ki: *Theweészny* helyett. Mindkét adatot *tevész-ni, tevésző-nek* olvasom s kapcsolatba hozom a NySz. és Sándor István: *teve* madar-ával (strutzteve: struthio-camelus Misk:Vkert, NySz.).

4. Az *-at, -et* főnévképző jelentésileg mint az *-ás, -és* egyértékese ezekben van meg: *engedeth* (assensus), *indulaty*; Jarasy (astrolabium), *tagadat*; *járułath* menes (accessus), stb. Az *-ás, és* képző kapcsán megemlítem szótár-töredékünk *leelemes* (adinuentio) adatát, a mely a codex-irodalomból s pár nyomtatványból ismeretes (NySz.) A *leelemes, villamas*-beli *m* (vö. TMNy. 475) mozzanatos igeképző, a mely szótárunk *folyamom* (accuro) és *iszamom* (allabor) adataiban is megvan.

5. Az *-ár, -ér* főnévképzőnél megemlítendő a *folyár*. A Gyöngy. szt.-tör.-ben ugyanis ez áll: *Ambulus*: cursor: *folyaar*. Vö. ugyane szótárban: *Ambulator*, qui huc et illuc ambulat: *folyo* kóweth: Idestowa budoso. A *folyár*-nak eddig csak 'lascivus' jelentését ismertük. Vö. azonban MTsz: *folyár*: esőtől támadt vízfolyás, patakocska.

6. A fosztóképzőnél megemlítendő, hogy a Gy. szt.-tör. *gyümölcsötlen* (acerpos) alakja a Tel. c.-ben és az Apostolok méltóságában (1521-ből) fordul elő (NySz.); viszont a Gyöngy. Szótár *szoktalan* (abusio, abusive) adata csakis a Corn., Dom. és Teleki codexekben (NySz.).

7. A *-nyi* mennyiséget jelentő képző kétszer fordul elő *-nyé* alakban a celeriusculus czikk alatt így: *valamenyere, valamnyeth* (992).

8. Az *-s* képző előtti vocalis *u. w*-vel van jelölve ezekben *hyrypus* (asthmaticus), *haragus* (cerebrosus), *zórws* hyrnyo (campe). (Vö. Murelius és Szinnyi: NyK. 27:265—268.). A többi esetben mindig a mai irodalmi alakot találjuk.

9. A *-d* sorszámképző *-ik* nélkül is megvan, pl.: Asia nomen est tertie partis orbis: Ez Vylagnak *harmad* reesze. Asya. — *Masod* az elseó mellett (ante penúlus alatt); *szazad* (4440);

— *-ik*-kel van meg ebben: *hatodyk* (agnascencio alatt). — Itt említem meg, hogy a NySz. csak Sylvester Ujtestamentomából idézi a ratsherr, senator: *tanács-égyik* megfelelőjét. A mi szótár-töredékünk a következő adattal szerzi meg ezt: A secreto uel a secretis: qui est socius secretorum: uel consiliarius: taars as tanachban: *thanach eggik*. (Vö. Zolnai, Nyelvelml. 93.)

10. Az *-ú, -ű* birtokosító képzőnek mai alakja mellett megvan szótár-töredékünkben az *-ó, -ő* is; pl.: ekes *bezedő* (benelinguatus), keet *louo* (bige), arany *szinő* (arsenicum), hangos sep *sauo organa* (argutum); vannak többesi alakok is, a hol a *v* hiatus-töltő hang is jelentkezik; a Catilonos alatt ugyanis ez áll: Lapys *feiwuek* (vö. TMNy. 573.), hosszv *Istókwüek* (ancie) *kęchke labüüak* (aegipanes), *vak zemüuek* (capti oculis).

11. A fokozásra jeles példa szótár-töredékünk következő adata: Bellus diminutium est á bonüs: *kewesse Joo*. Bellior melior: *Joob*. Bellissimus optimus: *Igen Jo*. vel: pulcherimus: *igen Zeep*. Egy másik példa: Augustissimum: famosissimum: *Igeny nagy hyres*. — Ismeri azonban szótárunk a *leg*-es felső fokot is, s erre is van egy példa; a *Calculus* alatt ez áll: [Calculu]s: est nimia pars ponderis: Az fontnak *legy kisseb* része: sicut. egy nehézsek. A középfokra álljon itt a következő példa: acrior: *kemenb, erósb: sowanyob, elesb*.

A képzők kapcsán nem említettem meg a főnévi igenév-képző nagyon is gyakori *-nya, nye* alakját (Vö. TMNy. 509.). Meg kell azonban jegyezni, hogy az öt író közül a *C.* író írásában csakis *ni* e képző alakja.

12. Ragok. A ragok közül a következő esetekben találunk a maitól eltérő alakot:

a) *-ról* rag egyszer *-rél* alakban van meg e példában: Censor qui censuram gerit de moris moribus *erkeolchirel* megh fedeo mester. De vö. Censorius . . . erkeolchieoknek megh feddeo mestere. A *-ról: rél* alakjára vö. TMNy, 660, Sim: MNévr. 12.

b) *-t* rag van a következő esetben: At vbi: due dictiones sunt: *De mykorth*. Vö. TMNy. 703.

c) Az *-ért* rag egyszer teljesebb alakjában olvasható a következő esetben: Agepeta: Ancilla dej: *quę pro christo núbere*

noluit: Istennek szolgáló leánya: mely *Christusereth* nem akarth: haszassagra mennye. (Vö. Sim: MNévr. 70. NySz.)

d) Az *-nként* ragnál a következő eltérések vannak a mai irodalmi nyelvtől: A rendes alak *-nként*, a mely hol *-nkeenth*, *-nkenh*-nek, hol meg *-nkend*-nek írva. E mellett olvashatók a következő adatok is: *centuriatim* — *hadnagonket*; *castellatim* — *screghenkéd*. stb.

e) A *-szër* egyszer illeszkedés nélkül van meg ebben *centies* — *szazer* (= százszer). Itt említem meg a következő példát is: *aliquotus: walahanyad rend* (vö. Sim. MHat: I: 452, MNévr.: 79).

f) A *-vel* rag *-v*-je néha át nem hasonul, mint pl. *ystapual* (*baculare*), *tuzwel* (*banausius*), *atokwal* (*anathema*) példákban stb.

13. A névutók közül megemlítést érdemel a *kívül* és a *nélkül*. A *kívül*-re a következő tanulságos példák vannak: *Apostata* . . . . *hűteszeget: hytnek külle budoso*: szerszete hagyott. *Apostasia* . . . . *El tañoszas: fogathkoszas: dagallyossagh: szerzeth kül valo budosas* (vö. Zolnai Nyelvemlékeink 93.); *solda kívül* (2302) stb. — A *nélkül* három alakban van meg szótárunkban: *nekül* (vö. Zolnai Nyelveml. 140.), *-nal kül*, *-nakwl*, *-nelkwl*; pl.: *Asse* . . . . *Masz ne kül walo szaraz kóvek*; *Aúius* . . . *Vtt nal kül walo helyek*; *Auíús* . . . *Vt nalkül walo hely[ek.]; Auíarium* . . . *Vt nalkül va[lo]*: wadon Erdó; — *Auia* . . . *Vt nal kül valo hely*; *nynch w[y]szaya*; *Chaos* alatt . . *Materia informis. Abraazatnakwl walo agiagh. kowasz*; *Azima* . . . . *kowáz nelkül walo pogacha* stb.

Ezek a nyelvi sajátságok összeségükben bizonyítják azt, hogy a mi szótárunk nem lehet későbbi a XVI. század első felénél. A szókincsből idézhetnék még egy egész csomó szót e tétel bebizonyítására. De a kit a Szily Kálmán jelentéséből idézett szavak meg nem győznek, azt meg nem győzik az én újabb szókincsbeli adataim se. Hiába hoznám fel a *venerék*-alkothok, *hölés* = hívelés szavakat, a melyek csakis codexbeli szók, s hiába a többit. E szókincsbeli bizonyítékokon kívül megemlítem még azt, hogy a latin szavak a középkor rövidítéseivel vannak írva; ezeket én a szövegben felbontottam. Ezek a rövidítések azonban szintén bizonyítják, hogy a kik így írtak latinul, azok nem lehetnek a XVI. század második felének szülőttei. A mi másolóink a

rövidítéseket megtartották s mivel e rövidítéseket jól írták, következés, hogy nem lehetek tudatlan emberek (de vö. 4284. sz. jegyzetet). Itt persze néha a latin szöveget is magyarosan írták. *Trunkus*-t írják a *caudex* alatt, *rekalüaster*-t, *animalj*-t a *catus* alatt; *vokatur* áll a *cecinus* czikk mellett; *kalüüs*, pro *rethe* (*cassis*), *falko* (*capus*), *res parvas westis* stb. Néhol a latin szövegben a *h*-t fölösen írják (*habundat*) s ezt aztán átviszik magyar szavakra is (*ég* = *Hag* aer alatt *here* = *ere* stb.); néhol meg kihagyják, pl. *ortus* = *hortus* (*cepos* alatt, a magyarban *vrok* [vö. MTSz.]: *hurok capulum* alatt). Vö. Zolnai, Nyelvelméink 141. — A *a*-t beviszik a magyar részbe is, holott csak a latin *ae* jegye volt

Vizsgálódásunk eddigi eredménye ez: A Gyöngyösi latin-magyar szótártöredék szerkesztett mű; ugyanazokból a művekből van összeírva, a melyekből a többi művelt nemzetek első szótárkísérletei glossák alakjában kisarjadzottak. A kéziratot ugyan Gyöngyösön találták, de a külső körülmények inkább arról tanúskodnak, hogy a szótár a dunántúli részekben, valószínűen pálos társházban keletkezett. A mai kézirat másolat s az öt író — még pedig feltétlen bizonyossággal állítható — öt szerzetes. Hogy mennyi szellemi része van ennek az öt szerzetesnek a szótár megszerkesztésében, adatok hiányában meg nem állapítható. Vannak nyomok, a milyen az öt különféle írás, a melyek arra mutatnak, hogy valamelyes szellemi részük is volt a munkában. Ehhez a bizonyítékhoz csatolhatnám még azt, hogy az *A*. író erősen palatalizálja az *l*-, *n*-et pl. (*asztaly*, *ely*, *fely*, vö. *animalj* írását), a mi azonban lehet egyszerűen írásbeli sajátosság is (vö. p. *megy* = *még*, s nem mint Nyr. VI: 108. tanítja). Tekintve azonban, hogy az *ö*-zés az egész munkán, tehát mind az öt író munkáján végig vonul, ebből az *y*-os írásból semmit sem mertem következtetni.

Ha nem ezek a szerzetesek csinálták szótárunkat, hát ki csinálta s hogyan csinálta? Ez utóbbi kérdésre csak azzal felelhetek, hogy mivel olyan latin szótár se nyomtatásban, se kéziratban nincs, a mely Papiasból, a *Catholicon*ból és *Calepinus*ból volna összeszerkesztve, valószínű, hogy a szerzők minden egyes forrásukat külön-külön írták ki s aztán az így kiírt részeket egybe írták. De ez a kiírás is egy időben történhetett, mert pl. nem

úgy áll a dolog, hogy a régiesebb magyar szavak Papiasból vagy Balbusból kiírt czikkeekben fordulnának elő. A *venerék*: alkothók: alicarij latin értelmezése pl. Calepinusból való; a *viszett* adat latin megfelelője szintén Calepinusból van kiírva. Ezek is bizonyítják, hogy igen régi kiadású Calepinust, 1544 előtti kellett a szerzőknek használniok, még pedig a XVI. század első felében.

Az első kérdésre, hogy ki csinálta, igyekeztem legalább azzal megfelelni, hogy azt bizonyítottam, hogy többen csinálták. Calepinus 1585-iki kiadását is Szántó Istvánon kívül rendtársai is magyarázgatták (vö. Nyr. XV: Szily: Ki volt Calepinus tolmácsa?) s egyáltalában lehetetlen, hogy olyan szókinsnek, a milyen ebben a Gyöngyösi szótár-töredékben le van rakva, egy ember ura legyen. Azzal zárhatom soraimat, a mit Bod Péter mondott Páriz Pápai szótára előszavában Calepinus 1585-iki kiadásának magyar értelmezőjéről: Quisquis is fuerit, solus vel cum sociis opus urserit? Linguae omnino Hungaricae fuit egregie peritus.

FORRÁSOK JEGYZÉKE.*

Akadémiai Értesítő. Szerk. Szily K. IV. köt.

Brandl, Gl. = Brandl V., Glossarium illustrans bohemicomoravicæ historicæ fontes. Brünn 1876.

Cal. = Ambrosii Calepini Bergomatis Dictionarium, Velence 1516. — Ha más kiadást idézek, mindig odateszem a kiadás évét is.

Cath. = Johannes Balbus de Janua, Summa que vocatur Catholicon, Velence 1487. — Ha más kiadást idézek, mindig odateszem az évszámot.

DC. = Du Cange, Glossarium mediae et infimæ latinitatis. Editio nova aucta a Léopold Favre. Niort. 1883.

Dief. NGL. = Diefenbach Lorenz: Novum Glossarium, Frankfurt am Main 1867.

A. M. T. Társaság *évkönyvei.* 3 köt.

* E jegyzékbe csak a főbb munkákat vettem fel; mindazt a könyvet, a mit e munkámnál felhasználtam, nem sorolom fel. Az idézett helyen, ha nyelvészeti irodalmunkban kevesebbszer történik rájuk hivatkozás, akkor teljes czímükön idézem. A többi esetben nyelvészeti irodalmunk szokásos rövidítéseivel éltem.

- Abdicatiuus negatiuus. *Tagadat szerent valo.*
20. Abdicatio. *El szakasztas. el vetel,*
 Abdico. *El szakasztom, el valasztom.*
 Abdicatorium. *reytek hely.* Abdidum. idem
 Abditum. i. Abortim. *Ideotlenek.*
 Abditus Absconditus. *Elreyteteth*
25. Abdo Abscondere. Remouere. *El reytem vel El valasztom El enyezttem*
 Abduco. *El viszem.* Abducitur quis ad rem honestam perducitur ad studium. Deducitur ad honorem
 Abestis Intestina bestiarum aspiciens edulam. *Oktalan allatoknak hely.*
 Aberrare. *Teueolgeny.*
 Abellane sunt nuces Auellane. *Mogiarok*
30. Aberuncare. i. auferre. *El vennie vel El veszem*
 Abesus. i. circumquaque comestus. *Meg ragasztattath. augj el ragom*
 Abies. *Lucz feniő fa.*
 Abiecula. i. *kysded feniő fa.*
 Abiectus. procul iactus. *El uetteteth Hituan. Ala ualo. Genyeth.*
35. Abiegnus. i. Ababiete. *feniő fabol czinalt allat.*
 Abiens. preteriens, *El menuen*
 Abiges. *Barom Eőrzeő*
 Abigeatus. *Barom Orzasz.*
 Abigeatus etiam dicitur. ipsa terre factio pecorum. *Barom ies-tes, vel. rettententes.*
40. Abigo. fugare. separare, *El űzeom, el valasztom. el ueteöm*
 Abijcio. Longe iacio. *Tauul uetem vel megh Vetem*

19. tagadat eddig a nyelvtörténetből nincs igazolva; vö. tagadatlan NySz. — 22. *Abdidum* íráshiba *abditum* helyett. — 23. i = id est. Az id est rövidítését csak akkor adjuk, ha a szövegben is a rövidítés áll. — 23. Vö. *Heltai időtlen* NySz. és MTsz. — 27. Vö. *Cath*: *Abestis intestina bestiarum aspiciens.* *Edulam edula* helyett. — 28. *teneolgeny* — *tévölygēni*; vö. NySz. *tévölygēn.* — 29. *Mogyarók*; vö. NySz. MTsz. Ebben az alakban eddig ismeretlen. — 31. *rágattatott.* — 34. A *genyeth* esetleg *gyenyeth*-tel is visszaadható; vö. NySz. és 2441. — 35. állat = res. Itt e szótárban nagyon gyakori jelentés. — 37. Vö. *Pap*: *Abigeus fur iumentorum*; itt is *barom orzó* helyett áll az *örző*. — DC. *abiges* = *abigeus*, *latro*; vö. 7. számút. — 39. *iesztes* = *jesztés*; Vö. MTsz. Lehetséges azonban *iesztés* is; vö. NySz. *yesztés*. *Barom-iesztés*, *-rettentés* eddig ismeretlenek voltak.

- Abiectio. *meg uetes, meg utalas.*
 Abjectus. *Vtalatos meg uetteteth.*
 Abice. *Veszd el Twled.*
45. Abibo. *El megyek*
 Abiturus. *El menendő.*
 Abintestato. i. sine testamento. *Testamentom nekwl valo*
 Abintestatus. *Testamentum tetlen.*
 Aberrasti. *el Teuelyettel,*
50. Abesse. i. procul. *Tauul lenny.*
 Ab inuicem separatim. *Egi mastul el valasztany.*
 Abilis. *Alkolmas*
 Abicio. Abicionis. recessio. *El menes.*
 Ab inde. *inneten, etwol fogua.*
55. Ab iungere, *egy mastul el ualasztany auagy megh oztany.*
 Ab iuratio. Abnegatio. *Hamissan valo eskwes. megh Tagadas.*
 Ab intra, *Beleol.*
 Ab lactatio, á lacte separatio *az Teytul valo el szakasztas*
 Ab lacto. á lacte remouere
60. Ab latus *el uetteteth*
 Ablatrare: *Vgatastul megh wonnya.*
 Abligurio: prodigalitas: devastatio: *Tykozlas.*
 Ablucinatio: i. Lucis alienacio: *Vilagossaghnak el vetele.*
 Abluo: Lañare: purgare: *Megh wöblyteóm: megh mosom: megh tyztytóm.*
65. Ablutes ablucium: sunt loca cænosa: et aqua plena: *Ingownyos saros hely.*
 Abnepos: *Vnokadnak Vnokaya.*
 Abñno: recuso: *nem akarom: nem engedem.*
 Abnormis: i. deformis: *ektelen.*
 Aboleo: Idem est quod delere: *el kenem, el törlöm.*
70. Abolitus: deletus: *el Törölteteth.*
 Abolla est genus Vestis senatorie: *Combos auagy vduarlo ruha.*
 Abominor: *Megh vtalom.*
 Aborigines: sünt arborum invtiles ramj: *Hasznalatlan Chymotak*

47. *nekwl* = *nekül* e szótárban egész közönséges. — 48. *tetlen*; eredetileg *tetelen*-t irt az író; a második e-t aztán kitörülte. — 54. Vö. NySz. — 56. Vö. NySz. *esküés*. — 61. Ezzel a szóval kezdődik az 1. b. oldal. — 67. Abñno íráshiba Abñno helyett. — 71. *Udvarló ruha* eddig csak Calepinusból volt ismeretes. Vö. NySz. — *Combos* = *Gombos*. — 73. *hasznalatlan* vö. NySz.; *csimoták* vö. NySz. MTsz.; *csemete*.

- Aborigines, rusticus agrestis: *Vad paraszth nemtelen.*
75. Aborcio: *Idetlen leetel.*
 Abortiuus: *Idethlen.*
 Abortus: *Idethlen leöth.*
 Aborirj: *Thamadny.*
 Abhorreo: *megh Vtalom: auagy Iszonyodom*
80. Abhorhescos: *Igen yszonyodom.*
 Abissus: *Melysegh.*
 Abiugo: gas: *Az igatul el Zakasztom.*
 Abiungo: gis: *El valasztom.*
 Abiugare iugum deponere: *Az Jarombol kyfoghnya.*
85. Abincursu: *Hertelenkedestül.*
 Abrenuncio: *Ellene mondok.*
 Abrogo: *Megh tagadom: auagy mynden hasznath el Vezem es ereyeth: eltöröm: fel bontom.*
 Absis: dis: *Bold hayasz: auagy halo szom.*
 Abrotonum: *Isten faya: obruta.*
90. Abrotonites: *Isten fayauul fűueszet bor.*
 Abrümpo: *Elszakasztom: auagy köszbe Zakasztom.*
 Abrupte: *Hyrтелен.*
 Abruptio: nomen á verbo deductum: vt abruptio corrigia: *Elszakasztas: köszbe szakasztas.*
- Abscendo: dis: *Elmegyők.*
95. Abscedo: *El tauozom, el megyek.*
 Abscentare: *magath el vonnya, el reytenye.*
 Abscindo: *El mechem.*
 Abscido: *megh mechem.*
 Abscondo: *El reytem.*
100. Absen, quasi á sensibus remotus: *Erszekensegh nekül valo: vel nem Jelen valo: auagh Thauul valo.*
 Absentaneus: qui semper absentat: *Gyakorta magath el vonnya: auagy el vono.*

75., 76., 77. Vö. idéetlen szülés. NySz. DC.: abortire. — 79. eredetileg „*megtalnyom*“ volt írva, de az *ny*-et az író kitérülte. — 80. Abhorhescos tollhiba abhorhescor vagy abhorresco helyett. — 81. Eredetileg *Melysegh* állt; az utolsó *g*-re rá van írva a *h*. — 88. *Bold hayasz* = *Bold haytasz haloszm* = *háló szöm* vö. Cal. *háló-szēm* absis NySz. A magyar szövegben a hayasz előtt *has* állt kitérülve. — 89. *obruta*, vö. *Abruta* NySz. — 100. *Absen absens* helyett. *Érzékenység* :: sensus. NySz.

- Absencio, dissentire: *Viszsa erteny: auagy Felén erteny.*
 Absida est grecum et interpretatur lucida. i. Latus adifij:
Az hasznak oldala keőrwl vilagossagh Jü.
 Absinthyum est herba amara: *yreóm.*
105. Absolutus: *megh odosztatoth: vel megh szabadyttatoth.*
 Absono discordare: Vnde absonanter discordanter: *Nem egyenló keppen Zolua, Zengedezue.*
 Absorptus: *El meryteteth: el nyeleteteth: be Vonattatoth:* Insorbeo.
 bes. Vide.
 Abstemius, abstinens: sobrius: *Mertekletes: Jozan: á Vino.*
 Abstinencia: *Zenüedetess:gh: Jozansagh.*
110. Abstineo: *Megh tartoztatom.*
 Abstraho: *Megy vonszom: elvonszom: Felfele vonszom.*
 Abstrudo, includo: *Bęrekeztem: będugom.*
 Absurdum: *Hallasra Vtaltos.*
 Absüm, Longe sum: *Tauoly Vagyok.*
115. Abundo: *Bęuelkedem.*
 Abundanter: *Büseghezen.*
 Abusio: *Zoktalan: Vysza fordulth aktelen eleth.*
 Abusiue: *Ektelenwl Zoktalan.*
 Abra. i. Ancilla, *Zolgaló leany.*
120. Abrupta: i. *kőves, Darabos auagy Zakadasok az hegyekbe.*
 Abrabo: *El vakarom.*
 Abrodo: *Megh ragalmoszm.*
 Abrodere: *Megy ragolmazny.*
 Abüdere: *El mechenye.*
125. Aboido: *El mechcem.*
 Abscindo: *El Zakasztom.*
 Abscisus: *El zakadoth: hasonloth.*
 Abstergo: *El Tórlóm.*
 Absterrere: *Megh rettenteny: Jeszteny.*
130. Abstirpare: *Ky tepnye: gyomlatnya: nónye.*
 Abstrachus: *Maganak valo: meg vonattatoth.*
 Absumere: *Megh emeztenye.*
 Absumo: *Megh emesztem.*
 Abuolo: *El rópiölók.*

102. *Félén értény; vö. félén élő, félén fordít, félén hajtogat, NySz.*

— 103. a'difij a'dificij helyett. — 111. *félfélé vonszom; vö. NySz. félfélé.*

— 121. *abrabo tollhiba abrado h. — 124., 125. abüdere, aboido tollhiba abcidere, abcido h.*

135. *Acacia*. f. p. *sina est quæ in Aegypto nascitur: arboris in modum fructicosa, nunquam in se in rectum attolens, flore candido. Kökeny fa.*
Acacüs: Purus, Innocens, minime versutus: Artatlansagh: Eggyűsegh.
Acæna, virga erat longa pedes decem: Ref, aűagy ósztón.
Acalyphe, herba est quam nostrj vrticam vocant. dicta acalephe: Chalany.
Acantha leűce: Zamar Thűwys.
140. *Acanthis: thidis: Tyngylich.*
Acanthis, thidis: Chysz: Aűis est parua
Acanthus, siűe Acanha: Medwe Talp.
Acapna: Szarasz fa.
Acarus, rj. Moly.
145. *Acanto, as, aűj, are, iuxta canto, Vna canto: Eggyűth eneklűk.*
Acaris. i. non graciosus: Kegyetlen: kedwetlen: Iszetlen ember.
Accanto: Ismeth megh eneklem.
Acarpos: Latine in fructuosus: Hasznalathlan: gyűműlchűthlen.
Acarpia fructuum priűatio: Gyűmműlch szűdes: Thakaras.
150. *Accedo: Jarulok.*
Accelerero: Festino: Kűszelgetek.
Accendű: Megh geryesztem: auagy megh gywtűm.
Acceptabile: Foganatos.
Accentus sonus gramaticalis: Mestersegely Valo anekles.
155. *Accersire: adűocare: Elű hinya: vel syethnye, Jűnyű.*
Accedo: is: Hozsza Jarulok.
Accesserit: Eggyeth erytűk.
Accessio: Eűreghbűles.
Accelerero, as: Elsyethek.
160. *Acceleratio: Elsyethes. Festinatio: properatio.*
Accendo, dis, dj, sűm: Fely gywtűm.
Accensi: porozlű.
Accentus: Zonak notaltatasa.
Accensus: Megy gywtatoth: megh geryeszteteth.
165. *Accepto: Fel Veszem: bű Vyszem.*
Accerso: Hywom.

135. Ezzel a szóval kezdűdik a 2. a oldal. — 136. *Eggyűsegh*, vű. NySz: *egyűűsege*, *eggyűgyűsűg* alatt. — 142. *Acanha* tollh. *acantha* h.; a *talp*-ot elűszűr *tasp*-nak irta. — 151. Elűszűr *kűszelgetek*-et irt; s aztán a *k*-ra ráirta a *g*-t; vű. 497. 1095. — 157. talán tollhiba *accerso* *sis* helyett?

- Accersio : *Hyuas: auagy hozsam hyiöm, szolytom.*
 Acceptus : *Foganatos.*
 Acceptilatio debiti remissio : *Adossaghnak megh hagyasa.*
170. Accersitus, ta, tüm : *Hywattatoth.*
 Accersitüs, us : *Hywataly.*
 Accersitor : oris. vocator : *Hywo, hyüogato.*
 Accido, dis : *Ely nyróm, el mechóm. vel, melle esóm.*
 Accaluus : *Elöl kopasz.*
175. Rekaluaster : *Hatul kopasz.*
 Accaluaster : *Zar homlokiv.*
 Accidere : *ëuenire. Törtennyé.*
 Accidit : *ëuenit. Tórthenyk.*
 Accido : Euenio : *Tórtenek.*
180. Accidens : *Történendó: vel masonnaton valo segethsegh.*
 Accinatum : vel accinum : vinatum : *Chyger: löre: Maslas.*
 Accingo : præparare : adornare : *Fel készüölök: Fel öwechem : Fet ekesythóm magamath.*
 Accino : nis : Iterum, vel concorditer canere : *Zebben, Jobban auagy maszordszor megy ëneklem.*
 Accio, cis : ciao vel cio componitur cüm ad et dicitur accieo apellare, adöcare : *Zoszolas: prokatorsagh: vel el Vennyé dolgath mas szekre.*
185. Acta agitata : *megh raszattatoth: Hanyattatoth: Vettethóth.*
 Acerbus : *Kemeny: Sowany.*
 Aceruus : *Rakas: auagy azthagh:*
 Acrior. i. fortior : *Kemenb, erósb: sowanyob: ëlesb.*
 Accidentia : *Hoszaya tartoszo.*
190. Acrimonia asperitas : *kemenysegh: Sowanyossagh,*
 Accrescere : *Newekedny.*
 Accidiarj : *Restelkedny.*
 Accessus : *Jaruluth, mènes.*
 Accetare commouere : *Fel indytany.*
195. Accinctj : *Fel készüöltek: öwechetek.*
 Acclino : *Le haythom, megy haytom.*
 Acclitus, erectus : *Egyenes.*
 Accliuitas : *Egyenessegh.*

171. accersitüs után *sus* áll kitörülve. — 174., 175., 176. A NySz.-ban e kifejezések egyike sincs meg. — 180. *masonnaton* alakban eddig ismeretlen volt. — 183. *maszordszor* tollh. *maszodszor* h. vö. másodszeri: iteratus NySz. és 2066. — 184. *mas* előtt *magp* áll kitörülve.

- Accomodo: *Kólchon adok.*
200. Accresco: *Newekedem.*
 Accúmbo: *Læ fekszem.*
 Acclamo, re: *Fel kyaltany.*
 Accurate: *Rea valo gondolattal: Hosza latassal.*
 Accubitus requies: *Nyugodatom: le könyökles.*
205. Accurro: *Eleybe folyamom: hoszaya folyamom, syetek..*
 Aceris palea miliacea: *Köles polua.*
 Acero paleas inficio: *polyvaszok.*
 Acerra est arcua Turaria: *Themyen tartho.*
 Accola, le: *aduenticij: Jóweueny sellyer*
210. Accola finituius: Vicinus: propinquüs: *Hataros Zomszedos kószelualo Idegeny Helyen lako.*
 Accola est assidue: vel valde colere: habitare: arare: *Zwntelen munkalkodom lakom: vel szantok: Mywelek.*
 Acerosus ut frumentum acerosüm: *polywas gabona.*
 Acephalus sine capite: *Feyetlen.*
 Acer fortis vel amarus: *kemeny erös sauanyu: vel acutus.*
215. Accuratus diligenter procuratus: *Zorgalmatossagal hosza latho.*
 Accubo accumbo cubito: *Le könyöklöm karomra.*
 Accurso frequenter accurrere: *gyakortha eleybe futok.*
 Accuso. i. inculpare verbis ferire: *Megh feddem: dorgalom.*
 Acritas: *kemenysegh, keserusegh.*
220. Acrimosus fortis: *Erös.*
 Acerbitas: *kegyetlensegh: kemenysegh :*
 Aceruo: *gyötök: ószwerakok.*
 Aceruatim: *Rakasonkenth: foltonkenth: Sümmatim: coniunctim.*
 Aceruatio: *Ószwe gyöttes: ószwerakas.*
225. Aceratus sordidus ad instar aceris: *Zemetes: Gaszos: pelywas.*
 Acerbus: *ba, büm: Maturus et deriuatur ab acer: acris: acre: Sawanyu.*
 Aceruus. i. de acere: *i. polyvabol valo.*
 Acero: *ras. i. acere, purgare: az pelyvabol ky tysztythom.*
 Aceronitus. i. qui nulli communicat: *Mord ember: Maganak valo.*

207. Először *inficero*-t irt; az *cero*-t kitörülte s irt utána *cio*-t. —
 209. *sellyer*-re vö. a 499. számút. — 211. Kezdődik a 2. b. oldal. — 211.
accola tollhíba *accolo* h.; vö. Cath. — 225. Vö. Cath: *Aceratus sordidus*
instar aceris. — 226. Vö. Cath; *Acerbus* ba büm *immaturus: et deriuatur*
ab acer acris acre. — 229. Az eredetiben *acronicus* állhatott, s a *c-t t*-nek
 nézte a másoló. Vö. Cath.

230. *Acescit: Megh echeteszyk.*
Acetaria: az salata etelnek mynden newe.
Acetum: Echeth.
Acetosa, est herba: Soska.
Acerbe: acerbius: accerbissime: Erössen: keserwessen.
235. *Acerra: arcula, inquam thus reponi solet, quod dijs sacrificatur: Thómyen tartho ladachka, auagy thobosz.*
Acers e comes: őrstórkós háyas.
Acervus: Rakas: gyéóytes.
Acidus, amarus: Echetes: keserű vel asperum. i. kemeny.
Acinüs: Zóleő magh.
240. *Achates est lapis preciosus, siquis portauerit erit gratus sicut Aeneas.*
Achademia est Villa platonis.
Achaya provincia gretie.
Achantus est arbor quedam semper frondens.
Achantis auis stridula. i. szolo chyczegeő. quæ et carduelis dicitur: quæ spinis et cardius. i. Zamar Thóvysséken pascitur. i. Thengelych.
245. *Achras, adis: Vad kórthwely.*
Achrestus: Haszontalan, heyaba valo.
Achriogelos: Hahatas: ok nekiwl kachago.
Achyrosis. polyuazas: Sargyuras.
Achatus. i. gratus. i. kedűes.
250. *Achaldemak interpretatur ager sanguinis: Vęrnek arrauual vótt mező, parlagh, föld.*
Acharis. i. sine gratia, vel non gratus: keduethlen: Iszethlęn.
Acheron palus infernalis. i. pokolbely gyóthrelem: kan, Zomorusagh, Iszonyusagh.
Acimen: Zóló szem: vel magh.
Acholiti grece ceroferarij dicuntur: gyórtya vyseló, auagy hordoszo.
255. *Accidia: Jora valo restsegh: vel.*
Accidia, tristicia: molestia: anxietas, vel tedium: Zomorusagh: keserűsegh: haborodas: magha megh Vntt restsegh.

231. *newe tollhiba neme h. ; vő. Cal. Acetaria: a quibusdam dicuntur herbe seu cibaria: quod ex aceto sumuntur ad excitandum appetitum. — 240. Vő. Cath: Achates tis genus est lapidis quem si quis portauerit erit gratus sicut fuit Eneas. — 244. cardius tollhiba carduis h. Vő. Cal. — 247. hahatas-ra vő. hahotás NySz. — 250. Vő. Cath.: Achaldemach interpretatur ager sanguinis. — 254. gyortya, vő. MTsz. ; viselő = gerens vő. NySz.*

- Acidj dentes: i. stupefactj: i. *megh kopoth fogak, vasoth.*
 Acies dicitur: ab acúo: et est ferrj sūmitas: *Valami Vas szerzannak az hegyesseghe: aúagy az szemnek eeles latasa: vel seregh. Versus est acies oculi ferj bellaque caterúa.*
 Acinatio lingua medorum gladius militaris valde acutus: *Vyteszy fegyuer: kard: Thór.*
260. Acinarium grosse: vel cortices vüarüm quæ post expressio-
 nem exponütur: i. *Thórkóly: moytt.*
 Acliüis inclinatus percurütüs: *megh haylott: megh horgadoth.*
 Acommentarijs qui vices Regis agebat et Júditio legis scribe-
 bantur, et est scriptor gestorüm temporüm: *Lótt dolgok-
 nak Iroya.*
 Acredo: amaritúdo: *keserűsegh: et proprie de pomis et simi-
 libus rebus: soüanyossagh.*
 Acredula: est quedam aüis: *Tüblemyle dicitur.*
265. Acrimoniosus fortis: constans: *alhatatos: kemeny.*
 Acroceraunia montes fulminatj: *Menydórgöhö hegyek: Chattego.*
 Acronicus quasi sine tempore: *Idónekül valo.*
 Acros grece: mons Latine: *Hegy.*
 Actenus hñnc vsquæ nunc: *eddiglen valo Ideyglen: mind eddiglen.*
270. Accio ducto vel operatio: *Thetemeny.*
 Acquire: *keresek.*
 Acquiesco: *Engedem.*
 Actiüs: *Műnkas, Rabothas.*
 Actor: defensor: patronus: causidicus: Adüocatus: factor:
*Ötalmaszó: otalom attya: Thóruenj teüö procator, dolgos
 műnkas.*
275. Actus operatio: *Chelekedes.*
 Acrisia: *Zemnek fenye veszese.*
 Acutus: *Elezs.*
 Acucies: *Elesseghe.*
 Acute aduerbium qualitatis: *Elesen.*

258. Vö. Cath. — 259. *Acinatio* tollh. *acinatis* h. — 260. *moytt* mót-
 nak olvasandó, (vö. *boytt* haytas: *apronare* alatt) s egy a Dief. NGL-ban
 közölt *molt* (*brasium* alatt) szóval; a *brasium*-nak e szótárban közölt másik
 neve *szalad*. — 262. *legis* tollh. *leges* h. vö. Cath. — 264. *Tüblemyle* iráshiba
Füblemyle helyett. — 269. Vö. Cath. *Actenus*. i. *hucusque* vsque nunc. —
 270. *ducto* tollhiba *ductio* h. — 271 *acquire* iráshiba *acquiró* h. — 275. Kez-
 dődik a 3. a. oldal. — 276. *zemnek* után kitörülve *veszese* áll.

280. Acto: as: frequenter agere: *Gyakorlha: dolgoodom: chelekedem.*
 Actuarius diuersis actibus praeoccupatus: *Kylemb kylemb, dol-*
gokba, sok dolgokba fog lalatos.
 Actuaria Naüis que velo rennit simul agitur: *Vytollas, Eueszós,*
hayo, Gallya.
 Aculeüs stimulus: i. *fulaak.*
 Acümen: *Keesnek auagy feyszenek akar eyyebnek az eely. auagy:*
Hegyesség.
285. Acuo: *Megh Elesytem.*
 Acupita Vestis acuo intexta: vel ornata: *Hymmely megh varroth*
ruha. sicut. hym varro.
 Acus: *Töy.*
 Acutela. i. acümen: *Ely.*
 Acutim. i. acüte *Elessen.*
290. Acucio, actio vel passio acuednj: *Elesythes.*
 Acütor *Elesythö Mester.*
 Acüpedius velox: *Hamar futo.*
 Accuratus: *Zorgalmatossaghaly: szeretettel.*
 Acücula, formatione, non significatione, diminutivüm ab á cu,
 vt inquit priscianus. Est spintula quædam ex ferro, vel
 alio metallo, quandam ácus similitudinem referens, qua
 Vtüntur mulieres ad ornatum capitis. *Vago*
295. Āciēs: *Fely* Tria significat: Primo acümen falcis: gladij, et
 similia quæ secant. Secundo: exercitus instructus: *Ren-*
dölö seregh. Tertio: oculi lümen: *Feny.*
 Acinosus: a, üm: ab Acinus dicitur: *Sok magu Szóled.*
 Aclerós: exhäres qui hereditatem priütatus est: *Joszaghból kyta-*
gattatoth.
 Aclidés: *Tollas buszgany.*
 Acmen: *Elethnek viragha.*
300. Acmotheton: *Wlő Thóke.*
 Acæron: *Zyn mesz.*
 Aconem: *Feny köö.*
 Ācontia: *vstókós futo chyllagh.*
 Acontia: *Tarka kjgyo: kurta kygyo.*

282. Vö. Cath: *rennit tollh. remis h.* — 286. *acupita tollh. acupicta h.*
 Vö. Cath. — 295. A magy. *Fely* tollh. *Ely* helyett. Vö. Cal. 1585: *Eel.*
Rëndölö sereg-re vö. NySz. *rëndelt sereg.* — 297. *hereditatem = hereditate.*
 — 302. Vö. Cal. 1585: *aconē Fenkw.* — 304. Vö. Dief. N. Gl: *aconica eyn*
slange.

305. *Ācopā*: *Faratsagos lankadas el Vono orūossagh.*
Ācosmūs: Idem est quod inornatus: *Ochmany ruth.*
Acquiro: *Quero*: *Comparo*: *adipiscor*: *consequor*: ab ad et
quæro: *keresők.*
Ācrātōcothōnēs: *Borchyszar*: *boryszak.*
Ācrāthōphorum: *Vendel.*
310. *Ācredulā*: *Filemyle.*
Acte: *Frūtex arborescens*, quem Latini *Sambucum* vocant:
Bozza.
Actūalis: *Mūnkalkodo.*
Aculeatus, ta: *tūm*: quod *aculeūm* siue *acutum* quiddam
acūlei instar habet. *Fulakos.*
Actio: is: *acūi*: *acutūm*: *Aciem rei alicui induco*, *exacuo*:
Megh fenóm: *megh Elesyteóm.*
315. *Acutus*: ta: *tūm*. *Proprie de ferro dicitur*, quod *aciem* habet
et bene *secat*: cui *opponitur Hebes* vel *obtūsūm*: *Elős*
Acūminatus: a: *ūm*: quod *acumen* habet. *Hegyzóth*
Ācūpictorēs: *Hym varrok.*
Ācus, acj: siue *Aculeatus*: generis masculini: genus piscis,
qui et *acicula* dicitur: *Angűilla vago.*
Ācero: *aceras*: *acerare*: *Polycas.*
320. *Ācūncūla*: *diminūtiuum* ab *Acu*: qua *Vtūntur mūlieres* ad se
ornatūm: *Tótske*

A: ante: D.

- Ad præposicio*: *Reaya hoszoya.*
Adactūrus compulsus: *Ketelenytettetet*: *Eröltettetet.*
Adagonista Incitator: *Certator*: *Iszgatho*: *Ingerlő*: *garaszdalkodo.*
Adam terrenus vel *terra*: *primus homo*: *Adam attyank első*
Ember.
325. *Adar. i. Mensis martij*: *Beöyth elő ho*: et *acūitur* in fine
Adaūgma. i. aūgmentum: *őregbűleş.*
Adapto: *Hoszzaya Zabom.*
Adaūgere: *megh őregbyteny.*
Addo: *Hozaya teszem*: *megh alkotom*: *hoszaya a[dom.]*
330. *Addicio*: *alkotas*, *megh töbytęs.*
Addisco: *megh tanū lóm.*

308. *Acratopothones?* — 320. *ad se ornatum* talán *th. ad se ornandum.*

— 321. *hoszoya* = *hoszaya.*

- Adeo in tantüm: *Amnyra.*
 Addico. i. deputo: destino: ascribere: Constringere: *El valto-*
szom: Inteszem: megh Irom: megh szoryttom.
 Addictus addicta: ctüm: deputatus, astrictus: *rea valtoztatoth:*
Zoryttatoth.
335. Addisco valde disco: *Igen megh tanulóm.*
 Adeps medulla: *Velő.*
 Adamiani: sunt quidam heretici: qui Nudi: quasi nüditem
 ade imitantur: *Meszytelen Jaro eretnekök.*
 Adamas: Lapis quem indomitüm possümüs appellare: est
 insecabilis ferro: nisi ircino sangüine recentia spargatur,
 nec vnquam calescit: *Nemény nemű erőss keő: ky semmy-*
wel megh nem törettetyk: hanem á kósnak melegh vereüel.
 Adaperio: verbüm notum: *megh nythom.*
340. Adapertile: quod aperitur: vel aperirj potest: *Megh nyttathatyk.*
 Adamastor: nomen Gigantis staturosi: *Nemény nemű Nagy Oryas-*
nak newe.
 Adamantinus: quod est ex adamante: *Adamas köből valo*
alkotmány.
 Adamo: Valde amo: *Igen szeretóm.*
 Adagium: dictum est proterbium quo facetis hominibus adscri-
- bitur: *Pakocha: chuf beszéd.*
345. Adagia: e: modo vetula recentis partus: modo ad agendum
 apta: *Baaba:* vel: *munkara alkotmas.*
 Adaggero: significat cümulo: *Egybe gyeoytüm: egybe rakom.*
 Adaquo: aqua reficio: *Megh Itathom.*
 Aquo: as: aquam haurio: *Vyszet merytök*
 Adaperio: pando: *Megy nythom.*
350. Adeliue: leniter erectüm: *kemenyen fél emelyteteóth.*
 Adegit: ab adigo: Idest coegit: *Eróltette.*
 Adaugeo: amplifico: *megh öregbytóm.*
 Addico: idem dico: et dicendo approbo: *Aszonth mondom: megys*
byszynytom.

337. Ezzel a szóval kezdődik a 3. b. oldal. — 337. Vö. Pap: Adamiani sunt quidam heretici: qui nudi quasi nuditatem adae imitantur. — 344. quo tollh. quod h. pakocsa-ra vö. NySz. Nr. 13: 313. és Szam: Sch. — 345. baaba = bába: anus, vetula NySz. munkara előtt mun áll kitérülve. — 359. Adeliue = adcliue. — 353. Aszonth mondom; vö. bizont mondott (Kalotaszeg) = becsületére mondta; MTsz: bizonyomra mondom stb. byszynytom tollhiba byszonytom helyett.

Adiudico: destino: deputo: i. *rea Itylöm: el küldöm: rea választóm.*

355. Addictum: destinatum.

Addicere prætor dicebatur: quando debitorem tradebat creditorj: *Az adost: az kölchónószó keszebe adny.*

Addico: dampno: Compello: prosterno: *Megh karosytóm- keszerythóm le veróm, le terythem*

Adigo: Compello: Cogito: *Eröltethóm.*

Additus: ta: tüm: adiunctus: *Hoszaya tetettetet.*

360. Addoceo: etiam doceo: *esmeth megh tanytom.*

Adduco: ad aliquid duco: *El vyszóm.*

Adeo: pro vna dictione. i. in tantüm: *Annyra.*

A deo: si præpositio cum suo casuali ponatur: tunc debet exponi: *Istentül.*

Addico: deputo: destino: ascribo: constringo: *Inteszem: elküldöm: egybe szoryttom.*

365. Addictus: cta: ctüm: deputatus: astrictus: *Rea valasztattath: rea szoryttattath.*

Adductam frontem irati habere dicuntur: Hoc est: Contractam et constrictam: *Ranczos homlok.*

Adedo: in totum edo: consumo: *Myndenestül megh eszeóm: megh emesztóm.*

Adesum: Consumptum: *megh emesztetetött.*

Adeo: is: iüi: vel: adij: itum: actedo: vt adeo praetorem: *hoszaya megyeök.*

370. Aditus: us: significat ingressum; per quem ingredimur: *Bemenęs vt.*

Adicio: onis: est ipsa accessio: *Bemenęs: Jarulath.*

Adytum: Cum: y: pilon: locus est secretior templi: *Tytok hely á templomba.*

Adito: frequenter: *gyakorta bę megyeök.*

Adeps: pis: generale est ad omnem pinguedinem: *köversegh: veleö.*

375. Adipatum: pingüe: et suctulentum: *köüer: es szyros.*

Adiposus: pro locupleto: et opulento ponitur: *köwę: kazdagh: faggyas.*

365. Először *el valasztattath*-ot irt; az utolsó előtti *h-t* kijavította *o-ra*. — 369. Az *A.* író a *cc ct*-vel írja; *actedo* tehát = *accedo*. A *hol ct* áll, és *cc*-nek kellene, az a kéziratban is úgy van. Az *actedo* előtt *actendo* áll kitörülve. — 371. *accessio* = *accessio*. vö. 369. — 372. Helyesen „*cum y: psilon*“. — 376. Vö. Cal: *Adiposus pro locupleto et opulento accipitur*.

- Adipale: pro pingüj *kóuer szyros.*
 Ademptus: sublatus: *Elwettetettelőth.*
 Adeptus: ta: tūm: asecutus: acquisitus: inuentus: *Megh nyeret-
 tetelőth: megh keseretelőth: megh lelettetőth.*
380. Adigere: Compellere: Cogitare: *Rea erőltetny: Megh gondolny.*
 Adita: intrata: *Bemenettetőt.*
 Addita vero: adiuncta: *hoza tétetelőth.*
 Adieniculatus: promptus: paratus: *kesz: megh szerszette magaa th*
 Adgeniculo: est genūa flecto: *Térdre esóm: Megh haytom tər-
 domet.*
385. Ad habito: iuxta habito: *mellette lakom.*
 Adixatus: ta: tum: dicitur: quod addito pingui: factum est
 suctosūm: et pingue: *Megh kőüeryttetőth: Syrosyttatott.*
 Ad halo: as: pro afflo: aspiro: *Lehellók: Lelegh szetelőth veszők.*
 Adhamo: iuxta curūo: *Meghorgasytom: meghhaytom: horgoth
 vetők bēleye.*
 Adequo: *hozaya hasonlom: hozaya illetem.*
390. Adhibeo: est addere: adiungere: apponere: *Hozaya teszóm:
 melleye teszóm: hozayà egyenesytóm.*
 Adhereo: forcius fixus maneo: *hozaya ragaszkodom.*
 Adheresco: adherens fio: idem significat: *Hozaya kezdők ra-
 gaszkodny.*
 Adigo: ad aliam partem redūco: *mas fele vyszóm: veteóm: haytóm-*
 Adglomerare: *Egybe gombolygatny: Gombolyagoth tekerny.*
395. Adijcio: adiungo: *Hozaya teszóm: melleye vetóm.*
 Ad hoc: significat praterea: *Annak felette.*
 Ad horam: significat ad tempus constitutum: *Egy Ideigh: Horaygh.*
 Adhuc: adverb: vsequé huc: *Megh len mynd edyglen.*
 Adiaceo: adhereo: vel adhibeo: *Melleye vetóm: hozaya teszóm.*
 Juxta iaceo: *Melleye fekszeóm.*
400. Adipicūlus: partūs adeps: *kysded kőwersęgh: welő.*
 Adipiscor: *megh nyereóm: acquirere: megh keresóm: reayütok.*
 Adiungo: *Hozaya teszóm: Hozaya ragasztom: melleye teszóm.*
 Adijcere oculum: est inspicere: Considerare: *Megh neszny:
 Ismerny.*
 Adimo: aufero: *El veszóm.*

378. A magy. értelmezés után *megh keseryttetettelőth* áll kitörülve. —
 379. *megkerestetett h.* — 391. Kezdődik a 4 a. oldal. — 394. *egybe gomboly-
 gatni* vő. NySz: *őszvegombolgat.* — 395. *melleye tollh. melleye helyett.* —
 398. Vő.: Cal. *adhuc...* vsque et huc.

405. Adiūgo. s. coniungo: ad aliquid iūgo: i. *egymas melle fogom: Egybe fogom.*
 Adineo: is: iūi: itūm: intus: vel exemmitto: *ky auagy be bochatom.*
 Adiūto: frequenter iūūare: *Gyakorta segytóm.*
 Adiūro: ponitur pro auxiliatore: *Segethóm: az Joba.*
 Adiūtorium dicitur: illud quod ab adiūtoe præstatur: *segytó: segytségh.*
410. Adiūto: auxilium do: *segytteóm.*
 Adiūmentum: similiter sūmitur pro auxilio: *segytségh.*
 Adliquidūm: significat: clare: apertqué: *Nyluan: tysztaan.*
 Adliūina: dicebantur serūj: qui ad atriūm: et aditum excubabant: *Hazhosz: aytohoz laato szolgálak.*
 Admando: significat ad aliquem: vel aliquo aliquid cuipiam
 Committo: *hagyok valakynek valamitt tenny.*
415. Ad manum: dūe partes: i. inpromptū in proximo: *készón: rakon kószel.*
 Admetus: Nomen Thessalie regis.
 Adminiculor: *segytsegeótt teszeók.*
 Adminiculum: auxilium: *segethségh.*
 Adminiculo: *segeteók.*
420. Administro: serūio: et gubernio: i. *be szolgáltatom.*
 Administratorius: qui administrat: *szolgalta[to] Be szolgálando.*
 Admiror: stupore afficior: *Chodalkoszm.*
 Ammiror: Idem significat.
 Admiracio: *Chodalkoszaas.*
425. Admissarius: aptus ad mittendum vnde fortes equos et boūes ad missarios vocamūs, qu[i] ad mittūntur ad coitūm inter armenta: *Mény loo: Byka az nyaiba: Vnde emissarius: pro eodem inūenitur.*
 Admitto: recipio: assūmo: *fel veszóm: rea bochat[om] az melthosaghra.*

405. A második *iūgo* felől a rövidített *n*-et kitörülte az író; vö. Cal. Adiugo, id est coniungo, ad aliquid iungo. — 406. exemmitto = ex immitto? Vö. Cal. Adines. is. iūi. initam. i. intus vel. iuxta mitto. — 413. Adliūina íráshiba *adlimina* helyett. — 415. *rakon* vö. Czech C. *rakon*, NySz: *rokon* alatt. 15. és 471. — 418 *segetsegh* is bizonyítja, hogy a *segítség* eredetileg *segédség* volt. — 425. Először *nyaba*-t irt. Az *i*-t később az *a* és *b* közti térre irta.

- Admissionales dicuntur ij: quorum officium est admit[tere] aulicos intra cubiculum: ad principem salu[tan]düm: *Ayto tartok, ayto allok: komornykok*
- Admirarj: stupescere: *Chodalkoszny.*
- Admitto: pro pecto: *Bűnth tesztek: vetkőszóm.*
430. Admittere: recipere: asumere: et admittere: exlaxare: et cüm quadam velocitate et agilitate equum vertere: vel ducere: *Tęren[ge]ny.*
- Admissus: sa: sum: velox: *gyars.* Vnde oüidius: Nil nocet admissio subder[e] calcar equo.
- Admiramür virtutes: miramür vero op[era]
- Admissum: vel intermissum: peccatum: *megh tó[th] bűn*
- Ad modum: adüerb: valde: i. *Igen.*
435. Amolior: significat amoueo: *El vetóm: el taüosztatom: el valasztóm: Et per trans[la]tionem pro Cedo: el meyyeók: el taüoszó[m].*
- Admoneo: hortor: *Intóm: vszollóm.*
- Ad instar: *hoszza kepest.*
- Adipale dapes: *kówer etkeek.*
- Aditiculus: paruus aditus: *kysded menęs: kysded vtt: ayto: ósweny.*
440. Adire: iuxta ire: *hoszaya menny.*
- Adnare: adnatare: venire: *hoszaya vsz[ny]a Jónye.*
- Adnectere: adiungere: ligare: *Hozza egyesyeny: kótnye.*
- Ad nütüm: *Akarattya szerenth.*
- Adinuentio: *Leelemęs.*
445. Adüncare: Vnco trahere: *horgaszny: horogga[l] vonny.*
- Adlegare: ad legationem mittere: *kóvetseghre bochatanya.*
- Admiscere: *szerkesznye: egyyessülny: auagy: megh elegyteny.*
- Adminüere: penitus minüere: *Myn[de]nestól megh kyssebytenye.*
- Adolere: cremare: *Temyenósznye: fűs[tól]ny temyemelj.*
450. Adoleo: túra pono: *Themyenószók.*
- Adolescens: succrescens: *Iffyw.*
- Adolescenticula: *Iffyw leany azzony.*
- Adnigrati: prostrati: subactj: vilificati: *Le werettettek: le nyomotattak: hatalom ala vettettek: megh szydalmosztattak.*

427. *Ajtó-álló*-ra vö. *útálló* és *uton álló* NySz. A *komornyik* jelentés változására vö. Brandl, Gl. és NySz: *fő-komornyik*. — 430. A magyar szót *teręn[ge]ny*-re is lehet kijavítani vö. NySz. — 438. Először *adicate daxes-irt*; aztán kijavította *adipale dapes*-re. — 453. kezdődik a 4. b. oldal. —

- Adniti: instare: ad aliquid operam dare: *Vala mennyre gondolh
vyselnyre: az műnkaba megh maradnya.*
455. Adnuere: faüere: *Engedny.*
Adolescere: inchoat: ab adoleo pro cresscere: vel deicere:
Neweködny: megh iffywdny.
Adonay: hebreum: i. domine: *Vram.*
Adonis: süaüitas: *Edésséggh.*
Adopto: adoptare: loco filij recipere: *Lelky fyamma fogadom.*
460. Adopcio: Cum aliquis loco filij adoptatur: *Lelky fywsaghra
fogadas.*
Adoptiuus: dicitur loco filij receptus: *Lelky fywa fogattatott.*
Adolescencia: *Iffywsagh.*
Adolescencior: significat luxuriare: i. *Buyalkodny: Buyalkodom.*
Adolescenturio: more adolescentium facio: siue in adolescen-
ciam redeo: *Iffyak erkölchók szeryntt chelekódóm: auagh
az Iffywsaghra terök.*
465. Ador: est frümenti genüs: vel farris edor quondam appellatum
ab edendo quod epulis et immolacionibus sacris; puta-
batur pium: *Aldoszatba valo lyszth: auagh gabona: mellyet
megh asznejk vala.*
Adorea: liba e farre facta: quibus in sacris vtebantur: *Lyszth-
beól kesztytetóth aldoszath.*
Adoro: significat veneror: *Imadom: tysztelóm: Büchüblóm.*
Adorior: ris: adorsus: alloquor: incipio: *hoszzya szolok: keszdek.*
Adoria: gloria: vel bona fama: *dychyret: Jo hyr nejv.*
470. Adorirj: incipere: gigni: ordirj: illam rem conarj: inüadere:
inüenitur adorio: *keszdeny: tamadny: valamj dologhra
Ighekeszny: tóreködny: ellensegwel rea menny.*
Adörrior: valde: vel iüxta orirj: vel inüadere: aggredj: *rokon
kószely mellette tamadok: ellene thamadok: Igen nagyon
tamadok: születtetóm.*
Adorno: plusquam apparo: *Igen megh ekysytóm.*
Adorsus: inceptus: *keszdeş: auagh keszdettóth: allocutus: hozzya
szóólth.*
Ad plenum perfecte: *Tökellertesegely.*
475. Ad quo: i. quantum: *Mennyre.*
Adortus: sicut in adorior.
Ad præsens: pro in præsentí: *Jelen valo.*

454. *vyselnyre* tollh. *vyselnye* helyett. — 471. Vö. 415. — 472. *ékysít*
talán csak *íráshiba ékésít* helyett.

- Adriaticus: petrosus: *kőves.*
 Adquiesco: assentire: *Engedeők.*
480. Adquiro: lucrarij: *megh nyereóm: megh keresóm.*
 Adquii i. pociüs: qui necessitatis: Ideo. i. *Inkaabban: seott Inkaab.*
 Adria: petra latine: *kőszikla.*
 Adriastica: sors: quia semper alicuj videtur dura: *szereenchę.*
 Adscio: scis: adscitij: adiungere: sociare: *Egybe teny: tarsolkottatny.*
485. Adscitus: peritus: *Tudós: bölch:*
 Adsentarij: blandirj: Imitarij: *hyszekódny: kőwethny.*
 Adsita: arbor cũj incolümj: aliud quod sustineat adiungitur: *Thamaaz.*
 Adrepo: ab a liquid repo: *Melleye chuszok: melleye maaszok.*
 Adruo: subruo: et subigi: *rea omlók: Borulok: alaya esóm.*
490. Adrúmo: rúmorem facio: *Zaygasth teszedk: hyrtt bęszellók.*
 Adsüm: es: affüi: significat præsens vel propesus: *Jeleón vagyók: kőszely vagyok.*
 Ad sümnam: et in sümna: significat deniqué: siue ad prostremum et breüter: *Thorabba: vegeszetre: rówydedeón.*
 Adtaminare: inquinare: *megh fertesztetny: Vndokytany.*
 Adtaminio: inquino: *Megh ferteszteteóm.*
495. Aduena: ab aduencio: *Jóveüeny.*
 Adüenio: Idem quod venio: *Ideyőwők,*
 Adüento: approximo: *Ide kőszelketók.*
 Adüentito: frequenter adüenio: *gyakorta Ide Jówók.*
 Aduenticus: qui non est locj illius: quem habitat: *Jóveüeny: szellyel.*
500. Aduentinus: mons Rome.
 Adüenticia bona: quæ non ex recta successione: puta patris et atij: sed ex legatis: aut aliter casu aliquo: *Attyatol: Ósyteól: maradoth órókseghek kyüle Jeótt Józszagh.*
 Aduersor: contraire: *Ellenkódeóm.*
 Aduersus: contrarius: oppositus: *Ellene valo: ellenbe vettetóth.*
 Aduersarius: inimicus: *Ellenseegh.*

481. Vö. Pap: Adquin: potius quinetiam ideo. — 489. *omlok* előtt *olm* áll kitörülve. — 491. *Ad* után *as* áll kitörülve; *prope sus* tollh. *prope sum* h., vö. Cal. — 492. *prostremum* tollh. *postremum* h. — 495. Vö. Pap: Aduena ab aduenio. — 497. Vö. a *kőszelketók*-re a 151. számú jegyzetet. — 499. *szellyel*; ha csak nem iráshiba, figyelemre méltó adat a *szellér* szó végére; vö. azonban 209. szám alatt: *Jóveüeny scellyer*. — 501. A latin szöveghez értsd: . . . nobis adueniunt. lásd Cal. — 503. Kezdődik az 5. a. oldal.

505. Aduersus: vel aduersum: significat contra: *Ellennee*.
 Aduerŕcat: multum verum facit: *sok Igaszath: Byszonth theszeón*.
 Aduerto: percipio: *eszembe veszóm*.
 Aduro: cremo: *Megh egeteóm*.
 Adulator: blanditor: *hyszelkódeó*.
510. Adulatrix: mulier: *hyszelkódeó azzonj*.
 Adulor: *hyszelkódeóm*.
 Adulacio: *hyszelkódes*.
 Adulter: et adultera: alienum torum violans: *Haszassagh thóreó*.
 Adulterium: violacio torj alterius: *Haszassagh thórés*.
515. Adultero: maculo: vicio: *Megh fertesztetóm: haszassagh thóressel
 megh ferteszteteóm: vetkószeóm*.
 Adulatorculus: paruus adulacio: *kysded hyszelkódeó: keweše
 hyszelkódeó*.
 Adulteror: adulterium committo: *haszassagh thóres bünet theszeóm*.
 Adulterasco: frequenter: *gyakorta haszassagoth thóreók*.
 Adulterinus: na: nüm: vnde adulterina signa dicuntur: quæ
 sunt alienis annulis facta: *Idegeón pechetnek belyege*.
520. Adultus: iam maturior: qui creuit: annosus: *Agostyan: Ideós*.
 Adüuo: quasi adhuc viuo: *megh éleók*.
 Adümbro: exprimo: repræsento: siue imitor: vti pictores qui
 imagines planas adümbtant: vt solide videantur: *ky Jelen-
 teóm: ky mütatom: megh homaliosytom*. Aliquando.
 Adümbro: Vmbram ad hibeo: siue vmbram tegendo facio:
Arnyekoth: homalyossagoth: setetseget chynalok: kepeeth Irok.
 Adümbrare: *megh arnyekoszny*.
525. Aduncus: recuruus: *megh horgat: megh horgassyttatoth*.
 Aduncare: curuare: *Megh horgasztanya*.
 Adünco: Curüo: *megh horgasztom*.
 Adunguem: significat ad perfectionem: *tókelletóseghre: mynd
 vegylen*.
 Adüno: Congrego: *Egybe gyeóytóm: egybe teszóm: egyyessytóm*.
530. Adunatj: dicuntur: simul congregatj: *egybe gyüblekósztek: gyüblek*.
 Ad vnum aduerbialiter sumptum: significat omnes nullo excepto:
Mynd egyylen.
506. Vö. Pap: Adveruncat multum uerum facit; *bizon I. MTSz. és NySz.*
 — 513. A *haszassagh* után *tóreó* áll kitörülve. — 516. Vö. Cath: Adulator-
 culus paruus adulator. — 519. Az *alienis* szóban az *ali* után *mius* áll kitörülve. — 520 *Agostyan*; olv. *ágostyán* s vö. Nagyszigethi K.: Szómagyará-
 zatok Nyr. 17: 530. — 525. *megh horgat* után *nya* áll kitörülve.

- Aduocati: dicuntur: qui alteri adsunt in causa: *szóó szólók: prokatorók.*
 Aduoco: ad me voco: *hoszzam hívom.*
 Aduoho: apporto: *Ide hoszóm.*
 535. Aduenticus: *Jóveüeny.*
 Aduesperascit: *bę estueledyk.*
 Aduoluo: *rea fordítottom.*
 Aduolo: iuxta: vel ad aliquem locum vola[re:] *Melleye: auagy valahowa el reópüled[k.] quod est proprie aüüm; per translationem capitur pro veloci cursu.*
 Adüotüm: *akarattom: kywansagom szerentt.*
 540. Ad usquæ: amnem: *mynd az vyszyglen.*

A: ante. E.

- Aedes: tam in singularj quam in plurali: pro templo sed cüm adiectione: vt edes sacra: vel edes sacre: *szentt haszak: edes: Joüis: Jupiter Istenek temploma: edes deorum: Isteneöknek templomaa: et huius modj.*
 Aedicula: dicitur: vbi deorum simulchra seruantu[r:] *Isteneöknek kypynek tarto temploma.*
 Aedificium: edis constructio: *Hasznak rakasa[:] épület.*
 Aedifico: edem facio: *haaszath chynalok: epyttök: rakok.*
 545. Aebes: tardus: stupidus: ab ebeo: es büi: *kesedelm[es:] tompa elmęyw: megh kopoth: tompulth*
 Aebeto: tas: frequenter: *Gyakorta tompytóm: Vnde eebetás: tompasaagh.*
 Aediles: dictj sünt ab eo: quod edes sacras et pr[i]üatas procurarent: *szenth eghasz szerszóók: rakatook.*
 Aedilitas: ipsa dignitas: *egyhaszy méltosag[h.] Tyszt*
 Aedilicium: Idem: quod edilitas.
 550. Aedilicium: a: üm: vt comicia: nomen posse: *egyhaszy tyszt: sicut plebannossagh: oltarmester[segh.]*
 Aedilicius: ij: qui edilitate functus est: *egyhaszy méltosaghaba tysztelkődeö.*
 Aedituus: edis tutor: *egyhasz oltalmoszo: egyhasz fyc: vel pronnos edis curam gerens.*
 Aedituor: edem tüeor: *szentt egyhaszatt oltalmoszóók: óryszóók.*
 542. simulchra = simulachra. vö. Cal. — 552. pronnos-ra vö. DC. *pronhus* és gör. *πρόνοια*, lat. *pronoea*: gondviselés; gör. lat. *pronaos* templom előcsarnoka. *egyházfiú* = kirchenvater l. NySz.

- Aedituentes: edes sacras tüentes: *szenttegyhasz oltalmaaszók.*
555. Aeditimus: edis intimus: pro eo qui edibus præest [:] *egy haszba lakó egy haszy feyedeleóm.*
- Aedo: is: didj: ditüm: ab e quod est extra: quasi extra do: *ky adóm.*
- Aedicio: publicatio: *ky hyrdetés.*
- Aeditores: Ludorum exhibitores dictj sünt: *Jatek szerszók: adook.*
- Aedon: grece: Lusciüia: *phülemyle.*
560. Aeditus: ta: tüm: altus fortis: *magas es ereős.*
- Aedita: loca dicuntür alta: ac sese ostendentia: *Maghas: tet-tetes helyek.*
- Aediticius: Iudex quem vna pars elegerit: *fel rész valasztoth Byro.*
- Aegylos: est ascensüs inter nares: per quem pitüita assidue distillat: *az orrod porchogoya: kyn az takony alaa chepegh.*
- Aegloga: caprarum seu rerum pastoralium sermo: *këchkekrül: auagy: pasztorsagrül valo beszéd.*
565. Aegon: nomen pastoris.
- Aegonomus: caprarum ductor: Imo locus aptus capris depascendis: *kechkë pasztor: Veszer: vel: alkoholmas haly az kechkëk legeltetésere.*
- Aegipanes: sünt nüdj: leües: caprinos pedes habentes: *Meszyteleneók: künynyek: këchke labüüak.*
- Aeger: tristis animo dicitur: egrotus vero corpore: *szomorü lelkü: kór testü.*
- Aegreo: eger: süm: *kor vagyok: áqo.*
570. Aegresco: egerfio: *kór leszéók.*
- Aegre: adüerbium: significat moleste: dolenter iniquo animo: *szomorüan: Banattal: alnok, kegyetlen lelekkely.*
- Aegroto: infirmus süm: *kor vagyok.*
- Aegrotacio: *Betegeskédés.*
- Aegritudo: est animi: *leleghbe valo szómorüsagh: Banath: faydalom.*
575. Aegrimonia: Idem est quod egritudo: *kórsagh: Sëndés: Bëteghsëgh.*
- Aegyptus: regyo In aphryca.

556. *ab e = ab eo.* — 559. kezdődik a 4. b. oldal. *luscüia* tollh *luscüia* h. — 563. Vö. Cal: *Aegylos. est abscessus inter nares. . . per quem pituita assidue distillat.* — 568. *kór* = morbidus, egrotus. — 569. *áqo* = a quo. — 574. *leleghbe-beli k:* g írásra lásd az előszót. — 575. *sëndés*; vö. Apoc. *sëndő* és *sindés* NySz.; *sindení* Tsz. Itt ez adat *sëndés*-nek olvasandó.

- Aegycius: a: űm: *egyptűmbely.*
 Aegyptiacus: a: űm: Note significationis.
 Aegyptiui: dicuntur ethyopes: *szeréchnók.*
580. Aelurus: latine Catus: *Machka.*
 Aemilianus appellatiuus est scipio africanus: quasi emilij filiús.
 Aelenta: sunt inicia rerum: Aqua: ignis: aer: terra: ex quibus omnia generantur: Vnde elementa quasi eleuamenta: *Eltető allatok.*
 Aemulior: significat inuidere: *Iryghkódóm.*
 Aemularj: Zelare: inuidere: imitarj: amare: *szerethny: Iryghkódny: kowetny:* inde deriuatur.
585. Aemulus: Idest inimicus: *ellensegh.*
 Aemulacio imitacio: Cüm malicie operatione: *gonossaghba valo kowetes.*
 Aemularj: aliquando est participium esse: *Lenny:* Vt noli emularj in malignantibus: *Ne akar lenny az gonoszeletűeknek közöttę.*
 Aena: vasa ærea: *rész korso:*
 Aenus: na: nüm: *részbeél valo alkotmany mő.*
590. Aena: grece: latine dicitur: anús: foramen locj secrecioris: notum vocabulum.
 Aeneade: troiany: ab ænea: rege *troyabely Emberek.*
 Aenea: Vrbs: in regione Cressea.
 Aenulus: ðimi: *kysded rász edeny.*
 Aeneus: dem quod ereus: *Erchból walo.*
595. Aeneatores: dicti sunt túbicines: ab aenea tuba: *Thrombytaassok.*
 Aenormis: grandis: cui addi non potest: nil potest: *Igény Nagy.*
 Aenüm: caldariam dicimus: quasi de ære est: *Rész faszek: Medenche.*
 Aenigma: obscura: *mesę beszél.*

577. *Aegycius* tollh. *Aegyptius* h. — 579. Vö. Cal: Aegyptini dicuntur ethiopes. — 582. *Aelenta* tollh. *Aelementa* h.; vö. Pap: Aelementa sunt inicia rerum: aqua ignis aer terra ex quibus omnia generantur unde elementa quasi elementa. Ez a cikk is bizonyítja, hogy nem az 1497-iki kiadást használták írónk. — 587. Vö. Cal. *aemulor* alatt: Aliquando emulari est participem esse. Ut noli emulari in malignantibus. — 593. Először *Aemulus*-t irt az író s aztán *aenulus*-ra változtatta. — 594. dem = idem. — 597. Ez az adat is bizonyítja, hogy a magy. *medence* a szláv *měď* (vö. *měďnica*) átvétele (vö. Mikl. Etymwb.). lásd rézmedenceze NySz. és Brandl, Gl. 149.

Aenigmatices: quæ enigmata facit. *Mesé szersző.*

600. Aenigmaticus: hñius significationis.

Aepolium: Caprarum Rex: *kęchkek kirallya: feyedęlme: Chordaya.*

Aer: Cælum: *hęgy.*

Aeriani: hęreticj ab aere: hij vetant pro defũctis sacrificium offerre.

Aerinus: de aere: *hagybeól walo.*

605. Aeromancia: diuinacio quæ fit in.

Aere: *hagyból valo varasolas.*

Aeromanticus: *hagyból valo varasolo.*

Aequus planus: ab aqua: quod aquam superficiem habere videatur: ponitur pro iũsto pe æ diphthongon: *Igasz Ember: Equus sine diphthongo: aliter est: loo.*

Aeque: aduerbium: iũste: *Igaszan.*

Aequo: explano: *Megy egyenesytheóm.*

610. Aequamentũm: equacio est: quod et libramentum: *Megh igaszyt-tak egyenlő.*

Aequanimis: qui est equi animi: *Egyenlő lelkű.*

Aequanimitas: est fauor: et propicius animus: *Egyenlősegh: kedű: kegyes leleók.*

Aequanimiter: moderate: patienter: equo animo: *Egyenlő lelekkel: bekesseggely: mertekletesseggely*

Aequitas: modo planiciem: modo iusticiam significat: *egyenessegh: Igassagh.*

615. Aequuus: Coetanens: equalis: *Enny, egyenlő Ideyű: egy korw.*

Aequalis: planũs. *Lapach: egyeneós.*

Aequalitas: similitudo: paritas: *Egyenlősegh: Igyenőssęgh.*

Aequaliter: similiter: pariter: *Egyenlő keppen: aszonj keppen.*

Aequabilis: Idem quod equalis: *Egyenlő.*

620. Aequi lanęum: ex toto dimidium: *Tellyessegely felett.*

Aequi manus: qui vtraquę manũ vtitur: *Mynd kętt keszeül élő.*

Aequi librium: equacio libre: *Egyenlő meręs: mertęknek megh Igaszyttasa.*

Aequinoctium: ex equalitate noctium dicitur: *Eynek: napnak egyenlőseghę.*

599. Vö. Cal. 1568: Aenigmatistes . . . qui aenigmata facit. — 601. Vö.

Cal: Aepolium caprarum grex s lásd az előszót és az *arseurse* czikket. —

605. A két sorba irt magyarázat egy czikk; vö. *armomancia*. — 607. *pe = per*. — 610. *Megh igaszyttak* másoláshiba lehet, s az előző czikkhez tartozik.

— 615. *coetanens = coetaneus*. Vö. Cal. — 616. *lapach = lapác*; vö. NySz.

- Aequidiale: Idem quod aequinoctiale.
625. Aequo: plano: *megy egyenesytheóm: megh lapyttóm: megy symyttóm.*
- Aequipolleo: parem potestatem habeo: *egyenlő hatalmú vagyok.*
- Aequipollencia: equiualentia: *Egyenleőség: egyenlő ereyű.*
- Aequiparo: compero: siue equo: *hasonlattossa: egyenleővé teszöm: vel lowath veszők.*
- Aequiūaleo: quasi equé possūm: *egyenlő vagyók: egyenlő kepen tehatók.*
630. Aequiualencia: equipollencia: *hasonlatos: egyenlőség: tehatsegh.*
- Aequiuocūm: pliriuocum: quando pluribus rebus eadem est appellacio: *egyenlő new allatok: Vt canis inastris: Canis pro animalj latrabilj.*
- Aequor: pelagūs: *Thengőr.*
- Aequoreus: a: ūm: ab equor fit.
- Aequiparo: equum comparo: *Lowath veszők.*
635. Aer: proprie dicitur: medium spacium intor Cælum et Terram: *Hagh.*
- Aerius: a: ūm: per: i: vel: æ reūs per e: modo significat altūm: vt aerina turris: modo quod constat ex aere vt corpūs aereūm: fulgor æritūs: *Magassagh: vel: aghból szeresztetetőh.*
- Aeripies: celer: quasi aerios pedes habeus: *Gyórss labw.*
- Aermnia: miseria: infelicitas: calamitas: *Nyáialya: Bodogh-talansagh: Veszedelóm: Nyómorusaagh.*
- Aermnūsūm: dicitur: quod est laboribus ac miseris afflictūm: *Nyómorusagos: múnkas:*
640. Aes: eris: sūmitur pro omni metallo pro præsertim pro eo quod est coloris rubrj: *Veres arch: aūagy egyeb arch.*
- Aeneatores: tibicines: *Thrombytasok.*
- Aereus: a: ūm: quod ex ære est: *Erchbeől való alkotmany.*
- Aera: greca dictio est: quę apud nos lolium significat: *konkoly.*
- Aerarius: a: ūm: quod est æris: siue ex ære: *erchből való.*
645. Aerarij: tribūni dicti sūnt: á tribuendo ære: *Zeöld penszth ósztók.*

625. Kezdődik az 6. a. oldal. -- 628. compero tollh. comparo h. vö. Cal. — 631. pliriuocum = pluriuocum. — 638., 639. Vö. Cal: Aerumna... miseria: calamitas: infelicitas. Unde ærumnosum dicitur: quod est laboribus ac miserijs afflictum. — 640. veres után herchegh áll kitörülve. A latin szövegre vö. Cal: Aes. eris sumitur pro omni metallo: sed presertim stb. — 645. Zeöld csakis másolás hiba Zold (= zsold) helyett. Vö. Zsoldosztás NySz.

- Aerarium: eris repisitorium: *kynch: pynsz tarto haasz: haly.*
 Aero: as: significat as misceo: *Erchéth olvasztok: Elegyteók.*
 Aerate fores: *Vaas aytok.*
 Aerosus: a: ūm: ex quo as fit: Vt lapis arosus: *Arany arch: észústh arch: vaas arch: kóó arch.*
650. Aerificium: quod ex are factum est: *archbeóly valo alkothmany.*
 Aerugo: Idem quod rubigo: *rogya: rosda: et proprie in are.*
 Aere: dirutj milites: vocabatur: quibus propter ignomini[am] stipendiū subtrahebatur: *Megh veretótt: szel[gyen] valott vyteszeók.*
 Aeruscare: veteres dixerunt: pro pecūnia collig[ere:] *pynszth szegny: gyeótteny.*
 Aeruginosus: a: ūm: *Róósdas.*
655. Aes: alienum: debitum: pecunia: asplendore aeri[s] dictum: *Masnak valo adossagh.*
 Aes nostrum: dicitur quod nobis alij debent: i. *Nekwnk valo a[dos]sagh.*
 Aes militare: *Vyteszeknek walo Sold pensz.*
 Aes ductile: quod facile ducitur attenuaturquæ in laminas: *lagy haylando a'rch.*
 Aesculapius: nomen est apollinis filij.
660. Aesculus: arbor glandifera: *Makkos faa.*
 Aesculeus: a: ūm: *Makkos fabóly valo alkottma[ny.] Esculum: sine diphongo: Ciuitas.*
 Aesopus: nomen fabulationis Clarissimj.
 Aesopianus: vt asopiana fabula: *Esopusnak pelda beszede szeryntt.*
 Aesca: cibus dicta: *Etek.*
665. Aestimare: *megh bóchülnye.*
 Aestimo: apprecio: taxo: *Megy bóchülleóm.*
 Aestimacio: *Velekedes: Vt ibj: estimabat se visum v[i]der[e].*
 Aestimabile: quod faciliter estimari potest: *kónnyen: megh búchülhettetyk.*
 Aestas: quasi: Vstus dicitur: Tempus Calidum: *Nyaar.*

646. *repisitorium* tollh. *repositorium* h. — 647. *misceo* helyén eredetileg *miscto*-t irt a másoló. — 652. *vocabatur* = *vocabantur*. A magyar részben a kiegészítésre vö. *szégyen vallás*: schande NySz. — 653. *szegny* tollh. *szedny* h. — 662. Vö. Cal: Aesopus nomen fabulatoris clarissimi. — 668. Vö. Cal: Aestimabile quod facile estimari potest.

670. *Aestimis*: quod est estatis: *Nyary*.
Aestima: dicuntur loca *Vmbrosa*: in quibus per *estatem*: vitatur solis ardor: *Arnyekos*: *Burkós h[al]y*.
Aestiuo: et est estimare propter *est[im]* e[st]andum alicubi morarj:
Aestus: Calor: et solis *flagrancia*: i. *Hewsagh*: *meleg[he]s[eg]h*: *forrosagh*.
Aestuo: as: ferueo: *hewlók*: *megh forrok*: *megh meleg[ed]e[de]om*.
675. *Aestuusus*: a: úm: quod est calore plenum: *Hewló*: *megh Iszatt*.
Aestuaria: loca dicuntur: per quæ mare vicissim: tum accedit: tum recedit: *Az te[n]gernek ky aradasanak*: *es be menesenek helyey*.
Aetas: grecum est: latine *euum*: i. *Ideó*: *koor*: *esztendeó*.
Aetatem: aduerbium: significat: diu: *Sokaygh*.
Aetatula: dimi: *etas modica*: *kysdéd Ideó*: *kewes Ideó*.
680. *Aeternus*: quasi *euiternus*: *perpetuus*: a quo semp[er]iternus *Órókke walo*.
Aeternitas: *perpetuitas*: *órókke valosaagh*.
Aeterno: *perpetuum facio*: *órókke valoua teszeóm*.
Aether: *sümmüs est*: vbi *stelle sünt*: *az magas ægh*: *holoth az chyllagok vadnak*: *halyhezettethweny*.
Aethra: *splendo elementj aeris*: *az élő eghnek vilagossagha*: *feneseghe*.
685. *Aethra*: *locüs*: in quo *sidera sunt*: *Az hely*: *holoth az chyllagok vadnak*.
Aethereus: *celestis*: *Mennyey*.
Aeternus: *sine termino*: *Órókke valo*: *v[eg]h nek[ül] walo*.
Aethiopia: *provincia*: *szerechön orszagh*.
Aethiopes: *homines nigrj*: *Zerechóneok*: *fekethe Emberek*.
690. *Aethiops*: *Vlcani filius*: qui á se *ethiopiam* *nominauit*: *vel szerechen*.
Aethiopicüs: et *ethiopus*: *nec non et ethiopissa*: *Zerechen orszaghbol valo fyrfyak*: *azzony Emberek*.
Aetna: *mons sicilie*: *perpetuo clarus incendio*: *etnaanak eghó hegye*.

670. *Aestimis* tollh. *Aestiuus* h. — 671. *aestima* tollh. *aestiuu* helyett, vö. Cal. *Burkós* = *burkos* (MTsz: lombos, sűrű lombú, terebélyes). — 681. *valosaagh*-beli aa-után egy *g* áll kitörülve. — 683. Kezdődik a 6. b. oldal. — 684. *splendo* tollh. *splendor* h. Vö. Pap.

Aetneus: a: ūm: *ĕtnaboly walo.*

Aeuum: tempus et etas longa: *hoszzű Ideő: ęsztendeő.*

695. Aeuitas: et ęuiternűs: longęuitas: *hoszzű elęth: wensęgh.*

A : ante : F :

Affabilis: facilis et sűatis ad fandum: vel ad audiendum:
*kegyes: kegyelmes: ades: lagy beszedeű: gyars az megh
halgatasra.*

Affatim: habűnde: *Beűweőn.*

Aphasia: taciturnitas latine: *ęvszteghles: ęvszteghseghtartas.*

Affatus: allocutus: *Nęky szóllt.*

700. Affamen: nis: allocűcio: *Nęky szolas: bęszelles.*

Affabre: aduerbum: significat artificiose: *Mestersseggely.*

Affectűs: partipium: langűens: maceratus: cesűs: *kőr: megh
őszűweryttetűth: weretteteűth.*

Affectus: *kewansagh.*

Afficio: significat affectionem quandam siue dispositione induco:
Nemy nemű keűansagoth: hoszok bę.

705. Afficj: iniűrijs graűarj: *Bűszzusaggal illetny: terhelny.*

Afficio: *szerelűmre vonattatom.*

Affecto: significat cűm affectu et anxie ęűero: *kewansagaly:
szorgalmatossaggal keresűm.*

Affectatio: curiositas: et nimia diligentia: *Gond: ęs nagy szor-
galmattossagh.*

Affectate: curiose: *Nagy gondal nagy kewansagaly.*

710. Afficio: tormentare: informare cupere: *Megh kenoszlak: vel:
megh tanytlak: gyeűtűrlek: kywankoszűm szerelűmre: vnde
wersűs.*

Afficit: informat: pűnit: cupit: *hęc tria signat.*

Afficere: iniűriarj: *bűszzusagott tennye: Illetny.*

Affigere: *fel ragasztany.*

Affigo: *fel ragasztom: fűggeszteűm.*

715. Affines: sűnt virj et vxoris cognatj: *kűszely: rokonsagűk.*

Affligo: verbero: *Megh ostoroszűm.*

Affirmo: iűxta firmo: *Byszonyttűm mellette: hoszzaya.*

Affirmacio: *Byszonyttas: Erűssyttes.*

699., 700. *nęky* = ad; lásd NySz. 2: 950. — 701. *aduerbum* tollhiba *aduerbium* helyett. — 702. *partipium* = participium. — 704. *dispositione* ollh. *dispositionem* h. vő. Cal. — 710., 711. Vő. Cath.

- Afflicto: frequenter: *gyakorta: ostoroszóm: veróm.*
720. Afflictacio: egritudo cūm vexacione corporis: *korsagh testnek gyöthrelmewely.*
 Afflo: ad aliquid spiro: *Rea fűök.*
 Affluo: habundo: *Bővelkódóm.*
 Affilicio: adoptio in loco filij: i. *lelky fywa fogadas.*
 Afflatūs: aspiratus: *rea lehelles.*
725. Affrica: regio dicta: *Nemi nemő ország.*
 Affricanus: na: nūm: Vt gens affricana: *Affricabely nép.*
 Afer: Idem quod affricanus.
 Afero: præsens esse: *Jellón lenny.*
 Afforismus: sermo breuis: *Rőuyd beszéd.*
730. Afforismus: ab alijs sumptus.
 Afforis: *küül.*
 Affluenter: habunde: *Bőveón.*
 Affluencia: habundancia: *Beűség.*
 Affiduciare: *Bathoryttany.*
735. Affamentūm: *kęgyes: engedelmes laagy beszéd.*
 Affodillum: albugo: *Thykmony szék.*
 Affurcillo: aliquid suspendere: vel: concutere: *Fęly fyggesztóm: felj akasztóm: egybe űteóm: veróm: ronthóm.*
 Afforismi: sūnt foramina in Naűj vnde remi emittuntur: *Az hayo ęweszőynek lykay: kyn kybochattattak: eresztettek.*
 Afforūs: quidam pisciculus: qui propter exiguitatem hamo capi non potest. *Az apro kys halachka.*
740. Affros: spūma: *Thaythek.*
 Affrodita: Venūs: et est semen: *feyer fű magh.*
 Affronitūm: spūma nitri: *Az széknék: kyűel lugoth chynalnak az męszeó földön: Attyaytęka.*
 Affugare: remouere: *ęl taűosztatny.*
 Affabre: pulchre: *szepen: ękesón.*
745. Affabrūm: fabrefactūm: *Megh faraghtattatoth: alkottatoth.*
 Affecta: vexata: *megh keseryttetoth: vel megh kewantattatoth.*
 Affecta: *kęszűlethlęn ępűleth.*
 Affectacio: *felettę valo szorgalmattossagh.*
 Affectio: *kywansagh.*

723. Vö. Pap: Affiliatio: adoptio in loco filii. -- 731. *küül = küül* vö. NySz. — 738. A remi fordítása rossz helyre került, ezért rossz a magyar értelmezés; helyesen: *Az hayo lykay: kyn az ęweszőék stb.* — 742. A czikk fordítása Pap.-ból való; vö. NySz. 3. szék. — 747. Kezdődik a 7. a. oldal.

750. Affero: adduco: *elő: aüagy: Ide hozsom.*
 Afflor: valde spiro: *Igen lehak.*
 Affluenter: copiose: *Büsegössöny.*
 Affron: Grece insipiens latine: *Thudatlan.*
 Afrúm dicimius ciuem: *kaszdagh.*
755. Afrutabulum: vasculum: *Edenke.*
 Affulare: leuiter tangere: *künnnyen illetny.* Assentare: obedire:
Byszonytany: engednye.
 Affusus: humilis: *Alaszatós.*
 Affurcillare: labefactare: i. conquassare fedare: conuellere:
egybe thórny: megh büszhöthny: egybe szaggatny: Tępny.

A: ante: G.

- Gabus est nomen proprium cuiusdam prophete: *Nemy nemü propheta ne.*
760. Agamus: latine: sine viro seu sine vxore: *Oszüegh Emberek.*
 Agabo: qui negocia præcedit: *az dolgoth: gongyath elől vęszy.*
 Agalma: simülacrum: locus Trinitatis: *kęp: szenth haromsaghnak halye.*
 Agathos: bonus latine dicitur: *Jóó.*
 Agapa: vel: agape: labor alienus: dilectio: vel charitas: vel orationum commünio: vel: elemosyna rogata: i. *Más: Idegöneók munkkaya: szerelóm: szeretet: Imatsaghnak egyesseghę: az megh kęrtt alamysna.*
765. Agapeta: vel: agapetes: lenocinator: *lybeszó: qui cum mülie-ribus illicite conuersatur: Chęlchapo: ękteleeny Nyayaskodo.*
 Agapeta: Ancilla dej: quę pro Christo núbere noluit: *Istennek szolgáló leanya: mely Christusereth nem akarth: haszasaghra mennyę.*
 Agazo: equorum: vel: asinorum düctor: *Lóó aüagy Zamar haytho: i. lowasz.*

751. Vö. ide s toua *lehök*: prospiro NySz. *lęh* alatt. 754. *dicimius* tollh. *dicimus* h. vö. Pap: Afrum *dicimus* ciuem. — 756. Vö. Pap: Affulare: leuiter tangere: *assentari.* obedire: -- 759. Gabus tollh. *Agabus* h. vö. Cath. — 765. *lybeszó* = *libęző*; vö. még az *ambro* és *baratro* cikkeket. E szó ugyanannak az igének a származéka, a melyből való Pelbárt *leubezes* szava. Lásd az előszót; Szilády Pelbárt 26., 27., 71. és Nyköz. XXVIII: márcziusi füzet. — 766. Az *-ért* rag teljesebb alakjáról lásd a bevezetést.

- Agaricum: i. deludere: *megh Jatekolnya: megh chufolny: Mewethny.*
 Agelastus: latine mestus: *szómórű.*
770. Age: est aduerbium hortantis: *Nosza: hoszza attyamfyaj: dic: fac: incipe.*
 Agea: agee: via in Nauj: per quam citator ad remiges accedit: *Hó az hayoba az ósweny: künnnyen az eveszöhöz megyen az hayo vyrraszto.*
 Agea: orüm: sünt victime: quæ pro rebus agendis offerebantur: *Az aldoszath: mely az lendó dolgokérth tetettétyk vala]*
 Agelaster: dicitur qui nunquam ridet: *ky soha nem mewe[th..*
 Agellarius: Rusticus: *paraszth Ember.*
775. Ager: Campus: *Mészó.*
 Agellus ager paruus: *kysded meszeő.*
 Agerculus: Idem.
 Agellastus: latine mestus: habes supra.
 Aggarrio: cum garriente garrio: *Az chachogowal: szembę chachogók.*
780. Agger: est Cúmulus terre: sursúmel euate: *Halóm: domb: föld rakas.*
 Aggero: cúmulo: *Rakók: gyzówyteók.*
 Aggerare: accúmulare: *Gyedyteny.*
 Ager latine dicitur: eo quod in eo aliquid agatur:
 Aggerosus: Cúmulosus: *Dómbós: hegyes: halm[os.]*
785. Aggestus: Cúmulus: *Dómb: rakas.*
 Aggeüs: festiuus: et letus: *Vydam: vel: est nomen: Cuiusdam prophætę.*
 Agedum: Vtrümqué.
 Agito: crebro facio: *gyakorta munkalkodó[m:] dólgoszódom.*
 Agellulus paruus ager: *kysded meszeő.*
790. Agenda: est libellus Baptismalis.
 Agilis: efficax: impiger: tenüis: *gyars: eröss: Nem tûna: lengetek: pûha:*

768. *agaricum* csak tollhiba, mivel *agaricum: radix uitis albae*, ellenben *agarire: deludere, spotten betriegen, vö. DC. aggarire.* — 771. Az 1585-dik évi Cal az *agea*-ról *fori-ra* való utalással ezt mondja: German: *Bruge in einem schipff, auff whelcher man hin vnnd här gehn khan. ... Vng. Hayo tsattya.* Az *agea* folyosó a hajón (Fin. Szótára); az itt levő *Hó = hõ* s valószínűen egy a NySz. *hiu hew inanis* szavával. Vö. 1612 alatt *hú* alatt: *res rotunda et intus vacua. Künnnyen, vö. kijen, Sim: MNévr. 7, 8. — 780. sursumel euate = sursum eleuate; domb után ós áll kitörülve. — 783. Vö. Cal. — 789. Agellulus-t* először két *g*-vel írta; az egyik *g*-t később kitörülte. — 790. Vö. *Guarinus Voc. br.: Agenda liber baptismatis.* — 791. *lengetek = léngeteg, vö. NySz.*

- Aginare: explicare: agere: fugare: negociari: *kyterytteny: chalekődny: el tauosztatny: kompolarkodny.*
- Agiographa: sancta scriptura: *szentt Iraas.*
- Agilitas: Corporis celeritas: *gyorsasagh.*
795. Agyoz: sine terra: quasi celeste: versus: est agys sanctus: ot heos deüs: yskyros: ipse fortis: e[t] athanatos: vult immortalis: haberj: Eleyso[n] miserere nobis notat Imas.
- Agyos: Grece: sanctus dicitur: latine: *szentt.*
- Agyographus: scriptor sacre scripture: *szenth Ira[s]nak Iró mestere.*
- Aginor: vilia negocior: *Ala valo marhauaal ker[es]kódó[m.]*
- Aginator: qui parüo lucro moüetür: *ky kewes nyeresseggely megh indultatyk.*
800. Agino: as: festinare vel fugare negociarj: *Syétó[k] el tawosztatom: komplarkodom.*
- Aginator: mercator: qui rem süam: agiliter vendit: *Az kalmar: ky marhayath hamar el aggya: el kólty.*
- Agitare: frequenter agere: *gyakorta megh ra[szny:] rantogathny gyakortha chelekődny.*
- Agitacio: minator áselli: *Zamar haytho.*
- Agglutino: ad aliquid glutino: *Valamyhasz en[ve]szöm.*
805. Agglomerare: aggregare est: *egybe gyüeteny: Gombolgathny.*
- Aggrego: congreco: *egybe gyüethóm.*
- Aggrauo: valde graüis süm: *Igen nehéz vagyó[k.] vel: megy terhelóm: megy neheszythem.*
- Aggrauasco: quod est valde graüid fio: *Igen megh keszdek neheszedny.*
- Agmen: exercitus ambulans: *Jaro: Bwdosö sereg[h.]*
810. Agnati: sanguinej sünt per viros descendentes: dicti quod accedant pro natis: düm desünt filij: *Atyamrul szálloth rokonsaghok.*
- Agnatüs: qui vel: quæ est eodem genere natus: *Egy nemszeth-beöl születtethöth: Thamadott.*

792. *Kompolárkodny* = negociari; vö. NySz. és 800. számút. — 795. Vö. Cath. és ez éneket: "Αγιος ó θεός "Αγιος ισχυρός, "Αγιος άθανάτος, έλέησον ήμäs. — *sanctus kétszer van írva s egyszer kitörülve.* — 799. *megindultatyk*; vö. NySz: mégindul 1. — 800. *fugare*-t először *fugarj*-nak írta; *komplarkodom* vö. 792. számút. — 803. *Agitatio agitator* h., vö. Pap. — 808. Vö. Cal. *aggrauasco quod est valde grauis fio.* — 811. Kezdődik a 7. b. oldal.

- Agnascencia: et agna: membra appellantur: quæ habûnda et dicuntur in Vtilia membra: vt sextûs digitus: *Heyaba valo tagok: az kézsen: es labon: sicut: hatodýk Vya Emberek: kézsen, laban.*
- Agnellus: paruûs agnus: *Kysded barany:*
- Agnis: proprium nomen mulieris:
815. Agnicio: Cognicio: *Megh ismeres.*
- Agnomen: quod ex familia venit: *Veszetek Neű.*
- Agnosco: cognosco: *Megy ismeröm.*
- Agnosimus notos: cognoscimus ignotos:
- Agonia: Idem quod agon: Certamen: *Aldomas: vagy byszodalom: auagy kesalkodas: vyaskodas.*
820. Agon: pugna: certamen: *Vyaskodas: kesalkodas: Vonaghatas.*
- Agonista: qui vel quæ est in agone pugil: certator: *Baynak.*
- Agonia: fiducia: victima: vel: hostia: *Byszodalóm: aldoszath: Vonakodas.*
- Agnûs: dicitur, eo: quod præceteris animalibus matrem agnoscat: *Barany.*
- Ago: ducere: facere: *Vyszék: Chelekódóm: vel: eszt theszóm.*
825. Agoreus: mundinarius: Rusticus plebens: *Sokadalomba Jaro paraszth: kősz Ember: vilia Emens.*
- Agolus: Baculus pastoralis: *az pasztornak Istapya.*
- Agonisticus: Victoriosus: bellicosûs: *Győszódelmes: Vyaskodo: harchós.*
- Agogus: Latine dicitur ductor: et dux vie: *Veszér: vton vyselő.*
- Agonius: dicebatur qui presideret rebus gerendis: *Vtt vyeselesnek Istene.*
830. Agonisma: Certamen: *Bay vyűas.*
- Agonizo: et agonizor: significat dimico: contendo: *Vyaskodóm: kűszdóm.*
- Agonotheta: prælij auctor: qui certantibus præest: *Hadwyselő: hadnagy.*
- Agoniæ: victime: vel: hostiæ: *Aldozatok.*
- Agonizeta: Victor: *Dyadalóm lótt.*
835. Agonizor: Vide supra agonizo.

819.. 820. *késálkodás* vö. MTsz. és NySz. — 820, 822. *vonaghatas, vonakodás* vö. vonagodás: *agonia* Érs C. NySz. — 825. *mundinarius* tollh. *mundinarius* h. vö. Cal. — *plebens* tollh. *plebes* (= plebs), vagy *plebeus* (= plebejus) h. — 828., 829. *vton vyselő, vtt vyeseles*; vö. Érdy C. út-viselő, ductor viae NySz. — 829. Vö. Cal: *Agonius dicebatur deus*: qui presidebat rebus gerendis.

- Agonisticus: certatorius: quod ad agonem pertinet: *Vyasko-dashosz: Bay vywashosz valo eszkösz.*
- Agonomus: princeps: quasi per auctorem nominatus: *hadwyselö hadnagy.*
- Agora: forum venalium dicitur: precium rej: *Vasar: vel: az marhanak arra.*
- Aggreditur: incipit: *él keszdy.*
840. Aggredule: rane parüe: in agro morantes: *az meszón lako appro békak:*
- Aggredior: *el mereszködöm keszdeny: hossza iarulok: melleye megyök: megh sarkallom.*
- Agrammatus: illiteratus: *Thudatlan: kewes tudo deak.*
- Agrarius: quod de agro datur: vel: suscipitur in precium: *Zanto feöld bery: vel: Thyszed kalongya: vel. aliud quid simile.*
- Agrestis: quod est de agro: vel: asper: seüus silüester: *Me-szey: vel: kemeny: vad.*
845. Agricola: rusticus agrum colens: *kapas: Zantho Ember.*
- Agrios: latine dicitur: agrestis: ferox immitis: *kegyetlen: vad: kemeny: fene vad.*
- Agonia: et agonalia: ludj qui fiebant in honorem agonij dei: *Az Jatek mely tethetyk vala Agon Istennek tysztesseghere.*
- Agricolanus: Idem quod agricola.
- Agrimonia: herba quedam: quæ præcipue habundant in agris: *Apró boytoryan.*
850. Agrifagite: Ciclopes: dicuntur: vel monocülj: *Fél szemü oryasok: egy szemü Emberek.*
- Agrion: vel: agrios grece: latine ferrum agreste: *Paraszth was.*
- Agripennus: vel: agripenni: sunt agrj illi: qui non sünt plene agrj: *Nem tellyessegely meszeó: vel: hoszw meszeü.*
- Agrippa: est cum labore matris editur sicut per pedes: et non per caput: *Vyszsa születtetóth: scilicet: labbal es nem fwvel.*
- Agros grece: latine tractus.
855. Agula: lena: *Thenesztó oroszlan: vel: nósten.*
- Aio: is: it: aiebant: as: at: *Mondók.*

843. *kalongya* elterjedését l. MTsz.; etymológiájára vö. Brandl, Gl. *koleda* cikkét. — 849. *habundant* tollh. *habundat* h. Vö. Cath. — 852. A második *meszeü meszev*-nek is átirható. — 853. Vö. Cath: *Agrippa est qui cum stb.* — 856. *aiebant* tollh. *aiebam* h.

Ai: aisti: ait: *Mondék.*

Aimus: aistis: *Mondwnk.*

Aius: deus á Romanis dictus: est: ab eo quod aiebat: *szóló: mondo Isten.*

860. Ais: aidos: infernus: *Pokol.*

Ain: Oculus interpretatur: *szem.*

Aini: Naues: fe: ge: *hayók.*

Aiuñani: hæretici sũnt: qui negant esse Vnius substantie trinitatem.

.A: ante: L:

Ala: est qua aũes volant: *az madarnak szarnya:* vel: quia sub eo pullos alat aũis.

865. Ala: ectis: est pars pi losa sub brachijs: *Az holnod allya.*

Ala: pars multitudinis exercitus túrme equitũm: *az sereghnek Zarnya.*

Ala: ex illa dicta: quia motus brachij ex hac in modũm alarũm inchoet.

Alares: vel alarij: *szarnywl vettettõth: allattatoth hũsék.*

Alarius: a: ũm: quod est ale equitum túrme: *Asz seregh szarnyahosz walo nep.*

870. Alatus: ta: túm: quod dicitur: alas: *Zarnyas.*

Allatus vero per duplex: ll: apportatus: *elõ hõszattatoth.*

Alauda: aũis: *pypys:* vel: *Pachyrtha.*

Alabarthes: Latine: salis præfectũs: *Sõ kamora ispan: vel: maghlas..*

Alabastrum: genũs marmoris perlucidj: *Feyer marwany kõ.*

875. Alabastrum: vas vngũentarium indefactum: est lapis satis vetus: *alabastrum szelenche vel: szentt gyeõrgh kõve.*

Alabaster: Idem quod alabastrũm.

Alabestrites: ad vasa vngũentaria: *szelenchenek walo.*

Alabia: latine innocentia: *Artatlansagh.*

Alabrũm: est instrũmentũm illud in quo fila vertũntũr: *fonal thękerõ.*

864. Vö. Cal: Ala qua aues uolant. Cath: Ala quia sub ea pullos alit auis. — 865. ectis tollh. etiam h. vö. Cath. — 870. Vö. Cal: Alatus . . quod habeat alas. — 872. Ezzel a sorral kezdõdik a 8. a. oldal. — 873. alabarthes tollh. alabarches h. — *Sõ kamora ispánra vö. a ném. salzgraf. kifejezést. Mág-lás-ra lásd MTsz. és 3617.*

880. Alacer: vel alacris: hilaris: velox: argútus: latus: *vygh: Jo kedű: gyors: hangos: enekes: szélős.*
 Alacritas: hilaritas: *Vydamsagh.*
 Alacrimonia: alacritas: leticia gaudiúm: velocitas: *Vidamsagh: ébreóm: gyorsasagh.*
 Alani: dicúntur quidam populi.
 Alania: Reagyó scithie Eúrope.
885. Alanus: scithie: fluiús: *Vysz.*
 Alanus: est nomen proprium Cuiusdam auctionis.
 Alani: populi: *Neminemű népek.*
 Alapa: colaphus: *Archól veres: chapas.*
 Alapizo: alapas do: *archól verlek:*
890. Alapus: pi: est ille qui alapas paciendo acquirit victúm: *ky archul veressel keressy eletett*
 Alastor: nequam: *alnak.*
 Alare: spirare: redolere: *lóny: parolkodny: lelekszetött wennye: Jo illattoth bochatnya:*
 Allapsus: in caúte veniens: *okoskodasúal: hoszza latatlan Jóvő.*
 Alba: est quedam vestis sacerdotalis: *papy óltószetnek alsó feyer inge.*
895. Alba Regalis: ciúitas in hungaria: *szekes feyer war.*
 Alba nandor: Idem Belgradus Thaúrinum: *Nandor feyer war.*
 Alba gylensis: est Ciuitas in transsiluania: *Gyula feyer war*
 Albania: Regio orientalis.
 Albanús: nomen est montis.
900. Albium: Idem quod alpes: *hawas.*
 Albatús: candida veste vsús: *feyer ruhaba éóltószeteóth*
 Albus: a: úm: candorem significat: *feyer.*
 Abarium: dicitur quod illinitur tecto: quod fit ex calce: *feyeryttó: hasz feyeryttó mesz: feyer agyagh.*
 Albidus: aliquantulum albus: *valamennyre feyer.*
905. Albedo: albitudo: et albor: pro candore accipiuntur: *feyerségh.*
 Albescó: albus fio: *feyer leszéók.*
 Albicies: albedo: *feyerségh.*
 Albico: parum albere: *mégh feyeredóm kewesse: vel: feyer wagyok.*

880. *latus* tollh. *latus* h. vö. Pap. — 883. *Alani* i-jéröl hiányzik a pont. — 884. *reagyó* tollh. *regyo* h. — 885. *fluiús* = *fluuius*. — 886. *auctionis* tollh. *auctoris* h. — 892. *lóny* = *löni*, *löh*: *athmen-töl. parolkodny*-ra vö. NySz. — 903. *Abarium* tollh. *Albarium* h. vö. Cal.

- Albugo: macula in oculo: *halyogh.*
910. Albúmen: quod est in oculo albüm: *Thykmony feyery*
 Albo: as: albüm facio: *megh feyeryttóm.*
 Albor: oris: ab albus: ba: búm: dicitur: albedo: *feyer[segh.]*
 Albugo: est glaucitas oculorum: albedo: *az szem[nek] feyere.*
 Alburnus: na: núm: adeps arboris: *az fanak meghszeye: vel:*
albus: feyer.
915. Albúrnus: Lucanie: mons.
 Albogalerús: pilium capitis: *swegh*
 Albúnea: fons iuxta Tybúr.
 Albegmina: partes extorum: quæ dijs inmolabantur: *az bar-*
moknak valamely része: mellyek aldoszta[t]nok vala az Iste-
neknek.
 Albula: fluúius: ab albo colore aqué: qui postea Thyberis
 dictus est.
920. Albeus: per diminutionem: albeolus: *kysded: kew[esse] feyerke*
 Albus: bi: quasi aluus: pro ventre: *hasad.*
 Alburúúm: *az faba az feyersegh.*
 Albeo: albes: albus süm: *feyer wágyok.*
 Alce grece: virtus siue fortitudo latine: *Joszagh: eróssegh.*
925. Alcides: hercules dictus: quia fúit vir fortis et famosus: *Erós:*
es hyres herkülés.
 Alceús: quidam poeta fortis.
 Alchimús: nomen proprium cuiusdam virj.
 Alea: lee: ludus tabule: *ók kochka Tabla.*
 Aleator: et aleo: qui sepe alea: *hasarthos kartya[ja]cho.*
930. Aleatorium: aput sidouúm: summitur pro ludo aleae: *hasart*
Jachas: vel: kochka: vel: kartya[:] vel: locus in quo
luditur: Jacho hely.
 Aleo: onis: qui assidue ludit cum eis: *Effele Jatekosoknak tarsa.*
 Alectorius: lapis qui in ventriculo galli inue[ni]tur: *az kówech*
mely az kakasnak Zuzza[ba] talaltatyk.
 Ales: quilibet ab alis gerendis dicitur: *szarnyas madarak.*
 Alecula: dimi: ab: alec: *kysded herengh.*

914. Zolnai Gy. magyarázata szerint a *meghszeye mezge* (= mézga NySz.) szavunk metathesises alakja. — 922. *alburúúm* tollh. *alburnum* h. — 928. Vö. *okstábla* Nyr. 7 : 252. — 929. *alea* után kimaradt a *ludit*. Vö. Cal. — 930. Vö. Cal., a hol benne van az „apud *Sidonium*“ is. A magyar szövegben először *hasartos* állt; az *-artos* ki van törülve s utána *art* irva. — 934. *alec* előtt *ales* áll kitörülve; *hereng-re* vö. NySz.

935. Alers: doctus: *tanúlth: bölch Ember.*
 Ales diei: *kakas: in hymno habentur.*
 Alector: *gallus: kakas.*
 Aletica: *veritas: Byszonsagh.*
 Ale: *dicuntur in quibus penne per ordinem fixe sunt: szarnyak.*
940. Alebra: quibus quis alitur: *Eletre valo gyeóyteme[ny:] Takar-
 [many.]*
 Alectare: *frequenter allicere: gyakorta wonattatny.*
 Alectus: *ab allicio: cis: electus ad aliquid: walasztatott walamyre.*
 Alere: *nútrire: Taplalny: nevelny: tartany: el [. . .]*
 Ales: *Nutrix: Dayka: gyermek tarto: szoptato: newelő.*
945. Alga: quod proijcit mare: *Thenger szemete: ondoksagha: vel:
 Hynar fű.*
 Algeo: *es: alsí: vel alxi: süm: á greco: doleo pac[ior.] fay-
 dalmath szenuredék.*
 Algenja: *nie: dolor algidus: ab algeo dicitur: megh fagyas-
 boly tamodott faydalom: serelóm*
 Algeo: *frigere: faszóm: megh fattam.*
 Algidus: *frigidús: hydegh: fagyos.*
950. Algemo: *dolor: serelóm.*
 Algidús: *mons est: ad vrbe: 12 miliario.*
 Algor: *oris: Algius: us: et Algús algi dolor: Tristicia: fayda-
 lom: szomorusagh: vel: frigús: hydeghsegh.*
 Algedon: *Latine cruciatús: Gyeótrelem.*
 Algagenge: *genus herbe: papmonya fű.*
955. Algús: *gus: gui: mas: ge: frigus: Dér: hydegh: fagy.*
 Alia: *fluuiús Campanie.*
 Alio: *ad locüm: malywa.*
 Alibj: *in loco: Egyebütt.*
 Alias: *in alio tempore: Mas Idöben.*
960. Aliter: *Id est: alio modo: Mas keppen.*

939 Először *alea*-t irt, de észrevéve tévedését, az *a-t* kitörülte. Vö. Pap. — 943. Az *el* utáni szót a könyvkötő levágta. — 945. A *hinár fű*-re vö. Cath: *Alga. . quod proijcit mare vel herba marina.* — 948. Az *algeo* czikk után volt még egy *al-on* kezdődő szó, de a könyvkötő, mert a lap utolsó sora volt, levágta. — Valószínű, hogy ez a czikk az *algesco* szó értelmezése volt. — 949. Ezzel a sorral kezdődik a 8. b. oldal. — 951. Vö. Pap: *Algidus: mons est ab urbe duodecimo miliario.* — 954. *papmonya fű*-re vö. NySz. MTsz. *pap-monya.* — 957. *malywa* h. tollh. *maswa* = *másua* h.; vö. NySz. *masua* és 1324: *masua.*

- Aliunde vero: de loco; *Mas helyről.*
 Aliús: diuersús: *mas: vel: külömb.*
 Alibrúm: Idem quod alabrúm: *fonal tekerő.*
 Alicubi: aduerb: locale: *Valaholott.*
965. Alicere: persuadere: *kysztethny.*
 Alicui: alio: *Valakynék.*
 Alicunde: significat: ali únde: *Masünnath.*
 Alienús: a: úm: quandoqué alienatus dicitur: *Idegón: vel: elidegönyttetött: quandoqué*
 Alienus: diuersus: dissimilis: dispar dissonus: *külobbószó: nem hasonlatós: felemas.*
970. Alieno: nas: alienum: vel: aduersarium sario: seu a proposito remoueo: repulsando: *Idegönę: vel: ellenseghę: tessóm: szandokatory el haythóm.*
 Alienatus: remotus: *Elidegenyttetoth.*
 Alienigenus: a: úm: externum: vel alieni generis: *Idegón: mas nemszetből walo: mas fele.*
 Alienigena: de alia patria natús: *Ideghón: Jóweüeny: masvnnat valo.*
 Alienus: extraneús: *Ideghón: kósföldy.*
975. Aletus: tj: merillus: similis aquille.
 Aliter: aduerbi: contrario modo: *külobben: mas keppen.*
 Aliubi: pro alicubi: *Valaholott.*
 Alimen: nütimentúm: *Eledely.*
 Alimonia: pro eodem: *Thaplalásra walo gyütemény: eletre valo.*
980. Alioquin: et alioqui: Vtroqué modo dicitur: *külobben lewen.*
 Aliorsum: versus alium locúm: *mas fele: mas helyre.*
 Aliger: aüis alas gerens: *szarnyas: madar.*
 Aliger: cupido: *Thelhetetlen: fösweüny.*
 Alifani: calices poculorum: *poharok.*
985. Aliquo: ab aliquem locum: *Valahowa: mas helyre.*
 Aliqua: per aliquem locum: *Valamely helnek: myatta: általa.*
 Aliquorsum: versús aliquem locum: *Valamely hely fele: walahowa.*
 Aliquociens: aliquot Vicibus: *Valahanszor.*

970. sario tollh. facio h. Vö. Cal: Alieno as. alienum vel aduersarium facio: seu a proposito remoueo: repulsando. — 972. Vö. Cal. Alienigenus a. um... significat quod est externum vel alieni generis. — 974. kósföldy-re vö. küföldi NySz. — 984. poharok olv. pohárok s vö. NySz: poháromat. — 985. Vö. Cal. Aliquo ad aliquem locum.

- Aliquot: significat: nec multi: nec paucij: *Egy nehanny.*
990. Aliquantus: ponitur pro aliquot.
 Aliquantulus: dimi: huius.
 Aliquantum: aliqua quantitas: *Valamennyeth.*
 Aliquantisper: aduerbium significat: aliquanto tempore: *Valamenny Idóre.*
 Aliquando: aliquo tempore: *Valamennykor: valamely Idobę.*
995. Aliquatenus: significat: vsquæ ad aliquam partem: siue ex aliqua parte: aut aliqua ratione: *Valamylkoron: Valamely felól: valamely felę.*
- Alica: pocio dicta: quod corpus alas: *Italy.*
 Alicarij: qui eam conficiunt: Vendunt: *Venerék: alkothok: arulok.*
 Alites: volucres: *szarnyas madarak.*
 Allium: dictum quod oleat: *foghagyma:* Cuius odorem venenata ferat non sustinent leo quoque et pardus fugit.
1000. Alipedes: Equi veloces: quasi alas in pedibus habentes: *hamar futo lowak.*
 Allya: nomen fluuij.
 Alliatum: ab allio pulmentarij: *foghagmas Ethók.*
 Alo: alis: lui: alitum: Vnde alitus: vel altus significat nutrio: alimentis sustento: *Szólęk: Taplallak: Tartlak.*
 Alimentum: nutrimentum: *Taplallasra walo: Elętt: Etęk.*
1005. Alimentarius: a: um: quod alimentum: *Elethęsz walo keresett.*
 Altilis: quicquid saginatur: siue auis siue quadrupes: *hyszlalo: tyk: Tulok.*
 Alumnus: dicitur filius: *Szólóttem fjam.*
 Alumen: *Thymso.*
 Aluta: Vinum purum: *Thyszta Bór.*
1010. Alumne: in Vocatiuo casu: *Szólóttem.*
 Alueus: *Vysz arok: Chatorna.*

989. A kéziratban *Egy nehannyan* áll, de az *an* ki van törölve. — 996. *alas alat.* h. — 997. A czikk Cal.-ból van kiírva; *venerék* szavunk codexbeli szó (vö. NySz., Szam: Sch., Fin: B.); az itt közölt összetétel *venerék-alkotó, venerék-áru*ló eddig sehonnan se volt igazolva. — 999. *sustinent* először *sustentent*-nek volt írva. Vö. Pap: Allium dictum quod oleat: cuius odorem uenenata fera non sustinet. leo quoque et pardus fugiunt. — 1002. pulmentarij után kitörölve ez áll: *l: altus significat.* Másolásból támadt tollhiba, mert ez a következő czikkben van helyén. — 1005. Vö. Cal. quod ad alimentum pertinet.

- Aluearia: presepia: vasa apúm: vel examina *gyaszlok: méh kaptar*: vel *méh ray*.
 Alueare: vas apúm: *méh kaptar*.
 Aluearium: locus apum: *méh kelenche*.
1015. Alucinare: a luce errare: az *Vilagossaghtul*: *Eltwelednye*:
Thaüosznya.
 Altercor: pro alterco: verba conijcio: *Versenkódóm*: *feddószóm*:
perlódóm.
 Atisonus: clamor: *Nagy Iwóltés*
 Aliloquüs: alteloquens: *fén szóló*,
 Altitronus: *Nagy magas szék*.
1020. Alterutrum: *Egy mas hós*.
 Altitudo: *Magassagh*: *melysegh*.
 Altilitas: ipsa res qua aliter: *hyszlalás*.
 Altimetor: quoddam instrümentüm est: *Méró eszköz*: sicut:
maszagh: *Istap*.
 Altittonus: Idest deus: *Isten*.
1025. Altrinsecus: dextra: leuaqué: *Jogunk*: *Balunk*: Alterutrum.
 Altriplex: duppel: dolus: *Alnoksagh*.
 Altrix: Nütrix: *Dayka*.
 Altüm: quasi alatum: excelsum: profundum: *Magas*: *mély*.
 Allubesco: faüeo: et consencio: *Engedök*: *Thürök*.
1030. Aluus: locus. corporis ex quo sordes defluunt: az *gana es*, *hugh*:
ky az sópron ky megyen.
 Aluulus: huius diminütium est
 Aluini: dicti sünt: qui aluo languescunt: *kynek süly vagion*
az alfeleben: *auagy Egyeb korszagh*.

1012. *gyaszlok* (presepia) = *gyászlok* (jászlok); vö. Heltai: *gyászoly* NySz. — 1014. *méhkelenche*; vö. *kelence*: *méh ház* (Kalotaszeg, MTsz.) és a *begardus* czikket. — 1015. *a luce* tollh. *a luce* h. — 1017. Ezzel a sorral kezdődik a 9. a. oldal. — 1017., 1018. *Atisonus*, *aliloquüs* tollh. *altisonus*, *altiloquüs* h. — 1019. Először *altritronus*-t irt az író; a *tri*-t aztán kitérülte. — 1022. *aliter* tollh. *alitur* h. Vö. Pap: *Altilitas ab alendo. ipsa res quae alitur*. — 1024. *altittonus* = *alti tonus*. — 1025. *jog* = *dextera* csakis a XVI. század első felében fordul még elő; azontúl nem, vö. NySz. — 1026. Vö. Pap: *Altriplex: duplex: dolus*. — 1030. *gana* talán csak tollh. *ganaj* h.; vö. *calcos: gany*-vas = *gani* vas. A magyar szöveget, a mint a latin is mutatja: így kell érteni: *kyn* (scilicet locus) *az sópró* (sordes, vö. NySz.) *ky megyen*. i. *gana es*, *hugh*. — 1032. *süly* = *súly*; vö. NySz.; *sul* Tsz., tót *šul*, *šula* és Schmeller 2, 389. Lásd meg e szótárban az *anates* czikket. — 1032. *languescunt* előtt a áll kitérülve.

- Allabor: Iuxta fluo: siue iuxta: naüigo: *Mellette folyok: vel mellette megiok az hayowalj.*
- Alopecia: morbus in capite humano et Barba: ex vicio humorum qui fit profüio capillorum: *Nemi nemü korsagh Embeknek feyeben: szakulaban: kybéól szokoth haya elhullany.*
1035. Allegoria: dicitur: alieni loquiüm: vel potius in uersio: vt aliud verbis: aliud sensu ostendit: *lelky Ertelóm.*
- Allego: ascribo: annoto: quasi Iuxta lego.
- Allegoria: misterium: similitudo.
- Allegare: insinüare: mittere, mandatis instrüere: *Jelönteny: elbochatny: küldeney.*
- Allego: pe: cor: ascribo: annoto: *Eló mondom: hoszóm: Irom: Jechóm: quasi Iuxta lego: melleye vészóm.*
1040. Allectj: Id est attractj: *Vonattattak: Vetettek.*
- Allego: ad hoc mitto: *Erre bochatom.*
- Allegare: deputare: Constituere: committere: *el Jecheny: szerszeny: hadnya: poroncholnya.*
- Alleluya: laudate dominum: *dychyryetek az vrath.*
- Alleluya hebraice: Latine laus dej: *Istennék dychyrethy.*
1045. Alleluya: nomen dominj: laudate dominum: aut cert[e] benedic nos deüs: *algy megh mynket Isten*
- Alliceo: lexi: ctüm: significat attraho: *hoszam vonso[m.]*
- Allecto: frequenter: per blanditias attraho: *gyakor[ta] wonszom: kynalóm. Colli: ij: ad aquam ducj oporet: sibiloqué allectarj: quo libencius bib[ant.]*
- Allicefacio: eiusdem significationis.
- Allicefio: *kynalóm.*
1050. Alleüo: in altüm tollo: *fel emelóm.*
- Alleuio: pondus aufero: diminüove: *Megy künnny[tóm.]*
- Allex et allux: dicitur: pollex: *hüüelkód.*
- Allido: Impingo: *az falhosz ütóm: megh ütóm: megh ütökösözóm.*
- Alligo: ad aliquid ligo: *megh kóthóm.*
1055. Alligator: ligator: *kóthószó.*
- Alligatura: *kóthószes: kótes.*

1034. *humano előtt hüna áll kitörülve; profüio = profuuió helyett.*
 — 1042. *poroncholnya = poronesolnya, vö. MTsz. — 1047. Vö. Cal: Allecto as. frequentatiuum per blandicias attraho. Colu. lib. ij. Ad aquam duci oporet sibiloque allectari: quo libentius bibant. — 1052. Vö. Cal: Allex et allux dicitur pollex; a 44-dik évi Cal.-ban már pollux áll. Vö. Előszó.*

- Allobroges: populj gallie transalpine.
 Allophilus: alienigena: *Idegen nemszett.*
 Allodium: hereditas: proprietas; *órókség*h: *Sayatt marha.*
 1060. Allúbescio: lubens facio obedio: faueo: *órómes*[f] *teszóm*: *Engedők: thürök.*
 Allubescencia: pro obediencia: *Engedőlmesség*[h.]
 Allucinor: vana somnio: *hysagoth almodos*[zom.]
 Allucinacio: lucis alienacio: vel aberracio: *Világossag*h^{nak} *el-tañosztatasa: el tewelye*[dese.]
 Allüdo: blandior: congratulor: *hyszek*lódóm: *órvendős*zóm.
 1065. Alludio: et alludior: pro ioculatore capitur[.] *chufolkodóm*: *hyszek*lódóm.
 Alluo: pro fündo: *megh mosom*: *óttóm.*
 Alluuiio: alluuiies: et alluuium: pro in moderata aqua]rúm
 violencia: vel: fluüialium: seu plüü[ia]llium: simulumqué:
Aar vysz: sok Thóchak: pochatekok: murchos Idók.
 Allux: vide supra allex.
 Allucere: iactare: *haythany.*
 1070. Allucite: somniatores: *almodos*zók.
 Alluüies: locus Cenosüs: *saros: Ingowanyos: seppedekős hely: ondoksag*h.
 Allüuius ager: quem paulatim flüüius in agrum: reddit: *Vysz vészttötte föld: rétt.*
 Alluta: pellis capre: *kęchke bór.*
 Allaturus: *Eló hozando.*
 1075. Alias: alio modo: *maskeppen.*
 Aliptes: plagarum curator: *Órvós.*
 Aliquandiu: *Myghlen.*
 Alebria: bene alencia: *hyszlalo Thyökök: ludak: Tulkok: Artanyok. J.*
 Algorismus: *szamvető tudomány.*
 1080. Alfamus: genüs ligni: *Ihar faa.*
 Alisorium: *Vargha kęs.*
 Aliquid: *walamy.*

1060. Először *allabesco*-t irt a másoló, aztán kijavította *allübesco*-ra. A magyar részben először *engedóm* állt, az *m*-re aztán ráírta a *k*-t; vö. 1029. számút: *Allubesco* . . . *Engedők*: *Thwrök*. — 1062. *hysag*; vö. *NySz*. — 1069. *ottom* = *óttóm* vö. *MTsz.* önt. — 1067. *simulumqué* = *similiumqué* vö. *Cal.* — *pocsatekok* lásd *NySz*: *pocsadék*; *MTsz.* *pocsaté*k. — *murchos* = *murechos* (*MTsz.*: *szurtos, piszkos*). — 1078. Ezzel a sorral kezdődik a 9. b. oldal. *J* = *idest*.

- Aliquod: *Valamelly.*
 Aliquociens: *Walahanszor.*
1085. Aliquotus: *walahanyad rend.*
 Alitús: Nutrimentum: *Elęs: kősz eletre walo: vel: paara: lehellet.*
 Alitus: Nutritus: *Tartatott: neweltetött: Taplaltatott.*
 Aliús: alterius: *Maas.*
 Aliter: alio modo: *Maas keppen,*
1090. Allatüm: *Elő hozzattatoth.*
 Allegaciones: afirmaciones: *Byzsoszagokatt tőnny: abdúco: elő hozsóm.*
 Allabor: *Elő Iszamom.*
 Allophilus: alienigena: *Maas Idegőn nemszett: Jőweüeny.*
 Allisus: Iesus: *megh sertetőth: rontatóth: tőretetőth.*
1095. Allucino: suadeo: vel: lucinare quasi lucj Vicinare: *Intlek: kysztelęk: vel: az vilagossagos kőszelgetők.*
 Ambubaya: tibicina: vel: simphonistica: *kürtős: Enekmőndő.*
 Ambro: lectator: vel, qui bene scit iudicare de sapore ciborum: *Lyboszō: vel: Jo szagath, ky Jo Isziw etketh tud főszy.*
 Ambulus: Cursor: *folyaar.*
 Ambulacrum: *mulató hely.*
1100. Almūs: a: mum: sanctus pulcher nutriens: excelsus: *szęp dyayka: szentt felseghős:*
 Alnus: ni: arbor: *Eger faa.*
 Ambigo: dubito: *ketelkődöm.*
 Alitús: *paara: lehelleth:*
 Alopecia: est fluor capillorum: *hayadnak el hullasa.*
1105. Alopriosus: caluus: *kopasz.*
 Alpinūs: de alpius existens: *haüasy.*
 Alpis: pro alpes: *hawas.*
 Alsi: sisti: frigui: *megh hydegőttem.*
 Altare: et altariüm: *oltar*

1085. *rend*: vicis, mal, vö. NySz: *rend* 4. — 1095. Először *kőszelketők*-öt irt a másoló; a *k*-ra ráírta aztán a *g*-t. Vö. 151. 497. — *vilagossagos tollh. vilagossaghos* h. — 1097. *lyboszō* = *libőzō* vö. 765. és *baratro*; *szagath* = *szagach* = *szakács*, vö. Előszó. — 1098. *folyaar* = *folyár*: *cursor*; e jelen-tésben eddig ismeretlen volt, vö. MTsz: *folyár*: *vizfolyás*; az Előszót és 1229. *Ambulator folyó köret*. — 1100. *dyayka* = *dayka*. — 1105. *Alopriosus* tollh. *alopiciosus* h. — 1106. *alpius* után *exsti* áll kitörülve.

1110. Altar: altaris: *Oltaar*.
 Altario lum: paruum altare: *kysded*.
 Alter: ad Vnum de duobús refertur: *Maas*.
 Altero: Vario: et quasi alte[rum facio]: *megh valtoztatom: masth. . . .*
 Alter: alteris: siue alteres: eris: significat massam plúmbeam: qua ad exercenda corpora: in gimnasijs vtebantur: *Darab On*.
1115. Alternis: aduerb: vicissim: nunc vnum: *Valtozslagh: most egyget: esz vtan mast*.
 Alterno: vicissim alterum duorum pono: *Valtozslak: egyketh az masyk vtan. fogom elő: vel: tészóm oda*.
 Alternatim: significat per vices: *Valtozslak*.
 Alteritas: vicissitudo: *Valtozstatasnak walo*.
 Alternus: vicissitudinarius: *valtozstatasra valo*.
1120. Alterüter: quiüis e duobus: *akar mellyk ekkettó kószzül*.
 Altrinsecus: significat aliünde: *Maswinnatt*.
 Alteratus: variatus: *megh waltoszóth*.
 Alterutrim: Idem quod alterutrum: *Egy mashósz*.
 Altercor: significat műtío: iurgia: iactare: criminarj: et clamose inficiarj: et quasi adüersam partem tuerj: *Versenkódom: szydalmaszóok: oly minth az hamys partott oltalmoszom*.
1125. Altigradus: altegradiens: vel: qui est in alto gradu: *fenyaro: fén valo helyón wasyon*.
 Alcio: Idem quod alicio: *kynalóm: vel: hyszkelkedesselj hoszam wonszom*.
 Alteracio: Variacio: *Valtozas*.
 Altimum: Vrbs olim in littore venetie: florentissima fuit.
 Altinates: inde populj.
1130. Alto: in altüm collo: *fely emelóm*.
 Alto: atas: papias dicitur: Nutrio: *hyszlalom: Taplalom: Tartom: neüelóm*.

1113. *masth* után volt még magyar értelmezés, de a könyvkötő levágta. — 1115., 1116., 1117. *valtozslagh* = váltóslag. Eddig csak a Jord. és Érdy C.-ből volt ismeretes, vö. NySz. A Gy. szrt. *sz*-el való következetes írása azt gyaníttatja, hogy e szavunkat talán *váltózlág, váltószlag*-nak kell olvasnunk, de vö. *At contra* alatt. — 1124. *olyminth*: quasi, vö. NySz és Sim: Kötőszók 3: 196. és az Előszót. — 1128. *Altimum* tollh. *Altinum* h., vö. Cal: *Altinum* vrbs olim in littore Venetie florentissima fuit. — 1130. *collo* másolási hiba *tollo* h. — 1131. *atas* tollh. *altas* h. A szó a Cath.-ből van kiírva és nem Pap-ból.

- Altriplex: qui vel quæ est animo duplex: *lelkebeğ vylongho.*
 Alueus: pro scutella: vel: pelüj: *Tal: Tekónéó: in quo lauau-*
tur pedes: vel: medenche.
 Altus: pars superior: vel: quanqué inferior: *Maghas: melseghós.*
 1135. Altitudo: Cęlsitudo: vel: profunditas. *Magassagh: melsegh.*
 Altanus: ventus: qui in alto: i. pelago est: *Tengórón valo szęly.*
 Altiuolans: qui in alto volat: *feny repüló madar: mikeppen keselyó.*
 Altitonans: qui ex alto tonat. *fellyöl kyalto: fęn Enekló.*
 Alueolus: et alueolüm: pro vase concauo: *Taal: Tekónó: me-*
denche.
 1140. Alutarus: coriarius est: i. pellium et coriorum concinnator:
szýw gyarto: vel: Tymar: Bör kopaszto: bór festo.
 Alutamen: et alutamentüm á veteribus dicebatur opus ex con-
 cinüatis pellibus factum: *gyartott bórböly Chynaltatoth:*
alkottatoth mestersegh.
 Alluuya: consumpcones riparum ex aqua: *az parthnak el fo-*
gyasa az vysznek myatta.
 Alumnus: qui nütrie: ab alendo: dictus: licet etiam qui nüt-
 ritur alümnus dicitur: *Dayka: vel: az gyermek: ky az*
daykatoly tartatyk.
 Alluta: *festótt bóór.*

: A: ante: M:

1145. Am: præpositio greca: significatqué circum: *kórnyöl:*
 Amalthea: nomen fuit Nutris Jouis: *Jupiter Isten daykaya.*
 Amma: auis noctürna: ab amando dicta: hic et strix dicitur:
astridor: Eyely madar: Bagoly: ey varyw pup denewę.
 Amabo: vnde amabilis: *szeretlek.*
 Amandryades: dea foncium agentibus dicuntur: quas et
 nymphas quidam moncium dicuntur: *forrasoknak: vel:*
hegyeknek Isten azzonya.

1133. Először *sculltella*-t irt a másoló; az első két *ll*-et kitörülte.
 — 1134. Vö. Cal: Altus... pars superior vel *quandoque* inferior. — 1136.
 alto után *volat* áll kitörülve. Másolásból támadt hiba, mert a *volat* a követ-
 kező cikkben van helyén. — 1140. Ezzel a sorral kezdődik a 10. a. oldal.
 Alutarus Alutarius h. vö. Cal. — 1141. *concinüatis* = *concinñatis*, vö. Cal. —
 1142. *consumpcones* tollh. *consumpciones* h. Vö. Pap. — 1143. Vö. Pap: Alu-
 mnus qui *nutrit* ab alendo dictus: licet etiam qui nutritur alumnus dicatur. —
 1147. Vö. Pap: Amma auis nocturna ab amando dicta *haec* et strix dicitur a
stridore. — 1149. *dea* tollh. *deae* helyett; a második *dicuntur* *dicunt* h. vö. Pap.

1150. Amalthea: proprium illius capre: quæ Jouem in Creta nutriiit.
 Amabilis: *szeretendeő.*
 Ama: Imperatium est: diligo: *szeress.*
 Amadryades: de sunt arborum: *faaknak Isten azzonya.*
 Amamen: et hoc amamentum: *szerelemre walo: vel: szerelmes.*
1155. Amando: as: alio mando: siue alio deputo: cum quis alio mititur: et á loco vbi est remouetur: *El küldóm: el Thwlaydonytom.*
 Amando vero: significat ad aliquem vel aliquo aliquid cupiam committo: *hagyok: mondok: parancholok Thenny.*
 Amandat: relegat: extra longe mandat: *ky kuldy: mesze földre küldy.*
 Aman: interpretatur iniquitas.
 Amani: á quo dictj sunt amanite Vocantur populus meus: *En nepem.*
1160. Amanare: extra manare: *ky szarmaszny.*
 Amans: participium: *szerethő.*
 Amanter: aduerbi: *szeretessely.*
 Amanus: mons est Cilicie: vel: Capadocum.
 Amarillis: Nomen femine.
1165. Amare ardentem: diligere vero leuius intelligitur.
 [Amaracus: genus floris] iocundi odoris:
 Amaricium Vnguentum: *Jo illatw keneth. Vnde vn[g]üenta optima: amaritana Vocantur.*
 Amareo: amarus fio: vel: sum: *keserű vagyok.*
 Amaresco: *megh kezdők keserődny.*
1170. Amarico: amarum facio: vel: defatigare: *megh keser[ry]thóm: farasztom.*
 Amaritudo: et amaror: pro eodem accipitur: *keserűség[h.]*
 Amarulentus: amaricatus: afflictus ex mali uolencia: *megh keseryttetőth.*
 Amarescere: amarum fierj: *megh keserődny: keser[w]esse lenny*
 Amaramis: fuit nomen patris Moysis.
1175. Amasco: incipio amare: *keszdek szerethny.*
 Amarus: asper: *keserw: insuaue.*
 Amaricosus: plenus amaritudine: *keserwes: Rakwa tellyes keserűseghely.*

1166. A megmaradt részből egészítettem ki a zárójelbe tett értelmezést; vö. Pap: *amaracus genus floris iocundi odoris.* — 1174. *Amaramis* i-jén nincs ott a pont s ezért *Amaranus*nak is olvasható. Vö. Cal.

- Amoricus: plenús amore: *Rakva: Thelleyes sz[e]relómmely.*
 Amasa: proprium nomen virj. Regum xvij.
1180. Amasio: Idem quod amasius: pro viro: *szeretheó.*
 Amasia: pro femina: Idem significat.
 Amasius luxurie amicus: *Thesty Vasottsaghnak sz[e]relmebe Valok.*
 Amator: amaritudo: *keserűség.*
 Amazonas: scithice femine: dicte amazones: eo quod mamnis carebant: quas á dextris vrebant: ne impedimento essent ad pugnam conserendam: [et]ne sagittarum iactus impediatur: *Az zony em[ber] had: vel: leány had.*
1185. Amazonia: dicitur: earúm Regio: *Ez hadakoszo azzo[ni] Embereknek orszagok.*
 Amatj: interpretatur veritas: *Byszonsagh.*
 Amatorculus: paruus amator: *kysdeth szerethw*
 Amantricula: parua amatrix: in eadem composici[one] pro femina
 Amaturio: meditor amare: *szeretnyę gondolkodom: kewanok szeret[nyę.]*
1190. Amatus: amacio: *szerethes.*
 Amaryllis: nomen fuit rustice: in virgi:
 Ambactus: circumdatus: *megh kórnyekósztetetóth: kórnyuol wetetetóth.*
 Ambages: verborum circúitus: *beszedóknek: Igekne[k] Vilonghasy.*
 Ambago: Idem significat.
1195. Ambarualis: sacrificium est: quod arúa ambiat: *Nemy nemű aldoszath: kiűel az meszóth meg[h]kerytyk Vala*
 Ambaruales dicebantur siue appellabantur: hostie: quæ pro aruis et duobu[s] fratribus sacrificabantur.
 Ambagiosus: sa: súm: quod habundat ambagibus: *Vilonghó: keróghó.*
 Ambesus: aduersus: *kórnyöl Etettetóth.*
 Ab edo Componitur: *megh ragattatoth kórnyu[l].*
1200. Ambi: seruj: ab ambiendo: *szolgak: mellyek kórnyuol weszyk vrokath.*
 Ambidens: *keth foghw barany.*
1179. Vö. Cath: Amasa... proprium nomen viri de quo dicitur regum XVij. — 1184. *mamnis* tollh. *mamnis* h. Vö. Cal. — 1188. *amantricula* tollh. *amatricula* h. — 1191. Vö. Cal. — 1196. Vö. Cal: Ambaruales hostie appellabantur: quæ pro aruis a duobus fratribus sacrificabantur. — 1198. és 1199. Egy czikknek tekintendő.

- Ambidexter: qui vtraqué manū vtitur: *Job es balogh keszely egyenlő keppen elő.*
- Ambifariam: *kett felől.*
- Ambio: significat Circuo: concludo: *Bekerythóm: Berekeszthóm.*
1205. Ambitus: participium: circūitus: *kerengheó; vel: bekeryttetóth: rekesztetótt.*
- Ambitus: nomen proprium Ciuitatis.
- Ambicio: circucio: *kerytes: vel. Thysztessegh kywanas.*
- Ambiciosus: qui immoderate appetit honores: *Thysztesseghnek szertelen kewansagha.*
- Ambiany: populi sūnt gallie.
1210. Ambigo: significat circūmago: circumdo: *kórnnyúl weszóm: megh kerytóm.*
- Ambigo: dubitare: *ketelkedem.*
- Ambigūitas: dūbietas: *ketelkedes.*
- Ambiguus: dubius: *ketsseghős.*
- Ambigūum: dubium: *ketssegh: vel: discordem esse: vel: litigare: haborgas: Versenkódes: Vn: Theren: Simo et crito vicini nostrj: hic ambigunt de finibus: perelnek: habo-roghnak: versenkódnak.*
1215. Ambiloquūs: bilinguis: *haszugh.*
- Ambitus: Cupiditas: *Thelhetelenssegh.*
- Ambonem dicendo gradum: significamus: *meltosagh.*
- Ambo: est locus vbi pradicatur: *pradicallo szek:*
- Ambo: i. vterqué *mind kettő.*
1220. Ambro: deuorator: profusus: luxuriosus: glutto: consumptor patrimonij: *Zabalo torkos: feslett: Bwya: beléndős: Joszaganak el pusztytoya.*
- Ambrones: populi scithie: qui carnibus vescuntur hūmanis: *Nemy nemű nep: kyk Ember hussal elnek.*
- Ambro: est quedam species chara: *Nemy draga festek: szyn.*
- Ambrosia: Latine immortalitas dicitur: *halhatatlansaagh.*
- Ambrosios: diuinus et immortalis: *Isteny es halhatatlan.*
1225. Ambrosius: sia: siūm: immortalis: *halhatatlan.*

1202. A magyar értelmezés félig le van vágva. — 1203. Ezzel a sorral kezdődik a 10. b. oldal. — 1206. Vö. Cal: Ambitus nomen proprie circūitus. — 1207. circucio tollh. circucio h. Vö Cal. — 1214. vn = vnde; ambig után utur van írva s aztán (ambig)-unt-ra kijavítva. Vö. Cal. — 1217. gradum előtt grandem áll kitérülve. — 1220. beléndős = geil, vö. NySz.

- Amburo: circúmvro: *kórnyól Eyethóm.*
 Ambulo: note significationis: *Jarok.*
 Ambulacio: ambulandj actus: *Jaraas.*
 Ambulator: qui huc et illuc ambulat: *folyo kóweth: Idestowa budoso.*
1230. Ambulachra: ambulaciones sűnt: *Jarasok.*
 Ambulaie: sűnt mulieres: vage ac viles. quibus nomen ab ebrietate balbucientium verborum: videtur esse inditum, porphirio auctore: *Budoso: hytwan: vtavetótt azzonyallatok.*
 Amen: dictio hebraea: vere fideliter: *hywen: Byszonnnyal: vel: fiat*
 Amendare: abscondere: extra commendare: *Elreytheny: Thytkolny: kykóldeny.*
 Amens: qui amente sua disscessit: *Esztelen: Thűdatlan.*
1235. Amencia: *Esztelensegh: Balgatagsagh:*
 Amentűm: omne ligamen significat: *kóthęs.*
 Amentum etiam dicitur: lorűm: quo media hasta religalur: Vt Jacj longius possit: *Az kopyanak kószepótte kóttetóth szyw: hogy meszeb lóhessenek wele.*
 Ameni: sine mente: *Eszteleneók.*
 Amentare: iacere, aput lucanum: *El haytany: el löny.*
1240. Amentata solea: *szywıs chypelles.*
 Ames: amitis: ge: mas: pertica aucupalis: *Madaraszo al-gywsagh.*
 Amenium: locus pulcher: et delectabilis: *kegyes: gyűnyeórrűseghős hely.*
 Amenus: *kyes.*
 Amestűtus: lapis preciosus: Vnus de 12.
1245. Amestor: tristor: *szomorkodom.*
 Amasso: pro amaueo: *szeretendóm.*
 Amfora: *korso.*
 Amicalis: *nyas baratsaghra: alkolmas: kűnnnyen baratkoszhatyk.*
 Amicar: *Nyaskodom.*
1250. Amicio: vestio: cooperio: vel: adiungere: ligare: *Megh ruhaszom: bę fedeszęm: megh kótdőszóm: hoszaya teszóm.*

1229. *folyo kóvet* vő. folyár: 1098. — 1231. *Ambulaie* tollh. *Ambubaie* h. Vő. Cal. — *vtavetótt* = *utavétótt*, vő. NySz. — 1237. *religalur* tollh. *religatur* h. — 1239. Ez a czikk Cal.-ból való. — 1240. *chypelles*-re vő. Nyr. 13: 363. — 1241. *algywsagh* vő. NySz. 1, 29. Az 1585-dik évi Cal. az *ames-t Madarász*: pózna-nak fordítja. — 1246. *amaueo* tollh. *amaueo* h. — 1248. 1249. *nyas, nyaskodom*, vő. DomC. *nyassag*, EhrC. *nyasskodny* NySz. és 1302. — 1249. *amicar* tollh. *amicor* h.

- Amictus: tus: vestis quę super ponitur alijs vestibus: quasi pallium: *felseő ruha.*
- Amictus: ta: tım: Idem quod vestitus: *ruhaszath: Befedeszęs.*
- Amicillum: genıs vestis quod instar pallij humeris circum iniicitur: *kysded felseő ruha: palastockka.*
- Amicinum: vtris pediculus: ex quo vinum diffunditur: *Az tőmlőnek az labachkaya: kyrıl ábbor ky öttetyk.*
1255. Amicor: sım amicis tibi: *Baratod vagyok nekőd.*
- Amictuo: frequenter: *gyakorta ruha szők.*
- Amictus: vestimentum: cooperimentum: *Öltőszett: ruha: befedeszęs.*
- Amictorium: induentum: *Öltőszeth.*
- Amiculum: est mitra virginalis: *szűszeknek Sűuegők.*
1260. Amicus: quasi animi Cūstos: *Barathom: lelkemnek őryszőye.*
- Amicicia: recta volūntas erga aliquem: *Baratsagh: kedveskődes*
- Ami: dicuntur vigilie: custodie: *Vigyaszások: őryszetők.*
- Am miror: admiror: *Chodalkoszm.*
- Amigdalus: arbor: *Mondola faa.*
1265. Amigdalon: grece: Latine longa nux: *Mondola:*
- Amiclus: fascia pectoralis: *Mellytőnknek befedeszęsere walo ruha: ekessęk:*
- Amiculum: meretricum pallium: *fertelmes személyőknek apro palastyok.*
- Amitinus: qui est sorore patris: i. amitta procreatur: *attynamnak hugatul lőt magzatt: gyermek.*
- Amita: soros patris: *attynamnak hūgha.*
1270. Amittei: fustes: *dorongők.*
- Amita magna: soror aui: *Ősőmnek hūgha:*
- Amiternum oppidum Campanie fuit.
- Amiliaris: lapis miliarium ostendens.
- Amistides: lapies est quem qui secım gestat: *inebriarj non potest.*
1275. Amison: Ciuitas ponti nobilissima:
- Amnis: fluuius: ab amenitatem dictus frondibus redemitus: *wysz*

1254. *kyöttetyk* vő. NySz. és MTsz: *ráöttöttük.* — 1258. *induentum*-ról elmaradt a rövidítő jel; helyesen *indumentum.* — 1265. Ezzel a sorral kezdődik a 11. a. oldal. — 1269. *soros* tollh. *soror* h. — 1274. *lapies* tollhibá *lapis* h. — 1276. Vő. Pap.: Amnis: fluuius: ab *amoenitate* dictus frondibus redimitus.

- Amitto: dimitto: seu abire permitto: *El hagyom: el hagyom menny.*
- Amnensis: villa circa amnem: *Vysz melletth walo falu.*
- Amnicola: colens amnem: *Vyszen lako Ember:*
1280. Amnites: gemma similis vitro sed durior.
- Amento: tas: amento: i. corrigia aliquid proicere: *Zyyal wala-mytt el haytany: vel: el haythom.*
- Amiternum Vrbs Campanie
- Amitini: dicuntur qui ex sorore et fratre propagantur: *Ne nemtül lótt magzatok.*
- Amnicús: flúialis: *vysz allatt.*
1285. Aquatica: Idem quod amnicús.
- Amor: in hians habere: *szerelóm.*
- Amo: diligo: *szeretlek.*
- Amores plerumqué lasciui sũnt: *Buysak. licet quandoqué etiam de honesta voluptate dicantur: szerelmek.*
- Amator: *Jonak es gonosznak szeretőe.*
1290. Amans ex causa amat: amator fingi potest: amans vere amat.
- Amanter: aduerbi: significat beniúole: et cum amore: *Jo akarrattal: szeretettely.*
- Amatorius: ria: rium: quod ad amorem pertinet: *szereló mhósz walo.*
- Amatorie: quod est ad similitudinem amantis: *szerelmes keppen.*
- Amatorium: genus quoddam Venenij.
1295. Amatorie: dicta fúit vna ex músis
- Amabile: quod est dignum amarj: *szeretendó: melthó szerettethny.*
- Amabúndus: qui habúnde amat: *Igen moh az szerelembe.*
- Amabo: pro futuro: *szeretlek.*
- Amasius: vel: amasia: qui et quæ amat: vel: amator: *szerethó.*
1300. Amicus: ab amando dicitur: *szerelmes barathóm.*
- Amica: in re inhonesta: est quasi concubina: *Matkaam.*
- Amicior: non amicior: in comparatiuo: *Nagyobban barathom: Nyassom.*
- Amice: amicius: amicissime: significat cúm est vocatiuum: *Barathom.*
- Amiculus: dimi: ab amicia: *kewessé matkam*
1305. Amicicia: ab amicus: fit: *Baratsagh.*
- A modo: post hac: de incept: *Ennek Vtanna.*
1284. flúialis = fluiialis. — 1302. Vö. 1248., 1249.

- Amolirj: dissipare: amouere: abducere: *El tykoszlany: el hyn-
teny: elvalasztan[y:] el wynnyę: el pusztytany.*
- Amolum: flos farine tenuis: dictum: quasi á mola egestum:
lyszl langh.
- Amons: potens: fortis: *hatalmas: Eróss.*
1310. Amona: Calamús mesure: *męró Istap.*
- Ammoneo: hortor: *Inthlęk.*
- Ammonicio: *Inttęs.*
- Amolior: remouere: auertere: *El tauosztato[m:] el terytęd[m.]*
- Amonita: fidelis: et honestus: *hű es Thyszteletes.*
1315. Amorosus: plenus amore: *Igen szerető: tellye[s] szerelomme[lj.]*
- Amorreus: fuit filiüs: *chanaan.*
- Amos est quidam prophata.
- Amenum: *kyes.*
- Amenitas: et amenitudo: *kyesęgh.*
1320. Ameno: delectacione afficio: *Gyeónycrűseęgelj illetóm.*
- Amolior: quod est á mole significat á moueo: *az malombóly
el megyek: vel: az neheseębeo[l] el veszóm.*
- Admolior: cum d: significat supra pono: *fel wethem.*
- Amorrhei: populi dictj sunt ab Emor patre Siche[m:] vel: ab
Amorreo filio Chanaan.
- Amoues: remoueo: *masua teszóm: el veszóm [In]nettón.*
1325. Amneses Vrbes prope amnes: *Az wysz melleth valo Varasok.*
- Amphi latine: circüm siue vndiqué autem vtrum[que] significat:
kerek: mynden felól.
- Amphibol: ambiguitas. Sed.
- Amphibologia: dubium dictum.
- Amphibolum: ambiguum dicitur.
1330. Amphibia: dicuntur animalia vt encia in terra et in aqua: Vt
Anseres.
- Amphidoxus: ex utraque parte gloriosus:
- Amphibologicus: est totus dubius:
- Amphion: quidam Citharedus:

1308. Először *dicuntur*-t irt a másoló s aztán kijavította *dictum*-ra; — *langh*-ra vö. NySz. *láng* 2.; Szamota: Sch 1909: *adeps* (cheren mel, choren mel) *lyst lang* és *lángos lepén* MTsz. — 1316. Először *Am mo orreus*-t irt a másoló; a *mo*-t kitörülte. A cikk Pap-ból való. — 1324. *amoues* tollhiba *amoueo* h.; *masua*-ra vö. 957. és NySz. — 1330. *dicuntur* után *ammi* áll kitörülve; *animalia* tollh. *animalia* h. Vö. Cal.

- Amphytheatrum: circum spectaculum: *kerek pyach: kórnnyúl való nészó helyek.*
1335. Amfora: Vas magnum duas ansas habens: *Nagy korso.*
 Amplector: á quo amplexor: circum nector: *Megh ólelóm: kórnnyúl weszóm.*
 Amplexus: us: ui: *Ólelés.*
 Amplexim: Coniunctum: *egybe kulcholwa: Egybe foghlaŕa.*
 Amplifico: Amplio: augeo: *megh öregbytóm: Thagyttóm: szelesytóm.*
1340. Amplúm: magnum spaciosúm: *Nagy szeles: Thagh: wregh.*
 Amplitudo: est potencia maiestatis aut aliquarum copiarum habundancia magna: *Bűsegh: Nagysagh: szelessegh: Thagassagh.*
 Amplius: aduerb: significat plus: *Nagyobban.*
 Ampliatio: *Valamynék óreghbysesę: szelesytesę: Thóbysesę.*
 Ampliagús: quod in amplum vagatur: *szellyel búdosó: wandorló.*
1345. Amplitas: amplitúdo: *szelessegh.*
 Amplula: est inflacio aque: *Boborék: fityemonya: hoyagochka az vysznek Theteyen. vel: szynen.*
 Ampulla: olearij vasis genus: *Olayos Ewegóchke: ampolnachka.*
 Amputo: circumputo seu aufero: *kórnnyúl metelóm: el weszóm: vagon: el chontolom: vagdalom.*
 Amplitudo: latitudo: *Bűsegh: Thagassagh: szelessegh.*
1350. Amplustre: sedes nature: *ky Emesztes: Thermeszetnek tysztlusa:*
 Ampullare: superbire: *keűelkedny.*
 Ampulosus: superbus: *Negedós: kewely.*
 Amphorisma: est foramen: per quid exit sudor: porus: *az apro lykak az testón: kykém az weretyk ky Jeó:*
 Amula: est vas vinarium: quo offertur oblacio ex deuocione: *Boros kupa: vel: ampolna: vel: egyeb edeny.*
1355. Amurca: sordes olej: *olay sóprú.*
 Amussis: instrúmentum plúmbatúm cementariorium: ad perpendendam equalitatem parietis: *fűggeó mertek: Linya.*

1338. *coniunctum* tollh. *coniunctim* h. A magyar szöveg, mivel ez oldal utolsó sora, részben el van vágva. — 1339. Ezzel a sorral kezdődik a 11. b. oldal. — 1346. *Amplula* = *ampulla*, vö. Cath. — *fityemonya* előtt *fitemonya* áll kitörülve: a *fityemonya*: buborék szó eddig ismeretlen volt. — 1348. *elchontolom* vö. csontoló: kés, a melylyel a timár a bőrről levágja a csontokat (MTsz). A régiségből ez az első adat. — 1353. *quid* előtt *quod* áll kitörülve; *kykém* = *kykén*. — 1357. *Amissim* tollh. *Amussim* h.

- Amissim: Regulariter: recte: *Igaszan: egyenesón: Jó rendel.*
 Amussus: Tacitus: *Veszteghleó.*
 Amigdalum pro fructu: *Mondola:*
 1360. Amigdalinus: a: um: succus: *Mondolaboly chymalth: tøy: saytt: etek.*

A. ante: N:

- An: aduerbium interrogandj: aliquando transit in vim coniunctionis cum sermo dubitativus est: et tunc fere subiunctio iungitur: Vt nescio an veniat pater:
 Ana: Grece sursum: est autem interiectio deprecantis: *Magassaghba.*
 Anna: interpretatur gratia eius: i. dei gratia fecunda: *Istennek malasztyanak mondatyk.*
 Anabasius: ascensorius: *fel mened.*
 1365. Anabathra: pulpita: gradus superiores: *Felseó garadychok.*
 Anabathrum: cortina: Vide continua.
 Anabs: dubium: *Velekódes: ketsegh.*
 Anachorita: eremita: *Pusztaba lako.*
 Anachoresis: heremus Grece: *pusztaba Remethesegh.*
 1370. Anaglyphia: eminens scriptura, sicut est in frontispicijs ecclesiarum: et in alij altis locis: *Egy hasz oldalan, hasz oldalan walo Irasok.*
 Anagoge: excelsa intelligencia: superior sensus: de deo et Angelis: *Mennyekröl walo ertelóm: vel: erectio: eleuatio: fel tamasztas: fel emeles.*
 Anaclyterium: lectulus: *agyachka: noszalachka.*
 Anaglyptes: sculptor: *faragho mester.*
 Anaglyptites: ars sculpendj: *faragho mestersegh.*
 1375. Anagnostes: lector dicitur:
 Analecta: purgamenta cenarum: et quisquillie ciborum quas sub mensa cadentes vt asportare possint scoparij verentes: i. purgantes: paumentum colligunt: *az talról walo hulladek: morsalek*
 Analogia: proprietas: proportio: siue conuenientia, similitudo, similis locutio: *Egyenlősegh: hasonlatossagh.*

1361. Vö. Cal. — 1366. *continua* tollh. *cortina* h. — 1370. *alij* előtt *alij*s áll kitérülve; vö. azonban Cath., a hol szintén „in *alij*s altis locis“ áll. — 1374. *Anaglyptites* p-je után *tt* van írva s aztán kitérülve.

Anathema: seiunctio quedam: et alienatio dicitur: *El walasztas: elidegenytes: i. atokwal elwalasztatnak Emberek keresztyn szenth egyhasztul.*

Anathematyszo: atkoszlak:

1380. Anceps: *keth elw tór: dubius: ketszeges: keserwes.*

Ancillor: ministro: more ancillarum: *Zolgalok.*

Ancillula: diminútiuum híus.

Ancile breuescutum: *róuyd pays.*

Anculj: et ancule: dij: *dęquæ ancillarum putabantur: szolgáló leányoknak: Isteneók: Isten azzonyok.*

1385. Anchora: dens ferreus: *Vasmachka.*

Anchorarius: quod ad anchoram pertinet: *az Vas machkahoz való eszköz sz kótel.*

Anethúm: herba est boni odoris: *kapor.*

Anetha: genus auis domestici: *ręchę.*

Anchorarius: qui curam anchore habet, vt eam demittat: *vél eleűet: Vasmachkaual bano mester.*

1390. Andrago: mŭlier animum virilem habens: *fyrfyw batorsagos azzon.*

Androginos: vir et mŭlier: femina: *ket Termeszetiű azzony allath.*

Anfractus: circúmfractio: *romlaas.*

Angaria: *ketelenythes: bóyott: szolgálath: korlaak: kybe az louat patkollyak.*

Angario: *Erűlttethlek.*

1395. Angere: *kesergethny: nyomorgathny.*

Ango: astringo: sollicito: crucio: *Erűlttelék: szorgalmatosztatlak: gyeűtőrlék.*

Anates: morbus que solet ano: culo euenire: *swl: remes.*

Anathome: apercio superius incisa: *megh nyilas: fellyűl való metes.*

1379. Anathematyszo = Anathematyszo. — 1385. Ezzel a sorral kezdődik a 12. a. oldal. — 1393. *bóyott: bolt, bű út?* Vö. e szótárban *toy = tő* (acus), *soytech* (sötét auiria) — „*korlaak: kybe az louat patkollyak*“-ra vö. Szam: Sch. 1301, Fin. B. 737, MTsz. *korlát* 2 és DC: *angarium . . . ubi equi sufferrantur.* A *korlák*-beli *k*-ra, ha csak nem tollh., vö. *hóstát: husták* MTsz. Az 1585-iki Cal. egyszerűen „*készerítésből való szolgálat*“-nak fordítja az *angaria*-t. — 1397. *ano* után kimaradt egy *i.* (= *id est*), vö. Cath. *swl*-re lásd az *aluini* cikket; *remes*-re vö. Szam: Sch. 423., 435., a hol szinte *remes* áll; e három alak megerősíti azt a nézetet, hogy a mai *remese* (MTsz.) teljesen olyan alakú szó, a milyen a *fej, zúza* stb. Vö. NySz., Nyr: 14: 564., 15: 74.

- Ancepe: habens duo capita: *két feyv:*
1400. Ancesa: vasa circumscripta: *Iratos Edeny: Thal: palach.*
 Anchylle: scutum rotundum: *kerek pays:*
 Ancido: circum circa corrodere: *mynd kórnyul megh ragóm.*
 Ancillaris: res ancille: *az szolgálóleány marhaya.*
 Ancillula: parúa ancilla: *kisdéd szolgáló leány.*
1405. Ancelabris: mensa diuinis officijs aptata: *Oltarnak walo aztaly.*
 Ancelabria: sūnt vasa huius mense: *ampule, lauatoria: manū-
 tertia:*
 Anclidia: rota hauritoria: *wysz wono kerek: chygha.*
 Anclo: as: est haurire: vel: furarj: *Vyszeth haytok: vel: órszók.*
 Anchoro: ras: anchoras ligare: et firmare: *chyganth kótók:
 Erössyteók.*
1410. Ancūba: succuba: *paraszalkodo órdógh: nósten órdógh.*
 Andronitis: locus in domo vbi soli viri habitant: *Valamy hely:
 kiben chak fyrfyak laknak.*
 Angelus: latine nuncius: *kóvett.*
 Analia: lie: pugna: *harch: wyadalj.*
 Annalia: opera per singulos annos: *Észtendón: sokáygh walo
 dologh: munka:*
1415. Annare: natare: *wsznya.*
 Anarchia: vbi nullius est potestas.
 Anastesis: resurrectio: *feldamadas.*
 Anhelitus: incitacio spiritus: vel: flatus: *lehelletth: leleghszeth.*
 Anellus: parúús annulus: *kysdéd gywrű.*
1420. Anfibolus: vestis equi pilosus: *chapragh: pokróch.*
 Anfringo: conteo: *megh rontóm: megh tóróm*
 Angens: constringens: *Eróltethó: szorytto: ketelenytheó*
 Angenter: constringenter: *Érültetessel: ketelenytesyeny.*
 Anger: spatarius: *feghweres: vel: feghwe[r] wyselő: pro serpente.*
1425. Angina: tumor faucium: *az szadnak dagada[sa.]*
 Angiportus: angusta: et stricta via: *szorós es keskeny wtt.*
 Angor: corporis: vel animi crutiatus: *Thesthnek: vel: lelóknék
 gyeótreleme: szomorusagha: keserűseghe.*

1399. *Ancepe* tollh. *Anceps* h. — 1400. *palach* = *palacz*, vö. *palac* (Sopronm), *poloc* (Baranya-Szt-Lőrinc) MTsz. — 1409. *chyganth* tollh. *chygaath* helyett. — 1417. *feldamadas* = *feltamadas*. A *t*-nek *d*-vel való fölcserélésére lásd az Előszót. — 1420. *chapragh* vö. NySz. *cafrang*. — 1421. *conteo* tollh. *contero* h. — 1423. *ketelenytesyeny* tollh. *ketelenytesyely* h. E szót az író először *ketelenes*-nek írta s a *nes*-t aztán kitérülte.

- Anxietas: et anxietudo: *késérősegh: szomorusagh: Gyeóthrelem.*
 Angere: est cruciare suffocare: premere: vexare: *Gyeóthreny: foytany, megh nyomny: kesergethny.*
1430. Anxus: prateritúm: ab angor, dixit: Deo: n[on] anxius: quod nomen est Ideo anxúm ab ang[o] supinum esse conuenit, quod tamen minime legj.
 Angustus: ta: túm: strictus: *szorós.*
 Augusto: quod est stringo: *megh szorythóm.*
 Angustia: strictitúdo quæ tam ad animam q[ua]m ad corpus pertinet: *késérősegh: szorosság: Gyeótrelóm.*
 Angile: populi in Aphrica.
1435. Angulus: locus est: quem duo parietes iung[unt:] *szegeleth: szurdok.*
 Anglia: quæ britannia aberuditis dicitur: *Angal[y] orszagh.*
 Anguis: pro serpente, in aquis degente: *Vyszy kygyó: eo quod fit angulosa: tortuosa: dicitur:*
 Anguiculus: diminútium húius.
 Anguimanus: dictj súnt elephantj.
1440. Anguilla: genus piscis est: *yingola:*
 Angularis: *Ez halbóly szeresztetőth etók*
 Angularis: *szegeletre walo.*
 Anhelo: significat anxie halo: *lelekszeteótt weszek: keserwesóón lèheók*
 Anhelus: a: úm: *lehæs: Zwghas.*
1445. Anhelator: qui Id vicij patitur: *mellyebe szwgho: Sywo.*
 Animus: *Erszekensek: Eróssegh.*
 Animaduerto: bene aduerto: *Joly Eszómbe veszóm: Eszeómbe tartom.*
 Anicij: inúictj dicuntur: *Gyúszótlenók.*

1430. E cikk latin szövegének megértésére vö. Cal: At Dio. (= Diomedes) anxus preteritum ab angor dixit: non anxius: quod nomen est. Ideo anxum ab ango supinum esse conuenit; quod tamen minime legi. — 1435. *szurdok* e jelentésére vö. *szurdik*: kuckó Tsz. — 1436. A kéziratban *Angal* áll, de az *y* alsó kampója is látszik, úgy hogy a szó *Angaly*-lyal írható át. Ez alak eddig ismeretlen volt; vö. Szam: Sch: *anglis*. — 1437. Ez a cikk tanulságos a Gy. Sztr-tör. szerkesztésére vonatkozólag. Egyik része Cal-ból másik része Pap-ból van kiírva. — 1440. *yingola* vö. MTsz: *ingola* (ángolna alatt) és NySz. — 1443., 1444. *lèheók* vö. *aspiro* alatt *lehek* és NySz. MTsz. *leh*: lehellés. — 1446. Először *Erszekensek*-et irt a másoló s aztán a *g*-re ráírta a *k*-t, lásd az Előszót.

- Anicius: invictus: *Győszőtlen.*
1450. Anicos: Idem omnino significat.
Aniculosus: ridiculosus: *mewetsegre walo: chufsaghra.*
Anilis: ad anum pertinens: senectus.
Anhelo: *kywanom: Vagyodom.*
Aninosus: magnanimus: *Bator lelkű: meresz: Nagy akaratu: kewely.*
1455. Animaduerto in te: *meghfedelek: megh verlek: hozsad latok.*
Anima est aqua animatur corpus: *lelek.*
Animosus: et animatus: pro iracundo: *haragos: dagalyos: merges.*
Animula: dimi: ab anima: *kysded lelek.*
Anicula: parua anus, foramen culj est note significationis: pro secreto loco.
1460. Animal: ab anima est: *lelkes allatt.*
Animalis et hoc animale: quod est ex animalj: siue quod habetur animam: *Erszekensegh szeryntt elő Ember: vel: lelkes allatboly walo.*
Animalitas ipsa animalis essencia.
Animans: quod habet animam: *Lelkes.*
Animo: as: fortem reddo: *Erősse teszom: megh Erössytem lelkómet: eszembe veszom:*
1465. Animaduersiones: dicte: et animaduersi ipsi punitj: *Megh büntettessek: megh büntettek: fedettek: gyötröttek:*
Animaduersor: punitor: *Megh gyötró.*
Animequior: patiens: paratús: *kegyes: bekesegós: chendesz: nywgodalmas.*
Anger: Cruciatio: *kynszo.*
Animus: quedam vj anime: *az leleknek Nemi nemű hatalma sicut: akarat: szandok: Igyekószett.*
1470. Annitas: Vetusta senectus: *Agh: vensegh.*
Annalis: liber in quo facta anni scribuntur: *Az kónyó: kyben esztendónkend walo dolgok bę Irattatnak.*
Annaria: lex de anno facta: *Esztendónkend Thórwen szerszes.*

1449. Ezzel a sorral kezdődik a 12. b. oldal. — 1454. *Animosus* tollh. *Animosus* h. — 1461. Vö. Cal... siue quod habet animam. — 1468. Vö. Dief. NGL: anger *morder.* — 1469. Vö. Cath: *Animus* quaedam *vis anime.* — 1471. Az *Irattatnak* először *Irattanak-nak* van írva: a t-t később az a és n közé írta a másoló.

- Annitor: contra nitor: opitulor: *Ellene thórekódóm: vel: segetlek.*
- Annascor: iuxta nascor: *Mellette newekódóm: legh ottan newekódóm.*
1475. Annicito: cūm palpebris annūere: *szemmel Intek: honyok.*
- Annicus: parūus annus: *kysded esztendő: kysded Ideó.*
- Anniuersarium: *Eszténdő fordulattya: esztendő az napp.*
- Annona: est prouentus: frugūm vniūs Annj: *Esztendey Jóvedelóm: Egy esztendei takaras: gyűtemeny.*
- Annotinūs: vniūs annj: *Egy esztendős.*
1480. Annilitas: Idem quod annitas: *sok esztendős: Vensegh.*
- Annūalis: et hoc annūale ab annūs: anniuersarium: *Eszténdő fordulattya: esztendő esz napp.*
- Annūatim: per singulos annos: *Eszténdőnkend.*
- Annūarius: officia annūaria: *Eszténdőnkend walo tyszth.*
- Annata: iuxta: vel: ad aliquid noto intitūlo: signo: *mellei jrūm: mellei Jechóm: fely Irom.*
1485. Annomino: *felneweszóm: mellei neweszóm.*
- Annūs: á Circūitu temporis dicitur: *Eszténdő.*
- Anūalis: et hoc annale: quod ad annos pertinet: *Eszténdőkre walo dolghók.*
- Annarius: Idem quod anūalis: *Eszténdőnkend walo gondwyseles.*
- Annularis: et hoc annulare: Idem quod annilis.
1490. Anniles: et hoc annile: dicitur quasi senilis et etate grandj: *Venseghre walo.*
- Annulus: quod est Vniūs anni: *Eszténdős.*
- Annuus: ua: ūm: quod Vniūs anni spacio continetur: *Egy esztendő allatt walo tyszth: gondwyseles.*
- Annūo: assentire: *Megh engedóm: rea engedók: rea hagyom.*
- Annunciūs: Idem quod nunciūs: *Kówet.*
1495. Anno: as: annūm ago: *Eszténdött Thűttók.*
- Anus: Vetula dicitur: *Ven baba.*
- Anilis et hoc anile: quod anūs: vel: quod ad annūm pertinet: *az venseghes walo.*

1477. *esztendő az napp*, vö. 1481. és *eszen ez nap* NySz. — 1482. Vö. 1477. — 1484. *jrūm tollh. jrom h. Annata irásh. annoto h.* — 1487. *Anūalis tollh. Annalis h.* Vö. Cal: *Annalis et hoc annale: quod ad annos pertinet.* — 1488. *anūalis tollh. annalis h.* — 1490. *Anniles tollh. Annilis h.* Vö. Cal: *Annilis et hoc annile dicitur quasi senilis et etate grandj.* — 1496. *Ven baba*, lásd MTsz. *bába* 1 és NySz.

- Anicula: pro vetula: *Ven azzony.*
 Annulus: per duplex: n: n: parűs annus: *Kysded Esztendeó.*
 1500. Anűlus: per simplex: n: aliud significat: sicut parűas nates: et ornamentűm digitorum: *kysded lyk alfeleden:* vel: *kysded gywrű.*
 Anellus: dimi: ab anűlo: *kysded: apro gywrű.*
 Anularis: ad anulum pertinens: *Gyrűheósz walo kó:* vel: *Arany: eszeitsth:*
 Anűlatus: anűlis plenus: *megy gyrűsztetet:* vel: *gywrűkkel megh ekesytteteótt:* vel: *Thellyes gywrűkkelj.*
 Annecto: ad applico: *hoszaya ragasztóm: melleye teszeóm.*
 1505. Analogium: lectorium: *Óluasó szék.*
 Annitj: opitularj: Conarj: *Segeteny: Igyekószny.*
 Analogia: similiūm Comparacio: *Egyenlóknek: Egybe hasonlása.*
 Analogia: similitudo locutionis: *szolasnak Egyenlőséghe.*
 Anodia: medicamenta: quę ad præsens mitigant: non sonant.
 1510. Anomala: inequalia: *Vt fero fers:*
 Anonymum: sine nomine: *Newel kűűl valo.*
 Annűmerare: *Eló szamlalny.*
 Annuto: annűo: nűtum facio: *Jnttek.*
 Anomia grece: iniquitas latine: *kegyetlenséghe: alnaksagh.*
 1515. Anquina: fűnis naűis: *hayo kótely.*
 Anquirere: circűm querere: *mynd kórnyűl megh keresnyę.*
 Anquirens: pro acquirens: dicebant: *megh kereséó.*
 Ansa: circulus quo vas tenetur: i. vasis auris: *Akarmy edenek az fogantoya: Fűle.*
 Ansula: dimi: ab ansa: *Fűlechkę.*
 1520. Ansactus: dicitur omni ex parte sanctus: *mynden felől szentt.*
 Anser: quę nocturnas excubias celebrat: genus aűis domesticj: *hw.*

1502., 1503. *gyrű, gyrűsztetet* lehet tollh. *gywrw, gywrwsztetet* h. lehetséges azonban, hogy nem íráshiba, s akkor vő. *gyrű* (Szlavónia, MTsz.) és *gyre, gyrű* NySz. — 1506. Vö. Pap: *Annitio: opitulari. conari.* Valószínű, hogy Pap-nál az *Annitio* sajtóhiba *annitor*, illetve *anniti* helyett s ez is bizonyítja, hogy a mi szerzőink nem az 1496-diki kiadást írták ki. — 1510 Vö. Pap: *Anomala inaequalia: ut fero fers et similia.* — 1511. *Newel kwűűl valo.* Az író az *n* rövidítő jelét elfelejtette a *Newel*-re rátenni; helyesen tehát *Newnel kwűűl valo.* — 1517. Ezzel a sorral kezdődik a 13. a. oldal. — 1520. Vö. Cal. *Ansactus dicitur omni ex parte sanctus.* Az 1544-dik évi kiadásban már *Amsactus* seruius omni ex parte sanctus interpretatur stb. áll.

- Aserinus: nüm: quod ex ansere est: *lwd hus.*
 Antharticüs: est australis circulus:
 Anterius: ante hac: *Ennek előtte.*
 1525. Ante alios: super alios: *egyebeknek felőtte.*
 Ante eo: ante vado: *előly megyeók: elől Jarok.*
 Anteos: aput nos: Idem est quod contrarius: *Ellensegheós: et est proprium nomen gigantis: terre filij: mago ac pro-cero corpore in libya: aput lixúm oppidúm: á flumine maürita eiusdem nominis ita vocatúm.*
 Antarium: bellum quod ante vrbem geritur: *waras előtt walo harch.*
 Antecapio: is: preüenio: anticipo: *Elől veszem: Eleytt veszóm.*
 1530. Antecedo: pro precedo aut vado: *Elől veszóm: előtte megyeók.*
 Antecello: Idem est quod precello.
 Antecenium: cibus: qui ante cenam súmitur: *Ossonna.*
 Antefero: antepono: *elől vyzseóm: elől veteóm.*
 Antefixa: dicuntur quæ ex opere figulino subtectis affiguntur sub stillicidio: *Eszterha allatt walo chatorna.*
 1535. Antegradior: antevado: *Elől megyeók.*
 Antegerio: veteres pro valde: et pro statim vtebantur: quasi antequam res geretur: *Igen: vel: leghottan.*
 Ante hac: ante hoc tempus: siue haectenus: vel: vsque modo: *Ennek előtte.*
 Antela: vel antilena: qua pectus iü mentj cingitúr: sicut postilena quæ sub cauda ponitur: *szűgyyeló:*
 Antea: ante istud: *Ennek előtte.*
 1540. Antemürale: fortalicium: quod est ante mürúm: *Bastyá.*
 Antequor: priüs loquor: *Elől szólók.*

1522. *Aserinus* tollh. *Anserinus* h. — 1523. Először *Anthartitus*-t irt, aztán *Antharticus*-ra javította; vö. Pap: Antarcticos és Dieff: Ngl: Antarcticus de vnderste cirkel des firmamentes. — 1524. *Ante hac* előtt *ante* áll kitörülve. — 1527. *Ellensegheós* után *es* áll kitörülve; *mago* tollh. *magno* h., *maürita: mauritanie* h. vö. Cal: Anteos *apud nos* idem est quod contrarius. Proprium nomen gigantis terre filij magno ac pro-cero corpore in Libya apud Lixum oppidum: a flumine Mauritanie eiusdem nominis ita vocatum. — 1532. A gyöngyösi Ferencziek könyvtárában levő 1490—1500 közti Cath.-ban ezek a magy. horv. glossák vannak e szónál: *osona: ywsyn[a] postcennium: pawecherk[y]*. Vö. Előszó. — 1534. *dicuntur* előtt *dicitur* áll kitörülve. — 1538. *szűgyyeló* vö. NySz. és Dieff: Ngl: vorboghe an dem perde edder zadelé, sadelgurt. — 1541. *Antequor* tollh. *Anteloquor* helyett.

- Anteloquiúm: prior locutio: *Elöl szolas.*
- Antelúco: siue antelucor quod significat ante lucem vigilo:
Haynalj előtt vygyaszók.
- Antelucanús: na úm; tempús ante lucem: *Haynal előtt walo Ideó.*
1545. Antelucani ventj: *Haynal előtt valo szelek.*
- Ante malorum: significat preteritorum malorum: *El múlt h gonoszokath: haborúsagokatt.*
- Antemne: Vrbs ante amnem: *az vysz előtt valo warass.*
- Antemna: est corda capitalis in Naűj: quæ sursúm dirigit velúm: *az kótely az gallyaba: mellyen fely wonattatyk az wytorla.*
- Antenna: per duplex: n: n: lignum per transúersúm in malo positúm in quo velúm alligatúr: *Az fa m[ely] az gallyanak arboch fayanak keresztíwl wett[e]tött: kyheósz kótósztetyk az wytorla.*
1550. Antemor: velúm quod potest facilius obliquarj: quon[iam] in súmmo tempestatis discrimine vtúntur: *Az witorla mely az Barkaban: az vesznek [Ide]yen kónnyebben forghattatyk.*
- Ante oculos: mínus est quam coram: na coram proxim[i]-tatem significat: ante oculos potest etiam long[e] intelligj: *szemeymnek előtte.*
- Ante pedes: súnt obsequia amicorúm: *Baratún[k]nak szolgalattya.*
- Antes: nomen: ab ante dedúctúm: quo significant[ur] eminentes lapides siue vltime columpne quadra[te] quibus sustinetur sabrica: *Nagy kóvek: vel: negy szeghó kólabak: kyk Thartyak az Epű[le]tött.*
- Antepenúlus: qui est in secúndo loco: *Masod az elseó mellett.*
1555. Anterminús: iúxta terminos positus: *Az hatar mellet walo.*
- Anteritas: antiquitas: *Wenségh.*
- Antes: súnt lapides et macerie ante vinea[les:] *kó rakasók az szedló előtt: szarasz kó rakaso[k] az szőlóben.*
- Ante signatus: primipulus: vexilifer: *Zaszló vyseló: vide priminplus.*
- Antesignanús: Idem quod antesignatus.
1560. Antepono: *Elóll: feyedelmwl weteóm: Thesze[óm] allatho[m.]*
1546. A magyar szöveghez értsd: jegyez = significat. — 1550. Antemor tollh. Antemon h. — discrimine előtt sic áll kitörülve. — 1551. na tollh. nam h. — 1553. sabrica tollh. fabrica h., vö Cal. — 1558. primipulus, priminplus = primipilus.

- Antesto: antecello: *Fellyül mülok meltossagghaly. elől allok.*
- Antistes: quasi antestans: *Feyedelóm.*
- Antistitor: antestator: *elő allattatyk.*
- Antestor: ante Júdicem statúo: *Byro elybe allat[hok] Thanow*
1565. Antestor: contra testarj: *Ellene tanullók: Byszonytor á törwenybe.*
- Antestarij: primus testarij: vel: ante Júdicem statuere: vel: teste vtj ante Júdices: *Byr[o] eleybe allathny: vel: Thannükkel byszon[y]tany az byrak előtt.*
- Antepagmenta sünt valuarum ornament[a:] *Aytoknak: kapuknak ekeseghy.*
- Antespectatatum: significat antequam expectaretur: eius adventus: *mynek előtte el warattatnek az ű Jówety.*
- Anteüenio: praüenio: *elől weszeóm.*
1570. Anteürbanús: a: űm: quod est vrbj propinquum: *kószel az warashosz: vel: az hóstadból wal[o.]*
- Antj: Id est contra: *Ellene.*
- Anticipo: ante capio: praüenio: *elől wesző[m:] elől fo[gom.]*
- Ancie sunt müliebres capillj in fronte demissi: *hosszw Istókwűek: ű . . .*
- Anthinum: mel vocatur: quod vere factum e[st] cüm ex floribus faui construat[ur:] *Thauaszalj gyűytetött, lepes mes[z.]*
1575. Antiüm: Vrbs lacij Volseorum caput.
- Antidotüm: ex Contrario datüm rededium, siue medicamentum: *Orwossagh.*
- Antidotarius: liber in quo de antidotis tractatur: *Orwósló kónweny.*
- Antisticium: excellencia et apex: *Meltosagh: feyedelemsegh: felső allapath.*
- Antibiblium: pignus pro codice: mütuato datum: *az kódkhón adattatoth kónynek szalagha.*

1565. *tanullok* = testor; e jelentéssel csak is a codexirodalomban vö. NySz. — *byszonytor* tollh. *byszonyitok* vagy *byszonytom* h. — 1568. *Antespectatatum* tollh. *Antespectatum* h. — 1569. *praüenio* tollh. *peruenio* h., vö Cal. — 1570. *hóstadból*, vö. Szam: M. 375. jegyzet: „A XVI. sz. közepe felé már a „külváros“ jelentését veszi föl“ és MTsz. — 1573. Az ű utáni szöveg le van vágva s így még hozzávetőleg se mertem kiegészíteni. — 1575. Ezzel a sorral kezdődik a 13 b. oldal. — 1576. *rededium* tollh. *remedium* h. — 1577. *kónweny* tollh. *kónyw* helyett.

1580. Antica: est ostium anterius: sicut postica posterius: *Nagy kapu: et vereche.*
- Antichristus: Contra Christum: *Christus ellen tamadott chalard prophata.*
- Antigonus: nomen proprium regis macedonum.
- Antigraphium: latine exemplar: *pelda.*
- Antigraphus: *Cancellarius.*
1585. Antigraphia: *Cancellariossagh.*
- Antiloquus: qui primo loquitur: *Elöl szóló.*
- Antiquitas: pro vetustate: *Venségh.*
- Antiquæ: et antiquitus: *Reghón való.*
- Antiquus: vetus: *reghy: Agh.*
1590. Antiquarius: rerum antiquarum penitus: *Reghy dolgokba beölcsh: Thwdós.*
- Antiquo: as: eüacüo: aboleo: et ad statum pristinum reüoco: *megh hywyttóm: üresytem: eltórlóm: kenóm.*
- Antipodes: dicuntur: qui contra nos positi sunt contrarijs vestigijs: *Feöld alatt lako Emberek: kyk labbal vadnak hoszaank.*
- Antismicus: Vrbanus: *Nyass: kegyes.*
- Antistes: Episcopus: *Püspeök.*
1595. Antisto: præsideo: *Feyedelemkódóm.*
- Antropos: homo sursum erectus: scilicet ad deum: *Istenhósz fel Emelkódótt Ember.*
- Antrum: crypta: latine specus: vel: caüerna: quasi atrum: *Barlangh: Veróm: seötet hely.*
- Anubis: dicitur canis: lingua egyptiaca: in cuius forma colebatur: Mercurius.
- Anularius: qui facit anulos: *Gywrü chenalo: vel: Ótweós.*
1600. Anus: pro vetula: eo quod multos habet annos: *Veny azzony.*
- Anxioma: obnoxium veritatj: vel falsitatj: *Hamissagh ellen való byszonsagh:*
- Anxius: solicitus: mestus: *szorgalmatos: keserwes: szomorv.*
- Anxietas: et anxitudo: *keserüsegh.*
- Anxifer: quasi angorem anxietatemque ferens: *keserüsegh wyseleó: Thellyes: rakwa: keserüsseghely.*

1580. et előtt vel áll kitörülve. Vereche = veréce, vö. Tsz. veröce. —

1584. Antigraphus után qui primo loquitur áll; másolásból eredt törlés, vö. Antiloquus. — 1590. penitus tollh. peritus h. — 1593. nyass, vö. e szótárban nyassom, nyaskodom 1248. és NySz. — 1597. atrum tollh. antrum. h.

1605. [Anx]irus: dicitur quasi. absque rasura: *Borothwalathlan*:
nam imberbis á Campanis colebatur Jupiter.
[Anxur:] Vrbs est: *Nemy nemő vaross.*
Anualles: circüm uallate: secreta loca: *Bękertőltt helyek*: vel:
Thytok helyek.
Anyger: et anygrus: fluius: *Thessalie.*
Anygrus: vide in anyger.
1610. Aonia: regio thracie: ab Aone Rege: Neptuni filio. dicta.
Aonesquæ eiüs montes dicuntur.
Anus: res rotunda et intus vacua: *hő allat*: vel: *őres kopya*:
vel: *egyeb hasonlatos.*
Anxior: aris: molestor: *megh szomorýtatom.*
Anxiferius: Id est mestificüs: *megh szomorýtó: keseryttő.*
1615. Auxur: Cititas: proprium Jouis.
Auxyrus: dicitur Júpiter barbatus.

.A. ante. P.

- Apagete: Id est ab scede et vade: *Thawósszalj el: kelj felj es
mennyelj.*
Apagite: recedite: *mennyetőkelj.*
Apagesis: quod significat: ad duc si uis et remoue: *Vyddelj
Innet: ha akarod: es vesdely.*
1620. Apagesis: recede: sis sanus: sis pacificus: Id est tace: *menny
el: legy egesseghbe: legy bekesseghes: wesztegh legy.*
Apparet: quod videtur: vel: cognoscitur paret vero quod
obsequitur: *Thechyk.*
Apparitor: obediens dictus: quod appareat et prasto fit ad
obsequium: *Engedelmes: kesz az szolgálatra.*
Apparicio: Id est ostensio: quæ grece Epiphania dicitur:
Jelenes.
Apathes: im passibilis grece: *szenwedhetlenssegh.*
1625. Apathia: impassibilitas
Apella: sine pelle: *Bőr nélkül való.*

1605. A zárójelbe tett részek kiegészítések, mivel a kéziratnak a 13. a. oldaltól valamenyi alsó csücske le van vágva. A kiegészítések mindig a forrásokból történtek. — 1608. *fluius* tollh. *fluuius* h. — 1610. *Aonia*-t először *Aonya*-nak írta s aztán kitörülte. A *Neptuni* i-jéről elmaradt a pont. — 1612. *hő*-re vő. NySz. és 771.

- Apellare: ad me compellere: *ream ketelenyteny*: vel. *dolgath elvenny*.
- Apellare: ad vocare: *Valakinek szadath szolny*.
- Apellare: ad me compellere: *ream ketelenytenj*: vel: *dolgath elvennye*.
1630. Appellite hereticj: dictj ab appelle principe suo: qui Christum non verum hominem: sed fantasma dicunt.
- Appendere: estimare: perpensare: *Megh bóchöbny: megh Inteszny*.
- Apalectizo: calcibus in úado: i. *Megh rüglak sarkammalj*: vel: *parüpendo*: contemno: *kysdédnek Inteszóm: megh vtalom*.
- Apenuitus: alapes acute: *kemeny erőss archul weressók*.
- Apenninus: per duplex: nn: á penna quę est sümmitas: *Maghassagh*.
1635. Aper: porcus syluester: *Erdey dyszno: vad hym: vad kan*.
- Aperculus: di: *kysded vad dyszno*.
- Aperio: significat patefacio: *Megh nythóm*.
- Adapertile: quod aperitur: vel: aperirj potest: *Megh nyttat-hatyk: megh nylando*.
- Apesús: nomen montis est.
1640. Apes: dicitur: quia nascitur sine pedibus.
- Apis: *Meeh*.
- Apecula: di: apicula: parúa apis: *kysded meh*.
- Apianús: quod apes áuide sümunt: *Meheknek szeretó atkek*.
- Apiariús: qui curat: siue qui possidet apes: *Meehes*.
1645. Apex: sumitas: verticis: vel: galee: vel: montis vel: hittere: *Akarmynek az Theteye*.
- Apiago: herba est: *Meeh fü*.
- Apiarium: locus vbi apes consistunt: *Meh kelenche*.
- Apiastra: illa aüis dicitur: quę apes comedit: *külleó*: vel: *harkaly*.
- Apiaster: apüm magister: *Meehasz*.

1627. Ez a czikk a kéziratban egészen ki van törülve és 1629. alatt újra leírva; ilyen törlés csakis másolatban fordulhat elő. — 1628. *szauath* = *szavát*. — 1633. Vö. Cath: Apennitus... *alapes acute*. Az *alapa*-nak csakis *allapa* és *alaphus* (vö. Dief: NGI: Hals slach backen slach stb.) mellékalakja van s így valószínű, hogy a Cath. *alapes*-e sajtóhiba *alape* h., a mely sajtóhibát aztán a forrásból szerzőink is kiírtak. — 1637. Ezzel a sorral kezdődik a 14. a. oldal. — 1641. Az eredetiben *Apis pis* áll; az első *pis* ki van törülve. A *méh* írására vö. 2396. — 1648. *külleó* vö. NySz: *küllő* méhí évő madár: *apiastra*; Szam: M. és Sch. és MTsz

1650. Apium: est herba satis uota: qua habetur virtutem curandi rabiem: *Dühússegthiül valo fiv: Apium:*
 Apiane: sunt uue: qua dulce vinum faciunt: *Muskotaly szeoleö.*
 Apio: apis: i. ligo: *Megh kötheöm.*
 Apiciosus: i: kaluus: *kopasz.*
 Apieitus: ligatus: *Megh kötösztetött.*
1655. Apiscor: vel: adipiscor: antiquitus commune: i. acquirö: *keresök: nyerök.*
 Apis: Rex fuit arginorum.
 Apissimum: ocium: largissimum: *Nagy beoseges hylvolkodas.*
 Apex: est virgula in summate bireti: *az bretranak az teteyen valo chap, az papy sweghnek az köldöke: vel, az köszepy teteyenek.*
 Apice: oüs dicte sunt: qua non amplo corpore sint: nec multam lanam habent circa corpus totum: *kewes gyapyaual walo: kysded barany.*
1660. Apia: via Rome: ab apio claudio sic vocata.
 Apine: nucis vocantur: que cutem verius quam putamen adeo mollem habent: vt simul mandantur: *laagy hehyü dyo.*
 Apidanüs: flüüus Thessalie.
 Apiculus: parüus apex: quod et apiculum dicitur: *kysded köldökóchke az syweghnek theteten.*
 Apexabo: Intestinum sanguine plenus ad mixto pingüj: *Az belbe valo vertt megh ölgeölytöttem köwerrelj.*
1665. Applicare: admouere: iuxta ponere: *melleye tenny: raghasztany.*
 Aplistia: superflüitas crapula: saturitas: *Zabalas: t[öltö]szes.*
 Aplustre: armentum: nauis: vel: velum: supplementa nauis: *az hayoba: vel: galyab[a] walo keszületök: eszköszök: sicut. vytorla, k[ormány:] eue[szö.]*
 Apocalypsis grece: reuelacio dicitur: latine: *Jelenék: latas.*

1650. *uota, habetur tollh. nota, habet h.* — 1658. *bretra*, vö. NySz: *beretra*. — 1659. *sint tollh. sunt h.* — 1661. *hehyü = héjú.* — 1662. *Apidanüs* után *Flüüus* áll kitérülve. — 1663. *kysded* után *kökkóchke* áll kitérülve. — *Köldökóchke*-re vö. az 1658. alatti *chap* szót. — 1664. *ölgeölytöttem* = *ölgyölitöttem*; vö. NySz: *elegyit* alatt és MTsz. — 1666. *A Zabalas* után csak *t...szés* (két sorba írva) van meg; a szó első részét, a mely sorvégre került, a könyvkötő levágta. A szó csakis *töltözés* lehetett, vö. NySz. *töltözés*: *schmauserei*, a mely szótárunkban is megvan még egyszer, vö. 3925. — 1668. *Jelenék* tollh. *Jelenés* h.

- Apoca: est scriptum: quod creditor dat debitorj so[l]l[ü]enti:
Menedék levelj.
1670. Apocalypsor: reüelo: *Jelöntök.*
 Apochrysis: de aüracio: *Arannyaszas.*
 Apochrysiarius: legatus: Thezaurarius: *kynch tar[tho:] vel:
 kówet.*
 Applodo: i: Iúxta: seu ad aliquid plodo: *Mellette ütóm:
 Valamyhesz Itóm.*
 Applauda: aquibusdam interpretatur: furfur: *korp[a.]*
1675. Apocryphus: a: úm: latine absconditus secretús: *Elrejtött:
 Tytkon való.*
 Apocrypha: vero illa scriptura dicitur: Cúius occúl[ta] origo
 est: et in qua licet inveniatur aliqua veritas: tamen
 múlta falsa nulla est in eis Canonica Veritas: *Megh
 byszonittatlan Iraas.*
 Apochrysiarius: secretarius: Consiliarius: *Tytkos: Than[a]chos*
 Apodanea: dicta est ecclesia sanctj michaelis a pedis vestigio
 ibi impresso.
 Apodix: socia: Comes: *Vtonyaro tarsz.*
1680. Apodixis: eüidens probacio: demonstracio: siue experimentúm.
 Apologus: fabula in qua brúta animalia loqui in[tr]o[du]cuntur
 Apologia: responsio vel satisfactio: defensio seu excusacio:
Maga mentes: oltalmoszas.
 Apophoreta: dicuntur vasa aferendo: *Ajandok vyseló eszkósz.*
 Apogæum: edificium sub terra: constructum quo[d] antrúm
 spelúncam dicimus: *Föld alath való bölch: alkotmany:
 barlang: reytó[k]h[é]lly.]*
1685. Ipoginum: idem dicitur: Cornútus qui cupide serúas ipogium
 gaszophilantem.
 Apollo: sol quia pellit vmbras: *Nap.*
 Apollinaris: proprium nomen virj.
 Apollonius: nomen philosophi alabadensis.
 Apollonia: ciúitas Epirj corinthiorum.

1674. *Applauda* tollh. lehet *appluda* h., mivel ilyen mellékalakja se DC.-ban, se pedig Cal.-ban nincs; vö. Cal: *Appluda* a quibusdam interpretatur furfur. — 1680. *demonstracio* tollh. *demonstracio* h. — 1684., 1685. Az *apogæum* és *ipoginum* egy czikk. Vö Cath. *Ipoginum* = *ipogæum*. *bólch* másolásból támadt hiba *bólth* h. — 1686., 1687. Mind a két kezdőszó két *p*-vel volt írva s mindkettőben az egyik *p* ki van törölve.

1690. Apofreta: vasa aferendo poma: vel, aliquid: *Alma vyseló veka: szatyor.*
- Apollinariste: heretici dictj: ab apollinare: qui dicunt Christum corpus tantum sine anima suscepisse.
- Apoplexia: subita sanguinis efusio: qu[æ] suffocat et interimit: apoplexis e[nim] grece percussio dicitur: *gutta iv[tes.]*
- Aporia: apercio: labor: Angor: stim[ulus:] ictus: Vlnus: cura tedium: mol[estia] paupertas: *megjnytas: nylas: [munka.]*
- Aporos: grece: dicitur pauper: *szegeny.*
1695. Apostata: peruersus: renunctiatus: qui recedit de via Jústa post baptismum: *Hivteszeget: hytnek kivlle budoso: szerszete hagyott.*
- Apostasia: elongacio: defectio: rebellio: *El tañoszas: fogathkoszas: dagallyossagh: szerszeth kivl valo budosas.*
- Apostato: tas: rebello: *Ellentt thartok.*
- Apostatrix: *hivteszegett: szerszete hagyott Nap: vel: azzonny allath.*
- Apostela: est posterior pars capitis: *az feyednek hatulso fele.*
1700. Apolucium: est locus luxuriandj in balneo: *parasznaalkodo hely, az fürödó haszban.*
- Apostema: malum quod diuersis collectionibus: i. causis euenit: *Myrygh: et est concursus mali humoris: Gonosz dóghletes nedvesseghnek gyedlekoszetj.*
- Apostolus: latine missus: siue nuncius: *kövét: auagy bochatatott.*
- Appendix: est genús spine.
- Apodixis: probacio: vel: demonstracio: ostensio.
1705. Aposiopesis: magnus defectus orationis.
- Aparitores: dicti sunt quod appareant et præsto sint ad obsequium: qui magistratibus concustant: *Hoharok: vel: poroszlok: varas szolgay.*
- Apostolicus: summus pontifex: *paapa.*
- Apparitura: ipsum ministerium: *poroszlosaagh.*

1690. *Apofreta* = *apoforeta*, vö. Cath. — 1693. Ez a czikk, mint a lap utolsó sora, erősen meg van csonkítva; a kiegészítés részint a megmaradt részből, részint pedig a Cath.-ból van véve. — 1695., 1696. A *kivl, kivlle-re* vö. az Előszót. — 1705. *de után structus* áll kitörülve s utána aztán a *fectus* van írva. — 1706. *concustant* tollh. *circumstant* h. *hohár-ra* vö. NySz. 68 MTsz.

- Apotheosis: grece: Consecratio mirabile: vel: laus: siue deitas: *szenoteles: Istenség.*
1710. Apopeiūs: est ircus: vel: equus emissarius: *kóós: vel: meny loo.*
- Aparicio: ostensio: *Jelónes: Mütatas,*
- Apareo: *Megh Jelóneóm: Videor.*
- Aparitorium: dicitur omne id quod paratur: vel adiutorium.
- Aparatus: *keszűleth: est pręparacio.*
1715. Apparo: significat ad dignitatem quandam ac pompam me apto: *Meltosaghra: tysztesseghre szerszem maghamath.*
- Aparitor: seruus qui pręsto est ad obsequium: *waras szolgaya: sicut. poroszlo: hoher.*
- Appello: nomino: *Neweszóm: vel: adūocatur: el vóttem: mas byro eleybe dolgomatt.*
- [Ap]pendix: quod alij adiuctum: quasi ex alio pendeat: *Mas-hosz ragasztatott: vel est. fel fjgesztó szegh.*
- [Apoz]ima: aqua cocta: cūm varijs condimentis: *fótt vvs: borsalj: gyómberelej: szekfüel: Tengery szőlőüelj: Safrannyal: faa heyalj.*
1720. [Apothecā:] cella vinaria: *borsos kamora.*
- Apparitura verba: *Thettetes Igék.*
- Appellatus: dicitur ad quem facta est prouocacio quintilj.
- Appellabatur á creditoribus: scilicet vt solueret debitum: *kéres: Ingelles: vel:*
- Appellare: et de iudici minore ad maiorem causam iudiciariam appellare: *Thórwen bely dolgath: mas byrora vennye.*
1725. Appello: is: per geminum pp: appul: appulsum significat con-
duco: vel: adduco: *Vyszem: kyfogom.*
- Appulsus: us: pro accessu: pecoris ad aquam: *Barmoknak vvszre üszese: menese.*
- Appello: is: per simplex: p: apuli: apulsūm ex ad et pello: significat amoueo: *El üszóm: el veszem.*

1709. Vö. Pap: Apotheosis graece consecratio mirabile uel laus siue deitas. — 1718. *adiuctum* tollh. *adiunctum* h. — 1718., 1719., 1720. A kiegészítések a megfelelő forrásokból történtek. — 1720 *borsos* tollh. *boros, boross* h. — 1722., 1723. Vö. Cal: appellatus dicitur ad quem facta est prouocatio. quintili. Appellabatur a creditoribus stb. — 1724. *iudici* tollh. *iudice* h. — 1725. *appul* = *appuli*. — 1726. *Barmoknak* szóban kétszer van írva a *mo* szótag; az egyiket a másoló kitérülte.

- Appendo: suspendo: *felj fgyesztóm:*
 Appendo: es: iuxta seu ad aliquid pendeo: *Mellette fgygők.*
1730. Appeto: auide: seu: ardentur cupio: *Nagy:mohsaggalj: Bűsz-gossaggalj kywanom.*
 Appetitus: Immoderata cupiditas: *szertelen:walo telhetetlensegh: kywansagh.*
- Appeto vero propter eam: quam prædiximus significacionem: ponitur pro adeo: quia sicut dicimus adeo prætorem: ita appeto prætorem: *El megyők az byrohosz: az Vrhosz: wagy egyebwűę.*
- Appecior: appetitus, et appetencia: et appeticio: pro desyderio: *kywansagh: vel: kywanok.*
- Applaudo: pedem: est pede terram quacio: *Az földhósz verem labomath: Tombolok: Tancholok: örűlők: Tapsolok.*
1735. Applico: et applicui: significat appello: adiungo: aduecto: *hoszaya ragasztom: teszóm.*
 Appodio: innitor: *le kőnyeóklóm.*
 Appono: iuxta pono: adiungo: addo: *Melleye teszóm: elő teszem: hoszaya teszóm.*
 Appositus: ta: tūm: quod est iuxta: vel: ad aliquid positum: *melleye tetettetött.*
 Appostus per syncopam: perversus: contrarius: *Versenyos: ellenkódeó.*
1740. Appodiamen: *kynyeókleó.*
 Appodiauli: *holnaly istapok.*
 Aprica loca: quæ sole gaudent: *hywes: wylagos hely.*
 Aricum locus temperatus: sine vento: nemorosum: mansuetum: amenum: opacum: i. *hyűes: chendęs: bekesegeş hely: arnyekos hely.*
 Apprime: apprimis: *Elesztób: dicitur.*
1745. Approbus: Vade probus: *Igen Jambor.*
 Apporto: adduco: *Eló hozsom: melle hozsom.*
 Apprecior: aris: comparo: *męgh berlem.*
 Appricarj: est in aprico loco esse: vel aeris amenitate vti: vel: calescere: *hywesseggelj napnak melegsegevel ęlnj.*

1733. Vö. Cal. appeto alatt.: *Appetitor, Appetitus, et Appetentia, pro desyderio.* — 1735. *Aduecto* tollh. *adnecto* h., vö. Cal. — 1743. *Aricum* tollh. *Apricum* h.; vö. Pap: *Aprieum locus temperatus sine uento. nemorosum. mansuetum. amoenum. opacum.* — 1744. *Elesztób* vö. Előszó. — 1745. *Vade* tollh. *Valde* h.

- Aprintas: calor: *Melegtség.*
1750. Aprilis mensis: *szenth györggh háua.*
- Apprehendo: capio: *megh ragadom: fogom.*
- Apprimo: *Ingellek mostan.*
- Apprimo: aliquem premere: *megh nyomom: Rontom: Thóróm.*
- Appropio: approximo: *köszelgetők.*
1755. Appellere: applicare: *kyfogny az parthhosz: az hayott.*
- Appicare: *meleg helyre: vel: az napra vlnye: fekónnye.*
- Approbare: *megh byszonytany.*
- Apronare: ingenicularj: *Terdre esnye. Absit: curuatura rote: az kereknek horgassaga: haylusa: vel boytt kaytas.*
- Apernús: na: núm: ferús: asper: ab apro: *Fene vad: kemeny allath.*
1760. Aptus: quod ad aliquid accomodatum est: *alkolmas.*
- Apto: as conuenienter aliquid alicui rei adiungo: *Hoszaya szabom.*
- Aptitudinarius: aptitudo: *alkolmassagh: Egyenlőség.*
- Aptum ornatúm: fixúm: *megheskütttetött.*
- Aptare: componere: *Egybe szerszenye: egybe raknya: szabnya.*
1765. Apulia: Regio: *Nemj nemű tartomanj.*
- Apyrasta: carbúnculus: *Fenós draga kó:*
- Apyrena: súnt poma graúata.
- Apyrotus: gemma cúi ignis non nocet.

.A. ante Q.

- Aqua dicta: quod superficies eius sit equalis: *Vysz.*
1770. Aquula: di: *kysded wysz.*
- Aquagium: est aqua ductus: *chatorna: vel: arok: che.*
- Aqualiculus: Ventriculus: sed proprie porcorum pingüedo super vmbilicum: *az dysznonak köldóken walo kówer.*
- Aquarij: hereticj dictj: quia aquam solam offerunt in calice sacramentj.
- Aquarius: vndecimum signum Zodiacj.
1749. Aprintas tollh. Apricitas h., vö. Pap: Apricitas: calor. — 1751. Ezzel a sorral kezdődik a 15. a. oldal. — 1758. Apronare és Absit tulajdonkép két külön czikk, de mert a kéziratban egynek van véve, én is úgy adtam vissza; Absit tollh. Absis, apsis h. Vö. Cal. — 1763. A magyar szóban azért van három t, mert a szó két sorba van írva a kéziratban, tehát így: *megheskütttetött.* — 1767. graúata tollh. granata h. — 1771. aqua ductus = aquae ductus. che = csé, vö. MTsz.

1775. Aquarius: a: ūm: quod ad aquam pertinet: *Vyszhez valo szerzam: eszkösz.*
 Aquamaniale: est vas super quod cadit aqua: qua ablunntur-digiti sacerdotum: post susceptionem corporis Christi: *Chesze: mosdo.*
 Aquariolus: siue seruiens meretricij: qui crebro defert aquam ad eam mundanda et venūstanda: *Wysz hordo szolgha.*
 Aqualitus: aluus est vbi sordes defluunt: *Zaros chatorna:* vel: *konyha chatornaya:* vel: *pokla.*
 Aquarium: siue aquariolum: locus in quem sordida a[qua] iactantur: i. *konyha pokla.*
1780. Aqueus: a: ūm: quod ex aqua est: *Vyszbóly chynaltato[tt] orwossagh*
 Aquaticus: ca: cūm: *Vyszben termett.*
 Aqueductile: via per quam aqua agitatur: et duci[tur] de loco sūo: *Arok: Chatorna: Chę.*
 Aqualicium: locus per quem aqua elicitur á proprio a[luo.] *Arok Thó.*
 Aquatus: quod est aqua infusum: *vyszely megh ótóstetött: nedüesytetött.*
1785. Aquilex: qui aquam colligit.
 Aquilegium: aque collectio: *Vysznek győlekosz[etj.]*
 Aquatilis: idem quod aquaticus: *Vyszly allatok.*
 Aqualis: genus vasis: ad aquam tenendam: *Vysz[tar]to chobany: kad.*
 Aquelicium dicitur cum aqua pluuialis remedijs quibusdam elicitur: *Orwossaghnak walo: walsztatott essó wysz.*
1790. Aquileia: Vrbs Cananorum.
 Aquitania: Regio: *Tartomány.*
 Aquitanus: na: nūm: *Ez tartományból valo Em[ber.]*

1777. *mundanda, venūstanda tollh. mundandam, venustandam h. —*
 1778. *Aqualitus tollh. aqualicus h. Vö. Cal: Aqualicus aluus vbi sordes defluunt. — 1778., 1779. konyha pokla, vö. Szamota hagyatéka: 1389: Prope villam Nyek in loco Bordapokla vocato. Kapy. 1234. (1364) Descendit ad quandam Cauernam que wigo poklos uerem nominatur; kenyér pokla, csallóközi kitétel, Arany öszs. munk. 1885: VIII: 506. — 1779. iactantur tollh. iactatur h., vö. Cal. — 1783. Az Arok Thó az 1784-ik számú czikk mellett áll; csak íráshibából maradt el az Arok elől a jel, a mely tudvalevőleg azt jelenti, hogy az utána következő szó még az előző czikkhez tartozik. — 1790. Cananorum tollh. Carnorum h., vö. Cal: Aquileia vrbs Carnorum.*

- Aquiminaria; dicuntur omnia vasa deferendis aquis deputata:
Vysz hordo eszköszök: vysznek walo Edeynyek.
- Aquo: as: et aquor: aris aquam haurio: *Vyszet me[rytek.]*
1795. Aquosus: a: um: quod copiam aquam habet: *Vysztes: ned[ues.]*
- Aque: arum: Vrbs Gallie.
- Aquilium: summa pars capitis: *az feyednek fel[seó] resz[e.]*
- Aquila: ab acmine oculorum: quia irreuerberato oculo solem
 aspiciat: Auis [:] *Sas kesely[w.]*
- Aquilum: antiqui dicebant: tuscum vel nigrum: *sóttett szyn.*
1800. Aquiliferj: vexilliferj: *Zazlo vyselók.*
- Aquilanus: *horgas orró.*
- Aqueomus: qui vomit aquas: *Vysz okado.*
- Aquilo: ventus: dictus á vehementissimo volatu: *Eszaky szélj.*
- Aquilina: penna: *keselyű tollj:*
1805. Aquipenser: genus piscis: quod frequens accipiatur[:]
Meny: kóvy halj:
- Aquimola: *Vysz malom.*
- Aquebibus: qui sepe bibit aquam: *vyszbe szab[alo.]*
- Aquor: ad aquam ducere: *vyszre vyszóm: megh Itatom.*
- Aqua intercus: que intercutis hydropum morbus: quasi aqua
 inter cutem: *Beely poklossagh.*
1810. Aquis: Ciuitas alpiscutie.
- Aquitania: Regio: ab obliquis aquis.

.A: ante: B.

- Ar: apud hebreos: mensis secundus: i. febr[uarium] dicitur:
Byeótt eleó hoo.
- Ara: grecum est: quod latine dicitur: pietas.
- Ara: cum altare significat per á solam [scribitur:] *oltar: cum
 vero cubile porcorum [per aspirationem.]*

1795. Vö. Cal. 1516: Aquosus. a. um. quod copiam aque habet; az 1549-diki Cal.-ban sajtóhibával így van: Aquesus, a, um, quod copia aquae habet. — 1797. Vö. Pap. Aquilium summa pars capitis, ellenben a Cath. szerint Aqualium summa pars capitis. A cikk tehát Pap-ból való. — 1798. acmine tollh. acumine h.; e szó különben is először acmie-nek volt írva, aztán acmine-re javította ki az író. — 1799. tuscum tollh. fuscum h. — 1807. A szabalo kiegészítésére vö. a 3022. 3042. 3043. sz. cikkeket és NySz. — 1814. A kiegészítésére vö. Pap: Ara cum altare significat per á solam scribitur . . . cum uero cubile porcorum per aspirationem.

1815. Ara: quasi ansa: vasa enim erant: quæ tripodes dicebantur:
quod esset necessarium á sacrificantibus tenerj: ansis
autem tenerj vasa solere manifestum est: *Akarmy edennek*
az füle fogontöya.
- Arabia: quedam proüncia.
- Arabilis: apta ad arandüüs: *kemeny: megh szantattatyk szantany*
valo föld.
- Arabs: arabius: arabus: pro eo quod est ex arabia:
Arabyay.
- Arabarthes: arabum princeps.
1820. Arachosia: Regio maioris Asie.
- Arrabo: *megh gyövröszöm.*
- Arabici: hereticj dictj: ab arabia in qua sunt ortj: dicentes
animam et corpus simul morj: simul resurgere.
- Aracüncule: fosse parüe instar: aratri sulej: *apro asások:*
Vermök.
- Araneus: genere animal: mas: ge: *pök.*
1825. Aranea: fe: ge: recia quæ araneus facit: *pök halo.*
- Arapagare: effodere: vel: sculpere: *ky usny: ky metny: faragny:*
vagny.
- Aratrum: dictum: ab eo quod eruat terram: *szanto eszkösz: Ekee.*
- Arachosia: Regio: *Tartomány.*
- Arabice: olere significat: *Illatoszny.*
1830. Araneolus: dimin: ab araneus: *kysded pok.*
- Araris: fluuius gallie narbonensis.
- Ararus: scitharum fluuius.
- Araxit: armenie fluuius.
- Araxüm: promontoriüm est: *Hagy.*
1835. Arbitr: iudex: non alege: sed ab hijs qui litigant electus:
Igazslato byro.
- Arbitrium: sententia est: quæ ab arbitro statuitur: *Az ertelem:*
mellyet az igaz lato Byro ky adott, vegeszött.
- Arbitrore: existimare: *Alythom.*
- Arbitramentüm: quedam pro arbitrio Vsurpant: *Zabath akaratt.*

1815. Ezzel a sorral kezdödik a 15 b oldal. — 1817. *arandüüs* tollh. *arandüm* h, vö. Cath. — 1819. *Arabarthes* másolásból támadt hiba *Arabarches* h., vö. Cath. — 1830. *Araneolus* után *düm* áll kitörülve. — 1832, 1833. *fluuius* tollh. *fluuius* h. — 1833. *Araxit* tollh. *Araxis* h., vö. Cal. — 1837. *Arbitrore* tollh. *Arbitrare* h. — 1838. *quedam* tollh. *quidam* h.

- Arbitrarium: dicitur: eum ad huc res aput abitrum agitur: vel: eum in potestate iudicis est pro opinione sua iudicare: *Vegezetlen itylet, kynek vegezese: ky mondasa: megh az Igasz lato Byronak akarattyaba wagion.*
1840. Arator: laycus qui sulcat terram: *Szanto.*
 Aratorculus: paruus arator: *kysded Szanto.*
 Aratorius: locus qui potest ararj: *Vgar: Szantany walo föld.*
 [A]rbor: et arbos: á robore dicta: *Faa.*
 [Ar]busculum: dimi: *kysded Faa.*
1845. [Arb]oreus: a: um: quod arboris: *Fabo walo.*
 [Arb]oretum: locus vbi arbores crescunt: *Erdeő: fa termő hely: liget.*
 [Arbus]cula: parua arbor: *kysded faa.*
 [Arbusta]: fructeta sunt: *Bokrok: harasztok.*
 [Arborator]: significat cum qui arbores: putat: qui [et frondator dicitur: . . .]
1850. Arborescere: Arborem fierj: *megj fasölny.*
 Arboro: *megj fasythom: Faavalj beültetóm.*
 Arbutus: est nomen generale omnium arborum: siue sint magne: siue parue.
 Arbutum: pomum rubrum siluarum: *Az erdőnek pyross almaya.*
 Arbusta: arbores in quibus extenduntur vites: *Az faak ky az szőlők: ky bochattanak.*
1855. Arbustum: locus est in quo arbores sunt ad fructum consite: *almas: gyümölcsös hely: kertt oltowanyos hely.*
 Arbustum: genus Vicium: quod arboribus applicator: *karohász kótszótt szőlő.*
 Arbusto: as: agrum arboribus confero: *az meszött beültetny favalj.*
 Arca dicta: quod arceat visum: vel: furem: *Szekreny: laada: Almaryom.*
 Arceo: constringo: *megj szoryttom: tawol vetóm: el tañosztatom.*
1860. Archangelj: grece summi nuncij: *felsegős kőcetők: Fw angyalok.*

1839. *abitrum* tollh. *arbitrum* h. — 1845. *fábo walo* íráshiba *fábol* való helyett; nem kereshetünk benne tehát nyelvj. sajáttságot. (vö. dunántúli *árvácsko, áspo* stb.) — 1849. Magyar értelmezése annyira megvan csonkítva, hogy ki se egészíthető. A latin szövegben a *cum* tollhiba *eum* helyett, vö. Cal. — 1854. *ky* = *kyken* vagy *kyn*. — 1856. *applicator* tollh. *applicatur* h. — 1857. *confero* tollh. *consero* h., vö. Cal.

- Arcanum: siue arcanus: quod ab eo omnes arcantur: *Tytkon walo dologh.*
- Arcesso: ab arceo nascitur: *Gyakorta el tarosztatom: vel: el űszóm.*
- Arcesso: accuso: siue ad accusandúm eo significat: *Vadolnya megyek.*
- Arcula: dimi: parua archa: *kysded Szekren: Laada.*
1865. Arcella: aliud: dimi: *kysded Szekren.*
- Arcera: ab arca deducitur: et significat plaustrum: *Nagy Szeker.*
- Archia: principatus: *Feyedelemsegh.*
- Archarius: præfectus: et moderator dicitur: *Feyedeleni: nepnek enyegetőye.*
- Archos: Latine princeps: *Feyedelóm.*
1870. Archiatrj: dicuntur medicorum principes: *Orvosoknak feyedelmy.*
- Archigenes: princeps generacionis: est et nomen celeberrimi medicj.
- Archicoquus: princeps coquorum: *Szakachoknak mestere:*
- Archidiaconus: princeps diaconorum: *Fű Esperest.*
- Archiepiscopus: princeps episcoporum: *Ersek*
1875. Archilogus: princeps in sermone: *Első: vel: Fű az beszellesbe.*
- Archimandrita: pastor oñium: *Juhoknak pasztora: papy feyedelóm.*
- Archipota: magnus potator: *Nagy Italu Ember: Borban bacclarius.*
- Archipresbiter: princeps presbiterorum: *papoknak Feyedelme.*
- Archisinagogus: princeps sinagoge: *az synagoganak feyedelme.*
1880. Archisterium quasi principalis. monasterium. *feő monostor. Feő helyj.*
- Architectus: et architector. faber principalis. i. faber fabricandi artem habens. *feő alch mester palleer.*
- Architectura edificandi sciencia *álch mestersegnek tudomanya.*
- Architriclinus qui principalis est in aula discumbencium. *Naasnagj. vel. nagj naas. vel. eóróm. attya.*
- Achimagirus: princeps et magister coquorum qui coquine pre est: *Szakachoknak mestere konjhahos lato saphaar.*

1861. Vö. Pap: Arcanum dictum quod ab eo omnes arceantur. — 1862. Vö. Cal.: Arcesso. is. ab arceo nascitur stb. — 1863. Először *accusso*-t írt, aztán az egyik *s*-et kitörülte. — 1868. *nepnek enyegetőye* vö. *enyeget*: schützen, beschirmen NySz. — 1877. *baclarius*-nak e jelentése eddig ismeretlen volt. — 1879. A magyar értelmezés fele részben elvan vágva; a magyar szavak betűinek csak a felső fele van meg a szövegben. — 1880. Ezzel a sorral kezdődik a 16. a oldal, s egyszersmind ettől a sortól ír a B. író.

1885. Archium: armarium librorum. i. librarium *köny tartho haas hely.*
 Arcitenens: apollo dictus quod arcum teneat. *yues Lőuő*
 Architriclinus: maior domus trium lectorum. *Az őregbik ebellő haas.*
 Architipus principalis exemplar.
 Archonium dicitur aceruus mōnipulorum. uel aliarum rerum.
Aztagh. halom.
1890. Arcicula parua arx: *Varachka.*
 Archon summus principatus. ut monarchia: *eőregh feyedelemség.*
 Arctos grece: Vr̄sa dicitur: que et septentrioque septem stellis
 constat. *kenchel zekere.*
 Articus polus: idest. borealis. *eeszak.*
 Articus. i. septentrionalis. *eeszak felől ualo ueesz.*
1895. Arctus. strictus. *szoross.*
 Arcipotens. *Mester lőuő.* uel. *Iues. yo yū gyarto: mester*
 Arcites sagittarius: cum equitat et sagittat, *yo lőuő louon.*
 Arcto: as: frequent. ab arceo. *gyakorta megh tyltom: el űzöm*
tauoztatom.
 Arcus ab arceo: pro contineo: fornix edificij. *Az bootnak ar-*
kosa. haytasa.
1900. Arculus dimi. ab arcu. *kiseded yū.*
 Arcum secretum. uel. curuum aliquid. *tytok. uagj ualami horgas*
allatt.
 Arcuatim curuatim: *horgonkenth.*
 Arcuatus: ta: tum: curuatus. *meg horgasztatoth.*
 Arcuo: as: curuo. *meg horgasztom.*
1905. Arcatus: ab arcus arci. quasi in modum arci factus: *yu modra*
alkottatoth.
 Arcellus dimi. ab arcus *kiseded yū.*
 Arcubius qui cubat in arce. *Várban aluo.*
 Arcus quoddam instrumentum dicitur. sagittas arcens. *yū.*
 Ardeo: es: si: sum. quod et ardo. is. dicitur significat con-
 cremor: *eegek geryedezek.*

1887. *ebellő* = ebédlő, vö. *beszélő*. — 1892. Vö. Cath.: Actos (sajtó-
 hiba *Arctos* h.) grece *vr̄sa* dicitur *latine*: quae et septentrio *vocatur*: quod
 ex septem stellis *constet*. *Kenchel zekere* vö. NySz., Nyr. 17: 433. — 1893,
 1894. *Articus* tollh. *Arcticus* h. — 1899. *arkos*-nak eddig csak „bogenpapier“
 jelentését ismertük, (vö. NySz.); e helyen eredetibb jelentésben van; =
 ívalakú hajlás. — 1905. Először *in modo*-t irt, aztán *in modum*-ra javította,
 vö. Cal.

1910. *Ardelio*: qui *ardens* est in *malicia*. *gonossagban geryedező. uel homo inquietus.*
Ardesco: is: *ardens* flo: *geryedező lesek.*
Arduus: a: *uum*: *altus* et *difficilis* *magass. es nehez. kemeny.*
Ardea *auis* *quedam*. *quasi uolando alta petit ut aquila.*
Area *proprie* *dicitur locus purus in urbe*. *quem greci plateam dicunt.* *szürü. uagj Valami nemü tyzta hely pyacz.*
1915. *Area* *siue aria*. *Insula* *est in ponto.*
Areola: *dimi.* *kisded szürü*
Areator *qui aream purgit.* *szürü tisztito.*
Aearandantur *pro triturandis frugibus.* *megh szelesyttetnek: as gabnanak megh chepleseyerth.*
Aridus: a: *um*: *siccum.* *aszu szaraz.*
1920. *Aridulus*: *huius dimi.* *keuesse szaraz.*
Ariditas *que et ariditudo dicitur.* *pro siccitate.* *szarassaagh. assuszagh.*
Areo: *es*: *ui*: *Aridus* *sum.* *megh aszok.*
Arefacio *aridum facio.* *megh aszalom.*
Arefio: *pro exiccor.* *meg aszok. száradok.*
1925. *Arelate* *ciuitas* *est.*
Arete *grece*: *uirtus* *latine.* *Joszagh.*
Arenancia: *sicca*: *arida*: *szaraz aszu*
Arepticus *demoniacus.* *ördöngös*
Arectus *placidus.* *kedues.*
1930. *Arethalogus.* *keduesen. szolo.*
Areopagite *illi dicebantur.* *qui in templo martis iudicabant.*
Areopagos. *pe. cor.* *Martis uicus.*
Arecium: *ciuitas thuscie.*
Arethusa *fons sicilie.*
1935. *Arethalogus*: *falsidicus*: *mendax*: *artificiosus*; *Hamiss mondo. hazugh.*
Aretusa: *uirgo uenatrix.* *el ado szüs.*
Aretissa: *lacus maioris Armenie.*
Areena: *tenuissimus puluis.* *föuenj.*
1917. *purgit tollh. purgat h., vö. Cal.*: *Areator* *qui aream purgat.* —
 1918. A Gyöngy. sztrtör. tollhibaira vö. Cath.: *Aeradantur* *pro triturandis frugibus.* — 1926. *Joszagh*-nak *virtus* *jelentése a codex irod.-ban egész közönséges.* — 1938. *Areena* *tollh. Arena h., vö. Cal.*: *Arena tenuissimus puluis aridus.*

- Arena quandoque ponitur pro loco: in quo pugnabant gladiatores.
haarsolo hely.
1940. Arenarij dicti sunt gladiatores: qui in arena depugnabant.
Az főenyen ualo harsoldk. bajyuók.
- Arenaceus: a. um. quod ex arena est.
- Arenarius: a: um: quod ad arenam pertinet. *Az főenyhoz ualo eszköz.*
- Arenosus: a: um: quod arena habundat. i. *főenyős*
- Arenatus: a: um: quod ex calce et arena factum est. *meesznek főennek egibe eluegyteese.*
1945. Arenula. dimi: *keues főenyj.*
- Arethalogus: garrulus et loquax: *chachogo. zaygo sok soolo.*
- Ares uirtus *Joszagh.*
- A responsis qui dat responsa principis. *as ky as feyedelem kepeben szool.*
- Arrenicum. Auripigmentum. *Arany szynő festek.*
1950. Areopolis. ciuitas Arabie.
- Areopolite qui habitant Areopolim.
- Arduenna quedam silua.
- Arfaxat rex medorum.
- Arfige gens. *neep.*
1955. Arga cucurbita. *Thók.*
- Argentum a greco. *ezüsth.*
- Argentum uiuum *kenyeső.*
- Argenteus quod est ex argento. *ezistből ualó alkotmanj.*
- Argenteolus. dimi. *kiseded keues. ezüzt.*
1960. Argentarius *éötuős mester.*
- Argi grece. et Argiui dicti: ab argeo re[ge.]
- Argiletum locus in quo occisus est Argus.
- Argilla terra uiuida ab argis dicta: ap[ud quos] primum ex ea uasa facta sunt. i. *Agy[agh.]*
- Argiüs: olim dicebatur denarius.
1965. Arginisse: sunt tres insule ante Asiam.
- Argira. ciuitas sicilie. *Vaross.*
- Argenos latine dicitur albus. *feyr.*
- Argetos significat uelocem: *gyars hamar.*
1949. *Arrenicum tollh. Arzenicum h. — 1954. Vö. Pap: Arfige: gens.*
- 1963. Ez a czikk erősen megvan csonkítva; a kiegészítésre vö. Pap: *Argilla terra uiuida ab argis dicta apud quos primum ex ea uasa facta sunt.*
- 1964. Ezzel a sorral kezdődik a 16. b. oldal.

- Argos nomen ciuitatis.
1970. Argilla: ciuitas. *Nemy uaras.*
 Arguo: is: ui: utum: Imputo: accuso: *megh feddem uadolom. neki tulajdonitom abánt uel. bizonitok.*
 Argutus: a: um: sonorus. curuatus. breuis. ab arguo. *hangos. meg hajlott. rövid.*
 Argutus qui argumentum cito inuenit urbanus: in loquendo astutus: *Az ky hamar talal as byzonitasra ualo beszedet: eedes beszedeiben: es okos.*
 Argutus particip. i. conuictus: *megh győzetteteth.*
1975. Argucia: calliditas. *Alnoksaagh.*
 Argutor. significat procaciter loquor. *chachogassal szoolok.*
 Argutus: breuis. *rövid: uekonj.*
 Argutus homo qui multum et celeriter loquitur *hamar uel szok szolo.*
 Argucia: e: dicitur acute: et maliciose dictum uel factum: *elesen: bölchen: es gonosul mondaas: teetemeenj.*
1980. Argutum organum sonorosum. *hangos sep sauo organa.*
 Argutum animal callidum. *Alnok rauasz lelkes aallath.*
 Argumentor rationibus nitor ad aliquid probandum. *okossagom-ual Igyekezem ualamit meg bizonjtanj.*
 Argumentum: est ratio probacione prestans: *meg bizonjtaassal ualo okossaagh.*
 Argumentacio est explicatio: et enarracio argumenti. *as byzonjtaasnak ky Jelentese. ky mondaasa.*
1985. Argus no. prop. regis Arginorum.
 Argus fuit quedam pastor. qui fertur habuisse centum oculos. *Virg. in bucco.*
 Argetos significat uelocem: et candidum: splendidum. et strenuum. *gyars feyr. fenyas eröss.*
 Argo ge: fe: Nauis quam Jason duxit ab argo architecto. *hayo.*
 Arguti: dicti sunt qui multum, et celeriter loquuntur *sok es gyarsan szoolok.*
1990. Argumentosus quod est factum magno argumento. *nagj meg bizonjtassal ualo Igassag.*
 Argutus malorum facinorum.
 Argutus: maliciosus: falsus: *gonos fesletth: hamiss. chalard.*
 Argiui greci dicti sunt.
1980. *organas, vö. DöbrC. organa NySz. — 1986. quedam tollh. quidam helyett.*

- Argis aduerbiallyter in loco ez helyen.
1995. Argeus: a: um: Idem quod Arguius.
 Argema est morbus oculorum: szemünknek koorsaaga: fáydalma.
 [A]rgirion latine argentum. ezüst.
 [Ar]girocopus: latine argentarius. ótuós mester.
 [Arg]yrologus: questor: querens argentum. ezüst kereső uaaltho.
2000. [Argyro]toxos: Argenteum arcum gerens ezöst Iueth hordozo: uyseiő.
 Argentaria sunt quae ex argento sunt facta.
 Ariés: qui inter oues est integer. i. koss.
 Ariel: leo dei interpretatur. et quandoque ponitur pro uiro
 forti. istennek orozlana erős ember.
 Arietare cum illo instrumento percutere koszal törny.
2005. Arietinus: a: um: quod est ex ariete. koss bör huss gyapyu.
 Arietulus: dimi. paruus aries. kisedel koss.
 Arietarius: quod ad arietem pertinet: as kossnak ualo ezköz.
 Aryon: citharedus optimus: Jo hegedüs: chymerness hegedüs.
 Arminum ciuitas Italie.
2010. Arnis fluuius Nemj uyz.
 Arij populi suut ultra Indiam.
 Arimaspi homines unum oculum habentes. egy szemű emberek.
 Ariolus diuinator. Jöuendő mondo uarazlo: neező: görbönches.
 Aristophorum. discus vel. scutella. taal.
2015. Ariopagus: uilla uirtutis siue uicus Athenis ubi studebant phi-
 losophi.
 Ariopagyta magister illius Ville.
 Arithmetica numerorum disciplina szamueteesnek mestersege ta-
 nolasa.
 Aristoteles olim philosophorum princeps.
 Aristobolus: nomen proprium Iudeorum regis.
2020. Aristophorum uas quo prandium defertur rusticis in agros Veeka.
 Aristocracia: optimatum principatus. feyedelemseegh tyzth.
 Arista ab ariditate dicitur Buza feő kalaas.

1997—2000. A kiegészítések a megfelelő forrásokból valók. — 2000. ezöst lehet tollh. is ezüst h. — 2008. chymerness = praeclarus, vö. NySz. cítmérés 3. — 2009., 2010. Vö. Cal: Ariminum ciuitas: Italie a flumine propinquo eiusdem nominis sic dicta. — 2013. görbönches; ha ez az adat nem tollhíba görbönchas helyett (= gorboncás MTsz.), akkor görbönčes, görbönčesnek olvasandó. Etymologiailag ez a szó mindenesetre egy a góraboncás-sal; erre vö. Archiv f. sl. Ph. 2 és 4 köt. — 2020. Veeka, vö. NySz. ebéd-véka és Zolnai: Nyelveml. 90.

- Aridam. i. siccam ad distinctionem aliorum elementorum proprie deus terram uocauit. *szaras feöld.*
- Arithmus latine numerus. *szam.*
2025. Arrigo: actiuum: subleuo *fel emelem.*
- Ariopagite: athenensium curiales: *Athenaasbely uduarlo neep.*
- Arma sicut scutum gladius. *fegyuer.* etc. omnia bellica instrumenta dicuntur. Arma.
- Armabilis facilis ad armandum. *könnyen fel fegyuerkettetyk.*
- Armentarium locus ubi tela et arma ponuntur. *fegyuer tarto haas.*
2030. Armo: armis induo. seu munio. *fegjuerbe öltöztetem. meg erőssitem.*
- Armatio et armatura. *fel fegyuerközees: fegyuerössegh.*
- Armator et armatrix. *fel fegyuerköztető: öttözteto ember.*
- Armamenta sunt firmamenta nauium. *as gaallyanak erőssegh.*
- Armiger. qui lanceam: scutum galeamque ferens: armatum equitem in praelio sequitur. *fegyueres ember. fegjuer uiselö.*
2035. Armentariolum. dimi. ab armentarium.
- Armarium locus ubi cibaria: libri et similia recunduntur. *Almarium.*
- Armariolum. huius dimi.
- Armentaria repositoria armorum *fegyuer tarto haas. fegjueres haas.*
- Armenia Regio. *örmeenj orzaagh.*
2040. Armeniacus: *örmeenj orzagbol ualo.*
- Armentum inquit festus. id genus pecoris dicitur. quod est idoneum ad opus armorum. ut sunt equi et boues: *fegyueres louak: pattantyu uono ökör.*
- Armentum congregacio pecorum. *chorda.*
- Armentarius armenti custos. *chorda pastor.*
- Armentarium uero locus in quo armenta sunt: *chorda aallas chorda deellö helye.*
2045. Armilla torques brachiale: *kar öltözö ekesseegh. uel kössöntyü.*
- Armillatus qui armillas habet: *Aran lanchos: kössöntyüs fyryses.*
- Armillum uas uinariium in sacris. *Ampolna; kanna; boross edeenj.*
2036. Vö. Cal; Armarium. . locus vbi cibaria: libri: et similia *reconduntur.* — 2041. Ezzel a sorral kezdödik a 17. a. oldal. — Maga a czikk nem idézi első kézből Festus szótárát, hanem Cal-t; vö. Cal: Armentum: inquit Festus: id genus pecoris dicitur: quod est idoneum ad opus armorum: v tsunt equi et boues. — 2044. *dellö;* vö. MTsz; *delelö.* — 2046. *fyryses,* vö. MTsz. *friss* alatt és 2059.

- Armentarius: a: um: quod ad armentum pertinet. *As chorda-hos ualo.*
- Armipotens: bellator armorum potens: *eross fegyueres: hada-kozo ember.*
2050. Armomancia. diuinacio que fit in armis *fegyuerben ualo uaraz-laas.*
- Armonia est dulcoracio: et consonancia plurimorum cantuum: *discantizalas kyntatoroknak edes eneklesek.*
- Armoracea rafanus agrestis: *Vad retek uel Vad thorma.*
- Armilustrum festum apud Romanos quo res diuiuas armati faciebant: *fegyueresek Innepek napya.*
- Armus: scapula: humerus. *sooldar.*
2055. Armi bestiarum solum modo: qui hominum humeri: *embernek uaalla: baromnak sooldara uagyon.*
- Armellum: uas sanctorum: *szenteknek edenye: ur tarto: uel Vinarium bornak ualo edeny: sicut kupa kanna hordo.*
- Ariolus: diuinator: *Varazlo.*
- Armigatus ad humeros ligatus: ut dauid percuciebat in organis armigatis: *Nyakaaba üettetett arpaas.*
- Armelus uestis tamen humeros tegens. *ymegh uaall uel fyrys.*
2060. Armamenta congregacio armorum. *Nagj rakaas fegjuer. hada-kozo fegjuereknek nagj rakaasa gyűjteese.*
- Arna grece latine dicitur Agna. *tenező baran.*
- Arnaglossos que a latinis plantago dicitur. i. agni lingua est herba nota. *Vtty fű alias Baraanj nyelu.*
- Arnoglossa lingua bouina herba est. *eőkör nyelu.*
- Arator summitur tam pro boue quam pro homine. bouem ducente. *szanto ember uagj szanto barom.*
2065. Aratrum instrumentum quo terra. sulcatur. *eke.*

2050. A szerző a latin szöveget szolgálilag fordította le, pedig ismerte az *arma* és *armus* közti különbséget (vö. 2054.); vö Cath: Armomantia tie: diuinatio que fit in armis. i. *in scapulis* bestiarum, lásd az Előszót és az *aeromancia* cikket. — 2051. *discantizálás*-ra ez az első adat. — *kyntator*-ra vö. még e szótár *kyntaalaas* adatát (2216. szám alatt). E két adat alapján elesik a NySz. szerkesztőinek a Jordánszky C. *keentaloknak* (musicus) adatára tett kérdőjele. A szóról vö. Nyr. 6: 105. — 2054., 2055. *sooldar*; a *sódar* eredetibb alakja. — 2056. *urtarto* vö. NySz. — 2058. *arpaas* = hárfás; vö. Fest C. *arpa* = hárfa NySz. és hárfás 2852. — 2059. *ymegh uaall* = imegváll; vö. MTsz. ingváll. *fyrys*; vö. MTsz. *firis, friskó*: derékig érő vászonujjas és 2046. — 2062. Vö. Pap: Arnoglossos.

- Aro: as: proprie significat terram iam proscissam rursus uomere euerto: *szantok maszodzor szantok.*
- Aratro: as: quasi aratro quod segetes iam natas rursus arando proscindo. *Az Vetest ismet mazodzor meg zaanthom.*
- Aromata grece: latine odoramenta. ab aere dicta *Illatos aallatt.*
- Aromatizare inde deriuatur id est redolere: *yllatott tenni serzenj.*
2070. Aroma odor latine: *Jo illatth.*
- Aromacopola grece: quem nos aromatarium uocamus: qui uendit aromata: *patykaas mester.*
- Arpe: uel arpax: falx: siue ensis falcatus: *szeena szalma uago ezköz: kasa: sarlo: üago kees.*
- Arpinum: ciuitas. aqua.
- Arpinates dicti sunt eius incole.
2075. Arquus quod nomen per q. aput antiquos scribebatur: *yü.*
- Arquites: sagittarij: *yuesek.*
- Arquatus: arco armatus: *yues.*
- Arrha: e: *Jegj gyürü.* Ambro.
- Annulo suo sub arrhauit me etc.
2080. Arrho a quo sub arrho. *meg gyürüzöm: Jegjesül ueeszem.*
- Arripio iter: *Vtra megyek.*
- Arrideo: *mosolgok: hizelkedem.*
- Arrogo significat distribuo: *adok.* Hiero. Interrogent hebreos: et ipsis auctoribus translacioni mee: uel arrogent uel derogent fidem.
- Arrogans: qui sibi temere: atque insolenter tribuit: quae in eo non sunt. *kérkédékön. ky magaanak tulaydonit am my nala ninchen.*
2085. Arrogancia: per quam temeritas atque impudencia: uanam sibi comparat auctoritatem. *keuelseggel negedseggel: orchatlansaggal kyuannj meltosaagot magaanak.*
- Arrogo superbire: *keuelkedem.* uel significat tribuo: *el ozto-gatom.*
2067. Vö. Cal: *Arro* as. quasi aratro: quod est segetes iam natas: rursus arando proscindo. — 2071. Vö. Cal. *Aromacopola*; a 49-diki kiadásban azonban már *aromatopola* áll. — 2078., 2079. Vö.: Cal. Arrha: e: ... Ambro. (= Ambrosius). Anulo suo subarrhauit me dominus meus. — 2083. Cal. Arrogo significat tribuo. Hiero(-nymus) in prologo Esdre. Interrogent Hebreos: psis authoribus translationi mee: uel arrogent: uel derogent fidem. — 2084. Az *am my* helyesírásra lásd az Előszót.

- Arrogare: est in filium et familiarem associare: associare:
adiungere: *fyu uyzett uel nyayasul ualakit maganak uenni:
eggyesyttenj.*
- Arrogacio áquum dicitur, quod per populi rogacionem fiat: *Nep-
nek keresere ualo adomaany.*
- Arrogare plerumque est: nimium attribuere: seu arroganter
praesumere: *Valamit mohon adnj: uagj negeedseggel
batorkodnj.*
2090. Arroganter: superbe: impudenter: *keuelyen: orchatlansaggal.*
Arpago: furca ad cogendum ignem: *As tús helyen ualo uas
uilla: kyuel az tüset syttyak.*
Aresto: prohibeo: *meg tyltom.*
Ars quedam speculatiua: quedam actiua: speculatiua: ut
astrologia.
Actiua ut practice: *mesterseg tudomanj: uel elmelkedő uel
rabotaas.*
2095. Ars est recta ratio rerum faciendarum.
Articula huius dimi. *mestersegőchke.*
Ars est: eleganter operandi. facultas: uel doctrina: uel usu
comparata.
Arsenicum latine auripigmentum. *Aran tenta: feesteek szyn.*
Arsis est uocis eleuacio. *szoonak fel emelese.*
2100. Artare frequenter arcere. *gyakorta megh tyltanj: szoryttanj.
erőtletenj.*
Arguiturus: parti. futu. tempo. *megh feddendő meg ellenzendő*
Argutus: a: um: parti. *meg feddető[tt. Plautus.] in pseu. Argu-
tus malorum faci[norum.]*
Artifex qui artem aliquam facit [*mester*] *ember myues ember.*
Artificium quasi artis factio. *Mestersegh.*
2105. Artificiosus: a: um: quod cum arte factum est. *mester seegyel
alkottatoth.*
Artificina: ubi ars exercetur. *Myhely.*
Artitus dicitur bonis artibus instructus: *yo bölch mester segre
tanyttatoth.*

2087. *uyzett*, lásd az Előszót és NySz. — 2088. *áquum tollh. á quo* helyett. Vö. Cal. — 2094. *rabotaas* = practica ars. — 2100. *erőtletenj* írásh. *erőtletenj* vagy *erőtletenj* h. — 2102. A kiegészítésre vö. Cal: Argutus. a. um. participium. *Plau.* in Pseu. Argutus malorum facinorum. — 2104. Ezzel a sorral kezdődik a 17. b. oldal. — 2106. *myhely*, vö. MTsz *mí-hely*, *tót míhel*.

- Articuli dicuntur minores partes per diminucionem: quales sunt digitorum: *apro tagok: es as keeznek yzey. uel chykkelek.*
- Articulus: dimi. ab artus. *apro tag. et ponitur pro iunctura siue nodo. yzek uel as tagnak apro reszey.*
2110. Articularis morbus: *as yzekbe ualo faydalmak koorszagok.*
 Articularis et articulare: quod ad articulos pertinet: *as yzekhez illendő dolgok. sicut. koorsaagok: faydalmak.*
 Articularius morbus dicitur. qui per omnes artus uagatur *as tagokba budoso faydalmak.*
 Articulo: as: significat iungo: *meg. chykkelezem: egyket as masikhoz ragaztom. teeszem enjuezem.*
 Arto: as: sepe urgeo.
2115. Artemisius apud macedones: mensis maius dicitur.
 Artemisia herba: alias mater herbarum. *fekethe yróm.*
 Artemisium: promontorium: euboee est.
 Artemon: uelum. uel. malum. *as. gallyaba as Vytorlya uel as arboch fának teteye.*
 Arteticus est qui habet infirmitatem in artibus.
2120. Artiplex: duplex. *kettős.*
 Aarsates: Rex persarum.
 Arseda stella ualde splendens: *igen fenjes chyllagh.*
 Arseuerse: dicitur arbor: *faa. uel. auerte ignem tauostasd el as tülseth.*
 Arseuerum: Vestis muliebris rubei coloris: *Aszonjembernek ualo ueressoknja.*
2125. Artabe measure sunt: *köböl. ueka: szapu etc.*
 Artauus: cultellus scriptorum. cisoralis Aptualis *apro kees.*
 Arteriacus: cum fauces reumatizant. *Rekedözö.*
 Artericum: *rekedestul ualo oruossaagh.*
 Artesis est artuum morbus: *as tagokba ualo kórságok faydalmak.*
2130. Articus *chemerlees.*
 Articulatim per articulos: *yzenkeent.*
 Arteria latine significat Venam uitalem. *Geege.*
 Artocopos: pistor: *kenjer süthő.*
2121. Aarsates másoláshiba Arsaces h., vö. Pap., Cal. — 2122. Az igen a fenjes fölé van írva. — 2123. arbor másoláshiba ardeo h., vö. az Előszót. — 2124. rubei tollh. rubri h. — 2130. Articus = Arteticus morbus Pap. Vö. NySz. csömörlés.

- Arto: urgeo. *erőltetem rea szoryttom.*
2135. Artabilis. *könnyen rea szoryttathatik.*
- Artocrea: quilibet cibus artificiose compositus. *mester seggel alkottatott etek.*
- Artaxerses no. pro. xersis filij.
- Artaxata Armenie ciuitas: *eörmeenj orzagba nemy Város.*
- Artopticus: panis qui ex fermento duriore conficitur: *torreturque in artopta: Raatott uel faank ky as serpenyube meg rantatik: süttetik.*
2140. [Arto]pta a quibusdam dicitur mulier que coquit [pa]nem in clibano uel furno: *kenjer [sü]tő. aszonj ember.*
- [Artopta in]strumentum est: ut dicit pollux: arto[copi] in quo panes torrebantur: *serpenyű: etc.*
- Artopa uas artificialiter operatum: *mesterseggel alkottatott edeenj.*
- Artos graece: latine panis. *kenjer.*
- Artorio: cibus qui fit ex pane uel pasta et caseo: *Turos éték.*
2145. Artuatim: *membratim tagonkeent.*
- Artuo quod non est in usu: *diuido megh szaggatom tagonkent. mint attykoth.*
- Artuosus membratus. *Tagos.*
- Artus: strictus: uel membrum: *szoross. uel. tagg.*
- Articulus paruus artus. *kysded tagg.*
2150. Artox: malus: reus. *gonos bűnös.*
- Arua: ab arando: tellus. *mező.*
- Arualis: *mezey. uel mezőre ualo*
- Aruambale: hostia cum qua arua ambiebant, *Neemy aldozat: kiuel as mezoott meg környkezik uala.*
- Aruina: durum pingue: *haay.*
2155. Aruinatus: a: tum: aruina in unctus impinguatus: *haayoss.*
- Aruinosus: crassus: *kőüer.*
- Aruinulā dimi. *kisdéd haay.*
- Arrudes: edentes circumsedentes: *eeuők környül ülök.*
- Aruinare tumorem in ferre. *dagadast uel daganatott hoznj tennj.*
2139. *raatott, vö. MTsz. — 2142. Artopa tollh. Artopta h. — 2144. Artorio tollh. Artotira h., vö. Cath: Artotira cibus qui fit ex pane uel pasta et caseo. Dief. NGL: artotira, artocreas vorprot stb. — 2146. mint attykoth-ra vö., hogy a Cath.-ban az itt adott latin szövegen kívül még ez is van: . . . ut de gallinis. — 2150. Vö. Pap: Artox: malus reus. — 2159. Papiasnál: „Aruinare rumorem affere“ áll; a rumor és tumor alighanem vagy Papiasnál, vagy itt e szótárban sajtó-, illetve tollhiba. Vö. DC: Aruinare és Dief. NGL. adeps intestini stb.*

2160. *Arundo aquaticus frutex. Naad.*
 Arundineus: a: um: quod factum est ex arundine; *Naadból alkottatott.*
 Arundinetum: locus ubi arundine consite sunt. *Naadas hely.*
 Arugo quidam color sicut pedes accipitris *saarga syn.*
 Arugo morbus Rægius.
2165. *Aruiolum paruum aruum siue corpus: kiseded mező uel kiseded tagg.*
 Arula patella carbonum: *tűs hordo serpenyű: üsth. uel.*
 Arula parua ara *kiseded oltaar.*
 Arrumpere: aggredi: aperire: *rea menny: meg nyitnya. Inde*
 Arruptus diuisus: apertus: *meg oztatott meg nyttatott.*
2170. *Arruncare: euertere: eradicare: alienare: fel forgatnj: ky szaggatnj. el ualtoztatnja: el Idegenjittenj.*
 Aruspex: ariolus dictus quod horas uel aras inspiciat: hij ettiam exta pecudum inspiciunt. ut futura predicent: *Időhöz uel oltarhoz halgato: neező uarazosok: uagj kyk as barmoknak belykből uarazolnak. yuendött mondna.*
 Aruspicina domus aruspicum. *uarazlo helyj. ház.*
 Aruspicum diuinacio: *uarazlasnak tudomanja. mesterseege.*
 Aruspikor: diuinare: *uarazlok Jouendött neezök mondok.*
2175. *Aruum abarando dictum. Mező.*
 Arx: ab arceo: quia arcet. i. prohibet hostes accedere: *Vaar erossegh.*
 Arcicula huius di. *kiseded Vaar.*

.A. ante. S.

- As assis: libra a grecis: mna: mina a nostris interposicion.
 i. litera *peens fillyer uag as fontba us kisseb kö.*
- Ascarotum, pauimentum picture arte elaboratum. sic dictum:
 quod uerri non debeat. i. purgari. *Mesterseggel alkottatott: megh yrth pagymontom.*
2180. *Abiste populi libie.*

2162. *arundine tollh. arundines h. — 2171. yuendött - yöuendött. —*
 2176. Az 1549-diki Cal.-ban ez áll: „Arx . . . ab arceo, quia arcet, id est prohibet *hosteis* accedero“. Az 1516-diki Calepinusban ez helyesen így van: Arx ab arceo: quia arcet. i. prohibet *hostes* accedere“. — 2178. Ezzel a sorral kezdődik a 18. a. oldal. — Vö. Cal: As assis libra: a grecis Mna. Mina a nostris interpositione *i litere.* — 2179. Vö. Cal. — 2180. *Abiste* tollh. *Asbiste* helyett, vö. Cal: *Asbeste* populi Libye.

- Asbestus latine inextinguibilis: *megh oltathatatlan*: et nomen lapidis est: qui cum ignem non habeat proprium alieno tamen sic ardet: ut non possit extingui.
- Ascalon ciuitas palestine.
- Ascalonite ibi habitantes: et nati.
- Ascalobotes: latine stellio siue tarantula: stellio est animal similis lacerte: stellio latine: tarantula grece.
2185. Ascanius nomen Enee filij.
- Ascania: Regio. *Nemj tartomaanj*.
- Ascendo significat sursum: siue ad aliquid scando. *fel megjek: fel hagok*.
- Ascensio et ascensus: pro ascendendi actu: *fel menees fel hagaas*.
- Ascite: Arabes dicti sunt: ab utribus quos greci ascos uocant: quoniam búbulos, ut ply. inquit utres binos sternentes: pyriticam excercent. *Thömlön yaro tyzes toluayok*.
2190. Ascia ab ascindendo: carpentariorum instrumentum est. *baard. uel. estula forgach*.
- Asciola: huius diminutiuum. est *kis bárd*.
- Ascio: ascia cedo: *Bardal Bardolok: faragok: uaagok*.
- Ascella: locus sub brachio *kolnod allya*.
- Ascellule. pinne uel squame: *laagj tollak pyhek: uagj hal heyak*. Aliquando pinna acutum significat: ut pynne murorum. *Az keő fálnak felső eely*.
2195. Assisterium: monasterium grece *Monostor*.
- Ascio: cis: sciui: scitum: cuius primitiuum debet esse ascio: i. associo: adiungo euoco: *egibe tarsolkottatom: egjbe teszem. egibe hiuom*.
- Ascitus peritus: ab ascio: *byzonsaagh uött: bolch tudos ember*.
- Asciatim: dolatim: estulatim: *baardolasonkeenth uel forgachonkeenth*.
- Ascio acuere: uel dolare: *megh eelesyttem: megh Baardolom*.
2200. Ascis pro securi: qua cementarij utuntur *chakuan kyuel farag as keőmyues*.
- Ascisco inchoat: *faragashoz fogok*.
- Asia nomen est tertie partis orbis: *Ez Vylagnak harmad reesze. Asya*.

2189. Vö. Cal. és 4326. — 2192. *uaagok* először *uaagook*-nak volt írva; az egyik o ki van törölve.

- Ascribo significat adiungo: *hozzaya teezem: yrom: fel yrom: be yrom.*
- Ascripti *be yrattattak hozzaya teetettettek: fel yrattattak.*
2205. Ascripticius qui ad aliquam rem est ascriptus: *fel grasra ualo uel. fel yrattatoth fel neuzeitoth: reu yrattatoth. beyrattatoth.*
- Asecreto uel a secretis: qui est socius secretorum: ut consiliarius: *taars as tanachban: thanach eggik.*
- Asina *teneztő szamar.*
- Asella huius diminutium.
- Asinus animal notum. *szamar.*
2210. Asion: noctuarum genus maximum: *Nagy pup deneuer.*
- Ascopa uas est aquaticum utri per simile. *Vyz hordo temlő.*
- Ascribo asserere: adijcere: destinare deputare *byzonitom: melleie tezem: el küldöm rea ualaztom*
- Ascriptus alicui rei deditus: et deputatus: *ualamy dologra adattatoth es ualaztatott: ynteztetoth.*
- Aser dicitur beatus *Boldogh.*
2215. Asilum: domus refugij: quod Romulus fecit sed modo est ecclesia.
- Asinphonia. i. consonantie: *egyenlő-enekles: sep kyntaalaas.*
- Asininus quod est asini: ut caro pellis asinina: *szamarbol ualo allatt sicut szamar hus: bór: chonth.*
- Asinarius quod ad asinos pertinet. *Az szamarhoz yllendő szerzam.*
- Asine: es: oppidum Achaye.
2220. Asilus musca que boues stimulat: *bogaar uel fekete legy: que turbat apes et comedit.*
- Assa lignum latum et dolatum ab ascia. *meg faragott szeeles fa.*
- Assarium: numus: assis: uel. figura denarij: *pynz: fillyer: uagy as pynsnek peeldaya: abrazattya.*
- Asotus lasciuus: prodigius: popino helluo: *Buya: tykozlo: zabaalo.*
- Asocia popinacio: incontinenacia: luxus: *tobsodaas: fertelmes eeleth: buyasaagh.*

2206. *tanach eggik*; eddig csak egy adatunk volt e szóra. Sylvester UT.-ból. vö. NySz. és Zolnai: Nyelveml: 93. — 2216. Vö. Pap: Asymphonia graece: *inconsonantia* latine. — A magyar fordítás épen az ellenkezőjét adja a latin szónak, a mi onnan ered, hogy másolás közben az *in*-t elrövidítette *i*-nek (id est) s így csak a *consonantia*-t fordította; a helyes fordításra lásd a 2391. szám alatt: *Asymphonia visszaltatas.* — *kyntaalaas*-ra lásd 2051. számút. — 2222. *peeldaya*, vö. MTsz. példa 1. — 2223., 2224. Vö. Cal. — *tobsodaas*-t először *tobdodaas*-nak írta, aztán a *d*-t *s*-re javította a másoló.

2225. Asmodeus: *Buyasaaghnak eördöghe.*
 Asparagus: *kőuy hal. uel Boletus Gomba.*
 Asper: a: um: quod uisu uel gustu. uel. tactu: alioque sensu
 in suaue est: *kemeny: yzellen: sauanyo.*
 Asperulus huius dimi. *keuese yzellen: sauanyo. keme[nj.]*
 Aspero: as: asperum facio. *meg kemenyttem. sauanyttom.*
2230. Aspello: amoueo: eicio: *ky üzöm: ky uyszem: el tauoztatom:
 el ueezem.*
 Asperum non planum intractabile durum: *darabos kemeeny:
 nem nyulhach hozzaya.*
 Asperagus genus piscis optimi: uel cancri marini: uel fungi.
 Aspergo spargo uel. aliquantulum madefacio: *megh hyntem:
 ky hyntem: ualamenjre meg neduesyttem.*
 Aspergo: nis: gutta terre cruore per mixta: *Veeruel eluegy
 ualo chöpőgees.*
2235. Aspergillum instrumentum quo nos aquis sacris aspergere sole-
 mus: *szentelő fa: i. aspersorium.*
 Aspersorium Idem quod aspergillum.
 Asperno ualde spernere: *meg Vtaalom.*
 Aspernor: aris: recuso: auerto: fastidio. *me[g uetem.]*
 Aspernabilis: qui est dignus ut aspern[etur.] *meelto meg Vtalaasra.*
2240. Asphaltum latine tutamen dici potest. *o[ltalom.]*
 Aspicio: specto: *Neezem.*
 Aspicium: ab aue specienda: *Neezees: madarnak neezese: yöwendő
 mondaasra.*
 Aspecto: as: sepe aut fixe aliquem intueor: *gyakorta uel erős-
 sen neezek.*
 Aspectus: us: sumitur pro uisu: intuitu cuiuscunque animalis:
Neezes lataas.
2245. Spiro: as: proprie significat aflare: *leelegetett uezek: leehék.*
 Spiro: anhelare: *Vaagyoodom.*
 Asperiolus animal satis notum. *Eueth.*
 Aspis: idis: serpens paruus. qui ueneno suo queque uiuencia
 concite occidit. oua gignit ex quibus filij procreantur:
kygyo.

2230. *amoueo*-t először *anoueo*-nak irta; az *m*-et aztán az *n* fölé irta.
 — 2235. E cikk Cal.-ból van szóról-szóra kiírva. — 2238. A magyar részt
 a könyvkötő levágta; az 1585-diki Cal.-ban az *aspernor*-nál „*vtalom*“ áll. —
 2242. Ezzel a sorral kezdődik a 18. b. oldal. — 2244. *Animal* mellett az *is*
 rövidítő jele alig látszik. Vö. Cal.

- Asporto : quasi hinc alio porto : *ky uiszem.*
2250. Assa. nomen Regis Judeorum.
 Assatura. *Jol megh sult pechenye.*
 Assecla : significat eum qui dominum sequitur : *Vr utan Jaro Szolga.*
 Assarius : numus *Pyns.*
 Assector : comitatum presto : *köuetlek. ueled megiek : köuetöd leeszek.*
2255. Assecula uide in assecla.
 Assequor : iuxta sequor. *mellette megyek.*
 Assentio : tis : si : sum : consencio *Rea engedek.*
 Assencior eiusdem significacionis.
 Assensus : pro consensu : *Engedeth.*
2260. Assensor qui alicui assentit. *Engedő.*
 Assentisco : incipio assentire. *Rea kezdek engedni. Inchoat :*
 Assertiue. aduerb. *Byzonsaggal.*
 Assidens presens *Jelen ualo.*
 Asserere : affirmare : probare : *Byzonittanj.*
2265. Assero : asseui : situm : iuxta semino : *mellette uetek.*
 Assero uero : asseris : asserui : assertum : significat affirmo :
 approbo : *Byzonjttom.*
 Asserere manum : ueteres dicebant comprehendere. *megh fognj kezeeth.*
 Asserere etiam pro tueri ac liberare : *meg otalmasny : meg szabadyttanj.*
 Assertor : defensor : *Otalmaszo.*
2270. Assertor : significat illum clientem decem virt : qui virginem
 asserere volebat in seruitutem : *Zolgalathra Vynny : fognya : wynnye.*
 Assencior : Idest laudo : *dychyrem.*
 Assector : imitator : *köwethó.*
 Asseuerare : Confirmare : *Megh erőssytenye : megh confirmálnya.*
 [A]ssentor : taris : dexo : Confirmo : adūlor : *Megh erőssyteóm :*
 vel *hyszekódóm.*
2275. [Assent]ator : i. defensor : blanditor : Confirimator : *Otalmaszo :*
 [ky]szekódeó : *megh byszynyto [erő]ssythó.*
 [Aser fuit f]ilius israel : Interpretatur [beatus] : vel beatitudo.

2269. Ettől a sortól fogva újra az A. író ír. 2270. decem virt tollh. *decem viri h. ; wynnye tollh. wynnye h. — 2274—2276. E czikkek a lap csücskére estek ; le vannak vágva, a megmaradt részből a források alapján egészítettem ki őket. — A 2274. czikkben a vel előtt egy i (= id est) áll kitörülve.*

- Asseres : apud veteres dicte sūnt femine, non quē vbera dabant : sed sub quarum cura nūtriebantur infantes. *Az gyermekhez : Daykahosz latho gongya vyselő assonny.*
- Assentarj : est falso quempiam laudare : *hamissan vala kyth dychyorny.*
- Assentamur voce : Adulemūr gestu : blandimūr tactu.
2280. Asseres tabule fectiles dictj sunt : ab assidendo : quod admoventur hereantquē Parietibus trabibusquē : *Doszkak.*
- Asser : tabula sectilis : *Faragoth deszka* : vel huius : sicut. asseres : Nominatiūus singularis est assis : assersis : et non asser : sicut pulūis pulueris.
- Assis : tabula sectilis : *Deszka.*
- Asserculi : dimi : *Apro dószka.*
- Assula : diminutium inde fit : *kysded : apro deszka.*
2285. Assedero : affirmo : *Byszonythóm.*
- Assiduare : frequentare : *Gyakorlany.*
- Assiduus : Continūus : *Zünetlen valo.*
- Assidela : est mensa : Circaquē sedimus : *Aszthaly.*
- Asseruare : Conseruare : *megh tartany.*
2290. Assidei : occupaty in officijs dei : *Istény szolgalthban foglatatosok.*
- Assilio : ui : litum : aggredior : *eleybe megyók : eleybe kelók.*
- Asscio : perfecte scio : affirmo : vel. atribuo : *Thókelletősseggel tudom : Byszonythom : vel : neky thulaydonytom.*
- Assisco : pro assūmo : Arrogo : Atribuo : *fel veszóm : Adom : tulaydonythom.*
- Assisscere : aliquando est aggregare : admittere : *Egybe gywténye : Rea hadnya : vel : rea bochatnya.*
2295. Assido : quasi assisto : *Jelón wagyok : vel : elól allók.*
- Assideo : quasi asto : *elól allók : vel iuxta sedeo : mellete ülók.*
- Asside : i. sede iuxta me : *ülle,*
- Assestrix : fe : verbale ab assessor : qui iuxta sedet : *Mellette üló azzonny.*

2280. *fectiles* tollh. *sectiles* h. ; vö. Cal : Asseres tabule sectiles : dicti sunt ab assidendo : quod *admoueantur* : hereantque parietibus : trabibusque stb. — *doszka*, vö. MTsz. és 2283., 2710. — 2293., 2294. *Assisco*, *Assisscere* tollh. *Assciso*, *Assissere* h. — A *rea bochatnya* először *rea bochatnya-nak* volt írva ; a *ta* szótagbéli *a* ki van törölve. — 2296. *assisto* után *elól allók* áll kitörülve ; vö. a 2297-dik czikket.

- Assessores sunt: quorum officium est assidere praesidj atque consulere: *Az byro mellet ülök tanach adok.*
2300. Assidui tas: diligentia: *gyakorlas: Szünetlen valo dologh uralamy.*
Assidue: frequenter: *gyakortha.*
Assiduus: qui asse suo. i. sua pecunia et sine stipendio militabat: *ky önnön penseü el: soolda kívül hadakoszyk.*
Assidio: significat inuado: aggredior: *Ellene megyeök: eleybe megyeök.*
Assisto: quod est presentem me exhibeo: siue coram me firmo: *Teleön wagyok: Itt allok: elő allok.*
2305. Asso: as: tabulo: *megh deszkaszom.*
Assatus: Vt laurentius: *megh süttetött.*
Assus: a: um: quod est trefactum: *megh süth.*
Assotus: Luxuriosus: *Belendős.*
Associa: Luxuria: vel: dissipare: *Büyasagh: vel: Tykoszlaas.*
2310. Assimilare: *Hasonlany.*
Assimulare: fingere: *Tettethny.*
Ascribere: *maghanak venny: vel: maghanak tulaydonytany.*
Assurgere: *eleybe kelnye: tysztessegegel nagyobnak helyth annya.*
Assista: hic sta: *aaly itt: aly megh.*
2315. Asperitas: insuauitas: duricies: *kemenysegh: Isztelensegh: dara-bossagh.*
Asserto: qui aliquem in seruitutem vendicat: *Eröwel szolgál-tathlak.*
Asserculi: dimi: ab ass: tabule: *Apro deszkak.*
Assero: plantare: libeare: manu mittere: affirmare, adiungere: *Plantalok: megh szabadytom: byszonyttom: össze egygyesythóm.*
Assistrix: quæ assistit: ad seruicia alicuius: *Zolgaló azzony ember: leany.*
2320. Associus: Consocius: *Tharsod.*
Assolatus: ad solüm deductus: *az földre tetettethóth.*
Asso: pro torreo: *Süthök.*
Assula: tabella: *apro dezka: vel: forgach.*
Assulatim: quod est minütatim: *apronkenth Forgachonkenth.*
2325. Asula: per simplex: s. oppidum in Agro Brixiano: *Nemy waros.*

2302. Ezzel a sorral kezdődik a 19. a. oldal. — solda kívül-re vö. az Előszót. penseü tollh. penszen h. — 2307. Vö. Cal. — 2313. annya előtt an áll kitörülve. — 2317. ab ass. = ab asser, ris. — 2318. libeare tollh. liberare helyett; e szó előtt libeare áll kitörülve.

- Assisterium : Monasterium : *kalastorom.*
 Assisteria : Moniales ibi assistentes : *apachak monostora.*
 Asse : dicuntur sancti lapides : *Masz nekül walo szaraz kóvek.*
 Asüetus : Vsitatus : *Zoktatoth.*
2330. Asuesco : inchoant : *megh kezdéóm Zokny.*
 Asüetudo : ipse actus asüetudinis : *Zokas : Zoktatas.*
 Assultus : impetus : *hertelenség.*
 Assümo : significat : accipio : *Felüeszóm.*
 Assüm : præsens sum : *Jeleón wagyok.*
2335. Assur : Judæ Ciuitas.
 Asuerus : Nomen proprium cuiusdam Regis : et sicut testa[tur]
 Josephus fuit Cyrus xersis filius : qui post Dar[ium] pat-
 rium persidem rexit imperium.
 Assus : Ciuitas troadis : arte et natura münit[a.]
 Assyria : Regio Asie maioris quæ nunc syria di[citur :] *Nemy*
tarthomany.
 Astericus : Astry forma : *az agnek kepe : megh Irtt abraszath.*
vel : az chyllagnak kepe.
2340. Aster : grece : latine dicitur : stella : *Chyllagh :*
 Astra : stelle grandes : Vt orion : *az öregbyk ch[ylla]gok :* stella
 vero quelibet et singularis, syde[ra] pluribus stellis facta :
 Vt pliaades.
 Asterites : Gemma : *Gyöng.*
 Asterno : iuxta : vel valde sterno : *melleye : Vagh re[a] terythö[m.]*
 Assümentum : illa pars quæ de aliquo accipitur, abaliquid
 sarcendum vel reparan[dum :] *Egy foltoth vennyé : wala-*
mely hytuanbóly es masra foldany.
2345. Ast : Coniunctio : ponitur modo pro sed : modo pro a[que :] modo
 pro ergo : modo pro tam : modo pro tüüi : modo pro e[um.]
 Assiculi : *Apro kysded fyllyerök.*
 Astatui : Vn : absto : abstas, abstiti : abstitum : et abstatüü :
 significat longe sto : *Thauoly allok*

2328. Vö. Cal. : Asse *sicci* lapides. — 2330. *inchoant* = *inchoat* (ium). — 2335. Vö. Cal. : Assur *Judee* ciuitas. — 2336. Vö. Cal. : Assuerus sicut testatur Josephus fuit Cyrus Xersis filius : qui post Daruim *Perside* rexit imperium. — 2344. Vö. Cath. : Assumentum ti : illa pars que de aliquo accipitur uel assumitur *ad aliquid* sartiendum uel reparandum. — *foldany* = *foltozni*. — 2345. *tüüi* tollh. *tum* h., vö. Cal. — 2347. E czikkben a következő törlések vannak : *absto* előtt *ast* ; *longe sto* után *pya* ; *abstatüü* tollh. *abstatum* h. — Vn = Vnde.

- Asta: contus cuius ferro: *vasas kopya.*
 Astarium: vbi venduntur bona proscriptorum: *szyb wasar, holoth arultatnak: az szam[ky]wetótteknek marhayok.*
2350. Astrea: Jüstitia: *Igassagh.*
 Astrepro: strepitum facere: *Cherghek hayok.*
 Astreus: Res quæ pertinet ad astrum: *mennyey e[gy]bely dolgokhoz illendő tudomány.*
 Astringo: coarto: *Rea ketelenytem: rea szory[tom.]*
 Astipulari: Interrogare: assequi inuenire: *kerdeny: megh nyerny: vel: megh lelny: meg[h] talalny*
2355. Astipulor: quod est consencio: *rea engedök.*
 Astipulator: Idoneüs testis: vel: promissor: *Alk[ol]mas: vel: Igherö: fogado.*
 Astu: pro vrbe ponitur: *Varas.*
 Astu: nomine indeclina: quomodo cornü: quod est vrban[i]tas: eloquencia: *Nyayas beszede: ekesen szol[o.]*
 Astus: tus: et astutus: et astucia: *okos.*
2360. Astu: quando ponitur aduerbi: stat pro astute[:]: *okossaggaly: vel: alnaksaggaly.*
 Astutus: abastu vrbe: in qua quæ assi[due ver]sati sunt: Cauti fiunt: *okos: eszes*
 Astucia: est subtilitas cautele: *ok[ossagh.]*
 Astutulus: dimi: eius: *kewesse ok[os.]*
 Asturia: Ciuitas hyspanye.
2365. Asturcones: equi ab asturia oppido, quibus non wlgaris in cursu gradus: sed mollis: *Pwlya loo.*
 Astura: flümen et oppidüm maritimum.
 Astur: quod de asturia est: *Asturiabely.*
 Aster: stella: vna dicitur: *Egy Chyllagh.*
 Asterious: seu asteriscus: dimi: ab aster signum est ad parüe stelle similitudinem: quo vtimur: cum aliquid inscribendo omissum est: *Chyllagh kep.*

2348. Vö. Pap: Asta contus cum ferro. — 2349. proscriptorum tollh. proscriptorum h. — 2351. Cherghek hayok = csörgök, hajok; ez utóbbira vö. NySz: hajgat: jammern, wehklagen; haj: ach. — 2356. Vö Pap: Astipulator. Idoneus testis uel promissor. — 2361. Vö. Cal.: Astutus: ab astu vrbe cautus dicitur: in qua qui assidue versati sunt: cauti fiunt. — 2365. Ezzel a sorral kezdődik a 19. b. oldal. — pwlya lo-ra vö. MTsz.: pulya és Dief. NG1: Asturco eyn perd; astorqo: zelter, hant pferd. — 2369. Asterious tollh. Astericus h.; vö. Cal.: Astericus: seu asteriscus stb.

2370. *Astrale*: quod ad astra pertinet: *Egy neszeshez való eszkösz: mesterség.*
Astrosus: quasi malo astro natus: *Gonosz vagy pokoly chyllagh allath születtetőth.*
Astrolabium: instrumentum: ex quo astrorum motus colliguntur: *Nemű nemű szerszam: kybeül az eghnek indulaty Jarasy: forghasy megh ismerthetyk.*
Astrologia: astrorum regula: *Egy Chyllagoknak: thóruenyők természetőknek tudasanak: Bülcsheséghe.*
Astronomia: *Eghnek forgasanak metsersege: tudomannya.*
2375. *Astromus*: *Eghbe nesző mester.*
Asto: tas: astiti. *Allok.*
Astrosya: *korsagh myath: megh őstóweredeth testh.*
Astrosus: Lunaticus: *hawas.*
Astralagus: latine: iunctura pedum: *Az labadnak Iszey.*
2380. *Asthmaticus*: cum. h. anhelus: et suspiriosus dicitur: *hyrppus. mellye sywo.*
Astula: á tollendo dicta: *forgach: vel: genus herbe: et Regio.*
Astrictorinius: a: üm: quod astringit: *megh szorytany való szerszam.*
Asturco: Accipiter: *Ölv.*
Astruo: struo: et edificium edifico iungo: *Rakok: epytek: vel: Byszonytok.*
2385. *Astus*: tus: tui: Calliditas: dolosytas: *alnaksagh: vel: okoskodas: Chalaradsagh.*
Assum: dictum: quasi arsum: *megh süllth.*
 [As]troth: est nomen Idolj.
 [Ast]raba: tabella vbi pedes quiescunt: *Samoly: Zék: vel: szek lab: lab ala való fa deszka.*

2374. *tudomannya* = *tudomannya*. — 2375. *Astromus*-ról elmaradt a rövidítő jel, helyesen *Astronomus*. — 2378. *hawas* vö. NySz. — 2379. *Astralagus* = *Astragalus*, vö. Cal.; Dief. NGL-ban azonban *Astragalus* = *büch-, krön-lein, wübelkraut*. — 2380. *hyrppus* = *hiripös*, vö. *hiripes*: rossz mellű, köhögös MTsz.; Szam: M: *hirpítész*: *astmaticus*. — *mellye sywo*-ra vö. ugyane szótárban: *mellébe zúgo, sívó*. — 2383. *Asturco* = *Astruco*, vö. Pap: *Astruco onis accipiter maior*. — Az *asturco* és *astruco*-ra lásd DC. — 2387–2392. A kiegészítések a megfelelő forrásművekből valók. — 2388. *lab ala való*-t először *alab ala való*-nak írta; az első *a*-t aztán kitörülte; *fa deszka* előtt *fa* áll kitörülve.

[Astrue]re: affirmare: *Byszonytany.*

2390. [Astus: fra]jus: fallacia: *Chalarsagh: haszughsgah: alnoksagh:*
[Asymphonia]: Latine inconsonancia: *Vyszaltatas.*

A. ante. T.

[At: se]mel pro et per saltem.

Atat: Interiectio est paulatim perceptj: atque intellectj mali:
serui.

Atat: est aliquid de improüiso dependentis

2395. At Contra: significat vicissim: *Vyszonth: valtossagh: egymas
vtan: quod wlgo dicitur: e conuerso: esmeth wyszonth.*

Atque Coniunctio connexiua: *eas.*

Atqui: tota vna dictio significat Certe.

Attamino: corrumpo: *megh fertesztetóm.*

Attaus: Aui pater: *Ösödnek attya.*

2400. Athanatos: p: cor: Latine dicitur: Immortalis: *halhatathlan.*

Ater: ra: üm: obscurum: nigrum: *homalyos: fekete.*

Ater: niger: et ideo obscurus: quasi aer teter: *süveth Egh.*

Atratus dicitur: qui lugubrj veste est indutus: *Gyasz ruhaba
öltösztetóth.*

Atramentum: ab atro colore: *Tentha: Cuius duo sunt genera:
sicut. scriptorium quod et librarium dicitur: et tecto-
rium: quo in scribendo: et pingendo vtimur: Est etiam
sutorium: atramentum: vargha festék.*

2405. Atramentarium: vasculum quo atramentum continetur: *Thęnta
tarto adęny.*

Attalanta: grece leuitas latine dicitur: *Feslethsegh: Iresdsegh.*

Atlas: quidam astrologus: qui propter suam altitudinem di-
citur celum sustinuisse.

Athalia: interpretatur tempus domini et fuit Regina in israel.

2390. *Chalarsagh* után *tatas* áll kitörülve. — 2391. Vö. 2216. számút, a hol az *asymphonia*-nak másolásból eredt hiba miatt rossz értelmezést adott a szerző. — 2393., 2394. Vö. Cal.: Atat interiectio est paulatim percepti: atque intellecti mali. *Ser. in arte.* Atat est aliquid de improüiso dependentis. — 2395. *valtossagh* tollh. *valtoslagh* h., vö. NySz. és e szótárban még háromszor 1115., 1116., 1117. — 2396. Az *é* itt adott írására vö. *Meah*: 1641. szám alatt. — 2402. *niger*-t először *nigrum*-nak írta, aztán a *rum* szótagot kitörülte.
- 2404. *sutorium* = *sutorium*. — 2406. *Iresdsegh* = *üresség*?

- Athanasia: grece immortalitas: *halhatathlansagh.*
2410. Atheniensis: *Athenas warasboly walo Ember.*
 Atrare: nigrum facere: *megh feketetyeny.*
 Attractare: palpare: tangere: *megh illethny: tapasztalny.*
 Atletas: luctator: pugnator: *Vytesz Baynak: Vyaskodo.*
 Atramen: nigredo: *Feketesagh.*
2415. Atramus: aŭis nigra: vel: vetustate niger: *Fekete madar*
vel az megh aũũtsaghnak myatta: vel: regyseghnek myatta,
meg feketedött
 Atracus: Lugubris: *Syralmas Zomorõ: Banathos.*
 Atrium: magna domus: *Nagy haaz.*
 Atria: prima pars domus: *Pytwar.*
 Atria: vrbs: *Nemy nemõ varas.*
2420. Atriensis: cui debetur: vel: debebatur cura atrij: *haz õryszõ.*
 Atrici: dicuntur, qui excubabant: ad atrium: et ad limina:
haszhoz [vygyaszok:] vel. ayto ta[rto].
 Atriolum: paruum atrium: *kysded haz: haylok: Thornach.*
 Atrox: asper: crudelis: *kemeny: kegyetlen: darabos: Irgalmatlan.*
 Atrocia: et atrocitas: *kemenysegh: kegyetlensegh: fenesegh.*
2425. Atrociter: aspere: *kemenyen: Irgalmatlanul: kegyetlenul.*
 Atropos: immutabilis: *Valtozhatatlan.*
 Aprophi: non conualescentes: *Betegõsõk: kornyadoszõk: syndõk.*
 Atrax: fluius etolie: a quo atraces populi.
 Atrax: est vrbs in thessalia: *waros.*
2430. Attabernalis: socius in taberna: *Reszeghes tars akkorchomany.*
 Attamen: sed quia: *De magha.*
 Attamino: Aduersari: vel: purgare farinam: *haborgathlak:*
megh fertesztetõm: vel: lysztet szyalok.
 Attero: is: perfecte tero: *Megh törõm.*
 Atenõo: is: subtilem facio: *megh vekonythõm: lenghetegge teszõm.*
2435. Attendo: is: aduerto: cogito: considero et animum in tendo:
Eszembe weszõm megh gondolom: rea Igekõszõm.

2421. A magyar értelmezés, mert ez oldal utolsó sora, meg van csonkítva; *haszhoz* után a megmaradt részből következtetve, csakis *vygyaszok* állhatott; innen a kiegészítés. — 2422. Ezzel a sorral kezdõdik a 20. a. oldal. — 2427. *Aprophi* tollh. *Atrophi* h. — *kornyadoszõk* vö. NySz.; — *syndõk* vö. Apor C. *sendõ* NySz. *sindik* alatt, és e szótár *sendes* adatát 575. — 2428. *fuius* = *fluius*. — 2430. *Reszeghes* előtt *Reg* áll kitörülve; *akkorchomany* tollh. *akkorchomaban* h. — 2431. *De maga* vö. NySz. és 2686. — 2434. *Atenõo* = *Attenuo*.

- Attento: as: frequenter: Idem quod tento: *Megh keserthóm.*
 Attinere: pertinere: decere: conuenire: *Ille nye: alkonnya.*
 Attinet ad coquinam: *az konyhara walo ezköz: szerszam.*
 Attritus: non perfecte tritus: *nem tökéletessegely töredelmes:
 de chak megh Zomorodoth.*
2440. Attrictio: non plene contritus: *Zotyorodas.*
 Atinus: ig nobilis: sine honore: *Nemtelen: tysztessegh nekül
 walo szydalom: genyet Ember.*
 Attencio: Intencio: *Rea Igeköszes.*
 Attentans: tentans: *megh keserytuen.*
 Attaua: mater auie: *Ökód.*
2445. Attempero: *Megh elegytóm: megh hygyttóm: megh lagyttom.*
 Attingo: Leuiter tango: *Illetóm: vel: el eróm: el Jutok.*
 Attigo: sine: n. idem quod. Attingo.
 Atilla: ex scryptarum fuit: qui subacta pannonia: Italiam in-
 gressus.
 Attestor: *megh byszonytom.*
2450. Attritus: *megh törtetőth: rontatott.*
 Attando: idem quod tondo: *megy nyróm.*
 Attilus: piscis satis grandis, nobis ignotus.
 Attiguus: proximus: *kószel walo.*
 Atte: sunt qui per vicium crurum aut pedum plantis insistunt:
 et atterunt magis terram, quam ambulent: *Chűztatúa
 Iarok: Chybertesek*
2455. Atlela: Certaminum iudex: quo verbo vtitur suetonius: *Bay
 vyuók kószótt, igaz lato byro.*
 Atos: latine Insaciabilis: *Thehetetlen.*
 Atomus: tenuissimus puluis: qui in radijs solis apparet: *Az
 veró fenybe valo apro poroc[h]kak.* Indiuiduus: qui diuidi
 non potest: *ozhata[tlan] allath.*
 Athomia debilitas stomachi: *gyomor fayas: gyomor bely korsagh.*

2440. *Attrictio = Attritio.* — *Zotyorodas* olyan alak, mint ött, önt, rát: ránt stb. Vö. NySy. *megszontyolodás*: contristatio. — 2441. *Atinus* tollh. *Attimus* h. — *genyet* vö. NySz. és 34. számú. — 2443. *Megkésértvén.* — 2448. A másolásból eredt hibákra Vö. Cal: *Atilas* ex *Scytharum gente* fuit: qui subacta Pannonia Italiam ingressus: *Aquileiam* subue ritit stb.
 2451. *Attando* tollh. *Attondo* h. — 2452. E sorra lásd az Előszót. — 2455. *chybertesek*, vö. MTsz.: *csibertes* (Somogy m.), *csipertes*, *csepertes*; *sántító*, *sántikáló*. — 2455. *Atlela* talán csak tollhiba *Atleta* h. — 2457. *solis* előtt *solys* áll kitörülve; a czikk Pap.-ból való.

- Athomie vesice debilitas: *hoyagh bely be[te]gsegh: korsagh: faydalom.*
2460. Atticus: a: ūm: quod ex Athenis est.
 Atticisso: as: attice loquor: *Athenasbelyek moggya szerenth szolok.*
 Attitior: adignem ticiones aduinciare: *Fel hanyo[m] az űszógóth*
 Attonitus: tenitruo stupefactus: Confusus: perturbatus: *Jedas: rettenetes meg[h] reműles: mely leszen roppanasnak myatta: vel: Chattanasnak.*
- Atquin: certum est: saltem.
2465. Atrum: nigrum: *Fekethe: homalyos.*
 Attollo: eleuo: erigo: *Fel emelűm: fel igazsytű[m:] fel tamazto[m.]*
 Attracto: significat manibus: palpo: *Illettűm.*
 Attraho: ad se trahare: *hozzam vonszom.*
 Atribuo: impono: conuicto: assigno: *Thwlaydonytűm: neky hagyom: rea vetűm.*
2470. At vbi: due dictiones sunt: *De mikorth.*

.A: ante: V.

- Au: Interiectio est Conturbate mentis: vel: indigna[tatis:] vel: admirantis: *oh: de: Jay.*
- Auarus: qui auidus eris est: *Thelhetellen fűsu[eny.]*
 Auaricia: *Thelhetellensegh: fűswensegh.*
 Auare: i. tenaciter: *Fűswenyűn.*
2475. Auara: terra dicitur: quod in se recepit ampliore fenore non reddit.
 Auceps: aucupis: qui vel quę Aues capit: *Madarasz: madar fogho.*
 Aucupium: et aucupacio: est ipsa Auiűm c[apcio:] *Madaraszas: madar fogas.*
 Aucupor: depo: Aues capio: *Madaraszok[.]*
 Aucupatorius: a: ūm: quod ad aucupium p[ertinet:] *az madar fogashoz valo eszkűsz: s[icut.] lep: chypwetű: kelepche.*
2480. Auctio: crementum: *Newekűde[s.]*
 Auctionator: emptor: qui auctionem facit: *Az arűnak megy őreghbythűya.*

2462. A helytelen leírásra vű.: Cath.: Atticior naris ad ignem titiones aduicinare. — 2463. tenitruo tollh. tonitruo h. — 2468. trahare tollh. trahere h. — 2471. Vű. Pap. — 2478. Vű. 2495. — 2479. chypwetű: tendicula, vű. NySz. — 2481. Ezzel a sorral kezdűdik a 30. b. oldal.

- Auctio : Vendicio : quiqué mentes auget : et Vendentes : *Arűlas.*
 Auccionor : per auctionem Vendo : *Oreghbytessel arűlok : mar-
 hath gyűytők.*
- Auccionarius : qui eűnt : qui res parwas vendendo et emendo
 lucra aűg. et műlta : *Marhanak el adasaboly gyűytűtt
 nyereseghnek őreghbytűsse.*
2485. Auctio : as : frequenter : est verbi augeo : *gyakorta őreghbytűttűm :
 newelűm : tűbyteűm.*
- Auctim : crescenter : *Oreghbedessely.*
- Auctuarium : quod super mensam adijeitur : atque pondus
 iustum : vt Cűmulus adiectus modio : *Az igaz meresnek
 felettű walo alkotás.*
- Auctito : frequenter augere : *Gyakortha őreghbytűttűm.*
- Auctrix : augmentatrix : *Őreghbythű azzon allatt : vagy leany
 alkoto.*
2490. Auctor : *kűnyű szerű mestűr : doctor.*
- Auctoritas : *Az doctornak erűss : alhatatoss mondassa : értelme.*
- Auctius : amplius : Vberius : *Őreghben : Bűwebben : Nagyob
 thűbbyttűssely.*
- Auctum : ampliatur : *megh őreghbytteteth.*
- Aucupari : insidiarj : attentare : aues Capere : *Ellenkűdny : megh
 keseryteny : madaraszny.*
2495. Aucupo pro : Aucupor : *Madaraszok.*
- Auctora mentum : sűmitur pro obligatione nexu quű : ac veluti
 stipendio precioquű eius qui sit aucto matus : i. obligatus :
kűtelessegh.
- Auctoratus : proditor ali nio dictus : *Arűlo.*
- Autumnus : est quarta pars Anni : *Őűsz.*
- Autumnare : putare : *Őűsz dolgoth tennyű. sicut. Aratny : ka-
 szalny.*

2482. *mentes tollh. ementes h., vű. Cal. — 2484. Vű. Pap : Auctionarius
 qui emit. qui res paruas uendendo et emendo lucra auget multa. — 2485.
 Vű. Cal : Aucto. as. frequentatium est verbi augeo. — 2487. A czikk
 Cal.-bűl valű ; mensam írűshiba mensuram h. — 2494. Capere elűtt Cape áll
 kitűrűlve. — 2496. Vű. Cal. : Auctoramentum sumitur pro obligatione :
 nexuque ac veluti stipendio : precioque : eius qui sit auctoratus. i. obligatus.
 — Az auctoratus-nak auctomatus-szal valű írűsa mutatja, hogy az írűk nyom-
 tatott forrűsbűl dolgoztak, mert az r-nek jegye XVI. szűzad eleji nyomtat-
 vűnyokban nagyon hasonlű a szűvűgi m-hez (ű). — 2497. alio nio tollhiba
 alio modo h.*

2500. Auca: Auis domesticus: *Lwd.*
 Aucipula: *Madár fogho szerzam.*
 Auctorare: est aliquem: aut sacra mento: aut premio obligare:
Hűttel vagy adománnyal vala kyth megh kótelesznyę.
 [Aucup]abilis: Res apta ad aucupandum.
 [Audeo:] es: ausi: vel ausus sum: *mereszködöm.*
2505. [Audacia:] pro fiducia: *Bathorsagh.*
 [Audax: qu]i non metuit: *Meręsz.*
 [Audaciter: et] Audacter: *Mereszseggely.*
 [Audaculus: dimi:] *kewesse: meresz: bathor.*
 Audiencia: Vt quis audiatur: *Magha mentessęnek megh hallassa.*
2510. Audio: is: iūi: itūm: proprie significat auribus percipio: acci-
 pio: *hallom.*
 Auditorium: Vbi consilia et responsa audiuntur: *Thórweny hely:*
Tanach hasz: Szék hely.
 Auditus: dicitur quod hauriat sonum verberatj Aeris: *hallas.*
 Ausio: Ausus: et ausum: pro temere presumpto accipitur:
Vak merő batarsaggalj walo meressegh.
 Ausim: *hallasson kend.*
2515. Audicio: ipse audiendj actus: *hallas.*
 Auditus: us: modo sensum audiendj significat: Vt quinquę
 sunt sensus: Visus: auditus: gustus: odoratus: et ta-
 ctus: modo id quod auditum est.
 Aūeo: es: verbum defectiuum: significat concupisco: *kywanok:*
kószóneók.
 Aūere etiam á nimia cupiditate pro gaudere ponitur: *Őrölók.*
 Vnde salutantes quoquę Aūe dicimus: i. gaude et letare:
Őrűlly.
 Aueho: his: duco: siue inde alio veho: *El wyszem Innettón.*
2520. Aūellana: ab Auella oppido Campanie: Vbi abúndat: et alio
 nomine corylus: dicitur: *mogyoro.*
 Aūello: aufero: extirpo: *ęl veszóm: ky szaggatom: Thepóm.*
 Aueruncare: auertere: eruncare: eradicare: *ky szaggathny:*
felforgatny. ky gyomlatny.
 Aūena: per. u. herbam: *Zaab:*
 Abeūa: per. b. lorum significat: *Zabola: fęk*

2503—2508. A kiegészítések a megfelelő forrásművekből és a meg-
 maradt értelmezésből történtek. — 2511. Vö. Cath. — 2523., 2524. Vö. Pap.
Auena per. u. herbam: per. b. lorum significat. — 2524. *Abeūa* tollhiba
Abena helyett.

2525. Aüenaceus: a: üm: *Zabboly órólteteth Lyszt: vel: Zabboly chenaltatoth dara: vagj egyeb ky zaboly leszen.*
 Aüentinus: Mons Roma.
 Aüernus: bucus Campanie: *harangh Thóó.*
 Aüerni populj: *Napek.*
 Aüernus: est descensus: ad inferos: *az pokolnak Verme.*
2530. Auerso: aris: detestor: *megh Vtalom.*
 Auersus: in aliam partem versus: *El fordulth: el haylott.*
 Aüerto: remoüere: *el fordýttom: el teryttóm: el haythóm.*
 Aüerso: sas: frequenter: *Gyakorta el fordýtom.*
 Aüertor: significat dedignor: *Vtáalom.*
2535. Auersa: Venus dicitur: praposterus coitüs: qui [infandus est: . . . .*atul valo byün.*
 Aduersus: oppositus est: *Archül fordulth.*
 Aüerüncus: deus dictus est quod mala aüertetere putaretur: *Az gonossaghnak el teryttó Istene.*
 Aüet: cupit: gaudet: *Öröly. Idem.*
 Aüidus: Cupidus: *Thelhetethlen: Gyüth, moh.*
2540. Aue: aüete: et aüeto: salutandj verbum est defectitüm.
 Aüehere: asportare: *ky vynny.*
 Aufero: aufers: abstuli: quod est tollere: *El vyzsem: el veszem.*
 Auferro: ferrum auferere: *az vasath elveszem.*
 Aufugio: procul fugio: *El futok: ky futok.*
2545. Aufidus: fluiütüs Apulie.
 Auge: á Latinis dicitur: aurora: siue splendor: *haynaly fenesség.*
 Aügeo: ges: xi: ctüm: actresco: seü crescere facio: *Newekódóm: vel: megh óregbyttóm: fel newelóm.*
 Augesco: auctus: magnús: vel: grossus fio: *Nagy: Themerdók leszók newekódný.*
 Augmento: idem quod augeo: *megh Óregybyttóm: Nagyobbyttóm.*
2550. Augur: qui aues colligit vel attendit: *Madar szoboly waraslo Jówendo mondo.*

2526. Roma tollh. *Romá h.* — 2527. bucus tollh. *lacus h.* — 2530. *Auerso tollh. Auersor h.* — 2535. A latin kiegészítésre vö. Cal. — A magyar szöveg *atul* előtt a fölismerhetetlenségig van levágva. — 2536. Ezzel a sorral kezdődik a 21. a. oldal. — 2537. *aüertetere* tollh. *aüertere h.* — 2539. *Gyüth* = *gyüth*, vö. MTsz.: *gyüth*-belü: nagyehetü, telhetetlen gyomrú; és 2572. — 2543. *auferere* = *auferre*. — 2547. *actresco* = *accresco*. *ct* = *cc*, vö. 369.

- Augurium: quod et Augur: et augurum dicitur: pro ipsa diuinatione: *Varasolas*,
 Auguror: pe: cor: Augurium facere: *Varasolók: Jowendoth mondok.*
- Aúguero: as idem quod auguror.
 Aúgurior: in eadem significatione.
2555. Augustus: locus Religiosus sanctus in quo augura o quid consecratur ab auctu: hoc est incremento: *Zerzetós es Szenth haly.*
- Augusti dicti sunt Romani Imperatores ab Octaúio augusto: qui primus meruit hoc cognomen.
 Augustus: mensis: *kys Azzony hawa.*
 Augustale domus: in qua habitat magistratus: qua et pretorium dicitur: *Thanach hasz: hinc ex tat liber augustalis: Itt élő thórweny kóny.*
- Augusta: emerita Ciuitas Lusitaniae.
2560. Augustum: Amplificatum: *megh óregghyttetóth: megh Szelesyt-tetóth.*
- Augustissimum: famosissimum: *Igeny nagy hyres.*
 Augustinús: magnificus: *Nagyssagos.*
 Augustinus: nomen proprium eximij doctoris: *Szent Agoston doctor.*
- Augusti: solenniter stantes: *Ekesen (. . . . .)*
2565. Augusta: aucta: pulchra: clara: sancta: *megh óregyb[y]tettóth: ekes: tyzta: szenth.*
- Augusta: Vxor augusti: *Augustus Chazarne.*
 Aúia: est mater matris: *wkód.*
 Auia: de via: procul á via: in accessibilis: secreta [:] Vbi non est via: *Vt nalküvl valo hely: nynch w[y]szaya.*
- Auiaria: secreta nemora dicta: quod tamen Aues ibi stent
Sóyteth: süvrü berek, holo[tt] chak madarak laknak.
2570. Aúicularius: qui vendit aúes: *Madarasz, ky mada[rat] arwly*
 Aúicula: parúa aúis: *kysded madar.*
 Aúidus: multum Cupidus: *Thelhetetlen: gyvott: mo[h.]*
 Aúis: quasi sine via: quia volatus scirj non potest: *Ma[dar.]*
 Aúiaris: qui curam auium gerit: *Madarraly ba[no.]*
2575. Aúiarium locus siluester fine via: *Vt nal küvl va[lo] wadon Erdó.*
2551. *augurum tollh. augurium h. — 2557. kys előtt szent áll kitörülve.*
 — 2564. A magyar értelmezés le van vágva. — 2572. Vö. 2539. — 2575. *fine tollh. sine h.*

- Aúilla: quasi oúilla: agnús recentis partus: *Mostan Születótt Barany.*
- Aúius: a: úm: quod est sine via: *Vt nal küül walo hely*
- Aúieo: aúies: ligare: *Megh kóthószóm.*
- Aúigerulus: qui vel quæ aúem gerit ad vendend[um:] *Madar arülo*: vel:
2580. Aúigerulus: qui auem gerit ávenandum: *Mad[ar] hordoszo: Thawészny: madaraszny.*
- Aúinum: quasi extra vinum: aqua mixtum: *Vyszés b[or:] Lóre: Chyger: maslas.*
- Aúius: sine via, loca: *Vtt nalküül walo helyék.*
- Aúús: abeuo: nominatus est: *Ósód.*
- Auius: deúius: *Thewólyghó: Vtón budoso.*
2585. Aúitus: ta: túm: significat quod ad aúüm: et vel: siue ad maior[es] pertinet: *Ósódhosz: atyadhosz: öregbedhósz: Illen[dó.]*
- Aúñculus: non est dimi: quia non recte formatur sed est matris mæ frater: *Annyamnak Battya.*
- Aula domus Regy[a:] *kiraly palotta*: Aulula huius diminütüm e[st.]
- Aula: quandoque dicitur: scrinium: in quo res ponuntu[r:] *Kamora: Thar hasz:*
- Auleüm: dyadema Regys: vel: velum síte Corona: *Az kyrálnak feyen walo akessegh: aúagy suporlath: auagy Corona.*
2590. Aulici: qui sunt: et serüiunt in aula regys: *Az kyraly palottayaba lako Iffyak: komornykok*
- Aule: dicuntur fistule organales: *Az organa[nak] Sypnyay.*
- Aula grece: cannula: vel tybia Latine: *kysded naad*: vel: *chonthboly chena[lt] Sywó[lthó].*
- Aules: qui Cum Cannulis Cantat: *az ky az nad sypnyaly Sywóllt.*
- Auledus: idem significat: Cor Aules, qui [cum] cannúlis cantat in choro: *Az ky [az] Nad syweóltówel sypnyoly: au[agy] . . . . .]*
2595. Auleüm cortina: quia in aula . . . . . *Soporlatt*: vel: *karpyth.*

2580. *ávenandum* = *ad venandum*; — *thawészny*-re vö. az előszót és captator: *thewező* 2802. — 2584. *Vtón* előtt *F* áll kitörülve. — 2585. *Ósódhosz* tollh. *Ósódhosz* h. — 2586. *mæ*. = *mea'* — 2587. *Aula domus* előtt *Aula*: *quandoque dicitur: scrinium*: áll kitörülve. — 2589. Az 1490—1500 közti, gyöngyösi ferencziek tulajdonában levő Cath.-ban e szó mellé *karpyth* glossa van írva; — *suporlath*-ra vö. NySz.; Nyr. 24: 578; Szam. Sch., Fin. B. — 2594. A magyar rész le van vágva. — 2595. Vö. 2589. — A latin szövegre vö. Cal.

- Aulularia: plautina fabula: vocita est: hoc est parua olla: in qua positus erat thesaurus: *kysded fazek.*
- Aulea: et auleum: sunt vela picturata: ideo dicta quia in aula: i. in domo attali Regis Asie sunt inuenta: *Iratoss waszon: haz ölthószeth: hazbely ekesség: karpith.*
- [A]ulis: dis: vel aulis Reginicula: Nam significat tentorium vel locum quo quis castra metatus est: *Nemy tartho-manyba: vel: Sator: vel: Tabor Jaro ha'ly.*
- [A]ulicocia: extra quæ in aulis, i. ollis conquebantur: hoc est elixa: *Beely melly az fazekba megh főzettetyk wala.*
2600. [A]uledus: *Heghedüs* vel: *Sypos.*
- [A]uletrix: mulier tibicina: *kürtheós azzony: vel: wigasagh tewó azzony allath.*
- [A]uxillam: dimi: ab aula: ollam paruulam dicebant: vt inquit festus: *kysded fazek.*
- [A]ulis: dis: insula: in qua Greci detenti sunt, dum irent ad Troiam: *Zygheth.*
- [A]ulon: Mons Calabrie: *Neemy hagy.*
2605. [A]uleticus: Calamus tibialis: dicitur: vt pote tibijs vtior: *Sywöltónék walo naad.*
- [A]ulidus: dulcis sonus fistularum: *Syp zonak edess Zengesség.*
- [A]ulegenosus: Crassus: pinguis: *kówer temerdók: kópchós: potrohos.*
- [A]umacium: locus secretus: *Tytok hally.*
- [A]uoco: as: alio voco: *Ely hywom: mas howa hywom.*
2610. [A]uoco: abstraho: disiungo: *El wonzom: el walaztom.*
- [A]uolo: as: alio volo: *mashowa röpüllyok.*
- [A]uoluntate: significat eum: qui pro voluntate est: *kedwe zarent walo: et defendit voluntatem alicuius: Maasnak kedweth oltalmaza*
- [A]uoluptate dicitur: qui studium habet inueniendj voluptates: *Gyönyörűséghez szerzo. Abortum: conceptum: immaturi partus effusum: Idetlen zülethés.*
- [A]ura: ventorum vis: *Jo zely: vel: Egh.*

2596. Ezzel a sorral kezdődik a 21. b. oldal. A czikkre vö. Cal. — Az *aulularia*-t először *aulearia*-nak írta. — 2599. Vö. Cal.: *Aulicocia: extra que in aulis: id est ollis coquebantur: hoc est elixa.* — 2602. Vö. Cal.: *Auxillam. ollam paruulam dicebant: vt inquit Festus.* — A czikk tehát nem Festus-ból való idézés; lásd az Előszót. — 2614. *Jo zely* = jó-szél (NySz.) és nem *juh szél*; vö. *aura* wynt: Dief.: NGL.

2615. Aurare: est deaurare: *Megh aranyazny.*
 Aura: splendor: hinc aurum quod splendeat dicitur: *Fenesség.*
 [A]urora: proprium nomen est: potestatum et pro die accipi:
haynal: et tunc appellatium est.
 [Aur]ata: quidam piscis: quæ in capite habet colorem similem
 auro: *Aranyas feyw haly.*
 [Aurea: i. f]renum: eo quod circa aures ponatur: *Fék here.*
2620. [Aureale:] paruus Cussinulus: eo quod sub aure ponitur: *kysded
 wankos:* vel: *féwaly.*
 [Aureola: qui]dam meritum super erogationis: *Arany [ko]ro-
 nachka ky adattatyk az derék [bod]oghsaghnak felette:
 mely mondal[ty]k Zeretet utan iaro ayandekok[nak]:* vel:
erdemnek.
 Aura popularis: Rumores: fama: *keöz hyr: zayghas.*
 Auro: as: aui: est Aurum alcuj rei superponere: superaptare:
Aranyaszok.
 Auroro: illūminare: *Megh wylagosyttóm.*
2625. Aurugo: morbus Regius: *Folyoso.*
 Aurigo: Idem quod Aurugo.
 Aureax: equus solitarius: *Egy maghanak walo loo.*
 Auricalcūm dictūm quod similitudinem auris et Eris habet:
Arany Zém: Erch: æs enim grece dicitur: calco.
 Aurūm: dictum est quod precipue custodiatur vnde thesaurus:
Arany.
2630. Aureus: accipitur pro ipsa pecūnia: *Aranyboly chynaltatoth
 pynz: forynth.*
 Auratus: a: um: quod insuperficie habet Aurum: *Megh ara-
 nyasztatoth.*
 Auriferum: quod fert aurum: *Aranyath hoz: arany wagyon benne.*
 Aurarij: qui aurum imponunt et in aurant: *Aranyazo mesterók.*

2617. A *potestatum* másolásból támadt hiba, vö. Cal: Aurora proprium nomen est. *potest tamen* et pro die accipi: et tunc appellatium est. — 2619. *here = ere;* vö. NySz., MTsz. és az Előszót; 2619. és *chamus* cikkelyt. Az 1487-diki Cath.-ban, a melyhez szótár-töredékünk kötve van, ez áll a „Cingula sunt hominum: cingula stringit equum“ mellett. *i. here Cingula.* — Lásd még a *baiulum* cikket. — 2620. *féwaly = féwaly;* vö. MTsz. fejal; *féwaly* (Baranya m. stb). — 2625. *folyoso*, vö. NySz. folyosó 2: krebsgeschwür; MTsz: orbánc és 2643. — Dief.: Ngl.: Aurugo gheelsucht. — 2627. Vö.: Pap: Aureax: equus solitarius. — 2628. Vö. Pap: Auricalcum dictum: quod similitudinem *auri* et *aeris* habeat: aes. n. graece dicitur calco.

- Auraria fodina: vbi foditur aurum: *Arany Banya.*
2635. Aurificina: pro artificis taberna: *Őtvöss mestereknek: walazto mestereknek műhelye: Aranyazoknak.*
- Aurifex: dictus quod aurum faxit: faxo pro facio: *Arany chynalo Banyaz mester: Arannyaz.*
- Auricomus: qui aureos crines seu auream comam habet: *Arany hayű.*
- Auramentum: sunt parua massa aurj: *Apro arany darabok.*
- Auripigmentum: *Arany szyc nű tenta festek.*
2640. Auricularium: á secreto, secretarium consiliarium: *Tytkos tanachos.*
- Auricularis: Res ad aurem pertinens: *Fűlbe walo Egessagh. vel: fűgheztó.*
- Auricularis: *fyl zerenth valo hallas.*
- Auriginosus: qui auriginem patitur: *Folyosos: folyoso korsagaly, ky korolkodyk: Betegh.*
- Auricus: sunt pili in aure: *az fűlben walo apro zóróckkek.*
6345. Aurifaber: qui operatur in auro: *Őtvös.*
- Aurificium: ipsum opus: *Aranyas mű: Őtvös műű.*
- Aurifodina: locus Vbi foditur aurum: *Arany Baany.*
- Auriga: qui currum regit: *zeker vezető:*
- Aurigor: aris: moderor: *Vyseltethóm.*
2650. Aurigaphia: aure scriptura: *Arany Iras.*
- Aurilegium: locus Vbi reponitur aurum: thesaurus: *kynch tarto hely, kynches haaz: Thar haaz.*
- Aurifouea: *Arany Banya.*
- Auras, fluuius: *nemy wyz.*
- Aures: vel: Auris, ab hariendis vocibus: *Fűl: fűlek.*
2655. Auricula: *az fűled gombaya.*
- Aurisia: Cecitas: *Zemfeny wezes.*
- Auritus: ta: tum: quod magnas habet aures: *Nagy fűlyu*

2636. *Arannyaz* lehet tollh. *arannyazo* h. — 2638. Vö. Cal: *Auramentum*. — 2639. *szyc nw* = *szinű*; vö. *bywn* = *bin* 2525, *myw*: *mi* 2646. — *festek fölé Festek* van irva s aztán kitörülve. — 2641., 2642. Vö. Cal.: *Auricularius*. — 2643. *folyosos*-ra vö. 2625. — 2647. *Baany* tollh. *Baanya* h., vö. 2634., 2652. — 2650. *Aurigaphia* tollh. *Aurigraphia* h. — 2654. *hariendis* tollh. *hariendis* h., vö. Cal. — 2655. *fűled gombaya*, vö. NySz.: *fűlgomb*. — 2656. A magyar szót először *Zemfenyveztes*-nek írta, de a t-t aztán kihuzta; vö. *száj-veszés*: *mundkrankheit*, NySz. — 2657. Ezzel a sorral kezdődik a 22. a. oldal.

- Auriscalpium: instrumentum quo aures purgantur: *Fübl wayo.*
 Aurilegus: qui aurum legit, et furatur: *Arany zedó: el lopo.*
2660. Arúnci: Barbe Caprarum: *kéckke zakaly.*
 Arúnca: Vrbs: quam condidit Auson.
 Aurspex: diuinator: ab auspiciendis aüibus: dictus: *Madar neezesbóly walo Jówendó mondo: waraslas.*
 Aurspicator: diuinator: *Varaslo.*
 Auspicium: quasi Auis spicium: diuinatio auium: *Madar Jaras-boly valo Bywóló: waraslo: Jówendo mondo.*
2665. Auspices: augüres: qui aspicio præsunt: *Nazók: nezőknek feyedelme.*
 Auspikor: auspicium capio: vel incipio: *Nazést: warasolasth kezdók.*
 Auspicato: significat feliciter: *Bodogwl: vel. Jo zerenchewely.*
 Auspicatissimus: felicissimus: *Igen Bodogh: Jo szerencheyö.*
 Aurulentus: plenus auro: *Rakwa tellyes arannyalj: aranyas.*
2670. Auscultare: audire: obtemperare: *halgatnya: engednya.*
 Ausim: ausis: ausit: *Merezkódóm.*
 Ausonia: Italia: *Olaz orzagh.*
 Auster: Ventus meridionalis: *Dal zely.*
 Austerus: a: üm: greca dictio: quæ apud nos significat Acre: asperum: *kemény: kegyetlen: Irgalmatlan.*
2675. Australe: et austrinum: *Dal felöl walo.*
 Austro: as: significat hümecto: *Megh nedüesitytóm: harmatozom.*
 Austrum: Radius rote: *kerek köbló.*
 Austrino: corrumpo: *megh dóg lethóm: viciare macrum facere: megh hamissytom: megh óztóweryttóm.*
 Austrj: nymbi: vel ventj: *hoo: vel: zely.*
2680. Austrinatus: macer: i. vento austro corruptus: *Megh zaratt az dal zely myatt.*
 Austrinus: Calor meridianus
 Austro: Affricus ventus dictus: *Ezak zely.*
 Austrum: purpura, ornamentum selle Regalis: *az kyraly nye-röghnek Barson ólytözety: vel: kapaya.*

2659. *aurum* előtt *aiuum* áll kitörülve. — 2660. Vö. Cal.: *Aurunci:* barbe caprarum. — 2661. Vö. Cal.: *Aurunca* vrbs quam condidit Auson. — 2663. *Aurspicator* tollh. *auspicator* h. — 2665. *aspicio* tollh. *auspicio* h., vö. Cal. — 2674. A cikkben levő „*apud nos*“-ra vö. Cal.: *Austerus* a. um. greca dictio: que *apud nos* significat: *acre: asperum: et immite.*

- Ausus: sa: sum: *Bathorsagh.*
2685. Aut: *auagh: kedigh.*
Autem: *De magha.*
Autentus: princeps: vel: auctor: *fejedelóm. vel: kóny zerzó mester.*
Autenticum: auctoritate plenuin: firmum: *Doctorok mondasyual tellyes megh eróssyttetett.*
Autographum: manú scriptio: *Tülaydon keznek [Irasa.]*
2690. Authome grece: profugi latine: *Ellensegh előtt fut[ok vel:] bu-dosók.*
Authonomus: qui vtitur suis legibus: *Zabad ónnón törvénye-wel élő.*
Auturgus: Artifex: *Mester Ember.*
Auturgia: manualis operatio: *kézy dologh.*
Autopyrus: fermentum dicitur: *kowasz.*
2695. Autquin: quinpotius: *Sóótt Inkab.*
Autum: secretum: et se motum: *Tytkon walo, es mag[a]nak tettettott valaztatott.*
Autümo: existimo: Censeo: affirmo: assero: *Alyttom: Velóm: Byzonytom: eróssyttóm.*
Autümnus: est quarta pars Anni: *Ősz.*
Autumnale: *ószy Ideó.*
2700. Auxesis: auctio: augmentum paulatim ad superiora: *Óregh-bedes: Newekedes.*
Auxit: augmentaüt: *megy öreghbyttótté.*
Autorizabilis: quod fit auctoritate sapientis: vel: sapie[ntum:] *Bülcheknek mondasyual megj eróssytenő.*
Autozizo: affirmo; autenticum facio: *megy byzonyto[m:] eróssylo[m.]*
Auctor: *Zerzó mestór.*
2705. Auristria: *Fülnek walo Ir:*
Auxilium: *Segetsegh.*
Auxiliarius: *Segettó.*
Auxilior: *megh segytlek: segetsegh lezek.*
Auxiliarj: significat adiüiare auxilio esse: *Sege[t]ny: segetsegely lenny.*

2686. *De magha* vö. 2431. — 2689. *Autographum* előtt *Authoraphum* áll kitörülve. — Mint utolsó sora ez oldalnak, magyar részében meg van csonkítva. — 2696. Vö. Pap.: *Autum: secretum aut semotum.* — 2703. *Autozizo* tollh. *Autorizo* h. — 2705. *Auristria* előtt *Austria* áll kitörülve.

2710. Auximum: piceni, vrbs: *Varoos*.
 Axes: tabule: *Doztrak*.
 Axille: Aues minores: *Apro madarak*.
 Auxilla: le: olla: vel: mensura: *pyntt: bor mer[tek]*.
 Auxioma: pro fatum et pro loquium dicitur: *ky mondas: zola[s.]*
2715. Axiosj: factiosi: *Dolgozok: Rabotalkozom*.
 Axilla: locus concauus subter brachium: *Az holnod a[[lath] walo wapa*.
 Axis: securis: *Feyze: zekerche*.
 Axis: septentrio: *Ezaak*.
 Axioma: obnoxium veritatj: aut falsitatj: *Igassagh[:vel:] hamis-sagh ellen walo byzonyttas: ellenkódes*.
2720. Auxioma: dignitas: *meltósagh*.
 Axungia: interior porcj pingüedo: *Az dyznon[ak] belsó kówersegh[y]*.
 Azima: sine fermento: *Kowaz nélkül walo pogacha: vel: kenyér*.
 Azanium: fons quidam: *Namy forraas*.
 Azirius: interpretatur: *Iracundus*.
2725. Azor: interpretatur occisus.
 Azotus: Vrbs palestinorum.
 Azoni: extra zonam morantur.
 Azelos: Latine dicj potest sine amore. *Zerelem nekul walo*.
 Azotus vrbis Syriae. *Syriabelj varas*

B: ANTE A.

2730. Baal punici uidentur dicere. est nomen cuiusdam idolj.
Poganiok hamis istene: kinec papiait Zent Illies vagatate.
 Babel interpretatur confusio. *ezveses. vnde*
 Babylon: vel Babylonia: principalis Ciuitas.
 Babylonicus: *Babylonia belj*. Idem BabyIonius
 Babbatum *Pathko*.

2711. *Doztrak*, vö.: 2280., 2283. — 2714. *Auxioma* tollh. *Axioma* h. vö. Cal. — 2715. *Rabotalkozom*; ha nem írásiba *rabotalkodom* helyett, úgy vö.: *gondolkodik: gondolkozik*, TMNy. 447. A latin szövegre vö. Cal. 1549: Axitiosi á veteribus dicti sunt factiosi. — 2720. Vö. Pap: *Axioma dignitas*. — 2721. A másoló először *Axungia*-t irt, de az *u*-t az első szótágból kitörülte; vö. Cal: *Axungia*: interior porcj pinguedo. — 2729. *Syriabelj* szóban az *S* egy *Z*-re van ráírva. — 2730. Ezzel a sorral kezdődik a 22. b. oldal s egyszersmind a *C*. író írása.

2735. Babbarius, *Pathkolo mester.*
 Babburrus. stultus, *Bolond:*
 Babbe cautio est inuicem sibi respudentium *Leül altal valo feleleth. vel est negligentia tuniasagh. restsegh, puhasagh. torkossagh.*
 Bacca fructus oliuæ, et etiam lauri *olay fanac aüagy Borostiannac magua.*
 Baccatus. hoc est lapillis præciosis et margaritis ornatüs. *Draga keoueckel, gieongyeokkal ekesitetet.*
2740. Baccula parua bacca, *kiseded magh:*
 Bacculum feretrum in quo mortui deferuntur *Zent Mihaly loüa, awagy halottac nioszoliaia.*
 Bache Bache sacerdotissa Bachi. *Bor Istennek pap felesége: neye*
 Bachanalia festa Bachi, *Bachus Istennek Innepe.*
 Bacchar genus vasis uinarij quod et Baccharium dicitur *konder, tobolio.*
2745. Babiger stultus, inops. hebes. *Bolond, 'Sobrac: tompa elmew.*
 Balbutire imperfecte loqui. *Selpen zolnj.*
 Balbutio, est male et intrapida, et incongrua Loqui dicitur: *Selipen Zolok. auagi akadozua.*
 Babilus: habirrus, ineptus, stultus. *ondok, eektelen, balgatag.*
 Baculus, *ystap, palcha.*
2750. Bacchania, nia: furor. *haragh.*
 Bacchides est nomen proprium viri
 Bacchium genus vasis vinarij quo in sacrificijs bacchi vtebantur. *aldozatra: valo Bör hordo edenj.*
 Bacchanal, locus inquo Bacchi festa celeBrabantur: *ynnepleo hely.*
 Bacillum. *twznec valo edenj auagi Cierep.*
2755. Bacalarius quasi Baccha Laureatus, coronatus, Bacchis, et laureis, propter, dignitatem scientiæ. *Borostiannal koronaztatot mester.*
 Bacchum Graece corona latina,

2742. Vö. Cath.: Bache Bache sacerdotissa Bachi. — 2744. A C. írö a cs-t: *ci, chi*-vel írja (pl. 2754., 2782., 2793. stb.); ezért nem tartom valószínűnek, hogy a *csobolyó*-nak *tobolio*-s írása *c: t* felcserélésével másoláshiba volna. Az itt levő alak olyan mellékalakja lehet a *csobolyó*-nak, a milyen a *csonka* a *tonka*-nak stb. Vö. TMNy. 133. — 2745. *sobrac*-ra vö. NyKöz. 1897. decz. füz. — 2746., 2747. *selpen, selipen*, vö. NySz. *selyp*.

- Bacchari *Szeleskedni, habahurgiakodnj, haborganj.*
 Bacchor, furor, *Zeleskedem haborgok.*
 Baculare, *megh ystapoznj, ystapual megh vernj.*
2760. Bachiola *torkos rezeges.*
 [Ba]echus DEus vini *Bor Istene*
 Bacchinal torcular prassorium. *Saytho Borniomo Sutu, auagy keoniü niomtato sutu.*
 Bachor Bacharis, furor, *haragoskodom duheoskeodeom, habahurgiakom, zeleskem, beketelenkedem*
 Bacchiade populi.
2765. Bacillus *kisded ystap.*
 Badius equus dicitur *lo.*
 Badizare, ire dicitur *el mennj.*
 Bafer; fra, frum, grossus uel agrestis *goromba vad.*
 Bahen est ornamentum colli: ex anullis aureis confectum.
aranj karikakbol zerzet lancz.
2770. Baia: a baiulo: lac: portus. *az tengerrrel ky zalo ky fogo part.*
 Baiulo: las: lat: porto *viselem.*
 Baiulum: frenum à Baiulo quia eo equus Baiulatur: *feek eree.*
 Baiunula: le qui in itinere baiulatur: *Vti nozolia, auagy Lectica,*
 Baye palmarum folia, *palma leüel*
2775. Baiulus operarius: et proprie quod uecturas onerum corpore suo uictus querendi gratia portat. *traagar,*
 Baiulus, la *dayka* quia baiulant vlnis, quos nutriunt.
 Balbus qui vicio linguæ non bene potest exprimere verba.
Rebegeo.
 Bale: le: interpretatur inueterata, *megh aggot.* fuit Ancilla Rachelis.
 Balam interpretatur vanus populus: *Heiaba, karba ualo nep. semmire kelleó*

2757. *habahurgiakodnj, vö. hebehurgya* MTsz. és 2763. — 2762. *sutu,* vö. NySz. — 2763. *zeleskem, habahurgiakom tollh. zeleskedem, habahurgiakodom* helyett; vö. 2757. — 2770. *lac iráshiba las h., vö. Cath.* — 2772. *eree-re* vö. 2619. és a *chamus* czikket. — 2773. Vö. Cath. *Baiamula* lectus qui in itinere baiulatur. — *auagy után noz áll kitörülve; lectica-t* I. NySz. — 2775. *A traagar-t* először *traggar-nak* írta s aztán *traagar-ra* javította. *A trágár-nak* ez a jelentése eddig ismeretlen volt; Dief. NGL.-ban a *baiulus-nak trager, dregher* értelmezése van meg. E becses adat csak megerősíti eddigi tudásunkat abban, hogy a *trágár* német eredetű. — 2778. Vö. Cath.: *Bala* le interpretatur inveterata: fuit enim ancilla Rachelis.

2780. *Balanus*, quedam arboris genus est quercinum *teol fa*.
Balanon greca, glans dicitur latine, *Maak*
Balatro: onis: clamorosus ioculator: *kyalto, yuelteó chiuf* vel
 prodigij et Lectatores, *tykozlo*.
Balatus est ouium *Beges*,
Bala ouis Juh.
2785. *Balducta* lac pressum dicitur. a sero sicut mutata *estue niomot teei*.
Balea: lee, funda *parittia*.
Balearius: fundator *parittias*.
Balearis cum *Balea*, iactabile *alachyn* vel lapilli. *galachyn*:
auagy keo
Balbicus rebegeo.
2790. *Balena*. quidam magnus piscis.
Balestrum parittia. vnde B:
Balestro. cum *Balestro* aliquid proicio.
Balini Græce, latine dicitur iacere siue emittere, uel effundere,
hagitanj, ky bochatnj
Balino Greci: *Balneum* latini dicunt *ferdeo*
2795. *Balista Zamzeryg auagy yu tekeruenj*.
Ballo, las, laui, lare, huc et illuc inclinare: *ydestoua haylodoznj*.
Balneum ut supra *ferdeo*.
Balnearius, magister balnei *ferdeo mester*
Balneatorius instrumentum balneandj *ferdeohoz valo ezkeoz*.
2800. *Balneolum paruum balneum kys ferdeo*
Balo, las, est ouium. *Begek*.
Balastare parittiaual hagigalni.
Balnearium ferdeo haz.
Ballista per geminum. l. tormenti genus muros concutiens *pat-tantiu*.
2805. *Ballistarius Pattantius mester*.
Ballistarium. locus vbi *Ballista* sita est *Leoueo helj*.
Balsamus balsamon

2780. A latin szövegre vö. Cath.; *teol fa*; ebben az alakban csakis a XVI. század közepéig (NySz.). — 2788. *alachyn* tollhiba *galachyn* h., vö. NySz. és MTsz: *galacsin* 1. 2. — 2793. Vö. Cath.: *Balin* grece latine dicitur iacere siue emittere vel effundere. — 2795. *Zamzeryg*-re vö. Tagányi: Századok 27: 316.; Fin.: B: *zomozerig*: balista és Dief. NGL.: balista, bedica *selschoz*. — *yu tekeruenj* a balista egyértékeseként eddig ismeretlen volt. — 2803. Ezzel a sorral kezdődik a 23. a. oldal.

- Balsamum est frutex nobilissimus Opo
 Balsamum est liquor uel succus eius.
2810. *Ciro* balsamum est fructus eius.
Balnearia dicitur generaliter omnia ad vsum balnearum pertinencia *feredeshez valo ezkeozeok. vt sunt lepedeo, keopeol haraszt szalma swuegh.*
Balterio: cingo *megh eouedzem.*
Balteus cingulus militar: *parta eo.*
Balteatus *parta eoüel eouedzet.*
2815. *Balustrium* vbi sunt multa balnea. *feordeo heliec.*
Banderium: rij dicitur vexillum in bellum
Banausus dicitur artifex, qui apud: ignem operatur. *tuozuel dolgozo mester. Idem etiam caminus est kemenj.*
Baptismus *kereztsegh.*
Bannus: excommunicatio
2820. *Baptizo* *kereztelek.*
Baptisterium *kereztelkedeo keo.*
Baptista *kerezteleo.*
Bapte dicebantur. uiri tincti fucatique qui sacris intereant instar mulierum
Bar lingua sirica: filius interpretatur. *fu.*
2825. *Barachias* interpretatur Benedictus domini. *vr aldotta. vel benedictus dominus:*
Baratro. hyres leueo mester. leueo
Bamoth interpretatur euentus mortis *halalnac teortenetj.*
Baratro, luxuriosus. beleendes.
Baratrum immensæ altitudinis et profunditatis nomen est: *pokolnac melsege. Infernus.*
2830. *Barba. Zakal.*
Barbatus habens longam *Barbam Zakalos.*
Barbatium ponitur pro *barba Zakalos.*

2808., 2809., 2810. Vö. Cath.: Balsamus alatt *Opobalsamum, Xirobalsamum*. — Pap: Balsamum, xilobalsamum, opobalsamum. — 2811. *Balneria* h. először *Balnearium*-ot irt, később kijavította, de a *dicitur*-t meghagyta, vö. Cal. 1549: *Balnearia dicuntur* generaliter omnia ad usum balnearum pertinentia ut strigiles, ampulla olearia, lintea. — Föltéve, hogy itt a *haraszt szalma süveg* így értendő *haraszt-szalma*; *süveg*, úgy vö. a *haraszt*-ot t. *hrst'*: quantum manu capi potest, *hrst'* wlni: egy marok gyapjú (Bernolák), s akkor egy *haraszt-szalma* = csutak, a mivel surolnak. — 2823. Vö. Cal.: *Bapte* dicebantur viri tincti: fucatique: qui sacris *intererant* instar mulierum.

- Barbarizare *gorombaiul zolnj vel goromban czielekednj.*
 Barbanus: ni. patruus aui pater *eosnec attia.*
2835. Barbaria quædam terra iuxta greciam.
 Barbarismus est oratio vitiosa. ut vir alba
 Barbarolexis est aliænz linguæ corruptio. *korchioson valo Zolas.*
 Barbarizo *gorombaul Zoloc*
 Barbarus crudelis: incultus austerus stolidus: *kegietlen, goromba, kemeny bolond.*
2840. Barbarius ad imitationem pertinet et significat inciuitatem feritatemque *zokatlansagh kegiellensegh.*
 Barbarostomus qui verba plena Barbarismis profert *goromba bezedw.*
 Barbutulus parum barbatus *keuisse Zakalos.*
 Barbaricum clamor excitus dicitur: *ezvesessel valo kialtas.*
 Barbarica pauimenta sunt quæ et subtegulamen uocantur, *megh teglazott hely, auagy háaz*
2845. Barbaria Barbarorum regio et quamquam pro gente ipsa fera. *vad fene nepnek orzaga, pogannac.*
 Barbalexis dictio peregrina est. *Heiaba walo egtelen bezed.*
 Barbaricij textores, artificique lintee vestis, qua ex auro et coloratis filis effigies hominum. et animalium exprimuntur *keppel Zeot vaazon, lepedeo, Ruha, karpit.*
 Barbitonsor *szakal borotualo Barbely*
 Barbicio. plenus *swrw Zakalü inde imberbis Zakaltalan.*
2850. Barbio Barbam emitto, *Zakalt bocziatok: auagy neüelec.*
 Barbitos est instrumentum musicum quod pulsatur plectro uel calamo. *kyntorna, lant, Cytra, Syp: vel dulemelos.*
 Barbatissa qui uel quæ cantat barbito *kyntornas sipos Harfas.*
 Barbitondum, tonsura Barba uel locus ubi tondetur, *borotwalo hely auagy borotualas.*
 Barbula parua Barba. *Zakalka, kisede: Zakal.*
2855. Barca parua nauis merces ad litus. portans. *fiu haio.*
 Barcula diminitium *Ladic.*
 Barcella parua Barca idem significat.
 Bardus Stultus. indiscretus. *bolond eztelen. kaba, ertelemnekwl valo, tudatlan.*

2834. A *ni* szótag felől elmaradt a pont, s így *m*-nek is olvasható.
 — 2853. *Barbitondum* tollh. *Barbitondium* h., vö. Cath.: *Barbitondium* tonsura *barbae* vel locus ubi tondetur. — 2855. *fiu haio*, vö. NySz. fiú 7.: *parvus*, klein, pl. *fiu palánk.*

- Barginus alienigena, peregrinus et barbarus *idegen nemzet, ieoueuenj*, sicut in barbarus.
2860. Bargins dicuntur fortes in bello quasi essent à baronibus nati: *ereossek mikeppen wytez fiac.*
- Barij Grece, graue uel forte latine, *Nehez, ereos kemenj.*
- Bardiacus vestis est.
- Bardo cucullus, genus vestis est omni tempore commode, in castris milites, cum qua etiam soliti erant imbrium tempore utj. *keopeoniegh.*
- Barhus, elephas, *elephant.*
2865. Barrire dicuntur elephantés, *elephant riuasa*
- Barritus ipsa vox Barrj ut supra.
- Barro, est vir fortis *ereos ferfu.*
- Barhis lingua agiptiaca significat cimbam *haio feneke.*
- Baratro lectator *libezeo.* lonocinator.
2870. Bariona dictio Syrica, quæ significat filius columbæ,
- Bastazontas grece, uocatur Baiulos et gerulos, *tereh viseleo: auagy hordozo.*
- Basia pudicorum effectum sunt oscula suauias libidinum *testi geonnieorwosegekneec. illetesecneeknek eektelen edessegj Zerelmj.*
- Basis est sustentamentum: *soroc.*
- Bases sessiones columnarum statuarum seu fabricarum: *az keo labaknac ozlopok[nac] alkotmanioknac az keoue ulte-tess[j.]*
2875. Basilica palacium modo ecclesia dicitur *palota, vagj egyhaz.*
- Basilicon westis regia. *kyralj Ruha.*
- Basilicus regius siue regalis dicitur. *kyralj auagy kyralihoz illendeo.*
- Basileus, sustentamentum populi dicitur *Nepeeknek segitsege giamola.*
- Basilicanus dicitur custos Basilici *palota auagy Zentegyhaz eorizeo*

2862. *est után Bardo cuc* áll kitörülve. — 2863. Vö. Cal.: Bardocucullus genus vestis: omni tempore commode: cum qua etiam *cubare* soliti erant imbrium tempore in castris milites. — 2864. Vö. Cal.: Barrus. — 2869. *lonocinator* tollh. *lenocinator* h. — *libezeo*, olv. *libező* s. vö. Előszó. — 2871. *Bastazontas* vö. DC: *bastaissus*: baiulus. A latin szöveg forrását nem tudom megállapítani, de biztosra vehető, hogy *vocatur* tollh. *vocant* h. — 2872. *illetesecneeknek-beli nek-et* elfelejtette kitörülni az író. — 2875. Ezzel a sorral kezdődik a 23. b. oldal.

2880. Basiliscus qui regulus interpretatur eo quod rex serpentium sit, *kygioknak kyrallia*.
 Basilia in sula, *Nemi nemu sziget*.
 Basterna uehiculum itineris, quæ mollibus stramentis: *paar-nalkal* composita: à duobus animalibus deportantur. idem dicitur: *lectica*.
 Basterne populi ultra danubium
 Basidilj sunt populi.
2885. Bassaris Bacchi sacrificula. *Bacchus Istenmec aldozattia*.
 Basilides nomen cuidam Heretici, quod trecentos sexaginta Celos iredebat quo dierum numero annus includitur.
 Basan regio trans iordanem
 Baro Magnificus. *Jobbagios wr*.
 Baronissa: *Jobbagy Vr feleseghe*.
2890. Barrabas, i. filius magistrj.
 Barnabas unus de apostolis.
 Barridus, i. superbus: *heűelj*.
 Barrus, i. graue vel forte: *erosnehez, minth az elephanth*.
 Barunculus, paruus baro: *kysded warachka: kisseb rendbelj Vr*.
2895. Basan siccitas vel confessio.
 Basilea, i. ecclesia: *Zentegyhas*.
 Basilisca est herba nota que et genciana dicitur.
 Basium est amoris suauium Luxurie et libidinis oscula: *Zerelemnek fertelmes apolgatasa*.
 Bassan interpretatur pinguedo.
2900. Bassaris oűis, pinguis: *kówer baran*.
 Bassus non altus: *alath valo alachon, mely fenekbe wayyon*.
 Basus: *rekemez: tórpe: kówer*.
 Basiare osculare: *apolgatny*.
 Batrahaius, i. Rana: *Bęka*.
2905. Batrachomiomachia: Ranarum et murum pugna: *Bekaknak es egereknek hadok: vyaskodasok*.

2882. Vö. Cal. Basterna uehiculum itineris: que mollibus stramentis composita: a duobus animalibus *deportatur*. — *parnalkal* tollh. *parnakkal* h. — 2886. *cuidam* = *cuiusdam*; *iredebat* tollh. *credebat* h.; vö. Cal. 1549: *Basalides* nomen proprium cuiusdam haeretici, qui trecentos sexaginta quinque coelos *esse credebat*, quo dierum annus includitur. — 2889. A *Baronissa* czikktől fogva újra az A. író ír. — 2892. *heűelj* tollh. *keűelj* h. — 2895. Vö. Pap: *Basan* interpretatur *siccitas confusio*. — 2902. *rekemez*; vö. MTsz.: *renkesz*: zömök.

- Batris genus uasis longioris ma[b]ubrij: *Hozu nyaku (aagyu) nye[lu] merytéó (auagh) serfószó say[ta].*
 [Batus: m]ola olearia: *Olay tóró*
 Batera genus patere: *Nagy kupa.*
 Bath hebraice: linum dicitur: latine: *Lan.*
 2910. Bathin dicuntur uestes Linę: *Lanvazonboly alkottatott ruha.*
 vel: *berhek.*
 Batillum turibulum: *Themyenezó.*
 Batis genus herbe aculeate sponte nasientis: *kyralne azzony dinnye:* vel: *szamar tówys.*
 Batuo: is: virgis verbero: *Veszóüel verlek:* vel: *veszoszlek.*
 Batillus: *az tüssz helyen valo vas kalan: quo e foco cinerem tollimus.*
 2915 Bernacius: idem significat.
 Bathinon interpretatur profundum: *melysegh feneken walo.*
 Baúbare vt Canes faciunt: baubau: *Vgatnia, babukkolny.*
 Baxæ sunt crepide: *szollyak* et calciamenta philosophorum.
 Bastardus: spurius: *fattyw.*
 2920. Basileos gæce, Latine dicitur: Rex.
 Batha: *nyolchad węka.*
 Bauaria: *egy hercheghsegh.*
 Baülare: Latrare: *vgatny.*

.B. Ante .E.

- Beatus est qui habet omnia ad votum: *Boldogh*
 2925. Beatulus huius diminütium: *keüsse boldogh*
 Beatitudo: *boldoghsagh.*
 Beatitas, idem quod beatitudo.
 Beelzebub deus muscarum.
 Beemoch hebrarice: Latine animal. i. diabolus.
 2930. Beel dicitur: mors: *halal:* Idolum.
 Bel idolum assiriorum: *Baluany.*
 2906. Vö. Cal.: Batris genus vasis longioris manubij (sajtóhiba manubrij h.). — A *mabubrij* tollh. *manubrij* h. — Az *auagh* az eredetiben is ( ) közt van. — 2910. *berhe* vö. NySz., MTsz., Szily: Nyr. 26. — 2912. *nasientis* tollh. *nascientis* h.; vö. Cal. — 2917. *babukkolny*, vö. MTsz. — 2918. *szollyak*, vö. *sólya* NySz. — 2923. *baülare* tollh. *baubare* h. — 2929. Vö. Pap: *Beemoth* habraice animal.

- Bele dicitur : mens : *elme.*
 Bedellus preio : *hyrdeteő chász.*
 Begina : *Zóleó buytas : vel.*
 2935. Begine dicuntur, sorores tercij ordinis sancti francisci : *Zenth klara :*
 Begardus : *mah kelenche.*
 Belgradum vocamus : *Nandor feyerVaar.*
 Belial est nomen demonis : et apostata interpretatur : *Hwte szegheth.*
 Belfegor simulachrum ignominie : *Gyalazathnak kape.*
 2940. Belus nomen proprium regis.
 Bellus diminutivum est à bonus : *kevesse Joo.*
 Bellior melior. *Joob.*
 Bellissimus optimus. *Igen Jo. vel : pulcherimus : igen Zeep.*
 Bellulus pulcherulus : *Zepechkę.*
 2945. Bellatulus vocabulum blandientis eiusdem significatione.
 Bella, belle opidum.
 Bellum discensio hostilis *Had.*
 Bella oppidum : *nemy Varas.*
 Bellarium omne genus cibi secunde mense sicut sunt poma, et nuces, que extremius apponuntur : *utolso uel alab ualo kiseded eetek.*
 2950. Bellica : cum : quod ad bellum pertinet : *hadhoz ualo.*
 Bellax idem quod bellicosus.
 Bellicosus ferox : *harchos fene.*
 Bellaticus in eodem sensu.
 Belliger qui gerit bellum : *had uiselő.*
 2955. Bellipotens deus uel dea belli : *had istene : isten aszonya : uel hadnagy*
 Belligero : bellare : *hadakozom.*
 Bellarius quod bello aptum est : *hadhoz ualo : uel alkotmas.*
 Bellator : *Hadakozo.*
 Bello oppugno : *Hadakozom.*
 2960. Bellaria *hadhoz ualo eszköz : ut sunt fegyuer : paanchel : payz : kopia.*

2933. *preio* másolásból támadt hiba *praeco, preco* h. — 2935. A magyar értelmezést csak félig írhatta le a másoló s tollában maradt *sórorok* vagy *apachak*. — 2947. Ezzel a sorral kezdődik a 24. a. oldal s ezzel a sorral ír, most már másodszer, a *B.* író.

- Bellona bellorum dea: *had isten aszon.*
 Bella est campanella que collis ouium uel equorum appenditur.
 Belua *nagy barom: hadra ualo.*
 Beluinus: na: num: *baromy.*
2965. Beluius: turpis et belue. i. bestie similis: *baromy undok.*
 Belues egestas que solet contingere per uastacionem belue. i.
barom totte kar süksegh.
 Belos: latine sagitta: quod significat iacere: *nyllal ualo löuödózees.*
 Belon urbs *nemy uaros.*
 Belbus animal *lelkes aalatt.*
2970. Belus pater nini primus rex assiriorum et cepit postea haberi
 pro deo.
 Belzebug: i. deus uel uir muscarum. *Legyek istene.*
 Bellosis dicitur profanacio *Vtallatossaagh zydalmassaag.*
 Ben filius. i. *Josuenak fia.*
 Bene aduerbium. *Jool.*
2975. Bene iudico: censeo: opinor: existimo: *Jool ueelem alytom.*
 Benedico: *aldom zentelem.*
 Benefacio: *Jool teezem.*
 Benefactorius *uizont ualo io tétel qui pro munero sibi impenso*
benefacit in beneficijs.
 Beneficencia est quod agit charitas ut prosit proximo. *Jo teetel*
szeretetnek dolga.
2980. Beneficus: benefactor: largus: eleemosine deditus: *Irgalmas.*
 Becula Juuencata: *iffyu szemely.*
 Beneficium *egyhazi kenyer. kononoksag etc.*
 Beneficiari *egyhazi tistre ueetettnj.*
 Benelinguatus: eloquens: facundus: *ekes bezedő io nyelü[ü.]*
2985. Beneplacito: *iol kellek.*
 Beneficiarius: qui beneficium accepit: *kanonok espezert: ki*
egyhazi kenyeret uött.
 Benignus *kegyelmes.*
 Beniuolus *Jo akaratu.*
 Beneuentum campane urbs.
2990. Beo: asi: consolor et beatum gloriosumque facio. *ügaztallak*
bodogga: dichőue tezlek.

2982. *kononoksag* = *kanonokság*, vö. 2986, 3724. — 2984. *nyelüü*
 kiegészítésre vö. a *bilinguis* cikket. — 2985. *kellek*, vö. NySz. kell 1, MTsz.:
még kell = *megtetszik*. — 2990. Vö. Cal.: Beo. *as. aui* consolor: et beatum
 gloriosumque facio.

- Berillus est lapis preciosus.
 Bepho grece: latine puer dicitur. uel Juuenis *Jffyu*.
 Bephotrophium: locus ueneralis ubi pueri et Infantes aluntur:
gyermek tartó nevelő haas.
 Berbex. i. *berbech*: ürü.
 2995. Berbicus: ca: uerue x aries castratus: *ürü chap*.
 Berytus Vrbs est.
 Berbicia nősteen *baraanj*.
 Bephotrophica qui uel que custodit bephotrophium uide supra.
 Bes octo uncie.
 3000. Bessi populi.
 Bestia: *barom*: *fene*: *oktalan*.
 Bestialis *Baromy*.
 Bestiarius crudelis qui uiuit bestialiter *kegyetl[en.] baromul élő*.
uel éb peczer: ebbel bano.
 Bestiarium locus ubi bestie seruanter, *Vadaknak helyek:*
haazok.
 3005. Bestialiter: *baromul*.
 Bestiola: *barmochka*: *oktalanka*.
 Bestiarij dicebantur qui cum bestijs depugnari dampnati erant:
 i. *as fene uadakal uiuok.*
 Bestius. i. crudelis instar bestie. i. *fene kegyetlen mikepen as hara-*
gos medue orozlan.
 Beta genus oleris scilicet seuendus caulis qui post abscissionem
 nascitur in maguderi. i. *torzan kolt k[ap]ozta*
 3010. Beth mola olearia: *olaj örlő uel törő malom*.
 Bethania interpretatur domus obediens.
 Bethel urbs samarie.
 Bethlehem domus panis interpretatur.
 Beth sanes urbs galilee
 3015. Bethsaida piscina in Jerusalem. *beelhus mos[o.]*
 Bethsura quidam locus est.
 Bethonica *chaba yre*.

2993. Vö. Cath.: Bephotrophium ... locus *venerabilis* vbi pueri et infantes aluntur. — 2994. *berbech*, vö. MTsz. — 2995. *chap*, vö. NySz., MTsz. Mikl. EtymWb. 27. — 3006. *oktalanka*; a ‚barom‘-nak ez a neve eddig ismeretlen volt. — 3009. Vö. Cath.: Beth alatt: Betha genus oleris scilicet *secundus* caulis qui post abscissionem nascitur in maguderi. — 3014. Vö. Cal.: *Bethsamis*. — 3017. *chaba yre*, vö. az új NyrKal.-t.

Betula genus arboris ex ymij candori[s] ex qua fieri solent
circuli uasis u[iniarijs idonei] N[yrfa].

Betulus hispanie fluuius cuius aqua ad ferri temperamenta fer-
tur [aptissima]. *Vas laagjto Vyz.*

B. Ante. I.

3020. Biangulus. i. duos habens angulos: *keet zegletü.*
Bias nomen philosophi qui fuit ex septem grecie sapientibus.
Bibax qui multum bibit: *torkos zabalu nagyitalu bor isszák.*
Bibio musciones supernatantes in uino: *apro bor feregh: muska.*
Bibix pugna inter duos litigantes: *keet ember közt ualo harc.*
3025. Bibaculus diminuti: huius nominis.
Bibax *keuesebbe torkos.*
Bibulus quod facile sorbet: *mohon ualo italu:*
Bibosus idem quod bibax.
Bibile quod facile bibi potest: *as my könnyen megh Itathatik.*
3030. Bibliographus librarius.
Biblos latine papyrus: iuncus: liber: *könyu: papiro: kaaka.*
Bibliopola qui libros uendit: *könyu aaros. polit et ornat.*
Bibliotheca locus ubi libri sunt: *könyu tarto haas hely.*
Bibliotecalis quod est bibliotece: *as könyu tarto hazba ualo.*
3035. Biblio: lis: est sonus uase uacui. i. *hordo kongas.*
Biblit amphora: *hangos korso.*
Biblia sunt s. libri genesis etc.
Biblus iuncus à bibo: quod aquarum est bibulus: *kaaka naad.*
Bibleus instabilis: *alhatatlan:* et etiam qui reparant libros.
3040. Bibliator uenditor librorum.
Biblij instabiles: *alhatatlanok.*
Bibo. potum haurio: *yszom uel qui multum bibit zabaalo.*
Bibulus qui multum bibit: *iszak. zabalo.*
Bicellum domus habens sub se duas cellas sicut domus merca-
torum.

3018. Vö. Cal.: Betula: genus arboris eximij candoris. Ex qua fieri
solent circuli vasis vinarijs idonei. — 3019. *fluuius* először *pluius*-nak volt
irva. — 3020. Ezzel a sorral kezdődik a 24. b. oldal. — 3022. *zabalu* =
zabáló. — 3023. *muska* szláv eredetű szó; vö. *muska* NySz. MTsz.; *muslica*
s lásd Mikl. EtymWb. 206. — 3026. *keuesebbe* = kevésbbé. — 3030. *librarius*
librabrius-nak volt irva; a második b-t kitörülte. — 3035. *uase uacui tollh.*
uasis uacui h. — 3037. s. = *sacri*.

3045. Bibellus *laancz keneez baard.*
 Biceps qui habet duo capita *ket feiü.*
 Bicipor qui habet duo corpora: *ket testü.*
 Biclinium. i. duo lecti. i. *keet aagy.*
 Bidentes quidam intelligunt oues que cum duobus dentibus nasci dicuntur.
3050. [B]idens est quoddam instrumentum rusticorum: *Vas uilla uel ket agu sigon uel uas köröm.*
 [Bili]s greci dicunt fel uel aliquid [in]testinum *epe uel gyomor beel.*
 [Bicorn]is duo habens cornua *ket saruu.*
 Bidental locus in quo fulmen cadit *as meny kőnek helye.*
 Biennis duorum annorum. Vnde hoc
3055. Biennium *keet extendős uel keet extendő.* spacium duorum annorum.
 Bifarius dupliciter *keet kepen.*
 Bifax qui duos habet intuitus: *ket orczayu.*
 Biduum spacium duorum dierum. *ket nap.*
 Biduanus *keet napy.*
3060. Biduo duobus diebus: *ket napon.*
 Bicubitus *ket szyngh.*
 Bicolor *keet szynő.*
 Bifurcare in duas partes diuidere: *keet felee oztany.*
 Bifurcatus *keet agu.*
3065. Bificus *kette metteteth.*
 Bifidus in duas partes scissum *keet felee szakaztatotth.*
 Bifinium diuisio inter duas fines: *ket hataar között ualo ozlaas.*
 Bifores duplices ualue: *ket leuelü kapu ayto.*
 Biformis *keet abrazatu.*
3070. Bifrons duas habens frontes: *keet homloku: ante et retro.*
 Biga currus duas habens rotas: *Taliga.*
 Bigamus qui duas uxores duxit: *ket nőuel noszot: ket felesegü.*
 Bigens ex duobus gentibus est natus: *keetth nemzetbol születeteth.*
 Bige currus duobus equis uecti: *keet louo szekeer.*
3075. Bigenus animalia ex diuerso genere nata: ut leopardus ex leone: et panthera: mulus ex equa etc.

3045. Vö. DC. bibellus, bipennis, ein byhel; Dief NGL.: bibelis *bieln.*
 — *laancz keneez-re* vö. a *cassiodolabrum* czikket. — 3049. *oues előtt que*
 áll kitörülve.

- Bigna idem : *ket fele természetből születteteth.*
 Bigermen *ket fele magból eluegitteteth böchü*
 Bijuga idem quod biga uel *keett Jaromba fogattatoth.*
 Bilanx libra duas habens lances. i. *kett medencheiü mérték.*
 3080. Biheres duas habens heredes : *ket öröksegü.*
 Bilibris duarum librarum. i. *ket font.*
 Bilinguis : *ket nyelvüü: Hazug.*
 Biliosus qui frequenter irascitur et semper est tristis : *haragos meerges mindenkor szomorú.*
 Bilis. i. fellis et ire sedes. *epe.*
 3085. Bilix. i. lorica que contextitur duobus uel tribus licijs accumu-
 latis. i. *ket uagy három nystből.*
 Biloquus : *keet beszédü.*
 Bimartus. i. bigamus qui bis fuit maritus : *ketzer hazasult.*
 Bimaris duo maria : *ket uyz. ket tenger.*
 Bimatus spacium duorum annorum : *keet eztendő.*
 3090. Bimenstris duos habens menses : *keet holnapü.*
 Bimensis idem significat.
 Bimetes ubi sunt duo metra.
 Bimo duplicare. i. *meg kettözöm.*
 Bimus : trimus : quadrimus : quimus : quod habet duos : tres :
 quatuor : quinque annos : *ket három negy eztendeiö.*
 3095. Bimulus qui duos habet annos. *keet eztendőyü..*
 Bina *ketto.*
 Bino duo et duo coniungere : *megkettözöm kettöt tezek kötök egbe.*
 Binoctium spacium duorum noctium : *keet eyely.*
 Bimomius : *keet neu.*
 3100. Binomen *kettos neuö.*
 Binus : na : num : *kettö.*
 Bios. i. Via *uth.*
 Binodus duas habens ligaturas *ket chomoiu.*
 Bimarcia proprietas que facit hominem marcere ex luxuria.
 3105. Biothanatos uiolenter mortuus uel occisus : *eröszak tetellel ualo*
hatal : uel bis fuit mortuus. ut lasar.
 Bipennis securis que duas habet pennas. i. acutas partes ante et
 retro : *keet elü feysze uel szekerche.*

3077. *böchü* = böcsü, vö. NySz. 1. *böcsü.* — 3080. *duas* tollh. *duos* h.
 — 3085. *nyst-re* vö. NySz. MTsz. *nyüst.* — 3087. Ezzel a sorral kezdődik a
 25. a. oldal. *bimartus* = *bimaritus*, vö. Cath. — 3092. Vö. Cath.: *Bimeter*
tra trum : vbi sunt duo metra. — 3099. *Bimomius* tollh. *Linomius* h., vö. Cal.

- Biparcior *keet fele oztom.*
 Biochresta. i. uite utilia. i. *eletnek hasznalatth.*
 Bipalium instrumentum ad fodiendum: *ászo eszkö.*
3110. Biparus qui bis peperit: *ketszer szült.*
 Bipatens quod ex utraque parte aperitur: *mind ket felől nytua.*
 Bipes quod habet duos pedes: *ket láb.*
 Bipedanus: *ket laab nyomdok.*
 Biplex. i. duplex. i. *kettős.*
3115. Birrosus birratus birro indutus: *goromba ruhaual öltöztetth.*
 Birrum grossum uestimentum: *Goromba ruha; öltözeth.*
 Biremes naues que habent duorum remorum ordines: *ket felől ualo euezök: as hayoba.*
 Birotum genus uehiculi duas rotas habentis: *thaliga.*
 Birsa cloaca uel corium bouis: *arnyk szeek: uel ökör bőr.*
3120. Birsus: sa: rufus uel niger.
 Biretum *pap suuegh: bretra.*
 Birrus est sinus. *kebeled.*
 Birbilius est calciamentum laicorum. *Verpech: bochkor.*
 Binum uestis rudis pilosa. *guba zeke.*
3125. Bis duobus uicibus: *ketszer.*
 Bislongus: *keet anny hoszu.*
 Bisculcus qui unguilas non solidas habet, sed scissas: *hasított körmü*
 Bispulus ubi mortuus portatur.
 Bisse. i. octo uncie.
3130. Bissinus *bársonbol alkototh.*
 Bissus *bárson.*
 Bi rex *ket orzagu kiraly*
 Bison est quoddam animal magnum deforme. *Vnicornis.*
 Biser quidam populus.
3135. Bissexthus *keet szaas estendő.*
 Bitalapsum uestigium in luto pressum: *láb nyom as saarb[an.]*
 Bitidus i. biformis: *keet abrazatu.*
 Bito: as: pergere á bitumine: *el uenni as enyütü[.]*

3110. Vö. Cal.: Bipara que bis peperit. — 3111. *Bipatens* tollhiba *Biparens* h., vö. Cal.: *Biparens* quod ex vtraque parte aperitur. — 3121. *bretra*, vö. NySz. és e szótárban még egyszer *bretra*. — 3123. *Verpech* = vörpés; eddig ismeretlen volt szókincsünkben. Vö. kisor. *verpecé* art schuh Mikl. EtymWb. 384: *verp-* alatt. — 3124. *Binum* tollh. *Birrum* h., vö. 3116. — 3127. Vö. Cal.: *Bisculcus* qui unguilas non solidas habet: sed scissas. — 3136. Vö. Cath.: *Bitalassum* vestigium in luto pressum. — 3137. Vö. Cath.: *Bitidus* biformis.

- Bituligo uimen minutum quod in bitumine cressit: *hernyos penezles.*
3140. Bitumen *enyü.*
 Biuium *kettos utt: utt közepi.*
 Biuitas uidua quod duas uitas habuit: alteram coniugalem alteram celibem: *özuegy ember.*
 Biuiria que duos uiros habet uel habuit: *ket feryü.*
 Bilbilis oppidum.
3145. Bilis atra melancholia. i. *fekete saar.*
 Bitumino *enyuezek.*
 Bizantium. i. *constantinapolis.*
 Bizanteus *constantinapolbeli.*

.B. Ante. L.

- Blatta uermis qui aluearia ledit *szü feregh.*
3150. Blatera *deneuer chichegees.*
 Blacera *pup deneuer.* uel *cigulus regalis.*
 Blactare *rebegni: tantorgani: tombolni:* blactat equus pinguis.
 Blatero incomposite loquor: *rebegek.*
 Blatteus accipitur pro purpureo: *barson színö.*
3155. Blax stolidus *bolond.*
 Blandicellus. i. aliquantum blandulus.
 Blandus: *kegyes: kegyelmes: edes beszedü erkölc[hös.]*
 Blandior adolor: *hízelkedem.*
 Blandiciosus *igen hízelkedö.*
3160. Blas: tis: stultus insipiens *bolond tudatlan.*
 Blictrum unde uinum bibullis: aqua ebullit: *ceruisia blictrit: forr eeled as ser.*
 Bladum frumentum: *gabona.*
 Blasphemo: detrahere: reprehendere: uitu[perare]: *karoml[any.]*
 Blasto. i. cubicularius siue hospitalarius: *komornik uendegh fogado.*
3165. Blata animal de nocte enim ambulans: [unde et] lucifuga: *pup deneuer: siue malom . . .*

3139. *penezles-re* vö. MTsz. *pilisznye*; Mikl. EtymWb. 250. — 3151. *Blacera Blatera* h. — *cigulus cingulus* h. — 3161. *Blictrum* először *Blictrit*-nek volt írva, vö. DC.: *Blictrum*, Schum von bier. Unde: Vinum bibullit, aqua ebullit, *ceruisia Blictrit*. Dief. NGL.: *blictrum gest* (= *ghest*) *yon win.* — 3165. A latin szöveg Cal.-ból való; — a magyar szöveg a *malom* szótól fogva le van vágva.

Blatea: tee: illud quod de calciament[orum soleis] eraditur:
as sarurol le uakart sa[ar.]

Blata *eyeli uaryu.*

Blatealis: et hoc le: purpureus: *baarson szynő.*

Blatero sonus ranarum: *rebegek.*

3170. Blacio perplexe et impeditate loqui *rebegek karatyolok.*

Blesus qui uerba frangit: idem significat.

Bletra offendentia presertim pedes: *laabnak ütközetj.*

Blandicus qui blanditur. *hizelkedő.*

Blandicia adulacio: *hizelkedes.*

3175. Blepharo dicitur superciliosus homo qui habet supercilia magna.
nagy sömöldőkü.

Blitteus: a: um: quod est in utile ac nullius precij: *haznalatlan semmi eerő.*

Blesia *Bolondsaagh.*

B. ANTE. O.

Boa à bos quidam serpens qui ualde persequitur boues. i. *thehen sopo kiggyo.*

Boya est torques uel compedes dampnatorum: *aran lanch uel as foglyoknak békoyok.*

3180. Boalia ludi bouum: *barom Jaatek.*

Boarium locus ubi uenduntur boues. *Barom uasarlo hely uel akol.*

Boatus. i. mugitus *bőgees.*

Boare mugire *bőögny,*

Boo mugio clamo *bőögők.*

3185. Boema. i. noatus: sonus: strepitus: *uiolan ualo zendules: zerdülees.*

Boemia regio: *chek orzaagh.*

Boemus de boemia *chek.*

Bouicida qui mactat boues: *meezaros.*

Boscida per sincopam idem.

3190. Bocia *bőör alatt ualo fekeely.*

3166. Vö. Cath. — 3167. Ezzel a sorral kezdődik a 25. b. oldal. —

3170. Vö. Cath.: *Blatio* . . . perplexe et impeditate loqui. — 3185. *noatus* tollh. *boatus* h., de vö. Cath.: Boema *noatus* sonus: strepidus. Azt hiszem sajtóhiba ez a *noatus boatus* h. a Cath.-ban is. — A mi iróink aztán sajtóhibástól leírták a Cath. adatát. — *uiolanualo* vö. Előszó és Nysz.

- Bolis apellant naute massam plumbi quam submittere solent in mare ut experiantur profunditatem maris *uyz meeró golyobis*.
- Boecius nomen proprium cuiusdam teologi.
- Buglossa herba est. i. *ökör nyelu*.
- Bolus: *kiseded harapaas falat*.
3195. Bolis dici potest iaculum ad cuius similitudinem faces quedam ignee holidés uocantur id est. *tüzes nyl*.
- Bolus cuiusquam rei frustrum i. *darab*. idem a grecis iactus dicitur *hagyttáas*.
- Boletus genus fungi: *gomba*.
- Bola. i. sententia *eertelem*.
- Boeta *ablakon ualo hasadaas* uel scissura in pariete:
3200. [Bo]jetes uel te: est signum celeste: duodecim stellas continens. [Bom]bix est uermis qui net sericum: *selyem saro feeregh*. [Bombi]cino. i. bombicinum et purpuram facio: *selymet chinalok*. Bombicinus quo nomine uocatur antequam lana tingatur *feyer giapiu* uel *feyr selyem*.
- Bombiso bombas facere. i. *dongok* sicut apes cum suo modo sonant.
3205. Bombus *dongaas*. uel est turpis sonus quod fit ab ano. i. *fiंगाas* uel est sonus tubarum raucas. *rekedezue solo kürt soo*.
- Bombitacio est sonus apum: *zönges dongás*.
- Bombicinus uestis ex serico confecta. *selyemböl alkotott ruha* uel est panniculus rubedine confectus: *ueressel festött ruha uaason* uel *gyolch*.
- Bomolochus scurra: *chuff*.
- Bonasus fera est: *nemi Vad*,
3210. Bonum dicitur quod opponitur malo. *Joo*.
- Boreas *fel szel*.
- Bonitas pro uirtute et honestate *iosag tizteleth*.
- Bos *eökör ge*: com.
- Bootes a boue deductum latine bubuleus: *ökör pastor*.
3215. Bouina: num: ut caro bouina: *eökör huss*: *as ökörnek tagibol ualo*.
- Bouilia locus in quibus boues morantur *akol istaallo payta*.

3205. Vö. Cal.: Bombus: sonus tubarum *raucus*: nec valde acutus.
 — 3213. Vö. Cal. Bos generis com. datium et ablatium plurales bobus per syncopam facit. — 3216. Vö. Cal.: Bouilia *dicuntur loca* in quibus boues morantur.

- Bouille oppidulum.
 Bouillus idem quod bouinus.
 Bouinor quasi in alium mugio *maasra beögök.*
 3220. Bouillum ubi mactantur boues: *meeszarzek: uágo szeek.*
 Bostar ubi boues stare consueuerunt: *Barom allo hely deellő hely.*
 Bosphorus quasi bouis transitus *barom Jaro utt hely uyz.*
 Bostrix et bostricus dicitur capillus et cesaries: *hay bokor üstökőd.*
 Bossequus bubulcus *eőkör paztor* quasi sequens boues in custodia.
 3225. Botrio quod exit de sarmento: *szőlő fakadaas.*
 Botrus quod est in acuo: *sőlő feő*
 Botrys racemus integer: *sőlő szem*
 Botyllus paruus botrus.
 Bosculus paruus bos *kis eőkör*
 3230. Bombasium: *gyapotth.*
 Bomarium Idem.
 Botulus farcimen. i. *Veeres.*
 Bouicida: macellarius: *meszáros.*
 Bouiscida qui scindit boues: i. macellarius *Tehen Vaago.*

B. ANTE. B.

3235. Brabeuthe a grecis dicuntur Iudices qui uictoribus in certamine exhibent premium et coronas: *Vytezeknek fisető biraiok.*
 Bracca subnectale: *berhe.*
 Bracale Lumbare Idem.
 Braccarium lumbare: *gattya.*
 Bracatus qui in dutus braca: *gattyas.*
 3240. Bracata quedam regio gallie.
 Brace plural. nu. dicitur a brachos quod est breue quia non solent semper esse breues et non tibialia. *parittia berhe.*
 Braceum. i. uadum: *kü keleth.*
 Bracile. i. Lumbare: *kus Ingh.*
 Bracearij qui bracas conficunt. i. *berhe gattya uarrook chynalok.*
 3245. Bracis inferior pars circuli. *keerek seegnek as also reesze.*
 3223. Az *et* eredetileg *ef*-nek volt írva. — 3226. Vö. Cath.: Botrus tri: id quod est in *acino*. — 3232. *Veeres* = apexabo, vö. NySz. Dief. NGL. botulus *worst*. — 3238. Ezzel a sorral kezdődik a 26. a. oldal.

- Braciale brachiale torquis in brachio: *kar öltöző ekesseegh.*
 Dextrocherium idem.
- Brachium lacertus: *karod.*
- Brachiolum *kiseded kar.*
- Brachij grece. i. breue *rüid.*
3250. Brachilogus breuiloquus: *rövid beszédü.*
- Brachiatius quod est ad brachiorum modum factum.
- Brachiale dicitur nodus quo brachium coartatur: *kotel kiuel as karodat megh sorytod.*
- Brachionister dici potest armilla: *karodon ualo eekesseegh.*
- Bracho. i. aliquem brachas in duere: *Berhebe gattyaba oltoztellek.*
3255. Bragmane populi sunt indie. i. gymnosophiste et philosophi apud indos *termezet tudó bölchek.*
- Branchus *szádba ualo koorszaagh párlás: dagadás: fakadozás: faydalom: natha.*
- Brancia *hal kopotoya.*
- Branciola *kiseded kopoolto.*
- Bractea siue bratea: tenuissima auri argenti: erei: ferri: plumbi lamina.
3260. Bracteola parua brata: *kiseded laanna.*
- Bractearius qui bracteas facit: *laanna chinaalo uerő.*
- Bracteor Idem
- Brassica à presecando: caulis dicitur.
- Bractiar: *meg ölelny.*
3265. Brasium *szalad.*
- Brasitorium *szalad eöttő haas.*
- Braxatorium *szer főző haas.*
- Braxare *szert főzj.*
- Braxator *szer feőző.*
3270. Braxilium *Viryeh.*
- Brauium. i. premium *Jutalom*
- Bresit liber *geneseos.*
- Breuiarium *rouid solozmaiu konyu: breuiar.*
- Breuis oponitur longo *rövid.*

3259. erei tollh. eris h. — 3260., 3261. *laanna*, NySz., MTsz., Szam.: M. — 3264. *Bractiar* tollh. *Bractiare* h., vö. DC.: *bractiare: circumdare brachiis*, germ. helsen ader fruntelen. — 3265. *szalad*, vö. NySz., Szam.: Sch. Nyr. 11: 457. és 260. számút. — 3266. *eöttő* = öntő. — 3270. *virych*, vö. Szam.: Sch.: 1510. számú jegyzetét.

3275. Breuigerulus: *breuiar uiselő.*
 Breuilogia *rövid beszéd ighe.*
 Brephontrophia latine paruulorum hospitalicia, quibus in fantes
 expositi aluntur: *gyermekék ispotalyok as el uetteteth*
gyermekék hol fel tartatnak neueltetnek.
 Briaros latine fortis. *eröss.*
 Britannia Insula.
3280. Brittanus britannica eiusdem significacionis *britaniabol ua[lo.]*
 Britenneum deambulatorium marmoratum; *maaruua[n] keöböl*
rakatott alkottatott folyoso.
 Briga rixa: *haborusagh haborgaas uerekedes harchozas*
 Bria. i. mensura ubi enim minnietas ibi non est mensura:
meerték. Inde ebrius. sine mensura.
 Brisca: ce. i. fauus unde mel exprimitur. i. *leep.*
3285. Briseus. i. bachus et dicitur á brisui quod est exprimere uel
 elicere: quia ille primus docuit expri[mi] et elici unum
 de uua. mel de fauo lac de mamma: *Nyomo bachus Isten.*
 Brisso foras exprimo: *ki nyomom.*
 Brissa. i. uua *szőlő.*
 Britonia uitis alba *feyr szőlő uesseő.*
 Brisin exprimere elicere: *ki nyomni: ki ualasztani.*
3290. Brissare foras exprimere: *ki nyomni.*
 Bromius bacchi. cognomen.
 Briarius gigas quidam.
 Brito a brutus sunt enim britones quasi bruti *baromul elő*
embere[k.]
 Bronci siue bronchi qui producto ore et dentibus prominentibus
 sunt: *ki neező fogak.*
3295. Bronteus dictus est Jupiter a bronte quod est tonitruus.
 Bronchus habens tumida labia. *temerdek ajaku.*
 Brontea a grecis tonitruus dicitur *mendörges.*
 Bronco tumor magnus *nagy dagadaas.*
 Brucus *chere bogar. sechkő.*

3277. Vö. Cal.: *Brephontrophia* latine paruulorum hospitalicia stb. —

3281. Vö. Pap: *Britanum* deambulatorium marmoratum. — 3283. Vö. Cath.
Bria. i. mensuria . . . vbi enim *nimmietas* est mensura non est. — 3285. Vö.
 Cath.: Briseus. i. bacchus: et dicitur a *brisin* quod est exprimere uel elicere:
 quia ille primus docuit exprimi et elici vinum de uua: lac de mamma: mel
 de fauo. — 3299. *sechkő*, vö. NySz. szöcske.

3300. *Brocca tengeri chiga* est eciam uas quoddam *uala[mí] edeen[y.]*
 Broccus brocci.
 Brodium. i. *lőűű.*
 Bromin interpretatur comedere uel consumare *eetel emeeztees.*
 Bruma matutinale frigus proprie. *eyel ualo hidegh* et totum
 hyemale tempus dicitur *bru[ma]* a breuitate dierum a
 brachos quod est breue.
3305. Brutus dicitur stupidus: grauis: tardus: hebes: in sensatus:
balgatagh kesedelmes: nehez tom[pa] bolond
 Brutire *baromkodni.*
 Brumare *hoo harmat leetel.*
 Brutum *oktalan allatt barom.*
 Bruteo esse uel fieri brutum: *baromkodom baromma leszek.*
3310. Brumescio *megh kezdek bolondulni: baromma kezdek lenni bo-*
londozom: baro[mkodom.]
 Brunda grece. i. cornu latine uel caput cerui: *szaru szaruas feő.*
 Brutescio *baromma kezdek lenni.*
 Brumescere *megh deresülni.*
 Brumale hiemale *teeli.*
3315. Brumaticus fusius: *Fekete szynű: homalyos saar szynű.*

.B. Ante. V.

- Bua puerorum infancium pocio est[:] *gyermekeknek ualo Ital.*
 Bubalus bos siluestris: *byal uad [eőkör.]*
 Bubale uacca. i. *byal Inő.*
 Bubile locus ubi boues morantur: *akol Istaallo paytha.*
3320. Bubastis dea bubulcorum. i. *as pazoroknak isten aszonjok.*
 Bubo est auis satis nota: *bagoly.*
 Bubsequa: bubulcus qui boues sequitur: *eőkör hajto pazor.*
 Bubulcus qui bobus arat uel qui pascit boues *szanto uel pazor.*
 Bubulcito bubulci officium facio: *paztorsagott tartok uel szantok.*
3325. Bubastices prefectura egypti.

3302. DC. Brodium = carniun elixarum *jus*; Dief. NGL. brodium sot, juche, gheweycket *broet* mit bier of soppe. — Ez adatok alapján a magyar *lőűű*-ben is a *lé, leves-t* kell keresnünk. — Vö. Fin. B.: Szam.: Sch.: brodium: *lew.* — 3303. Vö. Cath.: Bromin interpretatur comedere uel *consumere.* — 3310. *brumescio*, vö. Cath. *brumeo* alatt. — 3317. A kiegészítésre vö. NySz. II.: 1171.: A bial avagy *vad ökör*: bubalus seu bison. — 3318. Ezzel a sorral kezdődik a 26. b. oldal. — 3325. Vö. Cal.: Bubastis.

- Bubona bouum dea: *okrok isten asszonj*: sicut pomona pomorum: et mellona mellis. *effele isten azon.*
- Bubino menstruo mulierum sanguine inquinor: *havi korzagos asszony allatnak uereuel megh ferteztetem.*
- Bucefalus alexander loua uolt.
- Bucca ipsa concauitas oris. *poffa.*
3330. Buccatus *nagy poffaas.*
- Bucco buccam facere *fel fuom pofamoth* uel est garrulus *chachogo* uel qui multum comedit *nagy eetelü.*
- Buccula potest accipi tam pro buccella. i. *falat* tam pro morsello *apro harapaaska.* quam pro parua buca. *kiseded pofa.*
- Buccella *kiseded falat.* uel ut supra.
- Bucellarius. i. *gluto. torkos zabaalo.*
3335. Bucetum: ti: locus ubi boues uorantur: *as baromnak gylekezeteknek helye: a hol enni uetnek* uel stabulum aut forum.
- Buccina *kürth trombita.*
- Buccio *kürtölök trombitalok.*
- Buccinum *kurt trombita. tuba.*
- Buccina nomen oppidi.
3340. Buccinator *kürtös trombitaas.*
- Bucea significat frustulum alicuius rei esui apte *egj falat.*
- Buccellatum: *le daraboltatoth le aprettatoth falat kenjr.*
- Bucones qui ingentes habent buccas: *nagy pofauak.*
- Bucculentus qui magnam habet buccam: *nagy pofaas.*
3345. Bucea folliculus grani fabe: *as babnak as heya.*
- Bucerus *Barom.*
- Bucerio bouum armenta: *as barmoknak chordaya.*
- Bucentes tabanus á pungendis bouis est animal paruum uolatile qui pungit boues. *bogar apr[o] Zuniog.*
- Bucentrum stimulus *eözthön*
3350. Bucolicus. i. bouinus *baromy* uel est liber de bobus factus: Buculus bos Juuenculus: *tyno: boryu: iffyu tulok.*
- Bucentaurus magna nauis. Veteres enim solebant magnis rebus bu sillabam preponere. á magnitudine scilicet bouis.
- Bucolica custodia bouum dicta sunt. i. qui dicuntur armentarij: *barom eökör paasztorok.*

3326. *okrok isten asszonj tollh. asszonja h.* — 3335. Vö. Cath. Bucetum ti: locus vbi boues ciuntur. i. *vocantur*: sicut est stabulum vel pascua vel forum. — 3347. Vö. Pap: Bucera. bouum armenta. — 3348. Vö. Cal.: Bucentes tabanus á pungendis *bobus* stb.

- [Bu]ccandus *aszu heryngh.*
3355. [Bufa]lus. i. Jumentum *barom.*
 [Bufar]ius. i. mendax, qui uenenum gestans sublingua *hazug.*
 [Bufo. i. r]ana siluestris: *bufo beeka: gorondi beeka: chirke beeka.*
- [Bupodes] magni pedes. *nagy labak.*
 [Bupedas g]reci magnos pueros dicunt: *nag gyermek.*
3360. [Bulbito pue]rili stercore fedo: *gyermek [szarr]al kenlek be.*
 Bubones a grecis dicuntur apes quoniam ex boue putrefacto nasci perhibeantur *meehek.*
 Bulla *papay leuel engedelem.* uel ornamentum equorum: et nobilium puerorum: solent enim pueri nobiles insignum nobilitatis deferre quasdam bullas aureas á collo pendentés per quasdam corrigiolas: unde tales pueri dicuntur bullati. i. *meg ekesitytettek.*
 Bullio tumor aque bullientis *uynnek bornak forrasa.*
 Bullio. i. ualde bullire: *igen forrok. buzgok.*
3365. Bullula parua bulla.
 Bullo: as: bullas facere significat *apro buboreekokat tajtekokat chynalok* sicut in urina fit.
 Bullus *chompo hal.*
 Bulliunculus paruus bullio: *kiseded forras.*
 Bullor tumor aque bullientis. *as forro uynnek holyaglaasa.*
3370. Bumasta botrus magnus in similitudinem mamme bouis. i. *kechke chechü szölö, nagy szemü zölö.*
 Bullatus bulla insignitus ut uestis bullata *eekes gyöngyös aranyas himes ruhauul megh ekesitytettth: öltöztetettth.*
 Buo profundere: sed non est in usu deriuatur a bibo: *meg öttöm*
 Burdigallis quedam ciuitas.
 Bulgæ sunt sacculi scortei ad ferenda numismata siue cetera ad uie necessaria: *börből alkotott zaak uagy ezeköz kibe utra ualo eledelt sereznek, uel. kibe ayandekokatth küldnek.*

3354—3360. E szavak a lap alsó csücskére estek s így le vannak vágva. — 3355. *Bufalus* = bubalus, vö. Dief. NGL. — 3356. Dief. NGL.: *Bufarius* = bifarius: eyn loghner (53. lp.). — 3357. Cath. *Bufo. i. rana siluestris.* — 3358., 3359., 3360. Vö. Cal.: *Bupodas magnos pedes. Bupedas magnos pueros dicunt. Bulbito* as. puerili stercore fedo. — 3361. Vö. Cal.: *Bugones a grecis dicte sunt apes: quoniam et boue putrefacto nasci perhibeantur.* — 3367. Vö. MTSz. *compó: tinca, schlein (hal).* — 3374. Vö. Cal.: *Bulge sacculi scortei sunt: ad ferenda numismata: siue cetera ad iter necessaria.*

3375. Bulima dici potest quasi magna famas *nagy eehseg.*
 Bullis nomen ciuitatis.
 Bumastos magna mamma *nagj chech.*
 Bura siue buris pars aratri posterior decuruata: *eke szarua.*
 Buris urbs *Vaaras.*
3380. Burrum quod nunc dicimus ruffum *ueress.*
 Burdo qui ex equo et asino natus est: *lotol es zamartul lott*
özuer. sed nullum gurant iuctus asellus eque.
 Burgundia gallie prouincia.
 Burgus: gi: castrum *uaar* uel fortalitium *baastyja.*
 Buriscos *nagy fige.*
3385. Bupima magna sitis *nagj somiusag*
 Bustum exustum cadauer *megh szult eegett dõgh.*
 Bustuarij gladiatores dicti sunt *harcholook kardosok.*
 Bursa marsupium: *erzeny.*
 Bursella parua bursa *kis erzenj.*
3390. Burso: as: bursas facere: *erzent* etc. etc. *chinalok.*
 Bursula parua bursa.
 Bustarius dicitur ille qui corpora cremat et sepellit.
 Busticeta qui uel que sepulchra struit *koporso rako.*
 Bustifragus qui frangit bustum. i. sepulchrum: *koporso törõ.*
3395. Busto. i. sepellire uel cremare mortuos: *temetek eegetek.*
 Bustura. i. sepulchra *temetees.*
 Bustum: ti: dicitur ignis uel lignorum strues ubi corpora mortuorum cremantur: *egetnj ualo rakas fa.*
 Butanicum liber qui herbarium dicitur *szyuekrol szerzet kõnyu.*
 Buteo auis quedam est.
3400. Buttubata quod nugatorium est et nullius ualoris *heiaba ualo*
es semmire kellõ.
 Butisia magnum sacrificium: *nagy aldozatt.*
 Butyte sacerdotes apellantur.
 Butyrum bouis caseus. i. *Vay.*
 Butro. i. Juuenis *Iffiu.*

3375. Vö. Cal.: Bulimon grece magnam famem dicunt. — 3381. Vö. Cal.: Burdo dicitur: qui et equo: et asino natus est. — A latin értelmezés többi részének a forrását nem tudom, s így helyes értelmezését se. — 3389. Ezzel a sorral kezdõdik a 27. a. oldal. — 3393. Vö. Pap: Busticeta sepulchra: ubi antiqui mortuos incendebant. uel sepultura in agro. — 3398. Vö. Pap: *Butanicum* herbarium dicitur: eo quod ibi notentur herbae. — *szyuekrol* másolásból támadt hiba *fyuekrol* h.

3405. *Buttus perfusus*: *meg ötteteth.*
Buxus arbor nota semper uirens *pyspank.*
Byssus genus lini *bárson.*
Byrsa. i. corium ac tergius *beór.*

.C. ante. A.

- Caath penitencia uel pacientia beekesseguel ualo türees uel bün-
 röl ualo eleegh teetel.*
3410. *Caballus equus uilis.* *hituan loo.*
Caballinus quod est caballi. i. as loohoz ualo serzam.
Caballij populi sunt: *nepek.*
Cabyria ciuitas. *nemj uaros.*
Cacabus feödö uel olla.
3415. *Cacus ulcani filius fuit.*
Cacabo proprium est uocis perditum as fogoly madarnak száua.
Ouid. Cacabat hinc perdix: hinc glaciata improbus anser.
Cacos latine modo malus: modo deformis: gonos ektelen.
Cacia malicia gonossaagh.
Cabo. i. equus a cauo loo.
3420. *Cabus nomen est mensura köböly.*
*Cabro uel crabro loo husbol termet nyü feeregh: szaros bogar
 szar golyobis hajto bogaar.*
Cabul lingua phenicum sonat displicere. i. Vtaltatos.
Cabus nomen est mensura: kobol.
*Cacephaton uel pocius cacophaton: mala locucio: eektelen gonoz
 beszéd szolaas.*
3425. *Cachetes: tis: malus mos: gonos sokaas: gonos dolo[gh.]*
Cacabarius figulus fazakas.
Cacademon malus demon: gonos ördögh.
Cæchos interpretatur malum gonosz.
Cachologus maledicus gonos beszédü.
3430. *Cachologia maledictio: atkozo: zidalmas besz[ed.]*
Cacodemon infelix: bodoztalan.

3406. *pyspank*, vö. NySz.; Dief. Ngl. *buxus buchsbaum pixos* alatt.
 — 3412. Vö. Cal.: *Caballi* populi sunt Asiatici. — 3416. *perditum* tollh.
perdicum h., vö. Cal.: *Cacabo* proprium est uocis *perdicum*. Oui. *Cacabat*
 hinc *perdix*: hinc *glaciata* *improbus anser*. — 3419. Vö. Cath.: *Cabo* equus
 a *cauo*. Pap. *Cabo* equus *castratus*. — 3420. Vö. Cath.: *Cabus* nomen est
mensura. — 3428. Vö. Cath.: *Cacos* grece interpretatur *malum latine*.

- Cachinnor aliqui dicebant cæchino : as. i. rideo : *ne[uetnyj.]*
 Cachozelus ineptus imitator : *eektelen kouetõ.*
 Cachozelia inepta imitatio : *eektelen kõüetees.*
3435. Caco : as : aui : á cacos quod est malum dicitur. et est Cacare malum humorem emittere malam substantiam emittere. deponere : *szarom.*
 Cacule sunt serui militum. i. *kathona huszar.*
 Cacaturio : onus depono. dico onus natare : *cacat[um.]*
 Cacumen summitas montis. *as hegynek uagy egyeb aallattnak as teteye.*
- Cadauer à cadendo. i. *dõgh.*
3440. Cado cecidi casum : significat ruo *el eszem.*
 Cadauerinus ex cadauere : *as dõgbõl hõlt aallattbol ualo.*
 Cadax claudit qui sepe cadit. *saanta.*
 Cades locus uel fons ubi erit iudicium *as Itiletnek helye.*
 Cadesa. i. scortum : *uta ueztetth.*
3445. Cadex. i. truncus : *tõrzk tõke.*
 Cadiolus paruus cadus : *kised negely.*
 Caducus transitorius : *el mulando el eszendõ.*
 Caducus morbus *el eszõ.* quod cadere facit *nagy korszaagh.*
 Caducarius öröksegek *biroya.*
3450. Caduceator pacis reformator. i. *bekesseg h serzõ.*
 Caduceum. i. *bekesseg h serzes.*
 Cadula orum. gutte que cadunt ex pingui carne : *kõuer chepp[ek.]*
 Caduca hereditas dicitur cum heredes ceciderunt öröksegh.
 Caducor precipitor *el eszem.*
3455. Cadius quod per se cecidit *el hüllando.*
 Caducifer. i. ferens caducem talem uirgam *bekessegnek Jelenseget uiszelõ.*
 Cadurcum. i. tentorium : *saator.*
 Cadus *neegely* uel *hordo.*
 Cadiscus dimi. á cadus. *kised negely eden c[iobolio.]*

3432. Vö. Cath. : Cachinnor quod *antiqui* dicebant cachinno nas. i. rideo. — 3436. *Kathona huszar* : serui militum. — A *katona* mai értelmének régi neve *vitéz* (Zolnai : Nyelveml. 94) ; s ez szótárunkban közönséges ; itt levő jelentésére vö. Dief. NGL. : caicula : serui militum scalkha milizzo. DC. . Cacla seruus militis és 3489. — 3437. *natate* valószínűleg csak tollh. *natale* h. — 3442. Vö. Cadax : i. *caudus* : qui sepe cadit. — 3446. *negely*, vö. légely MTsz. — 3447. *el eszendõ* = el esendõ. — 3459. Az *eden* után következő magyar szóból csak *c* (esetleg *t*-nek is olvasható) maradt meg. Ez a szó vagy *ciobolio* (esetleg *tobolio*)le hetett, vagy pedig *cioban*.

3460. Calabria prouincia.
 Calabrius auis. Leuiti. xi. Calabrium ne com[edatis].
 Calamarium cornu in quo tenetur in ca[ustum] *tenta tarto: yro esköz.*
 Calamistrum *haj forgato uass.*
 Calamistratus calamistro ornatus
3465. Calamitas. i. miseria: *niomorusa[gh] nyaualya: ueszedelem.*
 Calamito *niomorusagott teeszek.*
 Calamitosus miser et calamitate plenus: *niomorü keserues.*
 Calamizo. i. leta cantare: *sypolok.*
 Calamus *naad zál. uel penna scriptoris: yro tolu. uel buza szaal.*
3470. Calamita est genus rane: eo quod moratur in calamis *leueli beeka: as zööld beeka.*
 Calaria nauis que ligna portat: a calo: nis: quod lignum. i. *fa hordo haio. i. traanchel.*
 Calatus canistrum *koszaar. uel as Iueghnek toka: uel mind tokos-tul as Iuegh. papias dicit.*
 Calati: cyathi, canistri, de virgis: angusti infundo: Lati in ore: *Jüegh kosar, ky wezóból fonattatoth.*
 Calare, ponere, vocare: *Letenny.*
3475. Calastica, grece pugnatoria: *Bayth vynya.*
 Calcaneus: est sub talo dictus á calco, quod terram calcat: vel á calce. i. Vna parte: *Az sarkad.*
 Calcar: stimulus animalis: *Sarkantyw: Cogit equum currere, sub milite calcar acutum.*
 Calo, vel cala: stips: vel: lignum: *fa: Tórsók.*
 Calcare: premere: *Megh nyomnya.*
3480. Calcis: prima pars plante: á callo dicitur, inde deriuatur calciare: inde etiam calceus. i. calciamentum: Inde calcare componitur et calcitrare: quasi calce retro ferire: *Az talpadnak az elseó reze, akkin allabad Vyay wadnak.*

3461. Calabrius auis quedam est: et dicitur etiam caradrión: Leuit. xj. SĹ deutro. xiiij. dicitur: Caladrión ne comedatis. — 3465. E sorral végződik a 27. a. oldal. A lapon megcsónkitva ez a custos áll: C[a]l[am]ito]. — 3466. Ezzel a sorral kezdődik a 27. b. oldal. — 3471. *traanchel.* Valószínű, hogy olasz eredetű szó lesz. — 3472., 3473. Vö. Cath.: Calatus canistrum . . . Papias vero dicit: calati ciati cunistre (?) de virgis: augusti (?) in fundo: lati in ore. — Papiasban ez áll: Calati: ciati. *canistri* de uirgis: *angusti* in fundo lati in ore. — E sorról lásd Előszó IX. — 3473. *Calati*-t először *Calatus*-nak írta s az *us*-t kitörülte. E sortól kezdve újra az A. író ír. — 3478. *stips* = *stipes* vagy *stirps*.

- Calcar: Vinum: *Nyomoth bor.*
 Chalcis: Calcidos: ciuitas in euboca prouincia: *Nemy Varas.*
 Calcedonius: est lapis de calcedonia: *kachadonya keó.*
 Calcio: calciamenta induo: *Sariöth wonzók feel:*
 3485. Calcitro: calceferio: *megh rughlak.*
 Calco: opus tectorum de alba re: *Megh messzelóm az hazath:*
Feyeryttóm.
 Calciat est illud: quod saltat de ferro quando purgatur in fornace ignea: *Vas por.*
 Calcos grece: Latine: es: vel: fex: *Vas gany: auagy az wasnak sepreye.*
 Calcula: lixa: vel: seruus militum: *wyz: lugh: vel: katona.*
 3490. [C]alculatim: per calculos: *Zamlalas szerinth: Zamlalassalj.*
 [Cal]culus: á calcando: genus lapidis: *apro kówech: uel: Zamwetó pensz.*
 [Calculus]: est nimia pars ponderis: *Az fontnak legy kisseb resze: sicut egy nehészék.*
 [Calculosus]: qui calcúlis: i. lapillis habundat in corpore: *kówes, kówechhes: uel. [kyb]e sok apro kówek wannak.*
 Calx: fe: ge: vel calch: lapis coctus: sic dictus: quod in edificijs calcetur: *Meesz.*
 3495. Calcata edificia dicuntur: calce cotecta: *Megh meszelth haz.*
 Calcaria fornax: in qua calx coquitur: *Meesz kemenche.*
 Calcarius vero: qui præst fornaci calcarie: *Meesz eghethö.*
 Calceus: pedis indumentum: *sarü:*
 Calcearium: idem quod calceus.
 3500. Calceolarius: qui calcos conficit: *Vargha.*
 Calceamen: et calceamentum, pro ipso calceo: *Laab ölhószeth.*
 Calceatus: idem quod calceamen.
 Calcitrones: dieti sunt equi: qui calcibus infestant: *Rwgho lowak.*
 Calcitrosus: qui sepe calcibus ferit: *Rwgho.*
 3505. Calculosi dicuntur: qui in eo morbo laborant: á grecis lithanici: *kó bantassal walo beteghók.*

3482. Vö. Pap: Calcis calcidos ciuitas in euboca prouincia. — 3483. *Kachadonya = kalchedonyay keo.* — 3488. *gany = gani,* vö. ércganaj. *koh-ganaj NySz.* — 3489. *lixa = lix.* — *Katona-ra vö.* 3436. — 3493. *kówechhes = kövecses.* — 3495. *cotecta tollh. contacta h.* — 3500. *Calceolarius* h. először *calceora-t* irt a másoló; a *-ra* szótagot aztán kitörülte. — Vö. Cal.: *Calceolarius: qui calceos conficit.*

- Calculo: as: rationem facio: *Zamoth vetók.*
 Calculator: á culculis: i. lapidibus minütis quos antiqui in
 manü tenentes: números componebant: *Zam vethó.*
 Caldaria: sunt olle eree: *Vas faszek: üszti*
 Caldar: in singularj: *üsth, was fazek.*
 3510. Caldus: calidus: *Meleg.*
 Caleo: esse vel fierj calidum: *Megh hólók: forrok: megh kesz-*
dek melegedny.
 Calenum: Vinüm bonum: *Jo bor.*
 Calepra: mitra tegens caput: *Süuegh.*
 Cala: fustis: *dorongh.*
 3515. Calabra: dicebatur curia: vbi tamen ratio sacrorum geraban-
 tur: *szent hely, Szent Zeek: kybe egyhajz dolgok Iteltethnek.*
 Callos: grece pulchritudo latine: vel: honestas: *szepegh: tysz-*
teletessegh.
 Calidorus: nimmius in pulchritudine: *Igen monthatatlan szeep.*
 Calon: grece: pulchrum latine: *Zeep.*
 Calophanta: derisor: *Chwfolo.*
 3520. Calamus: est hasta ipsius frümenti: *Gabona szal: gabona saaar.*
 Calantica: tegmen muliebre: *kótynggh, lepódó.*
 Calceatus: calceo indutus: *Sarws.*
 Calcearius: minister ferens ligna: *fa hordo szolgha.*
 Calibs: genus ferrj: *Achel: vel: fossor: i. achel aso Ember.*
 3525. Calibina: idem genus ferri: *Achel.*
 Caliga: tegümentum tibiaram: *Nadragh.*
 Caligula dictus fuit caius Imperator: á caligis quas margari-
 tis refertas primus portauit: *Gyóngios nadraghw Caius*
Chaszar.
 Calipolim: edificauit ciuitatem: quam á se nominauit: *Calidus*
Meleg.
 Caliendrum: mitra: vel: quicquid generaliter caput inuoluit:
Süuegh.

3507. Vö. Cal.: Calculator a *calculis*. i. lapidibus minutis: quos antiqui
 in manu tenentes numeros componebant. — 3508. *Caldaria* = *caldariae*; de
 vö. DC. *caldare* vas ex aere stb. — 3509. *Caldar* tollh. *caldare* vagy *caldaria*
 h., vö. DC. — 3515. Vö. Cal. Calabra dicebatur curia: vbi tantum ratio
 sacrorum *gerebatur*. — 3517. *nimmius* = *nimius*. — 3521. *kótynggh*, vö. Nyr.
 26: 417. Lukách Lörincz. — 3525. Ezzel a sorral kezdődik a 28. a. oldal.
 — 3527. 3528. Vö. Cal. Caligula dictus fuit Caius imperator: a caligis: quas
 margaritis refertas primus portauit. Hic edificauit ciuitatem: quam *Calipolim*
 nominauit.

3530. Calige: vel caligule: sandalia.
 Caligaris: vero Clauus: sine hijs calciamenta consui non pos-
 sunt: *sarw chowek.*
 Caligo: Vmbra est: despissitudine aeris effecta: *homalyossaagh.*
 Caligo: caliga induo: *Nadraghba óltósztetom.*
 Caligo: caliginem induco: *homalyossagothozok: homalyositok.*
3535. Caliginosus: a: ùm: pro obscuro dicitur: *homalyos: kódós.*
 Calaris: Ciuitas in Sardinia.
 Calor: et Caliditas: *Meleghseegh.*
 Caldor: eiusdem significationis.
 Caliope: Musa de nouem musis.
3540. Calix: poculi genus: *pohar.*
 Calesco: incho: *Megh keszdók melegedny.*
 Calefacio: et calfacio: Calidum reddo: *Megh melegyttóm.*
 Calefio: habetur significationem passiuam: *Megh meleghódóm:
 megh hűleók.*
 Calidus: per syncopam: *Melegh.*
3545. Calidus: da: dum: á Calore fit: *Melegh.*
 Calorificus: quod Calorem facit: sicut á frigore frigorificus:
Meleghythó: hydegythó.
 Callum: et callus: Vtroque modo dicitur pro duricie illa: quæ
 in manibus et pedibus ex labore nascitur: *Kesznek, lab-
 nak borenek: az munkatol walo megh temerdekűlése. Qui-
 dam accipiunt pro plumbo.*
 Calleo: es: callui proprie Callosus sūm: siue callum facio:
Megh temerdekűltek bóreym. Interdüm.
 Callere: est perfecte scire: *Jol tudom.*
3550. Callidus: per duplex: ll: astutus: Versutus: ingeniosus: sub-
 dolus: *okos: alhatatlan: elmes: alnak.*
 Calliditas: quæ secundum Arist: est quedam prudentie pars:
o[kos]sagh: bölchesegh
 Calliscere: est callum fieri: *megh temerdekűdnek bóreym.*
 Calles: oppidum in Gallia. Aliud in Campania: *keett [va]ras.
 aquo.*
 Calles: populi: *Benne lako nepek.*
3555. Callet: durere denotat: *megh temerdekedyk bóróm*

3531. A cikk Pap.-ból való. *Sarw chowek* = saru czövek. — 3543. Vö. Cal.: Calefio habet significationem passiuam stb. — *meghűleók* vagy tollh. *megheűleók* helyett, vagy pedig = *meghölök* (megheűlök). — 3544. *Calidus*-t először *Calidus*-nak írta a másoló s aztán az *i*-t kitérülte.

- Callosus: durus: fortis: *kemény: Eróss.*
- Callis: Semita: *Ósweny.*
- Calo: á Calon: quod est lignum: qui fert lignum: *faa hord[o.]*
- Calones: negociatores naūcule: Vel Celle militu[m] vel] homines qui ligna militibus portant: Nam greci ca[la] lignum dicunt: *Marha hordoszo hayo. aūagy vyteszóknek kamarayok: vagy az Emberek ky fath hordanak az vyteszóknek.*
3560. Calones etiam dicuntur cothurni: genus Calciamentorūm
Chyszma
- Calopodie: forme sutorum dicte: á calo. i. ligno et pede. i.
kapha.
- Calo: as: aui: Laxare: deponere: prapondere: *megh tagytom: le vetóm.*
- Calendę: primus dies mensis: *az holnapnak első nap[ya.]*
- Calendarius: a: ūm: idem est quod Calendarius liber: *Holnapoknak: heteknek szamyról ualo köny*
3565. Callimachus: pe: cor: nomen poete dicitur.
- Callisthenes: Nomen philosophj.
- Calisto: Vna ex nymphis, et pulcherima.
- Calipso insula: *szygeth.*
- Calyptra: ę: genus Vestimentj: quo mulieres Capit[a] tegebant:
Ruha.
3570. Calydon: pe: cor: seu Calydonia etholorum Ciuitas Regia.
- Calydonius: nia: niūm: et Calydonis, idys: populi: seu incole eius.
- Calon: latine bonum: siue pulchrum siue honestum: *Jo: szep: tyszteletós.*
- Calpar: i. doliūm: *kaad.*
- Calua: ę: dicitur: os capitis: *Fejed kaponya.*
3575. Caluaria: ab ossibus caluis dicta per defectionem: et neutraliter pro nunciatur.
- Caluarie locus dictus: quod in eo dampnati capite trunc[a]bantur: *Nyak vagho hely: akazto hely.*
- Calumniarj: Causarj prapedire: accusare falso: á caluendo. i. decipiendo dictum: *Patwarkodny: megh bantany: hamyssan wadolny.*
3559. Vö. Pap.: Calones negociatores nauiculae uel cellae militum uel homines qui ligna militibus portant nam graeci lignum cala dicunt. —
3574. 3575. Vö. NySz. *fökoponya.*

- Caluaria: locus patens super duo supercilia: *Az [he]gyeknek teteyen valo helyek.*
- Calidarius: forma sutorum: *kaptha.*
3580. Calopifex: qui facit calopedia: *fala[b]. . .]*
- Caluo: decipio: uel: capillis priuo: *megh . . . uel: megh kopaszt-lak.* Si non uis calui: fuge consorcia calui caluus dicitur á cuius capite capilli defluerunt: siue qui sine capillis nati sunt.
- Caluicies: et caluicium defluuium capillorum est: *kopaszagh.*
- Calueo: ues: Caluus stım: *kopasz vagyok.*
- Caluescere: est caluum fierj: *megh kopaszulny.*
3585. Caluaria: totum caput et carne nudum: *puttonos kopasz.*
- Calodion grecum significat funiculum: *kysded apro vekón kötely.*
- Caluaster: dicitur á caluus: *ui: kopasz.*
- Calones: calcei ex ligno: *faasarw.*
- Caluesco: incho: *megh keszdek kopaszulny.*
3590. Calumnia: accussacio falsa: crimen falso obiectum: calliditas: et vexatio alicuius: *patwarkodas: garaszdalkodas: hamis vadolas: hamis büntetes.*
- Calumniosus: qui calumniam inferre solet: *patwaros: kesergető: Bwsytto.*
- Calumnior: significat per fraudem, et subdolam rationem: causa vincendj: alios vexo: *Chalarsagalj: Almoksaggal: egyebeketh kesergetők: Bwsytok.*
- Calumniator: qui calumniam facit, *patwarkodo: ember bwsytho.*
- Caluinarius: porcus qui cibo permixto ex colluie hyeme nutritur: *Moslekkal: korparal, mosadekkel hyszlalth dyszno.*
3595. Cama: lectus breuis: *Rócid aagh.*
- Cambio: bis: psi: commuto: *El waltom: uel: pugno: inter inchoo: uel: flecto: uel: latenter aufero: Vyaskodom: Vtra megyek: uel: megh haythom: vel: Tythkon walamith el veszők.*
- Campos: as: quod est iter flecto: *Vtra megyek.*
- Cambises: nomen proprium Regis perse.

3580. *facit után Cas áll kitörülve; a fala[b] után talán chynalo állt. —*
 3581. *Si non uis-től kezdődik a 28. b. oldal. — Az egész cikkre vö. Cath. —*
 3585. *et után Care áll kitörülve. — 3596. Tythkon után megyek áll kitörülve.*
 — A latin szövegre vö. Cal.: Cambio .is. psi. commuto . . . . pugnare
iter inchoare: flectere stb.

- Calus : vas vinineum : p̄r quod musta colantur : *B̄r szwró kass.*
3600. Caluulus : parūm caluus : *keuesse kópász.*
 Camba : inflexa : tortuosa : *megh hayloth tekerges.*
 Cambuta : sustentamen : uel : baculus flexus : *horgas nyaku Istap.*
 Camelus : est alis deforme : *Thewe.*
 Camena : Cantilena : uel : musa quasi canens amene : *Enekló isten azzony.*
3605. [Ca]mera : testudó, seu fornix : *Bólch, kamora.*
 [Cam]elus : funis nauticus : *Barka : uel : hay kótely.*
 [Camer]are : est camera facero : *Bolytoth : kamorath chynalny.*
 [Camerinum] piceni Vrbs preclara.
 [Camertes] populi picentini.
3610. [Cameria oppi]dūm : et paulus eiusdem nominis in si[cilia.]
 Camillus : puer ingenuus : qui flamini diali ad sacrificia ministrabat : *Az aldoszatra szolgáló nemes artatlan gyermek*
 Chamemellum : herba ab odore mali dicta quam vlgó camom-cillam vocant : *Zék fű.*
 Caminus : Latine fonax : *kemenche.*
 Caminata loca dicuntur testudinata : et ad fornacis similitudinem facta : *Bolthos helyek : haszak.*
3615. Camisia : dicta, quia in ea dormimus in camis : lectis nostris : *Imegh.*
 Camisiola : huius diminutium est.
 Camerarius : *kamorasz lato : uel : kamoras Ispan.*
 Campana : instrumentum notum ad pulsandūm : *harangh.*
 Campania : Regio Italie : *Tartomány.*
3620. Campani : qui in ea habitant.
 Campus : est grande atque amplum spatium Terre : *Meszó,*

3602. Vö. Pap. — 3603. *alis*, föltéve, hogy csupán másolásból maradt el felőle a rövidítő jel, lehet = animalis helyett (e formára vö. Finály I. m. szót. animalis 4.); lehetséges azonban *animalus* helyett is (animalus = camelus, DC-nál Dief.-ból) s akkor is írashiba. — 3605. *Bólch* másoláshiba *Bolth* h. — 3606. *nauticus* tollh. *nauticus* h., vö. Pap. — *hay* tollh. *hayo* h. — 3607. *facero* tollh. *facere* h. — 3608. *piceni* utolsó i-jéről elmaradt a pont; vö. Cal. Camerinum *Piceni* vrbs preclara. — 3610. Cal. : Cameria oppidum : et *paulus* eiusdem nominis in Sicilia. Vö. Előszó. — #611. Cal. : Camillus puer ingenuus : qui flamini dialia sacrificia ministrabat. — 3612 *camomcillam* tollh. *chamomillam* h., vö. Cal. — 3613. *fonax* tollh. *fornax* h. — 3617. *kamoras Ispan*, vö. 873. : *Sókamora ispán-t.*

- Campestria loca: plana: *Lapach hatyek.*
 Campestria: dicuntur genitalium fuctinctoria: eo quod ludentes in campis, vestibus omnibus exuebantur, et nudi ludebant: solis campestribus tecti virilia: *Jatekoshz walo femural.*
 Camparius: Custos. Camporum: *meszedórszö: Chósz.*
 3625. Campsor: qui mutat aurum denarijs vsualibus: *pynsz waltho.*
 Cambium: trapezeta: Vide trapezeta:
 Campana: herba: *harangh fü.*
 Campester: est locus planus in Campo: *lapach hely az meszón.*
 Campanille: tintinabulum: *Chenghó kysded harangh.*
 3630 Campe: est quedam vermis ir sutus in folijs et herbis: *Zórvs hyrnyo.*
 Campester: est vestis gladiatorum qua tamen genitalia teguntur: *Bay vyuoknak rówyd ruhayok.*
 Campio. i. gladiator: *haarsolo Baynak:* qui in campo duellum exercent.
 Campiductor: *hadnagy.*
 Campigeni: vexilliferj: *Zazlo tartok.*
 3635. Campso: flectere: vel: plectere: *megy haytom: el vagon:* In alia significatione.
 Campso: frequent, frequenter cambio: *Gyakorta penszth waltok.*
 Campsores: trapezite mensarij, pecuniarum campsores: *Aztalon olucaso: pynsz valto: fukar.*
 Camus genus freni: dictus: brevis: *rówid feek: uel: kótó feek.*
 Camus: est genus: funis: uel. corigia: quibus alligantur dampnati: *Maszagh: uel: Békó: Lanch.*
 3640. Camos: grece: brevis latine: *rówyd.*
 Camur: grece: curuum dicitur latine: *horgas: görbe: megh haylott.*
 Camures: boues alti, et decuruati: *magas: es megh horgath bar-mok.*
 Cana: Vicus est Galilee.

3622. *Lapach-ra* vö. 616. — 3623. *fuctinctoria* tollh. *suctinctoria, succinctoria* h., vö. Cal. — *femural-ra* vö. Fin: B.: *femorale*, Tagányi: Századok 27: 312. — 3630. *irsutus* tollh. *insutus* h. — A magyar szót olv. *szőrös hírnýó.* — 3636. Vö. Cath.: Campso sas frequen. i. frequenter cambire — 3637. *trapezite-t* először *trapezyte-nek* írta s aztán az *y-re* ráírta az *i-t*; *fukar* e jelentésére lásd Nyr. XXVI. 204. — 3639. Ezzel a sorral kezdődik a 29. a. oldal. — A magyar szavak közt a *lanch* fölött *fek* áll kitörülve.

- Canaan: nomen filij Cham: á quo Cananeus: a: um:
3645. Canabum: est genus Lini grossi: *kendór.*
 Cannabis: de canabo: *kender kótély.*
 Canalis: quia caua: i. *chathorna.*
 Cana: grece: latine canistrum: *kosar.*
 Canna: harundo: licet minor sit et maior calamo: *Naad*: uel:
Chatorna.
3650. Cannetum: Vbi cannarum copia est: *Naadas.*
 Cannicium: i. canna: harundo: *Naadból alkotott naad.*
 Cannicia: sunt edificia ex cannis constructis: *Naadboly chynalth haaz.*
 Canalis est lignum ad canne similitudinem cautum aquo aqua deducitur dicitur et hoc canale: *Chatorna.*
 Canalicula: dimmit: parua canalis.
3655. Canaliculus: in mas: gen: idem.
 Canaliculatus: a: um: quod est in canalis modum factum:
Chatorna modra chynaltatott.
 Canalicole: forenses homines pauperis dictj: quod circa canales fori consistere: *Az chatorna alatt allo szegeny köföldy Emberek.*
 Cannabaceus: a: um: et cannabinus: a: um: quod ex cannabe:
kendórbóly chynaltatoth alkotmány.
 Cannabis: herba: ex qua fiunt corde: *kendór.*
3660. Canabs: asimilitudine canne, hec canabs: bis: genus herbe vnde pannus efficitur: *kendór.*
 Canta ton: Canna alba: *Feyer naad.*
 Canello: concido: dilanio: erado: deleo: *El wakarom: el von-szom: el kenem: el faragom: el szaggathom.*
 Cancelli: loca sunt cancellatim: hoc est: tessalatum transuersarijs lignis accoma sensui: *Rostelyok*: uel: *rostelyos helyek.*
 Cancellatim: per cancellos: *Rostelyon kend: egyk rosteltol az masyk hosz.*

3651. *Naadból után alk áll kitörülve.* — 3652. *constructis talán tollh. constructa h. vö. Cal. 1549.* — 3654. *dimmit = diminutiuum.* — 3657. *Vö. Cal.: Canalicole forenses homines pauperes dicti: quod circa canales fori consistere.* — *köföldy-re vö. NySz. és szótárunk egy másik adatát.* — 3660 *hec után cann áll kitörülve.* — 3661. *Vö. Pap.: Cancaton: canna alba.* — 3663. *Vö. Cal: Cancellus alatt: Sunt cancelli loca cancellatim: hoc est tessalatum transuersarijs lignis: accomoda sessui.*

3665. Cancellus: ligna inter se modicis interuallis in transuersum instaretis in ticem annexa: *Röstely*.
 Cancellus: potest esse diminut: á cancer.
 Cancellata cütis: *egybe sómórkódót bur*:
 Cancellum: aduerbium, ad similitudinem cancelli:
Röstelyoswl:
 Cancellarij dicuntur scribe: *Notaryosok*.
3670. Cancellarius: scriba: *Lewel Iro*.
 Canalicula: sunt due fistule, de ore deorsum descendentes: vna est spiritalis: *Az gegéd*: per aliam estulenta traici:] *Akkyn az etel az gyomorba megyón, eszek mondatnak kett chatornaknak*: uel: *kett chónek*: uel: *erekn[ek]*.
 Canaliculus: diminut: eius.
 Cancer cancrj: genus piscis: *Raak*.
 Cancer: ceris: ne: ge: morbus est: *faarkas seeb*.
3675. Cancrj etiam dicebantur: qui nunc cancelli per diminution[em:] *Röstelykak*.
 Canceromata: apostata, retrogradiens vt cancer: *Zerszethe hagyoth*.
 Cancer: pro signo quarto, qui cum ad eüm sol venerit: retro graditur: Candax: cis: nomen Regine ethiopu[m].
 Candela: á candeo: es: *gyertya: wylagh*.
 Candelabrum: á candela: *Gyertya tartho*.
3680. Candeo: es: candui: ignitus sum: vel ferueo: *Fenes: Vilag[os] Thűszes vagio[k]*.
 Candico: aliquantum candere: *Valamenyre: fenes: feyer: Vilagos: Thűszes: búszgho: fo[rro] vagyok*.
 Candesco: quod est ignitus fio: *Thűszes fenyes vagyok: leszek*.
 Candefacio: candidüm facio: *Megh thűszesythóm: me[gh] feyrythem*.
 Candor: ipse splendor est: *Fenessegh*.
3685. Candidus: a: üm: quod ex luce ita rutet: eümqué colorem habet qualis est flame ignis: *Fenyés: Thűszes*.
 Candide aduerbium: pro benigne et puro sümatur: *kegyosse[gh]*.

3665. Cal.: Cancellus ligna inter se modicis interuallis in transuersum instar retis inuicem annexa. — 3671. estulente = esculenta. — 3676. Pap: Canceromata: apostemata: retrogradientia ut cancer. hoc cancer ris. morbus. hic cancer cancri . animal dicitur stb. — A mi szótárkészítők az apostemata-t (fekély, rák-betegség, vö. Fin. l. m. szótár, DC., Dieff. NGL. geschwer stb.) elnézte apostata-nak s nagyon természetesen zerszethagyott-nak értelmezte. — 3685. Cal.: Candidus. da. dum. quod ex luce ita nitet: cumque colorem habet: qualis est flamme ignis.

- Candebæa: palus fuit: *Vysz allas.*
 Candidatus: Luce perfusus: *fenyés: vilagos: megh feyeród[óth.]*
 Candido: candidum facio: *Megh. fenesityem: feyerythen*
 3690. Candidatj: Veste candida indutj: *Feyer ruhaba öltösztet[óth.]*
 Candicancia: pro albedine: *Feyersegh.*
 Candifico: candidum facio: *Megh feyerytem: megh fenesityh[em.]*
 Candidatorius: quod pertinet ad candidatos: *az megh feyer[ytet]-
 tekhez való.*
 Candicarius: pellibarius: qui coria facit alba: *Búr feyerythó.*
 3695. Candibalus: aliquantum candidus: *Valamennyre feye[r:] fen[es.]*
 Candulus: per sincopam: *Fenes: Vilagos: feyer.*
 Candibalum: est instrumentum braxatorum: quo brasium et
 braxilium agitant: mouent: *Ser keweró lapath.*
 Candus: Vestis Regalis: *kyral ruha: Candius dicas hic*
 Candes: Vasa fictilia: *Föld edeny.*
 3700. Caneo: nes: ui: i. Canus süm: *Feyer Vagyok: megh ószütl[em.]*
 Canesco: canus fio: *megh üszütló[k].*
 Canicies: et canitudo: pro ipsa albedine: *Feyersegh: Vens[segh.]*
 Canistrum: et Canister: fiscella; cista viminea: *kosar:*
 Canisco: inchoat: á cano: *Enekelny kezdek.*
 3705. Canistellum, et canistellus. di:
 Canephora: virgo dicitur, quæ sacra in cistulis repo[sita capite]
 sustinebat: *Az Zúz: ky feyen az kosarb[an szenth] alla-
 toth Vyszen.*
 Cana enim greci dicunt qué nos canistra et per [diminutionem]
 canistella: *kosar: vel: kosaarka.*
 Canis: ge: co: animal latrabile: *Eb.*
 Cangrena: species morbi: alius á cancro qué vt ait plini:
 sanarj potest: in hoc cancer et cangrena conueniunt
 quod vtrumqué carnem exedit: nascitur cangrena non
 in omnibus partibus corporis sicut cancer: sed in pro-
 mientibus membris. i. vngües in secreto loco: et alas,
 et ingüina: *Franchus war.*

3694. *alba:* után *Bór* áll kitörülve. — A latin részre vö. Cath.: *Candi-
 darius pelliparius* qui coria facit alba. — 3695. Vö. Cath.: *Candibalus parum
 candidus.* — 3698. Cath.: *Candus* di vestis regia *a candeo des dicitur.* — 3699.
 Pap.: *Candes vasa fictilia.* — 3703. *kosar* után volt még magyar szó, de le van
 vágva. — 3706., 3707. A kiegészített részek Cal.-ból valók. — 3709. Ezzel
 a sorral kezdődik a 29. b. oldal. — A latin czikk szóról-szóra Cal.-ból való.
promientibus tollh. *prominentibus* h. — A magyar szóra vö. *franczu var*
NySz. és *francos* MTsz.; az itt levő adatot olvasd *franczos var*-nak.

3710. *Canis: piscis marinus: signum caeleste: Thengery haly: egy chylagh.*
Canicula: diminut: á cane cüm est femini: gen: et accipitur pro signo caelestj.
Caniculus: Catulus est: kysded kólyók.
Catellus dimit: sunt á canis: gen: mas:
Caninus: na: um: quod est ex cane: Vt pellis caninus: Eb bívr: eb hívs.
3715. *Canum autem triplex est genus: scilicet. Villaticum: kwáz: pastorale: komondor: Venaticum: Agar: venatici bifariam diuiduntur: in eos qui feros sectantur: Zelendék: et capiunt: et eos qui odoratu vestigant quos odorisequos vocant: Nyomos vysla: parachko.*
Canatim: aduerbium: significat ad similitudinem canis: Ebül.
Canicas appellantur furfures farris: az lyszthnek korpaya.
Canarius: a: üm: quod ad canem pertinet vt canaria lappa: quæ canibus adheret: Ebhez Illendó: Ebeth illeth.
Canicius: ab Apul: dicitur pro clara ceu praconis voce: predicatornak tyzta bezedé: Zawa.
3720. *Canarij populi Circa atlantem aphrice montem habitantes: quod victus eius animalis his pro miscuus sit: Barom elettel eleó Emberek.*
Canicularis: adiectiuum á canicula celesti signo dictum: Vt Caniculares dies.
Cano: nis: Cecini: Cantum et canitum: Eneklek.
Canon: latine Regula consuetudo approbata: Zertartas: Jo Zokaas.
Canonicus: Regula eleó: uel: Canonok.
3725. *Canto: tas: frequent: Gyakortha eneklek.*
Cantor: succentor: Corusnak Igazgatho mestere.
Cantrix: karbyro apacha.
Cantorissa: Cantor feleseghe.
Cantus: tus: á [c]ano fit et est inflexio vocis: Enekles: Zonak terónghetese.
3730. *[C]antio: Idem quod Cantus.*
[Ca]ntilena: Enekmondas: Zerzes.

3715. *feros = feras; — nyomos vysla* eddig ismeretlen volt; *parachko-ra* vö. NySz. és Szamota: Régi magy. megfigyelések, Term.-tud. közl. 1894. évf. 436. lp.: 1523. *Canis prachko* és Dief. NGL.: *canis breck* stb. — 3724. *Regula eleó = regula-élő*, vö. a *Christus élő világhosság* NySz. 1., 599.

- [Can]ticum: proprie elegans: et lascivius cantus dicitur: *ekes gyónyórkóttető enekles: Cantalas.*
- [Canor:] Cantus: et elegantj quedam et consonantia quedam: *Zep enekles.*
- [Canorosus:] sa: sum: quasi sonorosus: *nagy Zengessely walo enekles.*
3735. [Canonizo: as:] latine regulo: *megh rendelóm: [meg]h hatarozom: megj erősítóm: Zentólóm.*
- Canopus: Ciuitas egypty.
- Canopide: dicti sunt qui Canopum habitant.
- Canopicus: possessium á Canopo.
- Cantabry: hispanie populi.
3740. Cantrifusor: *kanna vöttó gyartho.*
- Cantherius: equus cui testes amputati sunt: *hereth loo.*
- Cantharus: Vas quoddam cum ansis: *Tyles korso: grecum est.*
- Canonista: *eghazy thóruennek mestere.*
- Cantherius: qui simplici iugo constat: *Egy maghanak walo Jarom: vel: haam.*
3745. Cantherium: Vehiculi genus: *egy low taligha Zeker.*
- Cantheriatus: *egy mas vtan fogoth kylón maganak walo loo.*
- Canthus: Cum aspiratione: ferrum est: quo rote extremitantes vinciuntur: *kerek talpara walo panth: uel: vas.*
- Cantes: sunt oranorum fistule: *Orghana syp.*
- Capa: ornamentum Capitis: *chaffrangh.*
3750. Capatus: qui indutus est Capa: *chaffrangos.*
- Caputium: tegúmen Capitis: *Síruegh.*
- Capadocia: Regio: pontica.
- Capadox: ocis: pro eo qui est ex capadocia.
- Capadocus: a: um: possessium.
3755. Capaculus: aliquantulum capax: *Vallamennyre eleós elmeyw.*
- Capana: vilis casa: *Zegeny kuthya: uel: hazachka.*
- Capax: ingeniosus: *Elós elmeyw.*
- Capesso: *kywanssaggalj fogadnya: uel: vennyw.*
- Capedo: ingenium: studium: *Elme: tanusagh.*
3760. Capedines: animalia dicta: quod manú capiantur: *Zeled lelkes allatok.*

3733. *elegantj = elegantja.* — 3742. *Tyles tollh. Fyles h.* — 3747. Vö. Cal. *Canthus cum th. aspiratione: ferrum quo rote extremitates viciuntur.* — 3748. Cal.: *Canthes organorum fistule.*

- Capedulum: vestimentum capitis: *Fekóthó*: uel: *chaffrangh*:
 uel: *Swuegh*. dimit:
- Capella: dimit: á capra: *kysded kechke*.
- Capella: pro ecclesia: quasi capiens Laus.
- Capello: tego: *Befedezem*.
3765. Capillus: *Feyednek bire*.
- Caper: mas inter capras: *Bak*: Castratus: *chap*: *órú*: *herelth kechke*.
- Capra: quasi carpa: quod virgulta carpat: uel: quod captet aspera: *kechke*.
- Capros grece: apud Latinos significat aprum: *erdey hym*: uel: *erdey Dyzno*.
- Capreolatim: Annexe: implicante: *Egybe foglalas keppen*: *Be-tírve*.
3770. Capreus, ex capra: Vt pellis caprea: caro caprea: *kechke bur*:
 uel: *hvs*.
- Caprinus: idem quod Capreus.
- Caprilus: idem quod Caprinus.
- Caprea: á capreo: animal siluestre: *Vad kechke*.
- Caprarius: Custos caprarum: *kechke paztor*.
3775. Capreolus: *kysded vad kechke*.
- Capellus: á capro: capella á capra: dimit: sunt: *kysded kechke*.
- Caprigenus: quod est ex caprarum genere: *kechke nemű*: vel:
kechke fele.
- Caprile: locus ubi capre seruantur: *kechke akól*: vel: *payta*.
- Capricornus: Cæleste signum.
3780. Capero: frontem rugis contraho: et asperitatem vltus ostendo:
Ranchba wthóm homlokomath: *es haborodoth orchath mu-tathok*.
- Caperatum: rugosum, contractum: *egybe vonnatatoth*: *Sómór-gózóth*: *rancholtatoth*.
- Capharnaüm: Ciuitas est.
- Capis: dis: poculi genus: á capiendo: *pohar*: *cheze*: *kwpa*:
- Capio: is: Cepi: captum: significat accipio: *El vezóm*: *el fogom*.
3785. Capillus: coma: *hayad*.
- Capcio: dolus: *Alnaksagh*.

3762., 3763. Vö. Pap.: Capella: diminutiuum est a capra. capella uero pro ecclesia dicta quasi capiens laus. i. stb. — 3767. quasi után cap áll kitörülve. — 3770. ex után pra áll kitörülve. — 3777. Ezzel a sorral kezdődik a 30. a. oldal. — 3780. Ranchba wthóm = ránczba öltöm.

- Capciosus: dolosus: *Igen alnak.*
- Capicium: os tunice: vel: alterius vestis vnde caput immititur: *Az Zoknyanak: kónythósnek nyaka: vel: valla.*
- Capidula: parua capis: *kysded edeny.*
3790. Capillamentum: i. capilla tura: vel: coma arborum: *hayasulas: vagy az fanak az moha.*
- Capillincium: capilla tura: *hayasulas.*
- Capillo: comam nutrio: *hayath newelek: decapillo: capillos eruo: ky Zagatom.*
- Capillatus: ta: tum: quod Crines longiores habet *nagy hayr.*
- Capillus: quasi capitis pilus: *hay Zór.*
3795. Capidulum: idem quod capicium: *Svegh.*
- Capillotenus: significat vsqué ad capillos: *mind az hayayghlan.*
- Capillamenta: quandoque capilli dicuntur: *hay fele.*
- Capesso: propter id: de quo supra significat capio: *Fogom: vezóm: vel: ad capiendum eo: fogny: venny megyek.*
- Capto: tas: frequentatium: a quo:
3800. Captito: aliud frequent: licet non significant frequenter capere: sed blandicijs, illecebris et huius modj aliquid venarij: *hyzelkedessel: gonoz zerelemmel valamith kapdosok: vezók.*
- Captacio: Calliditas: *Alnaksagh: vel. insidie: fraus: haborusagh: chalarsagh.*
- Captator: Venator: *Thewezo: vel: vadazo: fogho.*
- Captacio: venacio: *Vadazas: Fogas.*
- Captiui: victj dicuntur: quod non sui iuris sed libertate priuati sunt: *foghlyok: Rabok.*
3805. Capti oculis: qui officio oculorum priuatj sunt: *Vak Zemáuek: vakok.*
- Captiuus dicitur: quasi capite dimit: *fogyol.*
- Captiuo: as: quod est Captiuum facere: *megh fogom: foglyatezóm.*
- Captiuitas: ipsa detencio: *Fogsagh.*
- Captus: ta: tum: participium eiusdem significacie: cum suo verbo: *megh fogattatoh.*
3810. Capcio: ipse actus capiendj seu decipiendj: . . . .
- Capciuncula: diminutium eiusdem.

3791. *Capillincium* tollh. *capillicium* h. — 3802. *Thewezo*, vö. 2580. és Előszó. — 3804. *non után fui áll kitörülve.* — 3806. Vö. Pap.: *Captiuus* quasi capite *diminutus.* — 3809. *significacie* tollh. *significationis* h. — 3810. A latin szöveg után volt még magyar is, de a könyvkötő levágta.

- Capciosus: a: ūm: quod capit seu decipit: et dolis plenum est:
[fog]lyos: *chalard*
- Captura: detencio: *fogas: megh tartas.*
- Capisco: scis: incipio capere: *megh kezdóm foghnya.*
3815. Capisterium: genus vasis rusticij: *Thekenű.*
- Capistrum: dictum: eo quod caput iumentorum stringat:
Feek:
- Capitalis: secundum Caput: *Fű Zerynth walo.*
- Capitativum: per capita: *feyenkend.*
- Capitosus: qui habet caput magnum: *Nagy feyű.*
3820. Capitecensus: corona: quæ in capite geritur: *korona . . .*
feyenkend valo a . . .
- Capitellum: est Caput columne: *Az kw labnak á feye.*
- Capito: alicui caput facio: *Feyeth chynalok.*
- Capitolinus: exiens de capitolio: *Az gyűlékőzethből va[lo.]*
- Capitolium: Locus Rome: sic dictus: á capite hominis et
eq[ui] reperto: dum foderent fundamenta, quo senator[es]
conueniebant: *Dwsoknak gyűlékőzeteknek hely[ók.]*
3825. Capitularis: Consistorialis: *Thanachba valo: vel: gyűleko[zet]-*
ben valo
- Capito: magnum habens caput: *Nagy feyű.*
- Capitularium: *Thanach haz.*
- Capsa: á capio quod res in se reconditas capit: *Lada: a[ma]-*
rium: Zekreny
- Capsula: et capsella: eius diminutiva.
3830. Capsarius: qui mercedis gratia seruanda in balneis ve[st]imenta
suscipit: custos capsarum: *Rwka óryzó az fo[ró]dóben.*
- Capsus: carruca vndiqué contecta: *Beboryttoh taligha: Vt*
sunt pastorum.
- Capsaces: pe: cor: lechytus oleiqué vas: *Olayos negely.*
- Capedo: præter id quod supra narratur: dicitur: spaciosum
aliquid et rei alicuius capax: *Zeles: Ther: uel: az my*
alkolma[s] walamyth magaba venny.
- Capeduncula: pro vase: et armarijs: *Valamy edeny: uel:*
alm[arium.]

3812. A magyar *foglyos* kiegészítésre vö. NySz.: *foglyos: captiosus.*
— 3820. A kipontozott részen magyar szónak kellene állani, de a könyvkötő
késének áldozatul esett e szöveg. — A latin szövegre vö. Pap.: *Capitecensus*
corona quae capite geritur. Pap.-ban hiányzik az *in.* Valószínű tehát, hogy
nem az általam idézett kiadást használták az írók.

3835. Capula : vas vinarium quo veteres vtebantur : *chobany*.
 Capulus: et capulum: dicitur: quicquid rem aliquam intra se capit
 Capulus: in quo mortui efferuntur: *halottak nyosolya*: uel *zeath mihalj lj[oua]*.
 Capulus dicitur: et sachrophagum: vel: sepulchrum: *koporso*.
 Capularis: senex: i. capulo intimus: vel: mortj contigu[us] et mox capulo e ferendus: *koporsoba teyendó vên*.
3840. Caplum : nodi genus in fune: quo indomita iumenta capi[untur]:
Vrok: kiben foglyak az marhath.
 Capistro: as: capistrum impono: *Fekett tezek az lonak feyeben*.
 Caprasmus: Viride: *Zöld*.
 Captencula: subtilis verborum decepcio: vt sunt sophis[ma]ta:
Bwlch Zolasokkal valo chalaradsagh.
 Capo: gallus Castratus: *kappan*.
3845. Caprificus: ficus siluestris: *Vad füghe*.
 Caprona: anteriora iuba equi: quasi capitj prona *Isto[k.]*
 Cnopeum: Cortina nobilissima: *Selyombóly alkottatoth: Zwinyogh halo*.
 Capula: genus auis: *Chyneghe*.
 Captus: tus: sors intelligitur: *Nyll*.
3850. Caput: dicitur: totum illud quo collo sustentatur: *fü*
 Capitulum: significat paruum caput: *Feyechke*.
 Capitellum: dimi: á capitulum: quod modo significat paruum caput.]
 Capitulo: as: capitulum oppono: *Vers feye . . .*
 Capitulare: est per capita distinguere: *F[eyen]kend el oztany*.

3837. *Nyosolya* tollh. *nyoszolyaia* h. — A többire vö. Cal: 1585: Capulus — *Szent minaly* (sajtóhiba *mihalj* h.) *loua*. — 3838. *sachrophagum* tollh. *sarchophagum* h. — 3839. Vö. Cal.: Capularis senex: id est capulo intimus: vel morti contiguus: et mox capulo efferendus. — 3840. caplum = capulum, vö. Cal. — *vrok*, vö. MTsz.: *hurok* és 3874. — 3843. Vö. Cath.; *Captencula* . i. subtilis verborum decepcio stb. — 3846. Vö. Cath.: *Caprona* anteriora iuba equi quasi capiti prona. — 3847. *Cnopeum* tollh. *Canopeum* h., vö. Cath.: *Canopeum* cortina subtilissima stb. — 3849. *Nyll* = nyíl, vö. NySz. 1. nyíl 2. és MTsz.: nyíl 1 pl. Nyíl szerint osztottak meg az örökségen. A *nyíl*-nak „sors” jelentésére vö. Tagányi: Földközösség. 9. — 3850. *quo* tollh. *quod* h., vö. Cal.: Caput dicitur totum illud *quod* collo sustentatur. — 3853. A magyar rész meg van csonkítva: *vers feyekbe szerzem* lehetett az egész értelmezés.

3855. Capitatus: a: ūm: quod in caput lacius crescit: *Fűben való okoskodásnak nevékedése.*
 Capitale et per apocopen capital: dicitur facinus: quod capitis pena Luitur: *Fűbe Jaro dologh: Vethők: Bűn:*
 Capua: a camporum latitudine.
 Capnos: latine fűmūs: *Fűsth.*
 Caprűnculum: Vas fictile sic dictűm: quod capax sit: *Feűldből alkotott edeny.*
3860. Capena: oppidűm vicinum Romę.
 Caprimulgus: qui fugit capram: *kechke Zopo.*
 Caprűm: piramis: *Thűrők.*
 Capus: aűis: falko: *Solyóm.*
 Capitaleus: Locum tenens: *kapitan.*
3865. Capitis diminucio: est prioris status permutacio: *Fűnek el wetele.*
 Capua: dicitur ą capacitare: uel: ą camporum latitudine, que multa capere potest: *Nemy nemű Zellessegh, kj nagy sokakath be foglalhath.*
 Capus ex gallo castrato: *kappan.*
 Capsis: Antiqui dicebant pro eo quod est cape si uis: *fogyad ha akarod.*
 Capula: parua capa: Vide supra capa.
3870. Capulus: caput est gladij: *Thórnek: uel: feghuerek feye.*
 Capula: sporta auűm: *kalythka.*
 Capra sunt ibices: quasi aűices: eo quod ad instar auűum alta petant: *Vad kechkek: hæ si quando aduersitatem persenserint: de altis cacuminibus sese præcipitantes: suis se cornibus recipiunt illesas.*
 Capsit: ledit: cepit: *megh serty: keszdy, fogya.*
 Capulum: fűnis vnde indomita capiuntur: *Vrok: kibe az vad allatokath: Barmokath megh foghnak.*
3875. Carabus: genus piscis: *karasz: uel: Dergeche.*

3855. Ezzel a sorral kezdődik a 30. b. oldal. — 3861. *fugit tollhiba mulget* h. vő. Cal. 1549: *Caprimulgus* qui capras *mulget*. — 3862. *Thűrők* alapszó a NySz. *tűrköl*: cornibus peto, *tűrkölődik*: se arrectum tollere stb. igéihez. — 3864. *capitaleus* tollh. *capitaneus* h. — 3872 Pap.: *Caprae* sunt ibices quasi aűices: eo quod ad instar auűum alta petant: hae si quando aduersitatem praesenserint de altis cacuminibus sese præcipitantes suis se cornibus recipiunt *illaesa*. — 3874. *Vrok*-ra vő. 3840. — A tárgyas ragozás ellen vét a szerkesztő a *megfoghnak*-kal. — 3875. *Dėrgėcse*, vő. MTsz. *dėrgėcse*.

- Carbasus: genus lini, est mire tenuitatis in hispania primum repetum.
- Carabus: parua scapha: *kysded hayo chonak*: ex vinine: i. *veszóból* facta, et crudo corio contexta: vt est naucula discurrens in palo *Az thoba: Bír chonak*.
- Character: ferrum coloratum: quo note pecudibus inuruntur: *Belyegh*: vel.
- Character: nouus Vlcus: *Vyonnan valo sebnek helye*: vel: efigies: forma, *Belyegh: pecheth*:
3880. Ch[ar]acterismus: descriptio forme alicuius: *Akar mynek abra-zattyanak, kepenek megh Ir[as]a, Jechesse*.
- [Ch]aracto: scribere: *Irok: Jechók*.
- [Char]agma: impressio: imago: vel: littera: *nyomas, kep: Beóti*.
- [Char]axis: notacio: *Irás, Jeches*: et dicitur á character.
- [Charax]o: *Gyakortha Irok*.
3885. [Charbasus] Vbi supra, est velum, quasi carens base: *lepódó: suporlath*: et est genus lini subtilissimi, et mire tenuitatis: *Gyenge vekon vazonboly chynaltatoth saathor*.
- [Carbo: c]ūm extincta fuerit prūna.
- [Carbonarius: q]ui disponit carbones: *Zen egethó*.
- [Carbona] cum bona: *póssól: Zelenche*.
- Carbunculus: parūus carbo: *kysded zeny* uel: pro lapide precioso: *fenes kű*.
3890. Carcer: arctūm manasterium: *Thómlóch*.
- Carcerarius, quid ad carcerem pertinet: *az thómlóchhoz valo eszkóz*.
- Carcereus: quod est carceris: *Az thómlóche*.
- Charthesia: est súmitas arboris nauis: vbi fūnes trahuntur: *Az arboch fanak teteye, kin az kótelek Jarnak*.
- Cardia, quidam morbus cordis pulsus: et dicitur á cardan, quod est cor: *Zű fayas: nylallas*.
3876. *repetum tollh. repertum h., vö. Cal.* — 3877. Cath.: Carabus parua schapha ex *vimine* facta et crudo corio contexta ut est naucula discurrens in *pado* (= Póban?). — 3880. Vö. Cath.: Characterismus. — 3888. E kiegészítésre vö. Dief. NGL: *Corbona, carbona kiste; Carthesia carbona heiltum lade* és DC.: *corbona ubi pecunia sacerdotum erat.* — 3889. *paruus* után *cab* áll kitörülve. — 3893. Vö. Cath.: *Carchesia*. — 3894. Vö. Cath.: Cardia die quidam morbus. s. cordis pulsus: et dicitur a *cardian* quod est cor.

3895. Cardiacus: qui hunc morbum patit: *Zwe fayó.*
 Cardia grece: Cor latine: *szív.*
 Cardinalis: et Cardinarius, quod ad Cardinem pertinet: *Az sarkhoz való.*
 Cardinalis: pro officio: *kardynal.*
 Carcinus: Cancer: *Raak.*
3900. Carcina: Ciuitas: *Nemy nemű város.*
 Carcinoma, cancer morbus: *Farkas seeb.*
 Cardea, est nomen Urbis in Tracia.
 Carduus, herba nota: *Zamar thówys.*
 Carduelis: auis parua, quod cardius et spinis pascitur. i. ácanthis: *Thengelych.*
3905. Cardio benedicta, herba nota: *papa fű.*
 Cardio: per quod hostium voluitur: *Sark.*
 Cardineus: a: ūm: et cardinalis et hic cardinale: quequo præcipue poni solent: *Jeles: Nagy.*
 Cardinalis circa quos fides christi vertitur.
 Careo: es: carui, et cassus sum: caritūm et cassum et est proprie carere: rem desideratam non habere: *Óressón, hýwon maradok, megh fogyatkozom.*
3910. Carex: fe: ge: herba acuta et durissima et vt dicitur est canna pa lustris: *Mochar saas: vel: nad.*
 Carectūm: locus caribus plenus: *sasas hely: Virgilius: Tityre coge pecus: tu post carecta latebas.*
 Cardinum: á quibusdam nastrucium dicitur: *Torma.*
 Cardea: Romanorum dea, que cardinibus præesse putabatur: *sarkoknak Isten azonya.*
 Caries: Vetustas: *Alutsagh: uel: est Vermis quæ ligna corrodit: Fa feregh.*
3915. Cariokus: quod est carie plenum: *fergees.*
 Caria: rie: *ferógh: uel: az fanak rókónyűlese.*

3896. *Cardia Cardian* h., vö. Cath. — 3901. Először *Carcimona*-t irt a másoló, a *cimona*-t később kitörülte. — 3904. *cardius* tollh. *carduis* h. — 3906. *hostium* = *ostium*. — 3907. Cal.: *Cardineus* a. um. Et *Cardinalis* et hoc cardinale que *pro præcipuo* poni solent. — 3912. Vö. Cal.: *Cardinum*... a quibusdam *nasturtium* dicitur. — 3914. *Alutsagh*; ez a szó *vetustas* egyértékeseként még kétszer fordul elő (vö. 3935., 4026.) s egyszer *megauult* alakban (2415). — Nem igen valószínű, mint Mátyás Fl. hitte, hogy az *alutsagh*, *meгалuth* tollh. lenne *auultsagh*, *megauult* helyett. — 3916. *rókónyűlese*, vö. MTsz.: rököny és NySz. Dief.: NGL. *caries* holcz fily.

- Caria: Regio minoris Asiae.
 Carra: ē Ciuitas Arabiae ad rubrum Mare.
 Carrus et carrum: Vtroque modo dicitur à cardine quatuor rotarum: uel: quod currendo sonet: *Zeker rywas*: uel: *Zeker Chykorgas*.
3920. Carruca: genus vehiculi: *küchy*.
 Carrucharis: qui carream agit: *küchys*.
 Carrucharius: a: ūm: quod ad carrucam pertinet: *Az küchiszhoz walo szerzam*.
 Carina est media pars nauis, et accipitur pro nauis: *Hayo*:
 Carico: as: pe: cor: vexo: perturbo: i. *keserghetheóm: haborgathom: nehezyttem*.
3925. Caros: crapularis redündancia: *ZabalodasSal walo thólthószes*.
 Caribdis: quoddam periculum marinum: *Örweny*: Virg. Incidit in scillam: qui vlt vitare caribdim.
 Carica: fructus palme: et ficus sicce: uel: pocius massa illarum: *palma gyömölch, es azzw fyghe*: uel: *rakas fighe*.
 Charicia: dies festus inter cognatos: *Rokonsagoknak kószte valo Innep. i. nyassagh*.
 Carinator: conuiciator et maledicus: *Bozzonto: patwarkodo: atkozodo*.
3930. Carino: arguo: conuicior: *fedlek: bozzontlak*.
 Carinus: carens mente, et sensu: *Balgatagh: Eztelen*.
 Cario: as: *megh ferghesythem*.
 Cario: ris: diuidere: *Megh ózthóm*.
 Caris grece: latine interpretatur gratia: *Malaszth: Istennek ayandeka*.
3935. Cario sum: vetustum: *megh aluth*.
 Carisa: vetus lena: percallida: *Ven agh tenezó orozlan: Vnde et falaces ancille dicuntur catarisie: hazwgh Zolgalo leanyok: tanachadok á bwyassaghra*.
 Charismata: dona spiritualia: gratiarum donaciones: *Lelky ayandekok*.

3917. *minoris* felől elmaradt a rövidítő jel, *minoris* h. — 3918. *Ciuitas*-először *Ciuines*-nek írta s aztán az *ues*-t kitörülte. — 3920. Ezzel a sorral kezdődik a 31. a. oldal. — 3921. *Carrucharis, carream* tollh. *Carrucharius, carrucham* h. — 3925. *thólthószes*, vö. 1666. — 3928. *nyassagh* után még egy *g* áll kitörülve. — 3935. *megaluth* vö. 3914. — 3936. Pap.: *Carisa uetusa laena* percallida: unde *infallices ancillae catarisiae* appellabantur; vö. azonban Cath.: *Carisia*.

- Carissam: antiqui pro vafro vsurpabant: i. callido, astuto:
Alnak: ókos.
- Caritas: sine. h. á careo: significat inopiam: *Zűksegh: draghasagh.*
3940. Caristia: caritudo: in eadem significatione.
- Carina: infima trabs vbi nauis fűndatur: *Az hayonak á feneke
 also gerendaya, kjre chynaltatyk az hayo.*
- Carino: in modum carine formo: *hayo modon chynalom.*
- Carinatim: significat ad similitudinem carinæ: *hayonak hasonlatossaghara.*
- Carmania: Regio maioris Asie.
3945. Carmanij: populi qui teste, pompo sine veste ac fruge: sine pecore ac sedibus corijs piscium vestiuntur.
- Carmelus: cum vnico. l. latine et grece: dicitur: hebraico vero chermel.
- Carmentis, dea carminum: *Verseknek Isten azzonya.*
- Carmen quandoquę incantatio dicitur: *Bűvóles: varaslas.*
- Carmenta: et Carmentis Euandri mater.
3950. Carminare: est quasi pectinare: *megh feszűbny: megh' gereb-
 lűny. vel . . .*
- Carmino: carmina facere: *Verseth Zerzek.*
- Carminare etiam ad lanam pertinet: quasi lanam carpere
 vel: pu[r]ga]re: *Gyapyath tepek: chapok: Thyztytok.*
- Caro: proprie mortuorum: dicta est quod careat anima:
holt [est.]
- Carűncula vero á carnis nominatiuo secundum antiquos: *hozuchka.*
3955. Carniuora: dicűntur animalia que carnes vorant: vt sunt
 aquila: accipiter: *hűs ewó lekess alla[thok.]*
- Carneus: a: űm: quod est de carne: *hűsbol valo: vel hűs drab*
- Carnosus: a: űm: quod est pinque: *kówer: testós: kópchós.*
- Carnositas: pingűedó: *kówersegh.*
- Carnarius: a: űm: quod ad carnem pertinet vendűntur: *hűs
 arulo hely. vel: mezar zek.*

3945. Cal.: populi *carmanij*. Qui teste Pompo. (= Pomponio) sine veste ac fruge: sine pecore ac sedibus: corijs piscium vestiuntur. — 3950. A *vel* utáni részt a könyvkűtő levágtá. — 3953. Vű. Cal. 1585: Caro: Poprie mortuorum animalium est, quod careat anima. . . Vng. *Hus.* — 3954. *hozuchka* tollh. *hűzochka* h., vű. Cal. 1585.: Caruncula. . . *hűsotska.* — 3956. *drab* = darab, vű. Helt. Kron. *drab*, NySz. és Mikl.: EtymWb. *drob.* — 3959. Cal. Carnarius a. um. quod ad carnem pertinet. *Ut carnaria taberna: vbi carnes venduntur.*

3960. Carnarium proprie locus vbi caro salsa suspenditur: *hűs zarazthó hely.*
 Carnifex: qui carnes ex hominibus facit homicida: *hohar: Gylkos.*
 Carnificina: macellum: *mezarzek.*
 Carnificium: officium vel actus carnificis: *mezarossagh[!]: hohar-sagh.*
 Carnifico: exercicio: *mezarlok.*
3965. Carnificor: significat carnificis officium ago: *mezaros dolgat* *! [e]z[em.]*
 Carnificina: locus publicus: in quo iussu magistratus homines sontes á carnificibus occiduntur: *pelenger pyach: nylyuan valo hely: holoth az hoharoktul Em[be]rek ólettethne[k.]*
 Carnificenus: a: um: ponitur pro crudeli et carnice digno: *kegyetlen mikeppen hoher.*
 Caritas: in deum: amor erga proximum: *zerete[th.]*
 Caristeum: *Zűld marwan kó.*
3970. Caristo: fulgere: vel: gratias referre: *fęnlóm: vel: halat a[dok.]*
 Cariopholus: species: i. *Zekfü.*
 Cariophorum: aromaticum est: *Zerechen dyo viragh*
 Carmino: incantare: *Bűuolók.*
 Carnulentus: plenus carnibus: *Testós: kopchós: kówe[r.]*
3975. Carni: Ciminum: *Bozza viragh.*
 Carolus Cesar christianismus.
 Carna: dea que vitalibus hūmanis: seu carnibus p̄resse existimabatur: *Emberi erzekensegwm[k]nek: es aytoknak sarkaynak Isten azzonya hozaya latoy[a.]*
 Carpatine: calciamentum rusticum et fiunt de recentis corijs: *Bochkor.*
 Carpentum: Vehiculi genus: *Thalyga: kochy: kolya.*
3980. Carpentarius equus: qui carpentum ducit: *kochys loo.*
 Carpenta: sciencia carpentarij: *Alch mestersegh.*
 Carpentator: idem quod carpentarius.
 Carpento: opus carpentarij exerceo: *Alch mywet[h tezek.]*

3961. A *hohar*-t először *hohar*-nak írta, s aztán az első *r*-re a *h*-t ráírta.

- 3967. Cal.: *Carnificinus* a. um. ponitur pro crudeli: et *carnifice* digno.
 — 3968. *amor* után *ega* ex áll kitörülve. — 3971. Vö. Cath.: *Chariophilon*.
 — 3976. E sorról lásd az Előszót *christianismus* tollh. *christianissimus* h. —
 3977. *carnibus* tollh. *cardinibus* h. — 3978. *recentis* tollh. *recentibus* h. —
 3979. *kolya*, vö. NySz. és MTsz.: *kólé*.

- Carpō: aufero: euello: *ky zagatōm: el weztóm: dec[erpo.]*
3985. Carpophorus: nomen virj proprium.
 Carpo: piscis genus: *posaar.*
 Carptim: aduerbium significat hinc atque illinc ca[rpendo: non] ipsam serie sequendo: *Ragadozuan Zaga[thuan.]*
 Carpinus: genus arboris note.
 Carpo balsamum: fructus: siue semen balsam[i: balsa]mom-nak *gyűmőlche: magwa.*
3990. Carpes grece: fructus latine: uel: semen: *gyű[mólch.]*
 Charta: cum. ch. aspirato: est enim dictio greca, et proprie fit ex papiro, apud grecos vero pro eo poni consuevit quod nos librum dicimus: i. *leuel: uel: kónyű.*
 Cartaceus: a: um: quod est de cartis: i. *leuelből, papyrosból alkottatōh.*
 Cartula: dimi: est: *leuelke.*
 Cartha: fuit Vrbs non procul a tyro.
3995. Carthago: Vrbs aphrice Celebris.
 Carthallum: canistrum: *Zatyor: vel: kosaar.*
 Carthophilacium: latine ferinium dicitur: *Zekreny: vel: kebeled,* in quo librj et scripture reponuntur.
 Carthilago: pe: cor: concauitas illa que circa aures: *Az fyled alath valo vapa.*
 Carteia: oppidum est hispanie.
4000. Carica: est genus ficuu á loco sic dictarum, apud multos pro ficu sic accipitur: *Azzw: Zaraz fyghe.*
 Carena, est publica penitencia quadragesima idem sunt: *nyluan valo penitencia.*
 Carrus: est lignum, ad quod iugum ligatur: *Thesla: vel: rűd.*
 Cartilago: est naris et auris: uel: alterius rei ossea teneritudo: *Orródnak, fűlednek: vel: akarmy allatnak az porchogoya.*
 Caryopon: nucis fuctum significat: *Dyo olay.*
3987. Cal.: Carptim aduerbium significat hinc atque illinc carpēdo: non ipsam *seriem* sequendo. — 3989. *gyűmőlche* először *gyűmőlche*-nek volt írva s az *l*-et aztán kitörülte a másoló. — 3990. Ez a czikk a lap utolsó sora; meg van csonkítva s a betűknek csak a felső fele látszik, a kiegészítés és a szöveg a Cath.-ból van kiírva; vö. Cath.: *Carpos* grece: latine fructus uel semen. — 3991. Ezzel a sorral kezdődik a 31. b. oldal. — 3997. *ferinium* másolásból támadt hiba *scrinium* h. — 4000. *ficuu*; először *ficum*-ot irt a másoló, aztán az *um*-ot kitörülte, vö. Cal.: *Caryca* est genus *ficuum*: a loco sic dictarum... Apud multos tamen pro ficu *sicca* accipitur. — 4004. Vö. Cal.: *Caryopon* nucis *succum* significat.

4005. Caryote: siue caryotides e palmis nascuntur quas alij dactilos, alij palmulas vocant *Az palmanak bymboya*.
 Charus: gratus: *kedves*.
 Carrota: Biga: *Thalygha*.
 Chartibulum: mensa quattuor habens angulos: *Negh Zeghű aztaly*.
 Caryon: nux: *Dyoo*.
4010. Carynon: oleum, quod fit ex nucibus: *Dyobolj verth olay*.
 Casa: domus: á cauacione dicta: nam antiqui cauatas rupes inhabitabant: *kóboly vayoth hazachka*.
 Casula: dimi: á casa: *Vesęchke*.
 [C]asa: est agreste habitaculum, palis virgultis, arundinibusque contextum: *Sówenyból chynaltatoth, nadal fódótt hazachka*: vel: *kwthya*. in quibus solent latrones latitare.
 [Casar]ia: dicitur: mulier, quem casam custodit: *Az kwthyanak*: vel: *hazachkanak órzó azzony Embere*.
4015. [Casa: hospitium in campis: *Zazlas az mezón*: vel: *az fahon*.
 [Casa: Insul]a: *nemy nemű Zygeth*.
 Casabundus: crebro cadens *Bóthlekon*: vel: *gyakortha elesyk*.
 Caso: as: frequenter, á cado: aquo fit aliud frequenter: casito: *gyakorta esóm*.
 Caseus: dictus: quod careat sero: wlgo: formaticum: *Saytt*.
4020. Caseolus: diminút: eiusdem significatione.
 Cassus: a: úm: quod est inane et vacuum: *Heyaba valo: őrres: hyba*.
 Cassis: et per diminutionem cassiculus pro rethe: *halo: halochka*.
 Cassis galea dicitur: á capiendo: vel: capite.
 Cassis de laminis: galea vero: *Sysaak*: de corio: nam galeos corium dicitur:
4025. Casses: recia leporum: vel: tele aranearum: *Nyűl halo*: vel: *pok halo*.
 Cascus: ca: úm: significat vetus: *meg aluth reghy agh: megh rókónyűlth*.
 Casius: mons in syria.
 Cascinum: oppidum dictum: quod vetus fit.
 Cassinum: forum Vetus appellant.

4005. *bymboya* előtt *byb* áll kitörülve. — 4012. *Vesęchke* = *vészęcske*, vö. NySz. 2. Vész; Tsz.: vejcz.; Szam.: Sch. — 4014. *quem tollh. que h.* — 4015. Vö. Pap.: Casa hospitium. *Zazlas* valószínűen tollh. *Zallas h.* — 4026. *megh aluth*, vö. 3914. — 4028., 4029. Vö. Cal.: *Cassinum*.

4030. *Casia*: per simplex. s. frutex est: et amplitudine cubitorum trium, suaüissimi odoris: et virtutis cynamomi sepe inuenitur in apotecis.
- Casleu*: mensis nouembris.
- Casso*: as: significat deleo: *el tórlóm: kenem*: vel: *el vakarom: semysse tezem*.
- Cassare*: euacuare: priüare: castrare: *Megh óryteny, megh foztany el metelny: vnde*.
- Cassatus*: et *cassabundus*: instabilis dubitans: titübans: *Alhatatlan Velekódó: ketseghös: ketelkódó*.
4035. *Cassida*: idem quod *galea*: *Sysakochka*.
- Cassiculus*: di: á *cassis*: pro rete: *halok*.
- Casses*: *galee*: quod vacua sint ad capita recipienda: *Sysakok*.
- Cassidilis*: pera pastoralis: *pasztor taska*.
- Cassibia*: fex eris: *Mynden erchnek az sepreye: allya*.
4040. *Casses*: *recia*: quod *Vacuas* habeant *maculas*: *halook*.
- Cassita*: pe: pro *Auis* nota: quam alij alij *alaudam* vocant: *pypys madar*.
- Cassiterides*: insule decem in Indico oceano.
- Cassiteros*: latine *stanium*. vel: *plümbum*: *Badogh*: vel. *Ony*.
- Casteria*: significat locum: Vbi cum nauigio conquiescunt: *Reni et gubernacula reponuntur: ky fogho hely az vysz melleth*.
4045. *Cassiodolabrum*: *alabard kyvel az lanch kenezók. Jarnak*.
- Cassiodolus*: est quidam medicus.
- Cassiodorus*: est nomen proprium virj preclarissimi
- Casius*: a: üm: altitudo á *casius*: *Lucali. x. Lucefera casia prospexit rupe diemque: Az magas kö zyklarüv. i. celo*.
- Casma*: i. porticus aeris: vel: *fulgur etere: Egy haborusagh: Villamas*.
4050. *Carmatisso*: *Villamasth: egy haboruth Zerzek: quod est solius dei facere*.
- Casoma*: me: *Acus mulieris: qua mulier caput scalpit: á: cado, dis: dicta: eo quod cadere facit immunda. Az fesű ky wel az azzony allath fesüvly feyeth. Acus ille de quo facta est mentio nusquam auditur in patria nostra*.

4041. Az egyik *alij*-t elfelejtette a másoló kitörülni. — 4043. *stanium* = *stannum*. — 4044. *Cal.*: *Casteria* significat locum vbi cum nauigatio conquiescit: *remi* et *gubernacula* reponuntur. — 4045. E sorról vö. az Előszót; *lanch kenez-re* vö. 3045. — 4046. Ezzel a sorral kezdődik a 32. a. oldal. — 4048. Vö. *Cal.* — 4050. *Carmatisso* = *casmatisso*. — 4051. E sorról vö. Előszó.

- Caspium: mare dicitur: *Thengher*.
 Castanea, nūces: *Gesztenye*.
 Cassarius: reciarius qui recia facit: i. *Halo kótheó*.
 4055. Cassilis: rete eo quod caret soliditate in foraminibus: *haalo*.
 Castrum: locus est muris munitus: i. *kőő waar*.
 Castellanus: qui in habitat castrum: *Varba lako*: vel: *porkolab*.
 Castrensis dignitas: *porkolabsagh*.
 Castellum dicitur: illud receptaculum quod aquam publicam
 suscipit: ex quo fluit aqua fistulis: *Az vyznek saakya*. i.
gyulekőzety: kybiől az chókre megyen az vysz.
 4060. Cassona: instrumentum pectendj: *feső*.
 Casma: hiatus terrē dūm rumpitus terra: *Föld nyilas: hasadas*.
 Cassula: Ciuitas: *Vaaras*.
 Castalius: est fons in monte parnaso: dedicatus musis.
 Castellarius: castellans: *porkolab*.
 4065. Castifer: qui flagella portat. sicut. circator: custos: *ostor*
vyselő.
 Castigo corrigere: *megh dorgallak, megh ostorozlak: megh verlek*.
 Castimonia: castitas: *Tyzta eleth*.
 Castra: in plurali: nunc appellantur: exercitus, cum in pro-
 cinctu pergunt. *Thabor*.
 Castrametor: castra loco: *Thaborth Jarok*.
 4070. Castellum: pauus vicus muris, circumdatus: dimi: á castro:
kysded varos: vel: varasny falő.
 Castellatim: aduerbium: quasi turmatim: *sereghenkéd*.
 Castrē: proprie est virilia amputare: *Megh herełny*.
 Castratus, spadones et eūnuchos: ita distingunt vt castratj
 sint: quibus testes naturaliter de sunt, spado[nes quibus
 uiolenter de]tracta est [uirilitas].
 Castrēnsis et ho castrēnsē: quod ad castra pertinet: *Az ta-*
borb[a] walo.
 4075. Castigatum dicimus correctum emendatumquē: *Megh feddetótt*.
 Castitas et pudicia paria putantur.
 Castus capitur pro honesto et continentj: *Thyszteletós, ty[zta]-*
sagh tarto.
 Castum dicitur: immaculatum: *Zepłötelen*.

4061. *rumpitus* tollh. *rumpitur*. Vö. Pap. — 4068. Vö. Cal.: *Castra* plurali *numero* appellantur exercitus cum in procinctu pergunt. — 4070. *pauus* tollh. *paruus* h. — 4072. *Castrē* tollh. *Castrare* h., vö. Cal. — 4073. Vö. Cal. — 4074. *ho* tollh. *hoc* h.

- Castor: animal: latiner fiber: i. hood. idem: dicitur: canis ponti[us:] *Vyszy Eb.*
4080. Castoreum: medicamentum: quod fit de testiculis castoris: *Az órwossagh, mely az hood monyaboly főzetettyk: chynallatytik.*
- Castrimargia: gule concupjscientia ventris ing[lu]iues: *Thor-kossaghnak: zabolaszasnak kjan[sagha.]*
- Castula: palliolum quo puella núde infra papill[as] precingebantur, hec et perozonium et precictorium appe[llatur.]
- Castro: virilia amputo: *megh herellek.*
- Casula: vestis cucullata: quasi minor casa: eo quod totum hominem tegat inde cuculla: quasi minor ce[lsa:] *Chöklas ruha: óltószeth: vel: kapa.*
4085. Casus: modo fortuna est: *Zerenche: modo inopinatus euentus: Veletelen Zerenche: modo calamitas: et infortunium: Vezedelóm: Zerench[et]lenseg[h.]*
- Casos: insula iuxta mare carpachium.
- Casure: e: casus seu cadendj actus: *eseth: vel: esethnek tete-menye: esees.*
- Castrinús: est verúx castratus: *órv: vel: herelt kos.*
- Chata: vero cum aspiratione: significat velutj: sicut tam[quam] et quemadmodum.
4090. Catechyo: as: instruo: doceo: erudio: *Thanytlak: [ok]tatlak.*
- Catechysmus: est instructio in fide: *hüles: hütre tanytas.*
- Cataclismus: i. diluuium: quasi per diuersa elimata mündj partes dispersum: *Mynd ez vilagh zer[the] el terülth ózon vysz.*
- Catecuminús: instructus seu audiens dicitur: *hütre megh tanyttatoth.*
- Catacrisis: condempnatio: vel: dijudicatio: *karhozta [. . .] Iteleth: Valogathas.*
4095. Catafronicus: contumax: contemptor: superb[us:] *wakmeró: kewel: megh vvalo.*

4079. *latiner tollh. latine h.* — 4081. *concupjscientia-t* először *concupjscientia-nak* írta. — 4082. *precictorium* tollh. *precinctorium h.* — 4085. *est* után *che* áll kitörülve; *veletelen* lehet tollhiba is *veletlen h.* — 4086. *Cal.:* *Casos insula iuxta mare Carpathium ambitu* stb. — 4087. *Casure* tollh. *Casura h., vö. Cal.* — 4091. *hüles,* vö. *hivél, meghivél:* *catechizo* NySz., csakis codexbeli szó. — 4094. *Iteleth* után egy *V* áll kitörülve; a zárjelbe tett részt nem tudom kiegészíteni. — 4095. *fronicus* kétszer van írva s aztán az egyik kitörülve.

- Catagrapho : as : transcribo: *Nekye Irok: altal ir[ok.]*
 Cataleticus: cui nihil super habūdat: *kynek nynchen felette.*
 Catalogus: i. enūmeratio: seu iū storum numer[us].
 Catalexis: terminatio.
4100. Cataphrigij: erant heretici: qui non in apostolos sed [in se] spiritum sanctum dixerunt venisse: quorum au[tem] fuerunt prisca: Montanūs.
 Catapulta est vas: *pözdora:* vel. iaculum cele[re vel] sagitta: *sebes haytas:* vel: *nyll:* vel *keth a[ghw] nyll.*
 Cataplasma: medicamentum: *orvossagh.*
 Catapocia: pilule dicuntur: *pyrrüla.*
 Cataplectacio: est conuitium: vel obiturgatio: *z[. . . .]*
4105. Catapuera: docta puella: *Bölc[h] [leany. . . .]*
 Cataractas quidam cæli fenestras, quidam nubes, quidam subterraneas: specus interpretantur: *Eghnek chatornay:* vel: *az földben az vyznek ery.*
 Catharus: latine fluxio, seu distillacio: *Folyas, chepeghes:* vel: *Natha.*
 Cataplasma: *Ires ruha:* Emplastrum idem significat.
 Catasta: locus erat vbi venales serui exponebatur.
4110. Cataclytum: locus concauus ab aqua cadente: *Az wyz chepegestül meg Vayattatoth helj.* vel. *föld.*
 Catillare: est per alienas domos gyrare: *Idegeny haznal valo kerenges.*
 Cataphora: grauis somnūs.
 Catachesis: latine instructio: *Thanytas.*
 Catachrisis: condempnacio. vel. diiudicatio. habes supra.
4115. Catadromum: latine decursorium: *folyoso.*
 Catagrapha: idem quod catagrapha.
 Catalepsis: occupatio, deprehensio.
 Cataclysis, dissolutio.
 Catalyma: refectio diuersorum
4120. Catagolus: Raciocinium.
 Cataphaccus: Vndiqué munitus.
 Catholicus: proprie Vniuersalis: *kereztyen.* vel. *közönseghes,*
 Cathedra: dicitur: subselliūm: *Papay Zeek.*

4100. Vö. Cal. — 4104. A magyar a szó talán *zúgás* volt. — 4106. Ezzel a sorral kezdődik a 32. b. oldal. — 4109. *exponebatur* tollh. *exponebantur* h. — 4119. Vö. Cath.: Catalyma: refectio diuersorium. — 4120. *Catagolus* tollh. *Catalogus* h.

- Caterua: turma: *Gyülekezet*.
4125. Cateruatim: turmatim. vel. per singulas turmas: *Sereghenkend*.
Cateruarie: cateruatim: conglobatim: *sereghenkend: Chomolyekon-
kend: Choportonkend*.
- Cateruarij: cateruatim conglobinatj: *serekónkend gyülekeztettek*.
Catastrophā: conuersio stomachy: subuersio: quod est diaria
solucio: *Gyomornak elfordulasa: i. hasnak naponkend menése*.
- Catax: á cocsa: i. claudus: *sanitta*.
4130. Catena dicta est quod se capiendo teneat, quia in ea annulus
annulum capit: *Lanch: vel: retez*.
- Catella: parua catena: dimi:
Catenula: aliud dimi: idem significat.
[C]ateno: catenis ligare: *megh lanchosom: lanchra vethóm*.
[Ca]thésis. vel: catetesis grece: doctrina latine. vel. locus doc-
trine. *Thanytas. vel. Thanusaghnak helye*.
4135. [Catillu]s: pars superior mole sicut meta par inferior: *Az malom
kónek felsó: also fele*.
[Catillone]s: qui catillos liguriunt et pro gulosis accipi solent:
*kyk az etelnek vtanna [a]z talatys megh nyallyak: i. zabá-
[lo]k, dobzodok*.
- Catellus: paruus catulus: *kysded kótyók*.
Catilio: glutó: *Zabalo torkós*.
Catillosus: auidus: Gulosus: *Torkos: Zabalo: dobzodo*.
4140. Catillo: deglutire: *El nyelóm*. vel. sonare vt catulus: *lochogatok*.
Catinus: vas escaria. *Thaal*.
Catillus: dimi: á catinus: *kysded Thaal*.
Catina: Vrbs sicilie: *nemy varas*.
Cathinea terra: que in es conuertitur: *Az föld kj erche változyk*.
4145. Catina aput nos dicitur: adolescencia et est nomen. *Iffywsaagh*.
Cattiteros: latine, plumbum album dicitur: *feyer Onj*.
Catogeon: domicilium subterraneum *Föld alatt valo hazachka*.
Caconium: malorum domicilium: *Latroknak Barlangya*.
Cathecon: latine perpendiculum: *Lynnya*.
4150. Cato: quasi sapiens: cautus et acutus: *bólch, eles elmeyű: et
est nomen proprium cuiusdam doctoris*.

4126. *chomolyekonkend* vö. csomólék NySz. — 4130. *retez: catena* jelentéssel csakis a codexirodalomban fordul elő, NySz. — 4135. *par tollh. pars h.* — 4141. Vö. Cath.: Catinum. — 4143. *Catina* előtt *Catillus* áll kitérülve. — 4145. A *nos* kétszer van írva; az egyik ki van törülve. — 4148. *Caconium* lehet tollh. *catonium* h.

- Cata dicta: accipiendasünt acute dicta: *Büblchen mondattattak.*
 Catus: animalj muriceps: *Machka.*
 Catulus: proprie significat: catj filium.
 Catulaster: etiam significat ipsum catulum: hoc est paruum canem: siue filium: *kólykóchke: Eb kólyók.*
4155. Catullus: vero per duplex. ll. nomen est veronensis poete.
 Catulinus: a: ūm: quod ex catu est: vt caro catulina: *kólyók híis.*
 Catularia: porta Rome.
 Catulire est gestire: et coitūm maris appetere: *Mutatassal kyuanny az hymnak test Zerenth valo egyessiweseth.*
 Catulicio que dicitur: cum canes maritarj querunt: *Ebeknek koslatasy.*
4160. Cauda: finis: *fark: wegh.*
 Caudatus qui habet caudam: *farkas. i. kjenek farka wagyon.*
 Caudex: trūnkus: *tórsók: az fanak. Tówe: vel: veghe.*
 Caudica: naucula: que capit quatuor: vel: quinqué homines: *chonak.*
 Caudix: Radix, que inheret terre: *akarmynek az gjiwkere.*
4165. Caŕna: ē: est foramen in quo aŕes nidificant: *Vdŕ.*
 Caŕuus: a: ūm: proprie concauum, vacuum: *Vayas: Vermős: Vapaas: ŕresssegh: hyszagh.*
 Caŕnea: a cauo fit: significatqué locūm sub terra vacuum atqué obscurum: *Főöld alath valo: ŕress: hyszagh: sŕteth hely*
 Caŕneo: obseruare: videre: prospicere: *hossa okoskodóm: leselkódóm, hossa latok: el táuoztatom: megh oltalmazom magamath.*
 Caŕnedium: mutilia siue cauum edium: *Elvagdalth allath: vermes: vayott: hyszagh alkothmany.*
4170. Caŕno: Vacuum facio: *hyszagon Chynalom: megy Vayom.*
 Caŕterna: spelunca: *Barlangh asas: vayas.*
 Caŕterno sus: a: sum: pro loco passim vacūo, et veluti cauer- nis pleno: *Vermes hely: barlangos.*
 Cauda interdūm ponitur pro virili membro: *Fyrfyŕ tagh.*
 Caudacus: significat sŕuam et mansuetum: *Edes: szelęd allatt.*

4152. *animalj* = *animal*; az írásra lásd az Előszót. — 4156. *Cal.*: *Catulinus* a. um. quod ex *catulo* est stb. — 4162. *trunkus* írásra vö. *falko* és Előszó. — 4163. *quatuor* először rosszul volt írva; a helytelen alak kivehetetlen. — ¶4165. Ezzel a sorral kezdődik a 33. a. oldal. — 4169. *Cal.*: *Caudium mutilata* siue *cauum edium*.

4175. Caudicalis: ad caudices scindendos idoneus: *Nagy faknak le vagasara: Vayoth faknak: chonakoknak: hayoknak.*
 Caudis: oppidum:
 Caudicarie naënes siue Codicarie que commeatus per tyberium subühunt quod ex lignis grossoribus cauatis fierent: *Nagy fabolj wayott hayók.*
 Caueo: as: caui: cautum: significat vito: fugio: *El tauoztatom: megh oltalmosom maghamath.*
 Cautum est: significat prouisum est: *hozzaya lattatoth.*
4180. Cautus: prouidus: okos: *hoza lato: bülch: tudos megh oltalmazasra.*
 Caucio est: i. cautione opus est: seu prouidendum est: *hozza latando: okoskodasra szüksegh: alkozyk.*
 Cautes: dicitur: saxum asperum: at quæ abrutum: *darabos: kemeny: eles keó.*
 Caurus: ventus ab occasu flans: qui et corus dicitur: *Nap kelett szely.*
 Cauillum: dolus: fallacia: *Chely Vetes: alnaksagh: hamyssagh.*
4185. Caucio: prouisio: *okoskodas: menedek.*
 Cauilla: irrisio quedam iocosa: i. *pakocha szerent valo megh meüetes.*
 Cauillo: as: et cauillor: aris: significat fallacia et dolo vto[r:] *hamyssaghal: es alnaksaggalj elók.*
 Caula: latine stabulum: in quo oues reconduntur: *k[eckke] akoly: Juhok . . .*
 Caula etiam dicitur: cancellus: ante iudicem vbi sunt advocatj: *Róstelly.*
4190. Caulis est generaliter herbarum olerum: medius frutex: qui vlgo tirsus dicitur: quia á terra surs[um] ascendat: *Torsa: vel: az kaposztanak az koroya.*
 Cauliculus: dimittit: *kysded kapoztha: crescere: i. virgam fierj: licet quandoqué ponatur ut pro folia producere: Megh leuelezny az kapoztanak*
 Caulesco, a cauleo esse conüenit: *megh leuele[zem:] newékódó[m.]*

4175. *Chonakoknak* eredetileg rosszul volt írva; a helytelen alak a fölismerhetetlenségig ki van törölve. — 4176. Vö. Cal.: Caudis oppidum *Samnij.* — 4177. *tyberium, grossoribus* tollh. *tyberim, grossioribus* h., vö. Cal. — 4178. *as* tollh. *es* h., vö. Cal. — 4179. *hozzaya* előtt *seu prouidendum* est áll kitörölve.

Caulon oppidūm: *Nemy Varas.*

Cauma: latine dicitur: estus: calor: ardor: *Hűsegh: forrosagh: büszgosagh.*

4195. Causis: combustio: *Egees.*

Causon: estus: seu ardor.

Causia: alias causea: tegmen capitur aptūm calorj: *kary mas Zű uegh.*

Camnus: insula in marj oceano.

Caūno negociator. *Aros Ember.*

4200. Caunus: caballus: *hytuany loo.*

Caupo: ge: co: tabernarius: hoc est esculentorum poc[ul]lorumquē venditur: *Etely Italj arulo korchom[aros.]*

Caupona vocatur tam mulier quę vinum vendit: quasi ipsa taberna Vinaria.

Cauponius: a: um: quod ad cauponem pertinet: vt ars caup[on]ia: *korchomaros mestersegh: vel: az korchomal[las]hoz valo eszkös.*

Cauponaria: ę: ars cauponandj: *korchomalasnak tudomannya.*

4205. Cauponor: *korchomarkodom.*

Cauponatim: fraudatim: admixtim: vel: adulter[atim:] solent enim caupones admiscere aquam vino, et pro puro vendere: *Chalardsagalj: hamiss[a]galj: alnaksagh Zerynth.*

Cauponarj: significat vendere. *Arulny.*

Causa proprie dicitur: id ex quo: vel: propter quod: vel: per quod. vel: aquo aliquid fit, que est origo et materia negocij.

Causarius: litis amator: *pór viselo: patuarko[do.]*

4210. Causatiuus: a: ūm: quod est causa vt aliquid fiat: *űghnek: pórnek: vel: egyebnek oka.*

Causidici dicuntur: qui in causis iudicijsquē versan[tur:] *Tóruenybe: pórbé forgók.*

Causuala: dimit: á causa:

Causidicus: orator: defensor: pronus.

Causarij milites dicuntur: qui propter honestam [causam] á milicia soluuntur.

4193. oppidūm-ot először oppidōm-nak írta s aztán kijavította. — 4194. *Cauma* után *lat* áll kitérülve. — 4198. Vö. Cal.: *Caunus* insula in mari oceano. — 4201. *venditur* tollh. *venditor* h., vö. Cal. — 4212. *causuala* tollh. *causula* h., vö. Cal. — 4213. *pronus*-ról elmaradt a rövidítő jel, vö. Pap.: Causidicus: orator: defensor. *patronus.*

4215. Causo: as: induco: efficio: *okoth adok reaya: oka leszók.*
 Causor: aris: depo: significat rei geste causam affero: seu reperio: et excusationem adduco: *Az megh lótt dologhnak okath hozom: vel: lelóm.*
 Causari etiam: culpari dicitur: *Büntethny.*
 Causificor: causam dico: *Tórwenykódóm: patiwarkodóm: Valakinek ügyeth forgatom: mondom.*
 Causacio: quandoqué ponitur pro vicio.
4220. Castos grece: latine incensum dicitur: *Temyen.*
 Causens: reus: *Bűneós.*
 Caucio: á cauendo dicta: breue, uel: cartha recordationis: *Menedek lewel: kez iraa, emléköszeth lewel.*
 Cauteria: instrúmentum est, quo note imprimuntur: *pecheth vas: et quo morbi alio quin insanabiles in uri solent: Süthó vas: vel: belegghó was:*
 Cauteriatu inustus: *megh süttetoth wassalj: megh egettetóth.*
4225. Cauterio: imprimo: in vro: *megh belegszóm: megh pechettleóm wassalj megh süttóm:*
 Cauteres: Idem dem quod Cauteria.
 Cautelosus: plenus cautelis: *Tellyes okossagalj.*
 Cautela: *okossaggalj valo dologh.*
 Cauteria: dicitur: foramen vel locus quod vritur talj ferro: *Az sütesnek, egetesnek helye.*
4230. Causare: *perlény: patiwarkodny.*
 Cauton: latine dicitur vstile: *egetesre: sütesre valo.*
 Caxillum: paruus callus: i. duricies pedum: qua calcamus terram: *Talpadnak bürenek megh temerdekelűség.*

.C. ante. E.

- Cado: cecidj: casum, do: *El esóm.*
 Cesar: Regio sarracenorum.
4235. Ceco: cecum facio: *megh Vakyttom: vakka teszom.*
 Cécula: genus serpentis: *Vak kegyeó.*

4215. *adok* után *re* áll kitörülve. — 4216. Ezzel a sorral kezdődik a 33. b. oldal. — 4220. Vö. Cath.: *Caustos* grece latine incensum dicitur. — 4221. A tollhibára vö. Pap.: *Causeius*: reus. — 4223. *belegghó* tollh. *bélyegző* h. — A *was* után kitörülve ez áll: et quo morbi alioquin; vö. az Előszót. — 4226. A második *dem*-et elfelejtette az író kitörülni. — 4228. *Cautela*-t először *cautella*-nak írta. — 4234. Vö. Pap.: *Cedar* regio saracenorum.

- [Ce]culco: cecare: *Megh wakythom.*
 [Cec]us: quasi oculis captus: *waak.*
 [Cec]ucio: parūm video: *keweseth latok.*
4240. [Cecu]lto: obtusam aciem habeo: *sütetóth szemem: megh kopoth á zemem fene.*
 [Cecilius:] poeta quidam.
 [Cecum: va]llum: in quo preacuti pali affixi her[b]is vel frondibus occuluntur: *Seteth [ar]ok mely fűes hantokkalj: he . . . . . ű zettetóth.*
 Cecinos: Amnis Vokatur: *Vysz.*
 Cecini: *eneklóttem.*
4245. Cædes occisio: mors ferro per. æ. scribenda. *Fegwer miath lótt halala: uel: le vagasa.*
 Cedo: cedis: cecidi: cesum: i. incido ferio: verbero: *le metelóm: veróm: megh ostorozom.*
 Cedicula: parua cedes: dimit:
 Cecutire: cecūm facere: *megh Vilagtalánítatnj*
 Ceconia: lucifuga: *pup deneűer: vel: estuelj Zarnyas eger.*
4250. Cede: dolo cum maiorj: *Engyeg.*
 Cedua: silua: *Nemi nemű Erdeű.*
 Cedrinus: a: um: quod est materiātūm de cedro: *Cedrus fabol alkottatoth.*
 Celum: ferramenti genus et est instrumentum ad sculpendum: *Farago wass: vel: vesű.*
 Celatum: insculptum: *ky faragtatoth: metelytetoth: Vuyuttatoth.*
4255. Cedula: potius scedula: Carta: *lewelj.*
 Cecrops: primus atheniensium Rex qui annis .L. regnauit: *hic athenas instauraűit.*
 Ceduus: Vt silua Cedua: et quæ apta est ad cedendum: *le vagando: vel. alkalmas le wagasra.*
 Celatura: sculptura: *faragas: Vesees.*
 Celamen: idem quod Celatura.
4260. Cedrium: oleum quod nascitur ex cedro *cedros: Faa olay*
 Cedrides: fructus cedri: *Cedrosnak gyűmolche.*
 Cedropolis: oppidum: *Nemi nemű Varas.*

4237. *Ceculco tollh. ceculto h.,* vö. Cal. 1585. — 4242. A magyar rész részben le van vágva. — 4243. *vokatur* írásra lásd az Előszót. — 4248. A latin szövegből itélve *megh Vilagtalánítatnj* tollh. *megh Vilagtalánítatnj h.* — 4250. *Engyeg* eredetileg *Engyek*-nek volt írva; a k-ra aztán a g-t. — 4256. L = quinquaginta, Vö. Cal.

- Cephalycæ: est quedam Vena: que si tangantur alleniamen parat capiti: *Fű seruesről való gr.*
- Celiber: festuius solemnus: deuotus: sanctus: *Vydam: tyszteletós: aytatos.*
4265. Celebris et hoc celebre: frequens: festiuus: Venerabilis: preclarus: inde
- Celebritas: quod non ibi terrena: sed celestia tantum agantur: *Gyars: vel: gyorsasagh: búchwletós: Vydam: tyszteletes: vel: Velocitas.*
- Celebritas: frequencia: *gyakorlas:*
- Celebro: as: frequento: *gyakorlom.*
- Celebriorem: et celeberrimum: pro hon oraciorem: et honoratissimum.
4270. Celebriter: cum tultu et honore: *Z[olgala]ttalj es tyzteletóssegelj.*
- Celebresco: celebris fio: *Tyzteletes leszek.*
- Celebs: celiben vitam ducens: *Tyza szent eletű.*
- Celer: velox: *gyars: hamar.*
- Celeriusculus: aliquantulum celer. *Valamenyere gyars: de nem igen.*
4275. Celero: festinare: *el közelgetek. sietek.* Vel celeriter aliquid facio: á quo fit accelero compositum: *el közelgetek.*
- Coelestis: coelitus. *Mennyey.*
- Coelestæ: qui è coelo est. idem quod coelestis.
- Celeuma: clamor nautarum: siue carmen super mortuos: *Hayosoknak ywöltések. Enék mondasok. Vagj halott mellett való enekles.*
- Coelitus è coelo: *Menyból.*
4280. Coelites: Dij coelestes: *Menybely szentek*
- Coelicola: qui habitat in coelis: *Menybe lakozo.*
- Coelibatus: pro Vita quæ agitur sine Vxore: Virginitas: *Magának Valo tizta elet. tiztasagtartas.*
- Cellere: affigere: vel macerare: superstare: *Meg gyötrenye: óztüeritenye: fen allanya: rayta allanya.*

4263. Vö. Cath.: *Cephalca. tangantur tollh. tangatur h.* — 4264. Cath.: *Celeber festiuus: solemnus: deuotus: sanctus.* — 4266. *tantum* előtt *tamen* áll kitörülve; a czikk Pap.-ból való. — 4270. *tultu* másoláshiba *cultu h., vö. Cal.* — A magyar szöveg félig le van vágva. — 4271. Ezzel a sorral kezdődik a 34. a. oldal s egyszersmind ettől a sortól ír a D. író. — 4272. *celiben* tollh. *celibem h.*

- Celeritas : animorum et factorum Velocitas : Velocitas aut pedum acillem.
4285. Celes : cithara qua canitur. *Hegedű.*
 Celes : oues : Aues : *Juhok Madarak.*
 Coeles : coelicola : *Mennyeyek.*
 Chelidon : hirundo : *feczke.*
 Celidonia : hirundinina herba : cuius succus oculis mederi dicitur : est herba satis nota. *Vere iaro fü.*
4290. Celius : Mons in vrbe Roma.
 Celsus : altus : *Magass.*
 Cello per duplex. ll. frango : siue cedo : *Meg rontom : töröm :*
 vel : *vertek.*
 Coelicus : coelestis : *Mennyey.*
 Celidoniacus : gladius lati ferri : *szelies Vasu tör.*
4295. Celidrum dicitur : lignum vel lapis : teres et longus : *Hoszu gombolyeg faa.*
 Celigena : genitus à Dijs : *isteneektől szylettetót ; nemzeteteth.*
 Coelites : Vitam coelestem agentes, scilicet Dij. *Mennyey ele-tót vislelók.*
 Coelium : i. coelites.
 Cella : à celando : *kamara :* quod in ea cellentur, que esse Volumus occulta.
4300. Cellatim : Aduerbiium. significat abscondite : *El reytees szerent.*
 Cellarium : videtur ea figura dici. que granarium. Penarium : vt pro cella ac repositoio accipiatur. *Pinche. gabonas haz : eeles haz : tar haz :*
 Cellariolum : huius diminutium : *kys pinche etc.*
 Cellarius : qui in cella præpositus est. *kamarához. Pinchehez lato.*
 Cellaria : locus vbi reconditur vinum. *Boross pinche.*
4305. Celo : sculpere : *Metelek : faragok.*
 Cellula : parua cella : *kysded kamara.*
 Cellatrix : *pynchehez lato leaan.*
 Celleo : preesse : *fedelemlködóm.*

4284. Pap. : Celeritas animorum et factorum uelocitas : uelocitas autem pedum a *cillere*. Az *acillem*-nek írása a *cillere* helyett mutatja, hogy a másoló az infinitivus-képző rövidítő jelét, a mely csaknem olyan, mint az *m*-é, hibásan írta át. E példa is bizonyítja az öt szerző másoló szerepét. — 4289. Vö. NySz. : *Vérehulló fü.* — 4297. *vislelok tollh. viselok h.*

- Celox: genus *Nauiculæ*, breuis, & celeritate dicitur. *folyo hayo*
vel. *cholnak*.
4310. Celebescere: celebrem fieri: *Tízteletősnek lenny*.
Celestes: testudines dicuntur. *Booltok*.
Celesma idem quod celuma.
Cello: abscondo: *el reytem*.
Celtis: est instrumentum sculpendi: *vyraagh vas: farago vas.*
vesev.
4315. Celtiberi: populi. }
Celte: populi Gallia } *nepek*.
Celtibericus, ca, cum: nomen possessi.
Celticum: promontorium Hispania.
Celiaci: dicuntur ventris fluxum paciuntur. *foosok: kiknek hasok*
megyen.
4320. Celidrus: ornatus mulierum: *Aszony allatoknak ekessegek*.
Celticus: Nobilis. *Nemeess*.
Coelum: est mansio Sanctæ Trinitatis.
Celiber: honestus: *tyzteletes*.
Celere: Adverbium. *gyarsan*.
4325. Celeritas: Velocitas. *gyarsasagh*.
Celindra: est nauis piratarum. *Tyszés tolvaioknak haioiok*.
Celidrus: est serpens in aquis habitans *vyzben lako kegio*.
Celindrus: est columpna teres: *gomboliegh kó lab. vel: gombo-*
lyegh kó
Cementum: calx: *Meez*.
4330. Cementerij: dicuntur ædificatorum structures: *kómywes mesterek*
Rakok. etc.
Cementitius: quod ex cemento est *mezbeol valo alkotmanj*.
Cena dicitur a communione vescentium *vachiora*
Cenaculum: locus cenandj, *vachioralo hely* vel superior pars
domus.
Cenobium, congregatio multorum *sokaknak girlekezetek*.
4335. Cenatorium idem quod cenaculum.

4310. A nek rag a tiszteletős fölé van írva. — 4312. celesma, celuma tollh. celeusma, celeuma h., vö. 4278. — 4317. ca előtt nomen áll kitörölve. — 4319. Cal.: Celiaci dicuntur qui ventris fluxum patiuntur. — 4326. pirata tyszés tolvaj. Népetymologiai fordítás; = tüzes tolvaj. E szótárban még egyszer előfordul, vö. 2189. — 4330. Cal.: Cementarij dicuntur edificiorum structores. — 4331. Ezzel a sorral kezdődik a 34. b. oldal s egyszersmind az E. író munkája.

Cementarius: qui victum manibi querit. qui cementum operatur.
az ki mesz egetessel keresi naponkent valo eletet.

Cenito: frequenter ceno: *giakorta vachioralom.*

Ceno est actus cenandj: *vachioralom.*

Cenos grece noüis latine: *vionnal valo.*

4340. Cenobates qui propter cenam super funem ambulat, *keotelen iuro*

Cenobite; genus monachorum: quos communiter viuentes possumüs appellare *egietembe lakozo szerzetessek.*

Cenobium: Monasterium. *Monostor*

Cenodochium: domus in qua cenandj refugium est pauperibus:
Ispitalj.

Cenodoxus: cupidus mundane glorie vane *Ez vylagi hiv dychieosseghnek keuanouü.*

4345. Cenodoxia. *hiv dychieosegh Inanis gloria*

Cenos vacuus dicitur: *hyzach:*

Cenotaphium: vacuum sepulchrüm. *ures koporso.*

Cenomanj, fuerünt populi Gallia.

Cenodocharius: *Safar vendegh fogado: Thavernas.*

4350. Cenum: sordidüm lütüm. vorago profundum inde cenosus. *fer-telmes saaros meelsegh:*

Cenolentus renouatus Szm: *megh vijtatot*

Cenosus lutulentus *Saaros.*

Cenofactoria: qui operatur de ceno de luto: *fazakas mester.*

Cenomonia: communis musca *keoz leegi*

4355. Cenositas lutulentia: *vndoghsagh:*

Cenopüs pes alæ: *lud lab:*

Censeo: is sui: itum: significat existimo. *velem ulitom.*

Censere: constituere: deliberare dicitur: *szerzenj el valasztanj:*

*vn: dici: Senatus aliquid censuit. constituit deliberavit
 az az az tanachy valamit vegezet es szerzet.*

Censeo: estimo: *megh beochirleom.*

4360. Cenophegia *Satoros innep.*

Censor qui. censuram gerit: de moris moribus *erkeolchirel megh feddeo mester.*

4336. Pap.: Caementarius: qui uictum *manibus* quaerit: qui caementum operatur. — 4339. *vionnal valo*, vö. NySz. és Elöszó. — 4346. *hyzach* = hizag: hézag. — 4351. Szm = secundum, a mely mellöl elmaradt a Pap., vö. Papias: Cenolentus: renouatus. — 4357. Cal.: Censeo es. sui. itum. significat existimo. — 4358. *vn: dici: vnde: dicimus:* vö. Cal. — 4361. A czikk Cal.-ból való; -*rél* ragról lásd az Elöszót.

- Censores magistrj morum erant a censendo: arbitrando dictj:
quod illis summum arbistrium erat aliorum morum
Erkeolchieoknek megh feddeoj tanito egiengeteo mesterek.
- Censura *fegielem*: vel mensura iudicum. vindicta: vigor seueritas potestas: Sententia.
- Censorius vir: qui censor fuit vel qui dignus est vt censor sit propter morum grauitatem qui alios iudicet *erkeolchieoknek megh feddeo mestere.*
4365. Censio. is: iui. numero: *szamlalom Intezem.*
Censuales: qui censoribus assistunt *az kik az iteleo mestereknek eleotte alanak. yelen vadnak*
Censio: castigatio *dragalas.*
Censura: censoris dignitas: sicut a pretore pretura. *Iteleo mestersegnek meltosaga.*
Census: us: est annus redditus *extendeonkent valo adas. Rawas.*
4370. Cepe a capitis magnitudine *hagima*
Ceparium vbi cepe Seminantur. *hagima kert.*
Ceparius: est qui vendit: *hagima aros*
Cephalalgia. vena: vel. dolor capitis *fw faias.*
Cephalea: passio capitis
4375. Cephas dictus est petrüs
Cepio incipere *elkezdem*
Cepedines Saxa in marj: vel que proeminent in prerruptis locis:
as Nagj hegien valo tettetes keouek vagy as vizekben valo nagi keouek.
Cepula paruuscule cepe: *apro hagima*
Ceptus inceptus *elkezdetet.*
4380. Censura iuditium cum seueritate vindicta.
Censere: iudicare: sententiam proferre: *ytelni az ytelt dolgot kj mondanj*
Censoria dignitas est: iudiciali[s] dignitat:
Censi dicuntur, quorum patrimonia publice annotata sunt.
Censuales sunt officiales, qui censum per prouincias exigunt
ado Szedeók

4362. Vö. Cal. — 4365. *Intezem* után egy kitörületlen C. áll. — 4367. *dragalas* = dorgálás; valószínű, hogy csak tollh., vö. Cal. 1585.: Censio, nis, castigatio. . Bwntetés birságolás. — 4368. *a* után *predua* áll kitörülve. — 4369. *rawas*, vö. NySz. *rovás, ravás* 2.; az alakra lásd a MTsz.-t is. — 4374. Vö. 4263. — 4382. *dignitat* tollh. *dignitas* h.

4385. Censura honor quidam a censendo id est iudicando. *yteleo mestersegnek meeltosaga tyztessege.*
 Cephale siue Cephalis significat caput
 Cephalicus. i. capitalis. vn: vena cephalica.
 Cephalus nomen virij et nomen piscis
 Cephalonia: Insula Jonj maris
4390. Cepas latine ortus. et vrbs.
 Cepurica Græcj appellat: que nostri hortensia holera. scilicet:
 que horto seruntur.
 Cerastes latine cornutus genus est serpentis: *Szaruas kygio*
 Centaurj thessaliæ populj
 Centaurea genus herbæ nota est.
4395. Cento, velum laneum *giapiubol Szeot poniuu.*
 Centrum punctum Spheræ: vel orbis medium. *valaminek also resze. auagy feneke. auagy keozepi vulami kereksegnek.*
 Centralis *fenekbe valo.*
 Centum nomen nümerale et indeclinabile et significat perfectum nümerum. *Szaz.*
 Centuria *Szaz Ember nec serege.*
4400. Centenus: na. num: *Szazad.*
 Centies quoque adverbium *Szazer.*
 Centurio: et Centurionus dicitur. quia centum peditibus præest. *Szaz Ember hadnaggia: Aga.*
 Centurio. as: in centurias ordino *Szaaz Szoaz ember hadnaggisagara szerzem.*
 Centuriatim: significat per centurias *hadnagionket.*
4405. Cetum iuralia iuditia dicta sunt a centum viris. *Szaz ember iteletj*
 Cerasus cerasuntis: et cerasunta. pro vrbe in ponto.
 Centauris homo equo mixtus. dicitur esse quoddam monstrum quod Superius videtur homo: et inferius equus *vad Ember vajj nemi nemu zsigabiga.*
 Cera *vyaz: Cereus vyaszbol valo.* vel: cereus *Istap gyertia*
 Ceratura ipsa ceratio. *megh vyaszosas.*

4387. Ezzel a sorral kezdődik a 35. a. oldal. — 4390. Cal.: Cepas latine hortus et vrbs. — 4394. nota tollh. notae h. Lehet azonban így is: Centaurea genus herbae. nota est. — 4401. A -szër-ről a Szazer-ben lásd az Előszót. — 4402. A czikk Cal.-ból való; magának a magyar szövegnek a chronologiai értékéről lásd az Előszót. — Az 1585-dik évi Cal. e czikket „Százados“-sal fordítja. — 4404. A latin szövegből ítélve a helyes fordítás századonként, vö. Cal. 1585. — 4405. Cetum tollh. Centum h.

4410. Cerarius qui ceram vendit: *vyasz aros*.
 Cereus funalis *Szeouednec*
 Ceruleus color. *Sarga Szin*
 Cerosus. quod habet ceram admixtam. *vyaszos*.
 Ceraunus; figulus. *fazekas*.
4415. Ceromia tabula *vyaszos tabla*
 Ceraunia. Amnis exaltationes que que in tempestate. quasi
 amnes cornutj habent:
 Ceraunos: latine fulmen. *Menj wteo keo*.
 Cerberus interpretatur terra que omnia consummit. infernj
 custos. et est canis Alexandrj epyrote cum leonibus con-
 grediens.
 Cerimoniae: *Egyhazbelj Szolgalatok*
4420. Cerberus canis infernalis. tria capita habens dicitur propter
 tres etates. puta. Infantiam: Juuentutem: et senectutem.
 Cerberus est terra que carnes mortuorum consummit.
 Cercopa certans copiose. *Nagy keulseggel kesalkodo*.
 Ceres: terram quasi creares: a creandis frugibus dictam as-
 serunt *gabona termeo feold*.
 Ceres dea paganis dicitur: quod vsum frugibus inuenisse dici-
 tur. ideo accipitur pro frumento. *buzanak gabonanak isten
 azzonia*.
4425. Cerebrosus iracundus: *haragus, agyas: Balgatagh*.
 Cerebrum *agiadnak veleie*
 Ceroferarius: akolitus *gyertia viseleo*.
 Cerimonialis et hoc cerimoniale. festiuus *innepleo. tyztessegh:
 tetellel valo ynnep*.
 Cereagus. pistor *kennier Swteo*.
4430. Cerealium. domus dicitur: vbi panes disponuntur. *Swteo haz*.
 Cerdo vilis homo dicitur. lucrum sectans qui artes illiberales
 exercet. *Tymar mester. beor feyeriteo*.
 Cerdon interpretatur corium: *Beor*.
 Cerdoniani: quidam heretici.
 Cerealis *buzabol alkottatot*.
4435. Cerebellum: paruum cerebrum *kysded: keues agyuelo*.
4417. *fulmen előtt fl áll kitörülve.* — 4420. Vö. Pap. — 4423. Pap.:
 Ceres. i. terra quasi creares a creandis frugibus dictam asserunt stb. —
 4424. Pap.: Ceres dea a paganis dicitur quod usum frugibus inuenisse dicitur:
 ideoque accipitur pro frumento. — 4427. Pap.: Ceroferarius: acolythus graece.
 — 4432. *interpretatur tollh. interpretatur h.*

- Cerethi et philetj erant: erant autem cohortes siue legiones pugnatorum. et sonat Cerethj exterminatores philetj: admirabiles: hij erant pugnatores doctissimj: hij erant custodes capitis Daud ij Reg: 8 c.
- Cerinthianj hereticj: hij intercetera Circumcisionem obseruant mille annos post resurrectionem: in voluptate carnis predicant futuros.
- Cerinda est lignum super quo ducitur taranta: *Szitalo rama.*
- Cerno: nis: cerni: scilicet: video *latom*
4440. Celnulus: est inclinatus: vel ingeniosus: *le hailot: auagy elmes*
Cernüüs aceliuis, humilis. pronüs in capite rüens: *le haylot alaa haylot: alazatos feiere le borult.* dicitur etiam magnus infinitus
- Cernui: socci: etiam dicuntur: siue solee: *kapchak auagi Soliak.*
- Cerno: quandoque: diuidere, secernere, cribrare. quod: etiam: incernere dicitur: vnde: et incernicula cribros vocamüs, *megh oztom: el valaztom: megh valogatom megh rostalom*
- Cerno quandoque: Capitur pro dimicare: plau: pro patria Amphitrio. dum cernit: dimicat *vyaskodik.*
4445. Cernere: quandoque pro cedere. vnde: cernere hereditatem parentibus dicti sunt: hoc est cedere: *yutnia.*
- Centrix: meretrix: *vta veteot.*
- Cenouectorium est instrumentum: cum quo deportatur cenum: lutum: *sar hordo Saraglia: auagy tekeneo.*
- Cerritus qui habet frumenta: *buzas ember* vel etiam dicitur insanus: *esztelen balgatag:*
- Cerson: dicunt Gracj terram: *feold*
4450. Cernida: cribellus, pollinis: *rosta.*
- Certo: tas: significat. altercor contendo: *vyaskodom. versengeok.*
- Certamen: et certacio. *Bay viuuaas*
- Certatim aduerbium: significat: singulariter vnum cum altero: quisque pro viribus: *kesalkodasonkent: auagj vyaskodas szerent.*
- Certamen conflictus dicitur: qui fit inter duos. aut plures: *viaskodas.*

4436. Vö. Cath. — 4438. *taranta* előtt olvashatatlanul egy szó áll kitérülve. — 4439. Ezzel a sorral kezdődik 35. b. oldal. — 4440. Cath.: *Cernulus* inclinatus vel ingeniosus. — 4444. *plau* = Plautus vö. Cal. *cerno* alatt. — 4445. Cal.: *Cerno* alatt: Quandoque cedere hereditatem *flij* parentibus dicti sunt: hoc est cedere.

4455. Certifico: *Byzoniossa teezlek.*
 Ceruisia: quasi: cereris vis: *ser piua.*
 Ceruisianum *seres kenyver.*
 Ceruical: cussimus: *Vaankos.*
 Cercioro: certificare. vide certifico
4460. Certus: ta tum: ponitur pro claro et indubitato *byzonios nyluan*
valo. mynden keotseg nekivl valo.
 Certisso: as: certus fio *byzonios leszek.*
 Certe: fit Aduerbi: *Byzonsaggal.*
 Ceruica: Alapa. *Arcol veres.*
 Ceruicatus: superbus: furiosus: contumax. *kenelj haragos:*
vakmereo.
4465. Ceruinus: na num: vt caro: vel. pellis. *Szaruas [h]us: auagi*
beor.
 Ceruix posterior collj pars: *niak chiga*
 Ceruicosus pro duro, et in exorabilj *kemenj niakü: meg engez-*
telhetetlen
 Cerusa: pigmentum. hier: ad furiam Quid faciat Cerusa in
faciæ cristiane Szin ado festek.
 Ceruulus paruus ceruus *kisedd szarwas*
4470. Ceruus animal cornütum: *Szarwas.*
 Cerulentum glaucus *Sarga:*
 Cerasus: *Chieresznie fa.*
 Cerasum pro fructu. *Chieressnie*
 Cerula: *Saarga: vel Setet.*
4475. Ceruiglosa herba est: *Szaruas nielw: alias Isten oldala furue*
 Cesar: abstractus fuit ex vtero matris
 Cesar Augusta: *teraconensis: Hyspani oppidum*
 Cesim: significat per incisionem *gladj teorrel valo le vagasral.*
 Cesarea vrbs: *Neemi varas.*
4480. Cesareüs et Cesarianus. vt vestis cesarea et milites cesareanj
Chiaszár ruhaia: ees vytezzj

4456. E sor magyar részéről lásd az Előszót. — 4458. *cussimus* tollh. *cussinus* h. — 4461. *keotseg* tollh. *keetseg* h. — 4469. Cal.: Cerusa: pigmentum. Hiero. ad Furiam. Quid faciat cerusa in facie Christiane. — 4476. Cath.: Cesar .. quia abstractus fuit *de ceso* vtero matris. — 4477. Cath.: Cesar-augustusta i. *teraconensis hispani oppidum.* — 4478. *vagasral* tollh. *vagassal* vagy *vagasval* h. — 4480. *vitezj-beli e és z annyira össze van folytatva, hogy tisztán ki se vehető.*

- Cesaries : coma : a crebra cesione *wsteokeod melj giakorta meteltetik*
- Cesati comati dicuntur : *wsteokeoseok*
- Cesura : incisura : *metelees ollolas.*
- Cestrüm : est instrumentum quo : cauatur ebur. *chiont varro Szerszam*
4485. Cesuratum significat : succincte breuiter *Reuידeden walo metees.*
Cesuratum : vas appellatur, que cesimorificatum. *feliwl el meccetet edenj*
- Cesius color : qui speciem coeli habet *Egh : szimw vylagos kek festek.*
- Cesones : qui cesi matris vtere nati sunt *annioknak mehebeol ky meccettettek*
- Cesim diuisim : *valaszos keppen.*
4490. Cesso : as : abstineo ab opere vaco *megh szwneom : megh tartozatom maga az műnkatul.*
- Cesitium linteolom purüm et candidum *Thizta feier lepedeo.*
- Cespitius : quod sit ex cespitibus *fwues hantal rakatatot.*
- Cespito : pe[d]e terram percutio : *tombólok Szeokeok : tancholok.*
- Ce[s]tus lora. quibus mala plumbea liga|bantur u|nde pugile[s] ludebant. *Siw auagy giple[o] gipleo kyre az oon goliobist sicut laptat figeztik wala es kotik wala. kiuel az baynakok yachodnak wala.*
4495. Cetera : pro deinceps : *Towaba*
- Cesia, lenticula *Szepleo.*
- Cesonia : est quedam caruncula in fronte eqj. pullj cum primum prodit ex aluo : vnde mulieres faciunt quandam potionem mortiferam
- Cetarj Piscatores abusiue dicuntur : *halaszok.*
- Centio ponitur pro vestimento rusticano pro interio vestimento : quod super subuculam induj solet : *minth az daroch : Guba : Szukmanj.*
4500. Centones Stragula grossiora, *goromba Agy lepel, Lasnak. ala valo agy lepel : Tabernacula agias hazak.*

4481. Cal. : Cesaries coma a crebra cesione. — 4483. *ollolas*, vö. NySz. : *ollól.* — 4486. Cal. : Cesuratum vas apellatur cesim orificatum. — 4489. *valaszoskeppen = wlaszosképpen.* — 4490. *maga tollh. magamath h.* — 4491. *linteolom = linteolum* vö. Cal. — 4494. A latin értelmezés Pap.-ból való ; az első *gipleo* custos a 35. b. oldalon, a másik *gipleo*-vel kezdődik a 36. a. oldal. — 4497. Vö. Cath. — 4499. *interio tollh. interiore h.*

- Centuculus. pro vili ac sordida veste *ala valo hituan colteozet.*
- Cestus. cingulus: quo accinguntur et vtuntur in legitimis nuptijs:
vnde: ponitur quandoque pro legitima cupula et maritali
concordia vel castitate
- Cesus percussus incisus maculatus. *verettetet meteltetet fereztetet.*
- Centussis: centum libre: *Szaz font.*
4505. Cepas latine hortus *kert.*
- Ceporos hortulanus *kertesz:*
- Cerucus: latine cornutus: *Szaruas*
- Ceropherarium. instrumentum quo cereus fixus. continetur:
giertia tarto Istap.
- Cessim ire significat regredj retrocedere *hatra ternj hatra lepnj.*
4510. Ceritus hoc est cereris ira *Buza Istennek haragia.*
- Cetus: tj: sine diphthongo. piscis maximus Atlantico Marj.
- Cætus vero cum oe diph: conuentum seu congregationem
significat: *giwlekezet.*
- Cetari dicuntur maiores pisces capientes seu vendentes: *Nagy
hal Arosok: auagy hal fogok.*
- Cetarie loca iuxta mare, vbi pisces capiuntur: Sulsantur: et
venduntur. *hal fogo: feozeo. auagy elado hely az vyz
mellet.*
4515. Cetarius: qui cetum piscem capit: *Ceth: hal fogo. auagy arulo.*
- Cetra scutum breue loreum: *reowid kisd[e] beor pays.*
- Ceterj reliqui exeodem numero.
- Ceterum reliquum. *Towaba.* i. sed cetura interpretatur timiama.
fuit vxor Abrahæ post Saaram.
- Ceu: similitudinis: quasi quemadmodum *hogy mikeppen vgy mint.*
4520. Ceuere est clunes mouere quod fit aut adulando. aut in re
venerea turpia operando: et proprie de manibus dicitur:
non est opus expositione ex quo coniugatj in hac re se se
exercent.
- Ceuco illum coniugale actum exerceo.
- Ceuetes: molles et obscenj dicuntur *Termezet ellen eleok:
vndokok.*

4502. *Cupula tollh. copula h., vö. Cath.* — 4503. *fereztetet tollh. fer-
tetet h.* — 4519. *Cath.:* Ceu *aduer.* similitudinis sicut quasi quemadmodum.
— 4520. *Cal.:* Ceuere est clunes mouere: quod fit aut adulando: aut in re
venerea turpia operando. Et proprie de *maribus* dicitur. — 4522. *A* latin
szöveg kétszer van írva s az egyik aztán kitörülve.

Ceterus: alius *maas* :

Cetratus: cetra scuto armatus. *paysos*.

4525. Ceuens: trissans: clunen agitans.

C ante H

Chere Salue: *Idueoz legj*

Chalepi: duri asperi *kemeniek*: *darabosok*

Chalaza: collectio sub cute: *Beor, alat walo: chiomo chiemer*

Chami: greci dicunt breue, et humile *Rwuid: alachion*.

4530. Chamos: idolūm Moabitarum.

Chamul: interpretatur. surgens dolor vel necessarie: parturiens: seu calens dolore: aut caliditas parturientis. *Beteghsegnek: faydalmanak feel tamadasa. Szirkseggel valo Szules auagj faidalommal valo megh heucles. auagj az szuleonek forrosaga.*

Chamūs: quoddam. genūs frenj. *alazo ereos: fek: vel keteo fek heree.*

Chalchis: vel calcis. vrbs.

Calcidius nomen gentile: philosophi.

4535. Chaldea regio Asia Maioris: *Orszagh.*

Chalix: lapidis genus ex quo deducitur ignis. *koua turz keo.*

Chalestra. vrbs Thessalia, littoralis.

Chamete: dicuntur: humiles et depresse imagines: *Alachion teorpe kepek.*

Chame phlatanj: vocantur humiles platanj. *alachion Jegenie fa.*

4540. Chamelus *Theŷe.*

Ch[a]meleon *kysded Oroszlan.*

Chaos vel chaon: profunditas fossa *melsegh, wressegh, verem. keozwl* Initium rerum *mynden allatoknak eredetj. Materia informis. Abraazatnakwl walo agiagh. kowasz.*

Charram interpretatur. ira vel iracundia siue furor. aut foramina *haragh haragossagh: diheossegh: likak.*

4525. Pap.: Ceuens. *crissans*. clunem agitans. — 4532. *ereos*-t először *ereoseegh*-nek írta; az *-cegh*-et aztán kitörülte. *heree*-re lásd az Előszót. — 4534. Cal.: Chalcidius a. um. nomen gentile. Chalcidius etiam nomen philosophi. — 4539. V8. Cal.: *Chamaeplatanj*. — 4541. Ezzel a sorral kezdődik a 36. b. oldal. — 4542. *keozwl* másolás közben rossz helyre került; értsd: *minden allatoknak eredetj keozwl*.

- Chele: dicuntur brachia scorpionis *az scorpionak ket elseo labay olloy*. Item chele dicuntur brachia Caneri: *az az az rakanak keth elseo labinak olloy*.
4545. Chelis: cithara: *hegedu*.
Chelon Grece latine dicitur curuum vel brachium. vel crus. propter curuitatem: *horgas vagj az karod vagj szarad Cherubin Twzes Angial*.
Chimera *Chiga biga: kinek az feye lean: az hasa penigh mint az Orozlanak az farka kgio*
- Charta propria. pro papiro ponitur
4550. Chartaceus *papirosbol walo*.
Chartula parua charta *kisedel leuel*.
Character: signum figura: *Beellieg yel peelda Jegyzses*.
Characteres litere dicuntur: *Bellieges valami yel: abraaz*.
Charis latine gratia: *ayandek malaszt*.
4555. Charisma Idem quod gratia:
Chanona placenta *Beles, lepenj*
Chyagra: manuum dolor: *keezi faydalom. maryulas, georch fogas*.
Chirager et chiragrycus: qui chiragram habet: *Georchieos keze fayó*.
- Chirographus manus scriptio *kezed irasa vetese*.
4560. ChiroGraphius: Notarius: *leuel iro*
Chirodota: Túnica prolixa. vltra Brachia: manus operiens: *Hozzu karw: keonteos Szoknia*.
[Ch]iromantia *Teenierbwl valo: Itelet. yruendo mondas*.
[Chiro]nomus: qui manibus gesticulatur et ludi[t:] *keze chiowalo*
Chiroteca manuum vagina *keztiv*
4565. Chirotesia: manuum impositio *keez vetes*.
Chirurgia manuum operatio: *kezi munka dolgolodas*.
Chirurgus medicus: *vulnerarius. Seb giogito Oruos mester*.
Chirurgicus idem quod chirurgus:
Chlamis: dis: et chlamida vestis. *militaris. vytezleo Ruha*.
4570. Chlamidatus: chlamidem indutus: *vitezi palastban eolteoztetet*.
Chlamidula *kisedel palast*.

4548: *kgio* = *kigio* — 4559. *scripcio*-t először *sripsio*-nak írta. — 4562. *Teenierbwl*, olvasható *Terenier*-nek is, s akkor tollhiba *tereniebwl* h., vö. NySz. — 4565. *Chirotesia*-t először *Chirokesia*-nak írta; vö. Cal.: *Chirothesia* manuum impositio.

- Chorus pro stallo: *kar*: pro mensura *Gerla* pro vento.
 Chobar proprium nomen fluminis
 Cholera morbj genüs est: in qua et vomitus et delectio sumum
 fiut *Saar*:
 4575. Cholericus *Saar Szinw Ember*
 Choraula: Ars tibicina: *Trombitas kwrteos mestersegh*:
 Choraules: qui fistulas in choro inflant. vel qui ad sepulchra
 defunctorum canebant. *karba valo*: *Syposok*: *auagy ha-*
lottak mellet valo enekleok.
 Choro cithariste: *karban hegedwleok*
 Choreä qui pedibus plaudunt *tanch*:
 4580. Chorda: latine funis: *kötél, mazzagh*
 Choragium instrumentum. *ezkeoz*. et cuius libet rej apparatus.
kezulet.
 Choritus: arcus *techa*: *Thegez*: aliquando: et sagittarum
Puzdora.
 Choruscatio: *Vyllamas*.
 Choralis: que ad chorum pertinent *karhoz valo*.
 4585. Choruscus fulgidus: *Salgo fenies*.
 Choricista moderator chorj *kar mester*
 Chrisis latine vnccio *kenetes*.
 Chrisma: vnguentum latine: *keneth*
 Chrisos latinie dicitur Aurum: *Aranj*.
 4590. Chronica latine temporalia: proprie annüales: *Leot dolgoknak*
eztendeonkent walo be irasa.
 Chronicus: temporalis: *ydeo szerint valo*.
 Chronici qui de temporalibus scribunt *Leot dolgoknac iro*
mesterj.
 Chytra olla *fazek*.
 Chitrapos: olla que pedes habet. *Labas fazek*: *chierep*.
 4595. Chorulus genüs lignj: *Mogioro fa*
 Christe eleyson domine miserere nobis *Vram irgalmaz*.

4572. *stallo* először *saloo*-nak volt írva; *gerla*; vö. *gerla* Ném. Gl., *jerla* Döbr. c., *girlla* Bécsi és Münch. c., lásd NySz. — 4575. Cal.: Cholera morbi genus est in quo et vomitus: et delectio *simul fiunt*. — 4579. Cal.: Choreä... Verg. Pars pedibus plaudunt choreas: et carmina dicunt. — 4582. Cal.: Choritus arcus *theca*. — 4585. *salgo*, vö. Peer c. *salyog*: fulgeo, NySz. — 4591. *szerint* i-jéröl hiányzik a pont. — 4594. *Chierep* után *cho* áll, a mely custos, mivel 36. b. lapnak a *Chitrapos* az utolsó czikke. — 4595. Ezzel a sorral kezdődik a 37. a. oldal.

Christus : chrismatet vinctus : *kenettel: megh kenettet.*
 Chesi interpretatur Secretum : vel silentium. vel Archanum :
 aut profunditas.
 Chrismatorium *az kenetnek. edenie.*

.C. ante. I.

4600. Ciatius. vas ad bibendum *ywegh pohar.*
 Cianeus color. griseus : *Szurke Szin.*
 Ciara est corona episcopalis : *pilys*
 Ciatizare : de ciato bibere : *Iuegbeol innia.*
 Cibarius panis : qui Seruis datur. non delicatus *Abraac kenier*
4605. Cibatus : *commestio etel.*
 Cibare : cibum dare *etket adnj etetni etelt adnj.*
 Cibale : quod ad cibum pertinet *az etekhez valo.*
 Ciborium : quoddam vas ad cibos deferendos : *Etek hordo ez-keoz: tal.*
 Cibosus Cibo plenüs : *Rakua tellies etekkel. i. etkes.*
4610. Cibutum Archa cibaria : *etek tarto.*
 Cibeles. lis. vel cibeles secundum : *fabulas est omnium deorum: et accipitur . . . : pro terra.*
 Cibelus mons phrygia troia
 Cibus dicitur. quia capitur a bucca.
 Cicada dicta est : quasi cito cadens viuunt enim rore et cito decidit *ptruchieok*
4615. Cicada ex omnibus que viuunt sine ore est pro eo aculeatum quiddam in pictore habet : lingue simile quo rorem et pectus ipsius lambit fistulosum quo vocem emittit
 Cicade : ex ciculorum. pascuntur sputo. *az kakuk nialabol: que estate rumpuntur*

4597. Vö. Cath. : Christus . . . *chrismate vinctus.* — 4602. *pilys*, vö. NySz. — 4609. *Cibosus* először *Cibozus*-nak volt írva; *tellies* három l-je onnan ered, hogy a szó az eredetiben két sorba van írva : *tell|lies.* — 4611. *omnium deorum* mellől kimaradt a *mater*, vö. Cal. ; accipitur után előttem érthetetlen rövidített szó áll. — 4614., 4615. Vö. Cal. : Cicada dicta est : quasi cito cadens. Uiuunt enim rore et cito decidit. Cicada ex omnibus que viuunt sine ore est. Pro eo aculeatum quiddam in pictore habet : lingue simile : quo rorem lambit : et pectus ipsum fistulosum : quo vocem emittit. — 4615. *Cicada* után *dicta est* áll kitörülve. — 4616. Pap. : Cicadae ex ciculorum *nascuntur* sputo quae aestate rumpuntur.

- Cicatrix: proprie est Signum vulneris obductj quasi circa cutem. *vak seb.*
- Cicatrixo quod est cicatricem indico. *vak sebet szerzek teezek.*
- Cicendela scarabeorum species dicta quod volans candet: *femies bogar.*
4620. Cicendela dicitur. quia quemadmodum Cicendelia luceat: quæ vitreas Lampadas vocamus.
- Cicendela lampas vitreia *Ivegh lampas*
- Cicer grecum est: genus leguminis: *Cycer borso. haarom szegu borso.*
- Cicera Cicer niger: *fekete cicer borso.*
- Cicinus: olor: Cignus *Hattiv.*
4625. Cicorea et cicoreum vtroque modo dicitur. *kattangh: mikor megh: giermegded: firebe vagion: io megh ennj. Salataba fa olayal.*
- Ciconos populj Tracia
- Ciconia auis: que Serpentibus. pullos nutrit *Eztragh.*
- Ciconius nomen est eius: qui Brixam vrbem condidit
- Cicum membrantila tenuis malorum punicorum. *alma moh.*
4630. Cicur animal: ex fera factum est mansuetum vt aper. Leo: Ceruus: et quicquid cicurarj mansuefierj potest. *vadbol megh: szilidetetet lelkes allatok.*
- Cicur placidus: mansuetus. prudens. *kegies szelid Beolch:*
- Cicuris domesticus *haazi szeled.*
- Cicurare mansuete facere. *megh szeleditenie.*
- Cicunia: fulica. genus auis.
4635. Cicuro mansue fatio: *megh szeliditem.*
- Cicendela: *Apró feier leoueoldek*
- Ciclopes. qui vnum in fronte habent oculum. quos India gignit. *egy szemu oriasok.*
- Ciclops *egy szemu Orias.*
- Ciclopea Saxa. vbi Ciclopes habitabant *az kursziklak kiben az Oriasok laknak. vala.*
4640. Ciclus a ciclön græco rotundum. vel orbem vocant *kereksegh:*
- Cicurris est porcus natus ex apro: siluestrij et domestica porca.

4618. Cal.: Cicatrixo. as. quod est cicatricem induco. — 4620. dicitur előtt dula áll kitörülve. — 4626. Cal.: Cicones populi Thracie. — 4628. Cal.: Ciconius nomen eius: qui Brixiam condidit. — 4632. Pap.: Cicuris domesticus sus. — 4634. Cicunia eredetileg Cicania-nak volt irva; vö. Pap.: Cicunia fulica. — 4636. leoueoldek, vö. NySz.

- Cicuticen: est instrumentum. quo añes ad viscũm vocant.
Sikattiu: i. kiattiv.
- Cidon Puerorum amator. *Giermekeknek Szereteoie.*
- Cidonia Ciuitas.
4645. Cidaris tegmentum capitis. *swegh*
 Cio: significat moueo. *mozgatom ingatom.*
 Cio ad iudicium citare. *Szekre idezlek*
 Cio vocare *hiuom*
 Ciebo moueo: *megh inditom.*
4650. Citus velox. et concitus. commotus *giors*
 Cito: tas: frequentatiuum: a quo concito: excito. recito. suscito.
 resuscito. exsuscito, prosuscito. Similiter.
 Concio quod significat commoueo: et excio. quod: significat
 foras moueo: *kyinditom: kyverem.*
 Cileo: les: lui: significat moueo. *ynгатom.*
 Cigneus candidus. vel ad cignum pertinens *fejer mint az*
hattiw.
4655. Cignitus vox cignj: *hattiv szo.*
 Cillibe mense rotunde. *kerek aztal.* Varro scribit cillibam men-
 sam quadratam escariam: *Neegy szegw aztal.*
 Ciliac dicuntur qui ex vicio stomachj ventris profluuium patiun-
 tur. *hyg. giomrv. kinek hasa megien.*
 Cillaba mensa portabilis *vyseleo aztal.*
 Cilliacus *Hygh giomrv: fosoo.*
4660. Cile apud Græcos representat mille
 Cilia venter interpretatur. *has.*
 Ciliarcha. qui mille pre est militibus. *ezer viteznek had-*
naggia.
 Cilicia. Regio. *Tartomanj Orszagh.*
 Cilicium: a cilibus populis dictum est. apud quos: vt inquit
 varro. Cilicia primum confecta sunt. *Szeor imegh.*
4665. Ciliaste quidam hereticj. quere infra
 Cilices populj *nepek.*
 Cilicium et ciliciana vestis. *Szeorbeol chinalt imegh*

4642. *Sikattiu*-ra vö. NySz.: „A madarat a fián, *sikatván* ezt, szokták megfogni”. — 4646. *ingatom* után *Idezlek* áll kitörülve. — 4652. Ezzel a sorral kezdődik a 37. b. oldal. — 4657. *Ciliac* tollh. *Ciliaci* h., vö. Cal. -- 4664. Cal.: Cilicium a *cilicibus* populis dictum est: apud quos vt inquit Varro. Cilicia primum confecta sunt.

Cylindrus lapis volubilis in modum columnae: quo area coequantur. *geombeoligh keo. kiuel szerwt egiendetnek.*

Cilium ordo pilorum: in folliculo. quo oculus tegetur, *szemed szeore.*

4670. Cilix dicitur homo qui e Cilicia Ortus est *Ciliciabelj Ember.*

4671. Cilones dictj sunt. quorum: capita oblonga. et comprassa. sunt. *Lapys feiwuek.*

4668. Pap.: Cylindrus lapis uolubilis in modum columnae quo area coaequatur. — 4671. Cal.: Cilones dicti sunt: quorum capita oblonga et compressa sunt.

SAJTÓHIBÁK:

1564. alatt *Thanow* helyett olv. *Thanowl*;

2906. alatt zárójelbe tett *aagyw* helyett olv. *anagy*.

SZÓJEGYZÉK.¹

- ablak 3199.
 abrak 4604.
 ábráz 4553.
 ábrázat 2222., 2339. stb.
 abruta 89.
 ács 1881.
 ácsmesterség 1882.,
 3981.
 ácsmivet tesztek 3983.
 aczél 3524., 3525.
 aczél-ásó ember 3524.
 Ádám 324.
 adamáskő 342.
 adattatik 2621.
 adattatott 1579., 2213.
 adás 4369.
 adni 356., 2313. stb.
 adó 558.
 adó (dare) 4468.
 adok 199., 2083 stb.
 adom 2293.
 adomány 2088., 2502.
 adós 356.
 adósság 169., 655., 656.
 adószedő 4384.
 adott 1836.
 Afrikabeli 726.
 ág 3050., 3064.
 aga 4402.
 agár 3715.
- agg 1470., 1589., 3936.,
 4026.
 aggastyán 520.
 aggott 2778.
 Ágon isten 847.
 Ágoston 2563.
 ágostyán 520.
 ágy 2048., 3595.
 ágyacska 1372.
 agyadnak veleje 4426.
 agyag 903., 1963., 4542.
 agyas 4425.
 ágyas ház 4500.
 ágylepel 4500.
 agyvelő 4435.
 a hol 3335.
 ai, ei, jai, jei: — i 3564.,
 4106. stb.
 ajak 3296.
 ajándék 2621., 3374. stb.
 ajándokviselő eszköz
 1683.
 ájtatos 4264.
 ajtó 439., 648. stb.
 ajtóálló 427.
 ajtóhoz látó 413.
 ajtótartó 427., 2421.
 akadozva 2747.
 akar 587.
 akarat 443., 539. stb.
- akarod 1619., 3868.
 akarom 67.
 akart 766.
 akasztó hely 3576.
 akár 284.
 akármelyik 1120.
 akármi 1518., 1645. stb.
 akol 3181., 3319. stb.
 alá 453.
 alabárd 4045.
 alabástrom 875.
 alábbvaló 2949
 alácsepeg 563.
 alacsin ? 2787.
 alacsony 2901., 4529. stb.
 alája esőm 489.
 alamizsna 764.
 alatt 1492., 1534. stb.
 alattvaló 2901.
 alávaló 34., 798. stb.
 alázatos 757., 4441.
 álcsmester 1881.
 álcsmesterség 1882.,
 3981.
 álcsmivet tesztek 3983.
 áldom 2976.
 áldomás 819.
 áldotta 2825.
 áldozat 465., 466., 772.
 stb.

¹ Ha egy szó többször fordul elő, mint kétszer s alakja se jelentésképpen, se hangtanilag nem bír valami nagyobb jelentésképpen, csak a két első előfordulását idézem s aztán st., stb.-t tesztek.

- áldoztatnak vala 918.
 Alexander 3328.
 alfel 1032., 1500.
 álgy meg 1045.
 álgyuság 1241.
 alítom 1837., 2697.,
 2975., 4357.
 alj 2620., 4039.
 alkalmas, alkolmas 52.,
 345., 566. stb.
 alkolmasság 1762.
 alkonnya 2437.
 alkotás 330., 2487.
 alkoszik 4181.
 alkotmány 312., 589.,
 642. stb.
 alkotó 2489.
 alkotok 997.
 alkotott 3130., 3207. stb.
 alkotattott 745., 1141. st.
 állanak 4366.
 állanya 4283.
 állapat 1578.
 állás 2044., 3687.
 állat (animal) 27., 582.,
 631. stb.
 állat (res) 35., 1612.,
 1901., 2068. stb.
 állatni 1566.
 állatok 1564.
 állatom 1560.
 állattatik 1563.
 állattatott 868.
 állazó 4532.
 állhatatlan 3039., 3041.,
 3550., 4034.
 állhatatos 265., 2491.
 állj itt 2314.
 állj meg 2314.
 álló 3221., 3657.
 állók 1561., 2295. stb.
 alma 1853.
 almamoh 4629.
 almárium 1858.
- almárium 2036., 3828. st.
 almás 1855.
 almaviselő véka 1690.
 álmodozok 1070.
 álmodozom 1062.
 álnak 3550., 3787., 3938.
 álnok 571., 891. stb.
 álnakság 1514., 2360. stb.
 álnokság 1026., 1975. st.
 alsó 894., 3941. stb.
 alsó rész 3245.
 által 2737.
 általa 986.
 általírok 4096.
 alutt 3935., 4026.
 aluttság 3914.
 alvó 1907.
 ammi (= a mi) 2084.
 ampolna 1354., 2047.
 ampolnácska 1347.
 Angalyország 1436.
 ángolna 1441.
 angvilla 318.
 angyal 1860., 4547.
 annakfelette 396.
 anya 11., 4488.
 anyám 2586.
 anyja (adni) 2313.
 anyyi 3126.
 annyira 332., 362. stb.
 apa 10.
 apáca 17., 2327. stb.
 apátúr 15.
 apáturság 16.
 ápium 1650.
 apolgtatás 2898.
 apolgtatni 2903.
 apró 739, 840. stb.
 apréttatott 3342.
 aprónként 2324.
 ár (arraual, arra) 250.,
 838.
 arábiai 1818.
 aratni 2499.
- arany 1502., 2629. stb.
 aranyas 2669. 3371.
 aranyasfejú hal. 2618.
 aranyas mű 2646.
 aranyaz 2636.
 aranyazni 2635.
 aranyázó 233.
 aranyazok 2623.
 aranyázó mester 2633.
 aranybánya 2634., 2647.
 stb.
 aranycsináló 2636.
 aranydarab 2638.
 aranyérc 649.
 aranyhajú 2637.
 aranyírás 2650.
 aranykarika 2769.
 aranykoronácska 2621.
 aranyláncz 3179.
 aranylánczos 2046.
 aranyozás 1671.
 aranyzedő 2659.
 arany szem 2628.
 arany színű 1949., 2639.
 aranyténta 2098.
 árboez 2118.
 árboezfa 1549., 3893.
 arczátlanság 2085., 2090.
 arczólfordult 2536.
 arczólverés 888., 4463.
 arczól verlek 889.
 arczulverés 890., 1633.
 4463.
 árkos (bolthajtás) 1899.
 árnyék 523.
 árnyékos 671., 1743.
 árnyékszék 3119.
 árok 1011., 1771. stb.
 áros 3032., 4372. stb.
 ároseMBER 4199.
 árpás 2058
 ártány 1078.
 ártatlan 3611.
 ártatlanság 136., 878.

- árvíz 1067.
 áru 2481.
 áral 2570.
 árulás 2482.
 árulni 4207.
 áruló 2497., 2579. stb.
 árulóhely 3959.
 árulok 2483.
 árultatnak 2349.
 ásás 1823, 4171.
 ásni 1826.
 ásó (fossor) 3524.
 ásóeszköz 3109.
 Asturiabeli 2367.
 aszalom 1923.
 aszok 1922., 1924.
 asztag 187., 1889.
 asztal 1405., 2288. stb.
 asztalonolvasó 3637.
 aszú 1919., 1927.
 aszúfige 3927., 4000.
 aszúhering 3354.
 aszúság 1921.
 asszony 510., 1149.,
 1390. stb.
 asszonyállat 1231., 1391.
 stb.
 asszonyember 691.,
 1184. stb.
 Athenásbeli 2026., 2461.
 Athenás városból való
 2410.
 átkozlak 1379.
 átkozó 3430.
 átkozó 3929.
 átok 1378.
 atya 11., 274. stb.
 atyám 1., 2., 810. stb.
 atyád 2585.
 atyámfiai 770.
 atyja 2399.
 augustus 2557.
 Augustus császárné
 2566.
- avagy 447., 464., 473. st.
 avultság 2415.
 az 1622., 1948. stb.
 azaz 4544.
 aznap 1477.
 azonképen 618.
 azont mondom 353.
 Ázsia 2202.
- bab 3345.
 Babiloniabeli 2733.
 babukkolni 2917.
 Bachus isten 2743.,
 2885., 3285.
 bagoly 1147., 3321.
 bajnak, bajnok 821.,
 2413., 3632., 4494.
 bajt vinya 3475.
 bajvívás 830., 836.,
 4452.
 bajvivó 1940., 2455. stb.
 bak 3766.
 baklárius 1877.
 balgatag 2748., 3305. st.
 balgatagság 1235.
 balog 1202.
 balunk 1025.
 balzsamom 3989.
 barátkozhatik 1248.
 barátod 1255.
 barátom 1260., 1300. stb.
 barátság 1248., 1261.,
 1305.
 barátunk 1552.
 barbély 2848.
 barlang 1597., 1684. stb.
 barlangos 4172.
 barmocska 3006.
 barom 918., 1726. stb.
 baromálló hely 3221.
 baromélet 3720.
 baromi 2964., 2965. stb.
- barom-ijesztés 39.
 baromjáró út 3222.
 baromjáték 3180.
 baromkodni 3306.
 baromkodom 3309, 3310.
 barom-orzás 38.
 barom-orzó 37.
 (barom)-rettetés 39.
 baromtötte kár 2966.
 baromul 3005.
 baromul élő 3003., 3293.
 baromvásárló hely 3181.
 bába (vetula) 345., 1496.
 bádóg 4043.
 bálvány 2931.
 bánat 571., 574.
 bánatos 2416.
 bánó 13⁹, 2574. stb.
 bántani 3577.
 bántás 3505.
 bánya 2634., 2647. stb.
 bányászmaster 2636.
 bárány 813., 823. stb.
 báránynyelv 2062.
 bárd 2190., 2191. stb.
 bárdolásonként 2198.
 bárdolok 2192.
 bárdolom 2199.
 bárka 1550., 3606.
 bársony 3131., 3407. stb.
 bársonyöltözet 2683.
 bársonyszínő 3154., 3168.
 bástya 1540., 3383.
 bátorítani 734.
 bátorkodni 2089.
 bátorlelkű 1454., 2508.
 bátorság 2505., 2513. stb.
 bátorságos 1390.
 bátya 2586.
 — bb(fokozásképző) 188.
 bebocsátom 406.
 beborított 3831.
 bécsi (hülsenfrucht)
 3077.

- bűcsülöm 4359.
 bedugom 112.
 beestveledik 536.
 befedezem 1250., 3764.
 befedezés 1252., 1257.,
 1266.
 befoglalhat 3866.
 behozok 704.
 beírás 4590.
 beirattatnak 1471.
 beirattattak 2204.
 beirattatott 2205.
 beírom 2203.
 bekenlek 3360.
 bekerítöm 1204.
 bekerítettött 1205.
 bekertölt 1607.
 békességős 1467.
 beléje 388.
 beléndes 2828.
 beléndős 1220., 2308.
 — beli 1724., 2026. stb.
 belől 57.
 belső 2721.
 beme gyök 373.
 bemenés 370., 371., 676.
 bemenettetött 381.
 benne 2632.
 benne lakó 3554.
 berbécs 2994.
 berek 2569.
 berekeszttem 112.
 berekesztöm 1204.
 bérétra 1658., 3121.
 bérhe 2910., 3236., 3241.,
 3254.
 bérhecsináló 3244.
 bérhe(varró) 3244.
 beszéd 344., 564. stb.
 beszélés 700.
 beszéllés 1875.
 beszélők 490.
 beszolgáltatandó 421.
 beszolgáltatatom 420.
 beteg 2643., 3505.
 betegeskedés 573.
 betegős 2427.
 betegség 575., 4531.
 bétű 3882.
 betűrve 3769.
 beültetni 1857.
 beültetöm 1851.
 beviszem 165.
 bevonattatott 107.
 bégek 2801.
 bégés 2783.
 béka 840., 2904. stb.
 békesség 613., 3409. stb.
 békességes 1620., 1743.
 békességszerzés 3451.
 békességszerző 3450.
 békételenkedem 2763.
 békó 3179., 3639.
 bél 27., 1664. stb.
 béles 4556.
 bélegzőm 4225.
 bélegző vas 4223.
 bélhúsmosó 3015.
 bélpoklosság 1809.
 bélyeg 519., 3878. stb.
 bélyeges 4553.
 bélyegő vas? 4223.
 bér 843.
 bévelkedem 115.
 bial 3317.
 bialinó 3318.
 bika 425.
 bimbó 4005.
 bírák 1566.
 bíró (habens) 3449.
 bíró 562., 1564. stb.
 bival 3317.
 bivalünó 3318.
 bizodalom 819., 822.
 bizonyítás 718., 1973. stb.
 bizonyítani 756., 1566. st.
 bizonyító 2275.
 bizonyítók 1565., 1971. st.
 bizonyítom 717., 2212. st.
 bizonynyal 1232.
 bizonyos 4460.
 bizonyos lesznek 4461.
 bizonyossá teszlek 4455.
 bizonyosság 938., 1186. stb.
 bizonyosságvött 2197.
 bizont teszön 506.
 boborék 1346.
 boosátanya 446.
 bocsatni 2793.
 bocsatnya 892., 2294.
 bocsatok 2850.
 bocsatom 1041.
 bocsatatott 1702.
 bocskor 3123., 3978.
 bódogtalanság 638.
 bodzavirág 3975.
 bogár 2220., 3348. stb.
 bojtortján 849.
 bokor 1848., 3223.
 boldog 2214., 2668. stb.
 boldogság 2621., 2926.
 boldogtalan 3431.
 boldogtalanság 638.
 boldogul 2667.
 bolond 2736., 2745. stb.
 bolondozom 3310.
 bolondság 3177.
 bolondulni 3310.
 bolt 1684., 1899. stb.
 bolthajtás 88., 1758
 boltos hely 3614.
 bor 90., 1009. stb.
 borban baklárius 1877.
 borbély 2848.
 boresiszár 308.
 borféreg 3023.
 borhordó edény 2752.
 boristen 27÷2.
 boriszák 308., 3022.
 borított 3831.
 borjú 3351.
 bormérték 2713.

- bornyomó sutu 2762.
 boros edény 2047.
 boros kamora 1720.
 boros kupa 1354.
 boros pincze 3304.
 borostyán 2738., 2755.
 borotválás 2853.
 borotvátlan 1605.
 borotváló 2848.
 borotváló hely 2853.
 bors 1719.
 borsó 4622., 4623.
 borsoskamora? 1720.
 borszűrő kas 3599.
 borulok 489.
 borult 4441.
 bosszontlak 3930.
 bosszontó 3929.
 bosszúság 705., 712.
 bót 1899., 1393.
 botlékony 4017.
 boywt 1393.
 bozza 311.
 bozzavirág 3975.
 böcsű 3077.
 böcsületős 4266.
 böcsülni 1631.
 böcsülöm 467., 4359.
 bögs 2783., 3182.
 bögni 3183.
 bögők 2801., 3184., 3219.
 böjtelő hó 325., 1812.
 böles 485., 935 stb.
 bölesen 1979., 4151.
 bölcesség 2373., 3551.
 böles leány 4105.
 bőr 1073., 1141. stb.
 bőr alatt való 4528.
 bőrcsolnak 3877.
 bőrfejéřítő 3694., 4431.
 bőrfestő 1140.
 bőrkopasztó 1140.
 bőrpajzs 4516.
 böség 733., 1341 stb.
 böséges 1657.
 böségesen 116.
 böségösön 752.
 böttü 3882.
 bövebben 2492.
 bövölködöm 722.
 bövön 697., 732.
 brétra 1658., 3121.
 breviár 3273.
 breviárviseľő 3275.
 Britannióból való 3280.
 buborék 1346., 3366.
 búdosás 1696.
 búdosó 809., 1229. stb.
 bufóbéka 3357.
 buja 1220., 1288. stb.
 bujálkodni 463.
 bujálkodom 463.
 bujaság 2224., 2225. 2309.
 bujtás 2934.
 burkos 671.
 búsitó 3591., 3593.
 búsitok 3592.
 búza 4424., 4434.
 búzafő 2022.
 búzaisten 4510.
 búzásember 4448.
 búzaszál 3469.
 buzgó 3681.
 buzgok 3364.
 buzgóság 1730., 4194.
 buzogány (buszgány) 298
 bűn 429., 433., 517. stb.
 bűnös 2150., 4221.
 büntetés 3590.
 büntetni 4217.
 büvölés 3948.
 búvölő 2664.
 búvölők 3973.
 Caius császár 3527.
 czafrang 3749., 3761.
 czafrangos 3750.
 czáp 2995., 3766.
 czáprág? 1420.
 (czethal)áruľő 4515.
 czethalfogó 4515.
 czédros 4261.
 czédrusfa 4252.
 czédrosfa olaj 4260.
 cziczerborsó 4622., 4623.
 czikkely 2108.
 czikkelyezem 2113.
 Cziliczabeli ember 4670.
 czimeres 2008.
 czinege 3848.
 czipellés 1240.
 czitera 2851.
 czitra 2851.
 czompóhal 3367.
 czövek 3531.
 csaba ire 3017.
 csacsogás 1976.
 csacsogó 779., 1946.,
 3331.
 csacsogok 779.
 csak 1411., 2439 stb.
 csákány 2200.
 csalány 138.
 csalárd 1581., 1992. stb.
 csalárdság 2385., 2390. st.
 csalárság 3592. 3801.
 csapás 888.
 csapok 3952.
 csáprág 1420.
 csap (virgula) 1658.
 császár 3527., 4480.
 császárné 2566.
 csattanás 2463.
 csattogó 266.
 csatorna 1011., 1534. stb.
 csé 1771., 1782.
 csécs 3370., 3377.
 cseh 3187.
 Csehország 3186.
 csélesapó 765.
 cselekedem 280.

- cselekedni 2833.
 cselekedés 275.
 cselekedőni 792., 802.
 cselekedőm 464., 824.
 cselvetés 4184.
 csémér 4528.
 csémérlés 2130.
 csénáló 1599.
 csénált 2592.
 csénáltatott 2525.
 csendes 1467., 1743.
 csengő 3629.
 csepeg 563.
 csepegés 4107., 4110.
 cséplés 1918.
 csepp 3452.
 cserebogár 3299.
 cserép 2754., 4594.
 cseresnye 4473.
 cseresnyefa 4472.
 csérgők 2351.
 csésze 1776., 3783.
 csibertes 2454.
 csicsegés 3150.
 csicsegő 244.
 csiga 1407., 1409. stb.
 csigabiga 4407., 4548.
 csiger 181., 2581.
 csikorgás 3919.
 csillag 303., 683. stb.
 csillagkép 2369.
 csimota 73.
 csinálnak 742.
 csinálni 3607.
 csináló 1599., 2636. stb.
 csinálóok 523., 544. stb.
 csinálom 3942., 4170.
 csinált 35., 1360. stb.
 csináltatik 3941., 4080.
 csináltatott 1141., 1780.
 stb.
 csipertes 2454.
 csiptető 2479.
 csirkebéka 3357.
 csíz 141.
 csizma 3560.
 csobán 1788., 3835.
 csobolyó 2744., 3459.
 csodálkozás 424.
 csodálkozni 428.
 csodálkozom 422., 1263.
 csolnak 3877., 4309.
 csomó 3103., 4528.
 csomolyékonkénd 4126.
 csónak 3877., 4163., 4175.
 csont 2217., 2592.
 csontolom 1348.
 csontvarró szerszám
 4484.
 csoportonkénd 4126.
 csorda 601., 2042. stb.
 csordaállás 2044.
 csordadelelő hely 2044.
 csorda-orzó 7.
 csordapasztor 2043.
 csóváló 4563.
 cső 1771., 1784., 3671.,
 4059.
 csömörlés 2130.
 csöpögés 2234.
 csörgők 2351.
 csősz 2933., 3624.
 csúf 2782., 3208.
 csúf beszéd 344.
 csúffolkodom 1065.
 csúfoló 3519.
 csúfság 1451.
 csuklyás ruha 4084.
 csúszok 488.
 csúsztatva járó 2454.
 dagadás 1425., 2159.,
 3256., 3298.
 dagályos 1457.
 dagályosság 1696.
 daganat 2159.
 dajka 944., 1027. stb.
 dara 2525.
 darab 1114., 2638. stb.
 daraboltatott 3342.
 darabos 120., 2231. stb.
 darabosság 2315.
 daróc 4499.
 de 2439., 2471. stb.
 deák 842.
 delelő hely 2044., 3221.
 de-maga 2431., 2686.
 de mikort 2470.
 denevér 1147., 2210. stb.
 denevércsicsegés 3150.
 derék 2621.
 deresülni 3313.
 dergéce 3875.
 deszka 2280., 2281. stb.
 deszkázom 2305.
 dér 945.
 dél felől való 2675.
 déllőhely 2044., 3221.
 délszél 2673., 2680.
 diadalom 834.
 diadalom lött 834.
 dicsérem 2271.
 dicséret 469., 1044.
 dicsérvétek 1043.
 dicsírem 2271.
 dicsíri 2278.
 dicső 2990.
 dicsőség 4344., 4345.
 dihésség 4543.
 dinnye 2912.
 dió 1661., 3972. stb.
 dióból vert olaj 4010.
 dióolaj 4004.
 diskantizálás 2051.
 disznó 1635., 1636. stb.
 dobozódo 4136., 4139.
 doktor 2490., 2491.,
 2563., 2688.
 dolgozódo 4566.
 dolgozódom 280.

- dolgos 274.
 dolgozó 2817.
 dolgozódom 788.
 dolgozok 2715.
 dolog 184., 262., 281.
   stb
 domb 780., 785.
 dombos 784.
 dongás 3205., 3206.
 dongok 3204.
 dorgálás 4367.
 dorgállak 4066.
 dorgáalom 218.
 dorong 1270., 3514.
 doszka 2280., 2283.,
   2711.
 dög 3386., 3439. stb.
 dögletes 1701.
 dögletöm 2678.
 drab 3956.
 drága 1222.
 drágakő 1766., 2739.
 dragálás ? 4367.
 drágaság 3939.
 dús 3824.
 dühösködöm 2763.
 dühösség 1650., 4543.

 – é 3892.
 eb 3708., 4079, 4159.
 ebbel bánó 3003.
 ebbőr 3714.
 ebéllőház 1887.
 ebet illet 3718.
 ebhez illendő 3718.
 ebhús 3714.
 ebkölyök 4154.
 ebpezér 3003.
 ebül 3716.
 eczet 232.
 eczetes 238.
 eddiglen 269.

 edény 593., 1354. stb.
 edényke 755.
 édes 696., 1973. stb.
 édes beszédű 3157.
 édesség 458., 2872.
 efféle 931., 3326.
 ég (heg, a'g, ha'g) 602.,
   604., 605., 606., 635.,
   636. stb.
 ég (ha'g) 635.
 égbeli 2352.
 égbenéző mester 2375.
 égek 1909.
 egér 2905., 4249.
 egérfa 1101.
 égés 4195.
 egézség 1620.
 égetek 3395.
 égetés 4229, 4231. stb.
 égetni való 3397.
 égető 3497., 3887.
 égetöm 1226.
 égett 3386.
 égettetött 4224.
 égicsillag 2373., 3710.
 égháború 4050.
 égő 692.
 égszínű 4487.
 egy 811., 850. stb.
 egybe. 1944.
 egybefoglalásképen
   3769.
 egybefoglalva 1338.
 egybefogom 405.
 egybegombolygatni 394.
 egybegyőjtöm 346., 529.
 egybegyüleköttek 530.
 (egybe)gyűltek 530.
 egybegyűteni 805.
 egybegyűtenye 2294.
 egybegyűtöm 806.
 egybehasonlás 1507.
 egybehivom 2196.
 egybekötök 3097.

 egybekulcsolva 1338.
 egyberaknya 1764.
 egyberakom 346.
 egybesömörködött bőr
   3667.
 egybeszaggatni 758.
 egybeszerzenye 1765.
 egybeszorítom 364.
 egybetársolkodtatom
   1916.
 egybetenni 484.
 egybeteszem 2196.
 egybeteszöm 529.
 egybetörni 758.
 egybevonattatott 3781.
 egybeütöm 737.
 egyéb 284., 640. stb.
 egyebek 3592.
 egyebeknek felette 1525.
 egyebütt 958.
 egyebüvé 1732.
 egyenes 197.
 egyenesítőm 390.
 egyenesség 198. 614. stb.
 egyenesön 1357.
 egyengetnek 4668.
 egyengető mester 4362.
 egyenlő 106., 610. stb.
 egyenlő éneklés 2216.
 egyenlőképen 618., 629.,
   1202.
 egyenlőség 612., 617. stb.
 egyenős 616.
 egyesíteni 442., 2087.
 egyesítőm 529., 2318.
 egyesség 764.
 egyesülés 4158
 egyesülni 447.
 egyesztendei 1478.
 egyesztendő 1479.
 egyetembe lakozó 4341.
 egyetértők 157.
 egyház 547., 552., 553.
   stb.

- egyházbeli szolgálat 4419.
 egyházi 548., 550. stb.
 egyházi kenyér 2982., 2986.
 egyházi törvény 3743.
 egyházoltalmozó 552.
 egyházi tisztt 2983.
 egyideig 397
 egyik 1116., 2113. stb.
 egykorú 615.
 egy lovú taliga 3745.
 egymagának való 2627., 3744.
 egymás 51., 55. stb.
 egymás melléfogom 405.
 egymásután 2395., 3746.
 egynehány 989.
 egyiptumbeli 577.
 egyszemű 850., 2012.
 egyszemű orias 4637., 4638.
 egyűgyűség (eggyűség) 136.
 együtténeklők 145.
 éhség 3375.
 éj 623.
 éjjel 3098., 3304.
 éjjeli 1147.
 éjjeli varjú 3167.
 éjvarjú 1147.
 eke 1827., 2065.
 ékes 2565., 3371. stb.
 ékes beszédő 2984.
 ékesen 2564.
 ékesen szóló 3358.
 ékesön 744.
 ékesítették 3362.
 ékesítettett 2739., 3371.
 ékesség 1266., 1567. stb.
 ékeszarv 3378.
 éktelen 68., 117. stb.
 éktelenül 118.
 él 284., 2302.
 él (acumen) 288., 295., 2194., 3106.
 eladás 2484.
 eladja 801.
 eladósztíz 1936.
 elbocsátni 1038.
 elcsontolom 1348.
 éled 3161.
 eledel 978., 3374.
 elefánt 2864., 2865., 2893.
 elégtétel 3409.
 elegy 2234.
 elegyítem 1664.
 elegyítők 647.
 elegyítőm 2445.
 eleibe 205., 1566. stb.
 eleibefolyamom 205.
 eleibefutok 217.
 eleibekelnye 2313.
 eleibekelők 2291.
 eleibemegyők 2291., 2303.
 eleit veszöm 1529.
 elenyészttem 25.
 eléröm 2446.
 éles 258., 277. stb.
 élesb 188.
 éles elméjű 4150.
 elesem 3440., 3454.
 elesen 279., 289., 1979.
 elesendő 3447.
 élésház 4301.
 elesik 4017.
 élesitem 2199.
 élesítés 290.
 élesítő 291.
 eleső 3448.
 elesöm 4233.
 élesség 278.
 elesztőbb 1744.
 élet 117., 299. stb.
 élet (victus) 890., 4336.
 elfaragom 3662.
 elfogom 3784.
 elfogyás 1142.
 elfordítom 2532., 2533.
 elfordulás 4128.
 elfordult 2531.
 elfutok 2544.
 elhagyom 1277.
 elhajítani 1239., 1281.
 elhajítom 1281.
 elhajlott 2531.
 elhajtóm 970., 2532
 elhínteni 1:07.
 elhintetett 3.
 elhívom 2609.
 elhullás 1104.
 elhullandó 3455.
 elhullani 1034.
 elibe 1564.
 elidegenítem 8.
 elidegeníteni 2170.
 elidegenítés 9., 1378.
 elidegenítettött 971.
 elidegönítettött 968.
 eljegyzeni 1042.
 eljutok 2446.
 elkenem 69., 3662.
 elkezdem 4376.
 elkezdetett 4379.
 elkezdi 839.
 elkölti 801.
 elközlegetek 4275.
 elküldöm 354., 364. stb.
 ellen 1581., 1601., stb.
 ellenbevettetött 503.
 ellene 505., 1571.
 ellenemegyők 2303.
 ellenemondok 86.
 ellenetámadok 471
 ellenetanullok 1565.
 ellenetörökődöm 1473.
 ellenevaló 503.
 ellenkődés 2719.
 ellenkődni 2494.

- ellenkődő 1739.
ellenkődöm 502.
ellenség 470., 504. stb.
ellenség előtt futó 2690.
ellenségös 1527.
ellenzendő 2101.
ellentartok 1697.
ellopó 2659.
ellőni 1239.
elme 545., 2745. stb.
elmegek 45., 1321.
elmegek 94., 95., 435.,
1732.
elmékedő 2094.
elmenés 53.
elmenendő 46.
elmenj 1616., 1620.
elmenjetők 1618.
elmenni 2767.
elmenvén 36.
elmerészködöm 841.
elmerítettett 107.
elmés 3550., 4440.
elmetelni 4033.
elmet szem 97., 125.
elmet szene 124.
elmet szettett 4486.
elmet szöm 173.
elmulandó 3447.
elmult 1546.
élni 1221.
élni 1748.
elnyellettett 107.
elnyelöm 4140.
elnyírom 173.
elosztani 3854.
elosztogatom 2086.
elő 750., 3003.
elő 621., 1202. stb.
előállattatik 1563.
előállók 2304.
előég 684.
előfogom 1116.
előhinya 155.
előhozattatott 871., 1090.
előhozandó 1074.
előhozom 1091., 1746.
előiszamom 1092.
élők 4187.
elől 1560.
előlállók 1561., 2295. stb.
előlfogom 1572.
előljárok 1526.
előlkopasz 174.
előlmegek 1526., 1535.
előlszólás 1542.
előlszó 1586.
előlszólok 1541.
előlveszem 1529.
előlveszi 761.
előlveszöm 1530., 1569.,
1572.
előlvétöm 1533., 1560.
előlvizöm 1533.
előmondom 1039.
élős 315.
élős elméjű 3755., 3757.
előszámlálni 1512.
előteszem 1737.
előtt 1528., 1543. stb.
előtte 1524., 1537. stb.
előtte megek 1530.
elpusztítani 1307.
elpusztító 1220.
elrágom 31.
elrejttem 25., 99., 4313.
elrejtteni 1233.
elrejtene 96.
elrejtés 4300.
elrejtett 24.
elrejtött 1675.
elröpülök 134., 538.
elsietek 159.
elsietés 160.
első 324., 1554. stb.
elszaggatom 3662.
elszakadott 127.
elszakasztás 20., 58. stb.
elszakasztom 21., 82
126.
elszakitom 91.
eltávozás 1696.
eltávozom 95., 435.
eltávoztasd 2123.
eltávoztatás 1063.
eltávoztatni 743., 792.
eltávoztatom 435., 800
stb.
eltávoztattatott 3.
eltávozzál 1617.
eltérítő 2537.
eltérítöm 1313., 2532.
elterült 4092.
éltető 582.
eltévelyedés 1063.
eltévelyedne 1015.
eltévelyedtél 49.
eltöröm 69., 128., 1591 st.
eltöröltetett 70.
eltöröm 87.
eltikozlani 1307.
eltulajdonitom 1155.
elvagdalt 4169.
elvágom 3635.
elvakarom 121., 3662.
stb.
elválasztani 1307., 4358
stb.
elválasztás 1378.
elválasztatnak 1378.
elválasztattatott 3.
elválasztom 21., 25., 40.
83. stb.
elváltom 3596.
elváltozom 333.
elváltoztatnya 2170.
elváratatnék 1568.
elvely 2234.
elvelyítés 1944.
elvelyítettett 3077.
elvenni 1627., 3138.
elvennye 30., 184., 1629.

- elvénnyé dolgát más
 székre 184.
 elvesd 44., 1619.
 elveszem 30., 87. stb.
 elveszők 3596.
 elveszöm 404., 1321. stb.
 elvesztöm 3984.
 elvétél 20., 63. stb.
 elvetöm 40., 435.
 elvettetett 34., 3277.
 elvétettetött 378.
 elvidd 1619.
 elvinnye 1307.
 elviszem 26., 2519. stb.
 elviszöm 361.
 elvonó 101., 305.
 elvonnya 96., 101.
 elvonszom 111., 2610. st.
 elvöttem 1717.
 elűzetetett 3.
 elűzöm 40., 1727. stb.
 ember 146., 229. stb.
 emberhús. 1221.
 emberi 3977.
 emelem 2025.
 emelés 2099.
 emelöm 2466.
 emésztés 1350., 3303.
 énekelni 3704.
 énekes 880.
 éneklek 3722. 3725.
 éneklés 154., 2051. stb.
 éneklő 1138. 4577.
 éneklő istenasszony
 3604.
 éneklöttem 4244.
 énekmondás 3731., 4278.
 énekmondó 1096.
 engedek 2257.
 engedelem 3362.
 engedelmes 735., 1622.
 engedem 67., 273.
 engedett 2259.
 engedj 4250.
 engedni 455., 2261.
 engednye 756., 2670.
 engedő 2260.
 engedők 479., 1029.
 engedőlmesség 1061,
 engesztelhetetlen 4467.
 ennekelőtte 1524., 1537.
 stb.
 ennekutána 1306.
 én népem 1159.
 enni 3335., 4625.
 enyegető 1868.
 ennyi 615.
 enyv 3138. 3140.
 enyvezek 3146.
 enyvezem 2113.
 enyvezöm 804
 epe 3051., 3084.
 építék 2384.
 építők 544.
 épület 543., 747., 1553.
 ér (vena) 3671., 4263.
 ér 4106.
 érc 594., 640. stb.
 erdei disznó 1635., 3768.
 erdei him 3768.
 érdem 2621.
 erdő 1846., 1853. stb.
 ere 2619., 2772., 4532.
 eredet 4542.
 eresztettek 738.
 eretnek 337.
 erkölcs 464., 4361. stb.
 erkölcsös 3157.
 erő 87., 627. stb.
 érő (valens) 3176.
 erőltetem 2134.
 erőltetés 1423.
 erőltetlek 1394., 1396.
 erőltetni 2100.
 erőltető 1422.
 erőltetöm 358.
 erőltette 351.
 erőltettetett 322.
 érom 2446.
 erős 214., 220. stb.
 erősb 188.
 erősen 2243.
 erősitem 2030.
 erősítendő 2702.
 erősítenye 2273.
 erősítés 718.
 erősítettett 2688.
 erősítő 2275.
 erősítők 1409.
 erősítőm 2274., 2697. stb.
 erősség 924., 1446. stb.
 erőssen 234.
 erőszakítétel 3105.
 erre bocsátom 1041.
 érsek 1874.
 erszény 3388., 3389.,
 3390.
 — ért (éret : pro) 766.
 értelem 1836., 2491. stb.
 értelem nélkül való
 2858.
 értelöm 1035., 1371.
 érzékenység 100., 1446.,
 1461., 3977.
 és 560., 1224. stb.
 esem 3440., 3454.
 esendő 1447.
 esés 4087.
 eset 4086.
 esik (cadit) 4017.
 esküés 56.
 ésmét 360., 2395.
 esnye 1758.
 Esopus 663.
 eső 3448.
 esöm 384., 4018., 4233.
 esperest 1873., 2986.
 essővíz 1789.
 estve nyomott tég 2785.
 estveli szárnyas egér
 4249.
 észak 1893. 1894., 2718.

- északi szél 1803.
északszél 2682.
eszembeveszöm 507.,
1464. stb.
eszés 2361.
eszköz 836., 1023. stb.
eszömbetartom 1447.
eszömbeveszöm 1447.
esztelen 1234., 2238. stb.
esztelenség 1235.
esztendei 1478.
esztendejű 3094., 3095.
esztendő 677., 694. stb.
esztendő az nap 1477.
esztendő ez nap 1481.
esztendőnkénd 1471.,
1472. stb.
esztendős 1479., 1480. st.
eszterha 1534.
esztrág 4627.
észveszés 2731., 2843.
étek 438., 664. stb.
étekhez való 4607.
étekhordó eszköz 4608.
étektartó 4610.
étel 231., 3331. stb
étel(áruló) 4201.
ételemésztés 3303.
etetni 4606.
étkes 4609.
Etna 692., 693.
étök 1002., 1441.
étettetött 1198.
ettől fogva 54.
évögöcske 1347.
evet 2247.
evő 2158., 3955.
evező 738., 771. stb.
evezős 282.
ez 1411., 1794. stb.
ezer vitéznek hadnagya
4662.
ezt 824.
ezután 1115.
ezistből való 1958.
eznap 1481.
ezüst 1502., 1956. stb.
ezüstércz 649.
ezüstiv 2000.
ezüstkereső 1999.
fa 660., 601., 914. stb.
fából való 1845.
fadeszka 2388.
faféreg 3914.
fagy 945.
faggyas 376
fagyos 949.
fahéj 1719.
fahordó 3558.
fahordó hajó 3471.
fahordó szolga 3523.
fájás 3894., 4373.
fájdalom 574., 946. stb.
fájó 4558.
fakadás 3225.
fakadozás 3256.
fal 1053., 2194.
falábecsináló? 3580.
falat 3194., 3333 stb.
falat kenyér 3342.
falu 1278., 4015. stb.
fánk 2139.
faolaj 4260., 4625.
fáradtságos 305.
farag 2200.
faragás 4258.
faragáshoz fogok 2201.
faragni 1826.
faragok 2192., 4305.
faragom 3662.
faragómester 1373.
faragómesterség 1374
faragott 2221.
faragott deszka 2281.
faragóvas 4253., 4314.
faragtatott 4254.
fárasztom 1170.
fark 4160., 4161. stb.
farkas (caudatus) 4161.
farkasseb 3674., 3901
fasaru 3485.
fásolni 1850.
fásítom 1851.
fatermőhely 1846.
fattyú 2919.
fazakas 3426.
fazakasmester 4353.
fazék 597., 2596. stb.
fazekas 4414.
fázom 948.
februárus (= böjtelőhő
1812.
fecske 4288.
feddem 1971.
feddendő 2101.
feddetött 2102., 4075.
feddettek 1465.
feddő 4362.
feddő mester 4361., 4364.
feddőzöm 1016.
fedezem 3764.
fedlek 3930.
fegyelem 4363.
fegyver 259., 2027. stb.
fegyverbe öltöztetem
2030.
fegyveres 1424., 2049. st.
fegyveresember 2034.
fegyveresház 2038.
fegyvereslő 2041.
fegyverkedtetik 2028.
fegyverközés 2031.
fegyverköztető 2032.
fegyverösség 2031.
fegyvertartó ház 2029.
2038.
fegyverviselő 1424.,
2034.
fej 1034., 1399 stb.

- fejecske 3851.
 fejedelem 17., 601. stb.
 fejedelemkődöm 1595.,
 4308.
 fejedelemség 1578.,
 1867. stb.
 fejedelmül vetőm 1560.
 fejedelőm 555., 1562. stb.
 fejednek 1797.
 fejed kaponya 3574.
 fején 2589.
 fejenkénd 3818., 3820. st.
 fejér 741., 874. stb.
 fejére (albumen) 910.,
 913.
 fejére leborult 4441.
 fejérfümag 741.
 fejér gyapjú 3203.
 fejérimem 3683., 3689.
 stb.
 fejéritett 3693.
 fejéritő 903., 3694. stb.
 fejéritőm 3486
 fejérke 920.
 fejér leszök 906.
 fejér nád 3661.
 fejér ón 4146.
 fejerődött 3688.
 fejér ruha 3690.
 fejérség 905., 907. stb.
 fejér selyem 3203.
 fejér vagyok 908., 923.
 stb.
 fejetlen 213.
 fejsze 284., 2717. stb.
 fék 2524., 2619. stb.
 fekély 3190.
 fekete 689., 2401. stb.
 fekete cziczerborsó
 4623.
 feketedett 2415.
 fekete iröm 2116.
 fekete légy 2220.
 fekete madár 2415.
 fekete sár 3145.
 feketeség 2414.
 fekete színű 3315.
 feketíteni 2411.
 fekönyve 1756.
 fékötő 3761.
 fél (dimidium) 620., 850.
 fél (pars) 562., 1699.
 felakasztom 737.
 felbontom 87.
 felé 987., 981. stb.
 féle 3076., 3077. stb.
 felékesítőm 182.
 felelet 2737.
 felemás 969.
 felemelem 2025.
 felemelés 1371., 2099.
 felemelkedött 1596.
 felemelőm 1050., 1130.
 stb.
 felemeltetött 350.
 félénérteni 102.
 feleség 2742., 2889. stb.
 felette 396., 748. stb.
 felfegyverkedtetik 2028.
 felfegyverközés 2031.
 felfegyverköztető 2032.
 félfelé(vonszom) 111.
 felfiggesztöm 737., 1728.
 felfiggesztő szeg 1718.
 felforgatni 2170., 2522.
 felfúom 3331.
 felgyútom 161.
 felhágás 2188.
 felhágok 2187.
 felhányom 2462.
 feligazítom 2466.
 felindítani 194.
 felírás 2205.
 felirattatott 2205.
 felirattattak 2204.
 felírom 1484., 2203.
 felkelj 1617.
 felkészülök 182.
 felkészült 195.
 felkiáltani 202.
 felmegyek 2187.
 felmenés 2188.
 felmenő 1364.
 felnevelőm 2547.
 felnevezőm 1485.
 felneveztetött 2205.
 felől 995., 1203. stb.
 felövedzem 182.
 felragasztani 713., 714.
 felső 1578., 1797. stb.
 felségös 1100., 1860.
 felső garádics 1365.
 felső ruha 1251., 1253.
 felszél 3211.
 felszémű 850.
 feltámadás 1417., 4531.
 feltámasztás 1371.
 feltámasztom 2466.
 feltartatnak 3277.
 felveszem 165.
 felveszőm 426., 2293. stb.
 felvetem 1322.
 felvonattatik 1548.
 felvonszok 3484.
 felül 4486.
 felülmulok (valamivel)
 1561.
 fely? -- él 295.
 felyül kiáltó 1138.
 felyülvalómetés 1398.
 femurál 3623.
 fene 2845., 2952. stb.
 fenék 2868., 2901. stb.
 fenékbe való 4397.
 fenéken való 2916.
 fenesség 2424.
 fenevad 846., 1759. stb.
 fénkö 302.
 fennállanya 4283.
 fennéklő 1138.
 fennjáró 1125.
 fennrepülő 1137.

- fennszóló 1018.
 fennvaló 1125.
 fény 276., 295 stb.
 fényes 1987., 2122. stb.
 fényes bogár 4619.
 fényesítem 3689., 3692.
 fényes kő 3889.
 fényesség 684., 2546. stb.
 fényes vagyok 3682.
 fénylőm 3970.
 fényőfa 33., 35.
 fényős 1766.
 férdő 2797., 2799. stb.
 férdőmester 2798.
 férédés 2810.
 fereg 3023 , 3149. stb.
 férfi 691., 1411. stb.
 férges 3915.
 férgesítem 3932.
 férj 3143.
 férög 3916.
 fertelmes 1267., 2224. stb.
 fertéztetem 3327.
 fertéztetett 4503.
 fertéztetöm 2398., 2432.
 feslett 1220., 1992.
 feslettség 2406.
 festék 1222., 1949. stb.
 festő 1140.
 festött 1144., 3207.
 fésű 4051., 4060.
 fésüli 4051.
 fésülni 3950.
 févaly 2620.
 fi 461., 723.
 fiam 459., 1007.
 fige 3384., 3927. stb.
 függesztik vala 4494.
 függesztő 1718.
 fil 2642., 3998.
 filemile 310.
 files korsó 3742.
 fillér 2178., 2222. stb.
 fingás 3205.
 firfi 691., 1411. stb.
 firfiutag 4173.
 firis 2059.
 firises 2046.
 fívekről szerzett könyv 3398.
 fiú 2087., 2860. stb.
 fiú hajó 2855.
 fiúság 460.
 fizető 3235.
 fityemonya 1346.
 fog (dens) 257. 1201. stb.
 fogás 2477. 3803. stb.
 fogadás 460., 723.
 fogadó 2356., 3164. stb.
 fogadnya 3758.
 fogadom 459.
 fogadtatott 461.
 foganatos 153., 168.
 fogantó 1518., 1815.
 fogadtatott 3078., 3809.
 fogja 3873.
 fogjad 3868.
 fogják 3840.
 foglalás 3769.
 foglalatos 281., 2290.
 foglalhat 3866.
 foglalva 1338.
 foglyos 3812.
 fognak (capiunt) 3874.
 fogni 3798.
 fognya 2270., 3814.
 fogó 2476., 2770. stb.
 fogok 2201.
 fogoly (captivus) 3179., 3804. stb.
 fogolymadár 3416.
 fogom 405., 1116. stb.
 fogontó 1815.
 fogott 3746.
 fogság 3808.
 fogyatkozás 1696.
 fogyatkozom 3909.
 fojtani 1429.
 fokhagyma 999.
 fokhagymás 1002.
 foldani 2344.
 folt 2344.
 foltonként 223.
 folyamom 205.
 folyár (cursor) 1098.
 folyás 4107.
 folyó hajó 4309.
 folyok 1033.
 folyókövet 1229.
 folyosó (ambulatorium) 3281., 4115.
 folyosó (morbus) 2625.
 folyosó kórság 2643.
 folyosós (morbidus) 2643.
 fonalterő 879., 963.
 fonattatott 3473.
 font 2178., 3081. stb.
 fordítom 2532., 2533.
 fordulat 1477., 1481.
 fordult 2531., 2536.
 forgács 2190., 2323. stb.
 forgácsonként 2198., 2324.
 forgás 2372., 2374.
 forgatni 2170.
 forgató 3463.
 forgatom 4218.
 forgattatik 1550.
 forgó 4211.
 forint 2630.
 forr 3161.
 forrás 1149., 2723. stb.
 forrok 3364., 3511.
 forróság 673., 4194. stb.
 forró vagyok 3681.
 forró víz 3369.
 fosó 4319., 4659.
 fosztani 4033.
 fő 853., 1875. stb.
 főálcsmester 1881.
 főalj 2620.
 főangyal 1860.

- főbejáró 3856.
 földő 3414.
 földött 4013.
 főfájás 4373.
 főhely 1880.
 főkötő 3761.
 föld 502., 742. stb.
 földnyilas 4061.
 föld alatt lakó 1592.
 föld alatt való 1684.
 földedény 3699.
 főesperest 1873.
 földrakas 780.
 főlső 5.
 főmonostor 1880.
 főrdő 2794.
 főrdőház 2803.
 főrdőhely 2815.
 főrdő 3830.
 főrdőház 1700.
 fő-sérvés 4263.
 fősvény 983., 2472.
 fősvényön 2474.
 fősvénység 2473.
 fő szerint való 3817.
 főtt 1719.
 főveny 1938., 1940. stb.
 fővenyös 1943.
 főzetetik vala 2599.,
 4080.
 főzni 1097., 3268.
 főző 3267., 3269.
 francosvar 3709.
 fukar 3637.
 fulák 283.
 fulákos 313.
 futó 292., 1000. stb.
 futó csillag 303.
 futok 217., 2544.
 fúvom 3331.
 fű 741., 945. stb.
 füge 3384., 3845. stb.
 függesztik vala 4494.
 függesztő 1718., 2641.
 függesztőm 714., 1728.
 függök 1729.
 függő mérték 1356.
 fül(ansa) 1518., 1815. stb.
 fülbe való 2641.
 fülecske (ansula) 1519.
 füled gombája 2655.
 fülemile 264., 559.
 füles korsó 3742.
 fülnek való ir 2705.
 fülvájó 2658.
 fürdés 2811.
 fürdő 1700., 2794. stb.
 füst 3858.
 füstölni 449.
 fűvébe vagyon (juvenis)
 4625.
 fűvekről szerzett könyv
 3398.
 fűves 4242., 4492.
 fűvezett 90.
 gabona 212., 465. stb.
 gabonásház 4301.
 gabonatermő föld 4423.
 gabonaszál 3520.
 gabona szár 3520.
 gálya 282., 1548. stb.
 galacsin 2787., 2788.
 gana (= ganaj) 1030.
 gani 3488.
 garabonczás 2013.
 garádics 1365.
 garázdálkodás 3590.
 garázdálkodó 323.
 gatyá 3238., 3254.
 gatyacsinaló 3244.
 gatyás 3239.
 gatyavarró 3244.
 gazdag 376., 754.
 gazos 225.
 gége 2132., 3671.
 gerla 4572.
 gereblélni 3950.
 gerenda 3941.
 genyett 34., 2441.
 gerjedezek 1909.
 gerjedező 1910., 1911
 gesztenye 4053.
 golyóbis 3191., 3421
 4494.
 gomba 2226., 2655., 3697
 gombolyag 394.
 gombolyéggő 4328.
 gombolyéggőláb 4328.
 gombolyékfa 4295.
 gombolygatni 394., 805
 gombos(ruha) 71.
 gond 454., 708. stb.
 gondjaviselő 2277.
 gondolat 203.
 gondolkodom 1189.
 gondolom 2435.
 gondviselő 1488., 1492.
 gonosz 587., 1546. stb.
 gonoszeszillag 2371.
 gonoszság 586., 1910. stb
 gonoszul 1979.
 goromba 2768., 2839. stb.
 goromba beszédű 2841.
 gorombán 2833.
 gorombaruha 3115., 3116
 gorombául 2833., 2838.
 gömbölyéggő 4668.
 gönczöl szekere 1892.
 görbe 3641.
 göröcsfogás 4557.
 görösös 4558.
 görbönczés, görbönczés
 2013.
 göröndi béka 3357.
 guba 3124., 4499.
 guttaütés 1692.
 gyakorlás 2300., 4267.
 gyakorlani 2286.
 gyakorlom 4268.
 gyakorta 101., 217. stb.
 gyalázat 2939.

- gyámol 2878.
 gyapjú 1659., 2005. stb.
 gyapjuból szőtt ponyva
 4395.
 gyapot 3230.
 gyars 431., 696., 791. stb.
 gyarsan 1989., 4324.
 gyarsaság 4325.
 gyártó 1140., 1896. stb.
 gyártott 1141.
 gyászlok (= jászol) 1012.
 gyászuha 2403.
 gyenge 3885.
 gyeplő 4494.
 gyermek 1143., 1268. stb.
 gyermekded 4625.
 gyermeknevelő ház 2993.
 gyermektartó 944.
 gyermektartó ház 2993.
 gyertya 254., 3678. stb.
 gyertyatartó 3679.
 gyertyatartó istáp 4508.
 gyertyaviselő 4427.
 gyülekezet 3335.
 gyilkos 3961.
 gyíró 1502., 1503.
 gyógyító 4567.
 gyólos 3207.
 gyomlálni 2522.
 gyomlálnya 130.
 gyomor 3051., 3671. stb.
 gyomorbeli kórság 2458.
 gyomorfájás 2458.
 gyors 431., 637., 696. stb.
 gyorsan 1989., 4324.
 gyorsaság 794., 882. stb.
 (gyortya)hordozó 254.
 gyortyaviselő 254.
 győjtemény 940.
 győjteni 782.
 győjtés 237.
 gyökér 4164.
 gyöleközet 1701., 1786.
 gyömbér 1719.
 gyöngy 2342., 2739.
 gyöngyös 3371., 3527.
 gyönyörködtető 3732.
 gyönyörűség 1320., 2872.
 gyönyörűségös 1242.
 gyönyörűségszerző 2613
 gyöteni 653.
 gyötörlek 710., 1396.
 gyötrelm 252., 720. stb.
 gyötreni 1429.
 gyötrenye 4283.
 gyötrő 1466.
 gyöttröttek 1465.
 győztetett 1974.
 győződelmes 827.
 győzőtlen 1448., 1449.
 Gyulafejérvár 8917.
 gyűtt 2539., 2572.
 gyűjtemény 979.
 gyűjtés 2060.
 gyűjtött 1574.
 gyűjtők 781., 2483.
 gyűjtő 2484.
 gyülekezet 3335., 4334.
 stb.
 gyülekeztettek 4127.
 gyüleközet 3823., 3824.,
 3825. stb.
 gyültek 530.
 gyümölcs 3927., 3989.
 stb.
 gyümölcsös hely 1855.
 gyümölcsötlen 148.
 gyümölcsszedés 149.
 (gyümölcs)takarás 149.
 gyűrű 1419., 1500. stb.
 gyűrűcsináló 1599.
 gyűrűzőm 1821., 2080.
 gyűrűztetett 1503.
 gyűtemény 1478.
 gyűtenye 2294.
 gyűtők 222.
 ha 1619., 3868.
 habahurgyákodni 2757.
 habahurgyákodom 2762.
 háborgani 2757.
 háborgás 1214., 3282.
 háborgatlak 2432.
 háborgatom 3924.
 háborgok 2758.
 háborodás 256.
 háborodott 3780.
 háborognak 1214.
 háború 4050.
 háborúság 1546., 3282.
 stb.
 had 1184., 2905. stb.
 hadakozik 2302.
 hadakozó 1185., 2049.
 stb.
 hadakozom 2956., 2959.
 hadhoz való 2950., 2957.
 stb.
 had istenasszonya 2955.,
 2961.
 had istene 2955.
 hadnagy 832., 837. stb.
 hadnagyonkét 4404.
 hadnagság 4403.
 hadnya 1042., 2294.
 hadra való 2963.
 hadviselő 832., 837. stb.
 heg, ha'g = ég 602.,
 635. stb.
 hágás 2188.
 hágok 2187.
 hagyma 4370., 4378.
 hagymaáros 4372.
 hagymakert 4371.
 hagyok 414., 1156.
 hagyom 2469.
 hagyott 1695., 1698. stb.
 hahatás 247.
 haj 1034., 1104. stb.
 háj 2154., 2157.
 hájáiglan 3796.

- hajás 236.
 hajasulás 3790., 3791.
 hajbokor 3223.
 hajféle 3797.
 hajforgató vas 3463.
 hajigálni 2802.
 hajítani 2793.
 hajítás 3196., 4101.
 hajlandó 658.
 hajlás 1758.
 hajlodozni 2796.
 hajlok (atrium) 2422.
 hajlott 1972., 2531. stb.
 hajnal 1543., 1544. stb.
 hajnali fényesség 2546.
 hajó 282., 738., 771. stb.
 hajok (strepitum facio) 2351.
 hajókötél 1515., 3606.
 hájos 2155.
 hájós 4278.
 hájóvirrasztó 771.
 hajszőr 3794.
 hajtani 1069.
 hajtás 1899.
 hajtó 767., 3322. stb.
 hajtók 1408.
 hajtóm 393., 2532. stb.
 hal 1441., 1805. stb.
 halacska 739.
 haláros 4513.
 hálát adok 3970.
 halál 2827., 2930. stb.
 halász 4498.
 (hal)eladó hely 4514.
 halfogó 4513., 4514., 4515.
 (hal)főző 4514.
 halhatatlan 1224., 1225. stb.
 halhatatlanság 1223., 2409.
 halháj 2194.
 hallás 113., 2509. stb.
 hallásonkénd 2514.
 hallgató 2171.
 hallgatnya 2670.
 hallom 2510.
 halmos 784.
 háló 1825., 3847., 4022. stb.
 hálócska 4022.
 hálókötő 4054
 halom 780., 1889.
 hálószőm (szēm) 88.
 halott 2741., 3837. stb.
 hályog 909.
 hám 3744.
 hamar 801., 1968. stb.
 hamar futó 292., 1000.
 hamar (szóló) 1978.
 hamis 56., 1124 stb.
 hamisan 2278., 3577.
 hamis büntetés 3590.
 hamis isten 2730.
 hamisitom 2678
 hamismondó 1935.
 hamisság 1601., 2719. stb.
 hamis vádolás 3590.
 hanem (nisi) 338.
 hangos 880., 1972. stb.
 hangos korsó 3036.
 hant 4242., 4492.
 hányattatott 185.
 hányom 2462.
 harag 2750., 4510. stb.
 haragos 1457., 3008. stb.
 haragoskodom 2763.
 haragosság 4543.
 haragus 4425.
 harang 3618. 3629.
 harangfű 3627.
 harangtó 2527.
 harapás 3194.
 harapáska 3332.
 haraszt 1848., 2811.
 harez 1413., 1528. stb.
 harezoló 1940., 3387.
 harezoló bajnak 3632.
 harezoló hely 1939.
 harezos 827., 2952.
 harezozás 3282.
 hárfás 2058., 2852.
 harkály 1648.
 harmadrész 2202.
 harmatlétel 3307.
 harmatozom 2676.
 három 3085., 3094.
 háromszegű borsó 4622.
 has 18., 921. stb.
 hasadás 3199., 4061.
 hasított körmű 3127.
 hasonlani 2310.
 hasonlás 1507.
 hasonlatos 628., 630., 969., 1612.
 hasonlatosság 1377., 3943
 hasonlom 389.
 hasonlott 127.
 használat 3108.
 használatlan 73., 148., 3176.
 haszon 87.
 haszontalan 246.
 hatalmas 1309.
 hatalom 453., 626. stb.
 határ 1555., 3067.
 határos 210.
 határozom 3735.
 hatodik 812.
 hátralépni 4509.
 hátratérni 4509.
 hattyú 4624., 4654.
 hattyúszó 4655.
 hátulkopasz 174.
 hátulsó 1699.
 havas 900., 1107.
 havas (lunaticus) 2378.
 havasi 1106.
 havi kórságos 3327.
 ház 103., 541. stb.

- házacská 3756., 4011. stb.
 házasság 518., 766.
 házasságtörés 514., 515., 517.
 házasságtörő 513.
 házasult 3087.
 házbeli ékesség 2597.
 házfejerítő 903.
 házhoz(látó) 413.
 házhoz vigyázó 2421.
 házi 3632.
 házöltözet 2597.
 házöriző 2420.
 hazug 1215., 1935. stb.
 hazugság 2390.
 házásrt-játszás 930.
 házásrtos 929.
 hegedű 4285., 4545.
 hegedűs 2008., 2600.
 hegedülő 4578.
 hegy 120., 266. stb.
 hegyes 784.
 hegyesség 258., 284.
 hegyzött 316.
 héj 1661., 1719., 2194., 3345.
 hejába való 246., 812. stb.
 hely 210., 561., 566. stb.
 helyhez tetetvén 683.
 herczegség 2922.
 here 2619., 4532.
 heréllek 4083.
 herélni 4072.
 herélt kecske 3766.
 herélt kos 4088.
 herélt ló 3741.
 hereng 934.
 hering 3354.
 Herkules 925.
 hernyó 3630.
 hernyós 3139.
 hertelenkedés 85.
 hertelenség 2332.
 hét (hepdiomale) 3564.
 hévság 673.
 hevülés 4531.
 hevülők 3511., 3543.
 hézag 4166., 4167., 4169., 4346.
 hézagon 4170.
 héülő 675.
 héülőök 674.
 hiába 812., 2779. stb.
 hiba 4021.
 hideg 945., 949., 3304.
 hidegitő 3546.
 hidegség 952.
 hig gyomrú 4657., 4659.
 higitom 2445.
 him (mas) 1635., 3768. 4158.
 him 286.
 himes 3371.
 himvarró 286., 317.
 hinárfű 945.
 hintem 2233.
 hir 490., 2622.
 hirdető csász 2933.
 híres 925., 2561. stb.
 hiripös 2380.
 hirnév 469.
 hirnő 3630.
 hirtelen 92.
 hirtelenség 2332.
 hiság 1062.
 hit 1695., 2502. stb.
 hitesegett 1695., 1698., 2938.
 hitre tanítás 4091.
 hitvány 34., 1231.
 hitvány ló 4200.
 hiv (vacuus) 1612.
 hívás 167.
 hivatal 171.
 hivattatott 170.
 hívélés (catechismus) 4091.
 híven (vere) 1232.
 híves 1742., 1743.
 híveség 1748.
 hivitom 1591.
 hívó 172.
 hívogató 172.
 hívokodás 1657.
 hivom 166., 167., 533. stb.
 hivon (hiú inanis) 2909.
 hízag 4166., 4167., 4169., 4346.
 hízagon 4170.
 hízelkédem 2082., 3118.
 hízelkédés 1126., 3174. stb.
 hízelkédő 3159., 3173.
 hízelködés 512.
 hízelködni 486.
 hízelködöm 511., 1064. stb.
 hízelködő 509., 2275. stb.
 hízlalás 1022.
 hízlaló 1006., 1078.
 hízlalom 1131.
 hízlalt 3594.
 hiú 4344., 4445.
 hiúság 1062.
 hó (nix) 2679., 3307.
 hó (agea) 771.
 hó (mensis) 1750., 1812.
 hód 4079.
 hódmony 4080.
 hogy 1237., 4519. stb.
 hohár 1706., 3961., 3966.
 hohárság 3963.
 hohér 1716., 3967.
 hol 3277., 3335.
 holn (hón) 865.
 holnap (mensis) 3563., 3564.
 holnapi (mensis) 3090.
 holnapoknak heteknek számíról való könyv (calendarius) 3564.

- holnod alatt való vápa 2716.
 holnod alja 2193.
 holott 683., 685. stb.
 holt állat 3441.
 holt test 3953.
 hólyagbelibetegség 2459.
 hólyaglás 3369.
 hólyagocska 1846.
 homályos 2401., 2465. stb.
 homályosítok 3534.
 homályosság 523., 3532. stb.
 homlok 176., 366. stb.
 hónaljistáp 1741.
 hónód alja 865.
 óra 397.
 hordanak 3559.
 hordó 1777., 1793., 2056., 2752. stb.
 hordó (vas) 2211., 3458.
 hordókongás 3035.
 hordozó 254., 2000. stb.
 horgadt 3642.
 horgas 1901., 3641. stb.
 horgas nyakú istáp 3602.
 horgas orrú 1801.
 horgasság 1758.
 horgászni 445.
 horgasztom 1904.
 horgonként 1902.
 horog 388., 445.
 hóstád 1570.
 hosszú 694., 695. stb.
 hosszú karú 4561.
 hosszú nyakú 2906.
 hosszú nyelű meritő 2906.
 hoz 2632.
 hozni 2159.
 hozok 3534.
 hozom 534., 750. stb.
 hozuchka ? 3954.
- hozzá 770.
 hozzád látok 1455.
 hozzáegyesíteni 442.
 hozzája 189., 321. stb.
 hozzájaadom 329.
 hozzájabizonyítom 717.
 hozzájaegyesítöm 390.
 hozzájafolyamom 205.
 hozzájahasonlom 389.
 hozzájailletem 389.
 hozzájaláttatott 4179.
 hozzájalátó 3977.
 hozzájamegyők 369.
 hozzájamenni 440.
 hozzájaragaszkodom 391.
 hozzájaragasztom 402., 1504. stb.
 hozzájárulok 156., 841.
 hozzájaszabom 327., 1761.
 hozzájászólok 468.
 hozzájászólt 473.
 hozzája tartozó 189.
 hozzájateszem 329., 2203.
 hozzájateszőm 390., 402. stb.
 hozzájátétettettek 2204.
 hozzájátétettetett 359.
 hozzájaúszni 441.
 hozzáképest 437.
 hozzálátandó 4181.
 hozzálátás 203.
 hozzálátatlan 893.
 hozzálátó 215., 4180.
 hozzálátok 4168.
 hozzám 167., 1046. stb.
 hozzám hívom 533.
 hozzám vonszom 2468.
 hozzánk 1592.
 hozzáokoskodom 4168.
 hozzátétettetött 382.
 hozzája ? 321.
- hő (agea, vacuus) 771., 1612., 2909.
 hőlés (catechysmus) 4091.
 hős 868.
 hőség 673., 4194.
 hűg 10., 1268. stb.
 húgy 1030.
 hulladék 1376.
 hullandó 3455.
 húnycok 1475.
 hurok 3840., 3874.
 hús 18., 1522. stb.
 húsáruló hely 3959.
 húsból való 3956.
 húsdarab 3956.
 hűsevő 3955.
 húsocska 3954.
 hússzárasztó hely 3960.
 huszár (servus militis) 3436.
 hí 1314.
 hűt 2502., 4093.
 hűteszegett 1695., 1698. 2938.
 hűtre tanítás 4091.
 hüvelykőd 1052.
 hűvös 1742., 1743.
 hűvösség 1748.
 hw (vacuus) 1612.
- idegen 210., 1058.
 idegen ház 4111.
 idegeníteni 2170.
 idegen nemzet 2859.
 idegön 519., 764 stb.
 ide hozom 534., 750.
 ideig 397.
 ideiglen 269.
 idejövők 496., 498.
 ide közelketők 497.
 idestova 1229., 2796.

- idéetlen 75., 76., 77.
 idéetlen létel 75.
 idéetlen lött 77.
 idéetlen születés 2613.
 idézlek 4647.
 idő 267., 615 stb.
 időhöz hallgató 2171.
 idős 520.
 időtlen 23.
 idővzlégy 4526.
 ifjodni 450
 ifiak 464.
 ifjú 451., 2590., 2992.
 stb.
 ifjú leányasszony 452.
 ifúság 462., 464., 4145.
 ifú személy 2981.
 ifú tulok 3351.
 iga 82.
 igaz 506., 607. stb.
 igazán 608., 1357.
 igazgató mester 3726.
 igazítás 622
 igazitom 610., 2466.
 igazlító bíró 1835.,
 1836., 1839., 2455.
 igazság 614., 1990. stb.
 ige 1193., 1721., 3276.
 igen 335., 343., 434.
 igen forrok 3364.
 ígérő 2356.
 igyekezem 1982.
 igyekezni 470.
 igyeközés 2442.
 igyeközet 1469.
 igyeközni 1506.
 igyeközöm 2435.
 igényösség 617.
 iharfa 1080.
 ijedés 2463.
 ijeszteti 129.
 ijesztés 39.
 illat 892., 1167., 2070.
 illatos 2068.
 illatot tenni 2069.
 illatozni 1829.
 Illés 2730.
 illendő 2111., 2218. stb.
 illenye 2437.
 illet 3718.
 illetem 389.
 illetés 2872.
 illetni 705., 712. stb.
 illetöm 1320., 2447.,
 2467.
 imádom 467.
 imádság 764.
 imeg 3615., 4664., 4667.
 imegváll 2059.
 inditom 4652.
 indulat 2372.
 indultatik 799.
 ing 894., 3243., 4664.,
 4667.
 ingatom 4646., 4653.
 ingellek 1752.
 ingellés 1793.
 ingerlő 323.
 ingola 1440.
 ingoványos 1071.
 ingoványos (hely) 65.
 ingváll 2059.
 inettön 1324.
 inkább 481., 2695.
 inkábbban 481.
 innep 2053., 2743., 3928.,
 4360., 4428.
 inneplő 4428.
 inneplőhely 2753.
 innet 1619.
 inneten 54.
 innettön 1324., 2519.
 inő 3318.
 innya 4603.
 intek 1475., 1513.
 intéés 1312.
 intézem 333., 364., 4365.
 intézni 1631.
 intézőm 1632.
 intéztetött 2213.
 intlek 1095., 1311.
 intöm 436.
 ir (remedium) 2705., 3017.
 irás 793., 797., 1370 stb.
 iratos 1400.
 iratos vászon 2597.
 irattatott 2205.
 irattattak 2204.
 iredség? 2406.
 ires ruha 4108.
 irgalmas 2980.
 irgalmatlan 2423., 2674.
 irgalmatlanul 2425.
 irgalmaz 4596.
 irigykődni 584.
 irigykődöm 583.
 iró 262., 797. stb.
 iróeszköz 3462.
 irok 523., 3881. stb.
 irom 1039., 2203.
 irómester 4592.
 irótolu 3469.
 iröm 104.
 irt 2339.
 is 353., 4136.
 ismerés 815.
 ismerni 403.
 ismét 147., 360., 2067.
 ispán 873., 3617.
 ispitály 4343.
 ispotály 3277.
 istálló 3216., 3319.
 istáp 826., 1023., 1310.,
 1741., 2749., 2759.,
 2765., 3602., 4508.
 istápgyertya 4408.
 istápozni 2759.
 isten 363., 541., 766. stb.
 istenasszony 1149.,
 1153., 1384. stb.
 istenfája 89., 90.
 isteni 1224.

- isteni szolgálat 2290.
 istennek ajándéka 3934.
 istenoldala füve 4475.
 istenség 1709.
 istők 3846.
 istőkívek 1573.
 iszák 3022., 3043.
 iszalom 1092.
 iszom 3042.
 iszonyodom 79., 80.
 iszonyóság 252.
 ital 996., 1877. stb.
 italáruló 4201.
 itathatik 3029.
 itatom 347., 1808.
 itélem 354.
 itélet 1839., 3443. stb.
 itélni 4381.
 itélő mester 4366.
 itélő mesterség 4368.,
 4385.
 itélőtörvénykönyv 2558.
 itélt 4381.
 itéltetnek 3515.
 itélet 3443.
 itöm (= ütöm) 1673
 itt 2304., 2314.
 iv 1900., 1905., 1906.,
 1908., 2000., 2075.
 iveg 3472., 4603.
 ivegkosár 3473.
 iveglámpás 4621.
 ivegpohár 4600.
 iveltő 2782.
 ives 1886., 1896., 2076.,
 2077.
 ivgyártó 1896.
 ivtekervény 2795.
 ivöltés 1017., 4278.
 iz 1097., 2108., 2109.,
 2110., 2111., 2379.
 izetlen 146., 251., 2227.,
 2228.
 izenként 2131.
 izgató 323.
 iztelenség 2315.
 izzadt 675.
 —j (hiátustöltő) 1918.,
 2833., 3057.
 —ja, je: —i 1567.,
 1568., 1658., 1701.,
 1786.
 —jai, jei, —ai, ei: —i
 1870., 2033. stb.
 jaj 2471.
 jámbor 1745.
 járás 1228., 1230., 2372.,
 2664.
 járnak 3893., 4045.
 járó 337., 809. stb.
 járok 1227., 4069.
 járom 84., 3078., 3744.
 járulat 193., 371.
 járulok 150.
 jászol (gyászlok) 1012.
 játék 847., 3180 stb.
 játékos 931.
 játékszerző 558.
 játszódnak vala 4494.
 játszóhely 930.
 jegenyefa 4539.
 jegyesül veszem 2080.
 jeggyúrú 2078.
 jegyzés 3880., 3883.,
 4552.
 jegyzők 3881.
 jegyzőm 1039., 1484.
 jel 4552., 4553.
 jelenék? 1668.
 jelenés 1623., 1668.
 jelenség 3456.
 jelentés 1984.
 jelen vadnak 4366.
 jelen való 100., 477.,
 2263.
 jeles 3907.
 jelön 491., 728.
 jelönés 1711.
 jelönteni 1038.
 jelöntők 1670.
 jelön vagyok 2295.,
 2304., 2334.
 jó 255., 408. stb.
 jó akaratú 2988.
 jobb 2942.
 jobb (dextra) 1025.,
 1202.
 jobbágyos úr 2888.
 jobbágy úr 2889.
 jobban 183.
 jobbatya 11.
 jogunk (dextra) 1025.
 jól 1447., 2251. stb.
 jól teszem 2977.
 jó nyelvű 2984.
 jóra való 255.
 jó renddel 1357.
 jószág (hereditas) 297.,
 501., 1220.
 jószág (virtus) 924.,
 1926., 1947., 3212.
 jó szél 2614.
 jó szerencse 2667., 2668.
 jótétel 2978., 2979.
 józan 108.
 józanság 109.
 Józsué 2973.
 jó 103., 1353.
 jönye 155., 441.
 jött 501.
 jövedelm 1478.
 jövendő 2171.
 jövendőmondó 2013.,
 2242., 2550., 2662.
 2664., 4562.
 jövendőt mondok 2174.,
 2552.
 jövendőt nézők 2174.
 jövet 1568.

- jövevény 209., 495., 499.,
 535., 973., 1073., 2859.
 jövő 893.
 jövők 498., 496.
 juh 1876., 2784. stb.
 Jupiter 541., 1146.
 jutalom 3271.
 jutnya 4445.
 jutok 2446.
- kába 2858.
 kachadonya kő 3483.
 kacagó 247.
 kád 1788., 3573.
 káka 3031., 3038.
 kakas 932., 936., 937.
 kakuk 4616.
 kalastorom 2326.
 kalász 2022.
 kalendárium 3564.
 kalitka 3871.
 kalmár 801.
 kalongya 843.
 kamara 3559., 4299.,
 4306.
 kamora 873., 1720.,
 2588., 3605., 3607.
 kamorához látó 3617.,
 4303.
 kamorás ispán 3617.
 kan 1635.
 kanál 2914.
 kanczelláriosság 1585.
 kanczellárius 1584.
 kanna 2047., 2056.
 kannaöttő 3740.
 kanonok 2986., 3724.
 kanonokság 2982.
 kántálás 3732.
 kántor 3728.
 kápa 2683., 4084.
 kappan 3844., 3867.
- kapás 845.
 kapeza 4442.
 kapedosok 3800.
 kapitány 3864.
 kaponya 3574.
 kapor 1387.
 káposzta 3009., 4190.,
 4191.
 kapta (forma sutorum)
 3561., 3579.
 kaptár 1012., 1013.
 kapu 1567., 1580., 3068.
 kár 2966.
 kar 216., 3247. stb.
 kar (chorus) 4572., 4578.
 kárász 3875.
 karatyolok 3170.
 karbíró apácza 3727.
 karba való 4577.
 kárba való 2779.
 kard 259.
 kardinál 3898.
 kardos 3387.
 kárhozat 4094.
 karhoz való 4584.
 karika 2769.
 karimás süveg 4197.
 karmester 4586.
 karó 1856.
 káromlani 3163.
 karöltöző 2045.
 karöltöző ékesség 3246.
 kárpit 2595., 2597., 2847.
 kártya 930.
 kártyajátszó 929.
 kas 3599.
 kasza 2072.
 kaszálni 2499.
 katáng 4625.
 katona (servus militis)
 3489.
 katona huszár (servus
 militis) 3436.
 kazdagh 376., 754.
- kebel 3122., 3997.
 kecske 564., 566. stb.
 kecskeakol 3778., 4188.
 kecskebőr 1073., 3770.
 kecskececsű szőlő
 3370.
 kecskeféle 3777.
 (kecske)hús 3770.
 kecskelábúvak 567.
 kecskenemű 3777.
 kecskepásztor 566.,
 3774.
 kecskeszakáll 2660.
 kecskeszopó 3861.
 kedig 2685.
 kedv 612., 880., 2612.
 kedves 249., 1929. stb.
 kedvesen szóló 1930.
 kedvesködés 1261.
 kedve szerint való 2612.
 kedvetlen 146., 251.
 kegyelmes 696., 2987.,
 3157.
 kegyes 612., 696. stb.
 kegyesség 3686.
 kegyetlen 146., 571. stb.
 kegyetlenség 221., 1514.
 stb.
 kegyetlenül 2425.
 kegyetlön 2674.
 kégyő 4236., 4327.
 kegyösség 3686.
 kék 4487.
 kelenceze 1014., 1647.,
 2936.
 kelnye 2313.
 kelepcze 2479.
 kelet 4183.
 kelj fel 1617.
 kellek (placet) 2985.
 kellő 3400.
 kelők 2291.
 kelt 3009.
 kemencze 3496., 3613.

- kemény 186., 214., 1759.
 keményb 188.
 keményítem 2229.
 keményen 350., 2425.
 keménynyakú 4467.
 keménység 190., 219. stb.
 kén (= kin) 252.
 kenem 4032., 3662.
 kénese 1957.
 kenet 1167 , 4588., 4597.
 kenetés 4587.
 kenetett 4597.
 kenetnek edénye 4599.
 kenczelszekere 1892.
 kender 3645., 3659. stb.
 kenderkötél 3646.
 kendőr 3645., 3659. stb.
 kenlek 3360.
 kenőm 1591.
 kéntálás 2216.
 kenyér 2143., 2722. stb.
 kenyérsütő 2133., 2140.,
 4429.
 kényeső 1957.
 kép 523., 542., 762.,
 1948., 2339., 2369.,
 2939., 3880., 3882.,
 4538.
 -képen 106., 618. stb
 -képest 437.
 képet írok 523.
 képpel szőtt vászon
 2847.
 kérdeni 2354.
 kerek 1326., 1334., 1401.,
 4656.
 kerék 1407., 1758. stb.
 kerékillő 2677.
 kerektség 3245., 4396. stb.
 keréngés 4111.
 keréngő 1205.
 kérés 1723., 2088.
 keresek 271.
 keresett 1005.
- keresi 890., 4336.
 kereskődöm 798.
 kereső 1999.
 keresők 307., 1655.
 keresőm 707.
 keresztelek 2820.
 keresztelkedő kő 2821.
 keresztelő 2822.
 keresztség 2818.
 keresztül vettetött 1549.
 keresztyén 1378 , 4122.
 kerítés 1207.
 kérkedéköny 2084.
 keröngő 1197.
 kert 1855., 4371., 4505.
 kertész 4506.
 kés 284., 1081. stb.
 késálkodás 819., 820.
 késálkodásonként 4453.
 késálkodó 4422.
 késedelmes 545., 3805.
 keselyű 1137., 1798.
 keselyűtoll 1804.
 kesergetni 1395., 1429.
 kesergető 3591.
 kesergetők 3592.
 kesergetőm 3924.
 keseríteni 2494.
 keserítő 1614.
 keserítvén 2443.
 keserődni 1169.
 késértőm 2436.
 keserves 1173., 1177.,
 1380. stb.
 keservessen 234.
 keservesőn 1443.
 keserű 238., 1176.
 keserűség 219., 256. stb.
 keserűségviselő 1604.
 keserű vagyok 1168.
 keskeny 1426.
 kész 383., 1622.
 készítem 357.
 készítettött 466.
- készletlek 1095.
 készletni 965.
 kesztyű 4564.
 készület 1667., 1714.,
 4581.
 készületlen 747.
 két 3024., 3048. stb.
 kétábrázatú 3069., 3137.
 kétágú 3064
 kétágú nyíl 4101.
 kétágú szigony 3050.
 kétannyi 3126.
 két beszédű 3086.
 két csomójú 3103.
 két éjjel 3098.
 kételenítem 2353.
 kételeníteni 1627., 1629.
 kételenítés 1393., 1423.
 kételenítettett 322.
 kételenítő 1422.
 kételkedem 1211.
 kételkedés 1212.
 kételkődöm 1102.
 kételkődő 4034.
 kétélű 1380.
 kétélű fejsze 3106.
 két esztendő 3055.
 kétfejű 1399., 3046.
 kétféle 3076., 3077.
 két feleségű 3072.
 kétfelé osztani 3063.
 kétfelé osztom 3107.
 kétfelé szakasztatott
 3066.
 kétfelől 1203., 3117.
 két férjű 3143.
 két fogú 1201.
 két homlokú 3070.
 kétképen 3056.
 két lányomdok 3113
 két lábú 3112.
 (kétlevelű) ajtó 3068.
 kétlevelűkapu 3068.
 két lovú szekér 3074.

- két medenczejú 3079.   kevesebbé 3026.
 két nap 3058.   kevessé 516., 908. stb.
 két napi 3059.   kevessé izetlen 2228.
 két napon 3060.   kevéstudó 842.
 két nemzetből születle-   kéz 356., 415. stb.
 tett 3073.   kezdek 468., 1175. stb.
 két név 3099.   kezdeni 470., 841.
 két nővel nőszött 3072.   kezdés 473.
 két nyelvű 3082.   kezdetett 4379.
 két orczájú 3057.   kezdetött 473.
 két országú király 3132.   kezdi 3873.
 kétőfék 4532.   kezdők 392., 2666. stb.
 két örökségű 3080.   kezdöm 2330., 4814.
 kétség 1214., 1367. stb.   kezecsóváló 3563.
 kétséges 1380.   kezefájó 4558.
 kétségös 1213., 4034.   kézi dolog 2692.
 két szarvú 3052.   kézi fájdalom 4557.
 két száz esztendő 3135.   kézi munka 4566.
 két szegletű 3020.   kézírás 4222.
 kétszer 3125.   kézvetés 4565.
 kétszer házasult 3087.   ki 1221., 1353. stb.
 kétszer szült 3110.   kiadom 556.
 két színő 3062.   kiadott 1836.
 kettő mettetett 3066.   kiáltás 2843.
 két tenger 3088.   kiáltó 1138., 2782.
 két természetű 1391.   kiáltó ? 4642.
 két testű 3047.   kiáradás 676.
 kettő 1120., 3096. stb.   kiásni 1826.
 kettős 2120., 3114.   kibocsátni 2793.
 kettős nevő 3100.   ki(bocsátom) 406.
 kettős út 3141.   kibocsátatnak 1854.
 kettőzöm 3093., 3097.   kibocsátattak 738.
 két víz 3088.   kiemésztés 1350.
 kívánó 4344.   kies 1243., 1318.
 kívánok 1189.   kiesség 1319.
 kívánság 703., 704., 707.,   kifaragtatott 4254.
 709., 1208.   kifogni 1755.
 kevély 1352., 1454. stb.   kifognya 84.
 kevélykedem 2086.   kifogó 2770.
 kevélykedni 1351.   kifogó hely 4044.
 kevélyen 2090.   kifogom 1725.
 kevélység 2085., 4422.   kifutok 2544.
 keverő 3697.   kigyó 304., 1437. stb.
 kevés 679., 799. stb.   kigyomlálni 2522,
- kihintem 2283.
 kihirdetés 557.
 kiindítom 4652.
 kijelentés 1984.
 kijelentőm 522.
 kijő 1353.
 kikelet 3242.
 kiküldeni 1233.
 kiküldi 1157.
 kilémb 281.
 kilön 3746.
 kimegyen 1030.
 kimetni 1826.
 kimetszettettek 4488.
 kimondani 4381.
 kimondás 1839., 1984.,
 2714.
 kimutatom 522.
 kinálom 1126., 1047.,
 1049.
 kincs 646.
 kincses ház 2651.
 kincstartó 1671.
 kincstartó hely 2651.
 kinéző fogak 3294.
 kintálás 2216.
 kinnyen? (per quam) 771.
 kintátor 2051.
 kintorna 2851.
 kintornás 2852.
 kinzó 1468.
 kinyomni 3289., 3290.
 kinyomom 3286.
 kinyöklő 1740.
 kiöttetik 1254.
 kip 542
 király 601., 2589. stb.
 királyhoz illendő 2877.
 királyi 2877.
 királynéasszony dinnye
 2912,
 királynyerög 2683,
 királypalota 2587.
 királyruha 2876., 3698.

- kis 739., 2800 stb.
 kisasszony hava 2557.
 kis bárd 2191.
 kiseded 33., 400., 439.
 stb.
 kísértöm 2436.
 kissőbb 2178.
 kissőbb rendbeli 2894.
 kiszaggatni 2170., 2522.
 kiszaggatom 2211., 3792
 stb.
 kiszálló 2770.
 kiszármazni 1160.
 kiztetlek 1095.
 kiztetni 965.
 kitagadtattott 297.
 kitépnye 130.
 kiteríteni 792.
 kitisztítom 228.
 kiül 501.
 kiüzöm 2230.
 kiválasztani 3289.
 kívánás 1207.
 kívánkozom 710.
 kívánni 2085., 4158.
 kívánó 4344.
 kívánok 1733, 2567.
 kívánom 1453., 1730.
 kívánság 539., 703. stb.
 kiverem 4652.
 kivinni 2541.
 kiviszem 2230., 2249.
 kívül 501., 731., 1695.,
 1696., 2302.
 kívül 1695.
 Klára 2935.
 klastrom 2226.
 koci 3920., 3979.
 kocsis 3921., 3922.
 kocsis ló 3980.
 koczka 928., 930.
 koczkatábla 928.
 kólya 3979.
 komondor 3715.
- komornyik 427., 2590.,
 3164.
 komplárkodom 800.
 kompolárkodni 792.
 kondér 2744.
 konfirmálnya 2273.
 kongás 3035.
 konkoly 643.
 kononokság? 2982.
 Konstantinápolbeli 3148.
 Konstantinápoli 3147.
 konyha 1884., 2438.
 konyha csatornája 1778.
 konyha pokla 1778., 1779.
 kopasz 174., 175., 1105.,
 1653., 3585., 3587.,
 3600.
 kopaszság 3182.
 kopasztlak 3581.
 kopasztó 1140.
 kopaszulni 3584., 3589.
 kopasz vagyok 3583.
 kopja 1237., 1612. stb.
 kopoltó 3258.
 kopoltyú 3257., 3258.
 koponya 3574.
 koporsó 3838., 3839.,
 4347.
 koporsórák 3393.
 koporsótörő 3394.
 kopott 4240.
 kor 677.
 kór 568., 702.
 korcsoma 2430.
 korcsomálás 4203., 4204.
 korcsomárkodom 4205.
 korcsomáros 4201.
 korcsomáros mesterség
 4203.
 korcsoson való szólás
 2837.
 korlák 1393.
 kór leszök 570.
 kormány 1667.
- kornyadozó 2427.
 kóró 4190.
 kórolkodik 2643.
 korona 2589., 3820.
 koronácska 2621.
 koronáztatott 2755.
 korpa 1674., 3594., 3717.
 kórság 575., 720. stb.
 kórságos 3327.
 korszó 588., 1247. stb.
 kór vagyok 569., 572.
 kórus 3726.
 kos 338., 1710. stb.
 kossal törni 2004.
 kosár 3472., 3473., 3648.
 stb.
 kosárka 3707.
 kosbőr 2005.
 (kos)gyapjú 2005.
 (kos)hús 2005.
 koslatás 4159.
 kova 4536.
 kovász 2694., 2722., 4542.
 kő 338., 1502. stb.
 kőbántás 3505.
 kőből 2125., 3420., 3422.
 kődös 3585.
 kőérc 649.
 kőröldi 974., 3657.
 kőfal 2194.
 kőmives 2200.
 kőmives mester 4330.
 kőkény fa 135.
 kőláb 5., 1553. stb.
 kölcsön 199., 1579.
 kölcsönadok 199.
 kölcsönöző 356.
 köldök 1658., 1772.
 köldököcske (apiculus,
 virgula) 1663.
 köles 206.
 kölespolyva 206.
 költ 3009.
 kölyök 3712., 4137., 4154.

- kölyökhús 4156. _
 kölyköske 4154.
 könnyebben 1550.
 könnyen 668., 756. stb.
 könnyű (kőnyűnyek) 567.
 könyöklő 1740.
 könyöklőm 1736.
 köntös 3788., 4561.
 könyv 1471., 1577. stb.
 könyváros 3032.
 könyvnyomtató sutu
 2762.
 könyvszerző mester
 2687.
 könyvszerző mestőr
 2490.
 könyvtartó ház 1885.,
 3033., 3034.
 (könyvtartó) hely 3033.
 köpczős 2607., 3957.,
 3974.
 köpönyeg 2863.
 köpöl 2811.
 kőrakás 1557.
 környül 1145., 1199. stb.
 környülegetöm 1226.
 környületettött 1198.
 környülmétélöm 1348.
 környülváló 1334.
 környülveszik 1200.
 környülveszöm 1210.,
 1336.
 környülvétettött 1192.
 környülülő 2158.
 köröm 2050., 3127.
 körtvény 245.
 körül 103.
 köszikla 482, 4048.,
 4639.
 köszönők 2517.
 kössöntyű 2045.
 kössöntyűs 2046.
 kötél 1386., 1515. stb.
 kötélén járó 4340.
 kötelesség 2496.
 köteleznye 2502.
 kötés 1056., 1236.
 kötik vala 4494.
 köting 3521.
 kötnye 442.
 kötő 4054.
 kötőfék 3638., 4532.
 kötők 1409., 3097.
 kötöm 1652.
 kötözés 1056.
 kötöző 1055.
 kötözött 1856.
 kötöztetik 1549.
 köttetött 1237.
 kövár 4056.
 kövec 932., 3491.
 kövecses 3493.
 kövér 375., 376., 377.,
 438., 1772. stb.
 kövérség 18., 374. stb.
 köves 120., 478. stb.
 követ 1229., 1412. stb
 követés 586., 3434.
 követlek 2254.
 követni 486., 584.
 követő 2254., 2272.,
 3433.
 követség 446.
 kövihal 1805., 2226.
 közbeszakasztás 93.
 közbeszakasztom 91.
 közel 415., 471. stb
 közélet 1086
 közelgetek 151., 4275.
 közelgetők 497., 1095.,
 1754.
 közelváló 210., 2453.
 közember 825.
 közép 1658., 3141. stb.
 közepőtte 1237.
 közhir 2622.
 közlégy 4354.
 közönséges 4122.
 között 587. 2455. stb.
 közt 3024
 közte 3928.
 közül 1120., 4542.
 Krisztus 766. 1581.
 kulcsolva 1338
 kupa 1354., 2056, 2908.
 3783
 kurta kigyó 304.
 kuvasz 3715.
 kútya (domus) 3756.,
 4013, 4014.
 kül 1696.
 küldeni 1038.
 küldi 1157.
 küldnek 3374
 küldöm 2212.
 külföldi 974. 3657.
 külle (-nek külle) 1695.
 küllő (apiastra) 1648
 küllő (radius) 2677.
 külon 3746.
 külömb 281, 962
 külömben 976., 980
 külömböző 969
 kűnnyen?(perquam)771.
 kűrt 3336, 3338.
 kűrtölők 3337.
 kűrtös 1096., 3340
 kűrtös asszony 2601.
 kűrtös mesterség 4576.
 kűrt szó 3205.
 kűtül 731., 2302.
 küzdöm 831.
 láb 567., 637., 812. stb.
 lábacska 1254.
 láb alá való fadeszka
 2388.
 lábnyom 3136.
 lábnyomdok 3113.
 láböltözet 3501.

- lábás fazék 4594.
 láda 1858., 1864., 3828.
 ládácska 235.
 ladik 2856.
 lágy 658., 735. stb.
 lágybeszédű 696.
 lágyító 3019.
 lágyítom 2445.
 laknak 1411., 2569.
 laknak vala 4639.
 lakó 210., 555., 840. stb.
 lakom 211., 385.
 lakozó 4281., 4341.
 lámpás 4621.
 láncz 2769., 3179. stb.
 lánczkenéz 4045.
 lánczkenézbárd 3045.
 lánczos 2046.
 lánczozom 4133.
 lánczra vetőm 4133.
 láng 1308.
 lankadás 305.
 lankadáselvonó orvos-
   ság 305.
 lánya 3260.
 lánnacsinaló 3261.
 (lánya)verő 3261.
 lant 2851.
 lapác 616., 3622., 3628.
 lapát 3697.
 lapis fejűvek 4671.
 lapta 4494.
 látás 258., 1668., 2244.
 látandó 4181.
 láttatott 4179.
 látó (vmihez) 413., 1884.,
   2277. stb.
 látok 1455., 4168., 4239.
 látom 4439.
 lator 4148.
 lazsnak 4500.
 leány 119., 766. stb.
 leányasszony 452.
 leányhad 1184.
 leapréttatott 3342.
 leborult 4441.
 ledarabolatott 3342.
 leendő 772.
 lefekszem 201.
 legeltetés 566.
 légely 3446., 3458., 3459.,
   3832.
 legottan 1474., 1536.
 légy 1620., 4526.
 légy (musca) 2220., 4354.
 legyek istene 2971.
 legkissebb 3492.
 lehajlott 4440., 4441.
 lehajtom 196
 léhek 751., 2245.
 léhelet 1086., 1103., 1418.
 léhelők 387.
 léhés 1444.
 léhni (lőni spirare) 892.
 léhők 1443.
 lekönyöklés 204.
 lekönyöklöm 216., 1736.
 lektika 2773., 2882.
 lelkebe villongó 1132.
 lelkem 1260.
 lélek 568., 574. stb.
 léleket 387., 892., 1418.,
   1443., 2245.
 lélemés 444.
 lelkes 1460., 1461. stb.
 lelkes állat 1460, 1461.,
   1981. stb.
 lelki 459., 460., 461.,
   1035.
 lelki ajándék 3937.
 lelki fiammá fogadom
   459.
 lelki fiu 723.
 lelki fivá fogadás 723.
 lenni 2354.
 lélok 612., 1427.
 lelőm 4216.
 lemetélőm 4246.
 lengeteg 791., 2434.
 len 2909.
 lenni 50., 587. stb.
 lenvászon 2910.
 lenyomódtattak 453.
 lép 2479., 3284.
 lepedő 2811., 2847., 3885.,
   4491.
 lepel 4500.
 lepény 4556.
 lépesmész 1574.
 lépni 4509.
 lepődő 3521., 3885.
 leselködöm 4168.
 leszek 1911., 2254. stb.
 leszen 2463., 2525.
 leszök 2548., 4215.
 létel 75., 3307.
 letenni 3474.
 leteríteni 357.
 lét (= lött) 77., 3381 stb.
 lév 3302.
 levágandó 4257.
 levágás 4175., 4245.,
   4257.
 levágatá 2730.
 levakart 3166.
 levél 1669., 2737. stb.
 levél 2774.
 leveli béka 3470.
 levelezem 4192.
 levelezni 4191.
 levélíró 3670., 4560.
 levélke 3993.
 lévén 980.
 leverettettek 453.
 leverőm 357.
 levetőm 3562.
 libező 765., 2869.
 liböző 1097.
 liget 1846.
 lik 738., 1353., 1500.,
   4543.
 linya, linnya 1356., 4149.

- liszt 465., 466., 2432. stb.
 liszt lang 1308.
 ló 607., 628., 634., 1000. stb.
 locsogatok 4140.
 ló(-hajtó) 767.
 lóhús 3421.
 lopó 2659.
 lovász 767.
 lovon 1897.
 löhessenek 1237.
 löni (löhni: spirare) 892.
 löre 181., 2581.
 lött 834., 1268., 1283., 3381., 4216., 4245.
 lött dolgok 4590.
 lött dolgoknak írója 262.
 lött dolgoknak írómes-
 teri 4592.
 lövő 1886., 1896., 1897.
 lövődözés 2967.
 lövő hely 2806.
 lövöldék 4636.
 lövő mester 2826.
 lövíí 3302.
 luczfenyőfa 32.
 lúd 1078., 1521., 2500.
 lúdhús 1522.
 lúdláb 4356.
 lúg 742., 3489.
- macska 580., 1386. stb.
 madár 864., 933. stb.
 madáraruló 2579.
 madarász 2476., 2570.
 madarászás 2477.
 madarászni 2494., 2580.
 madarászó 1241.
 madarászok 2478. 2495.
 madárfogás 2477., 2479.
 madárfogó 2476.
 madárfogó szerszám
 2501.
- madárhordozó 2580.
 madárjárás 2664.
 madárnak nézése 2242.
 madárnézés 2662.
 madárral bánó 2574.
 madárszóból varázsló
 2550.
 madzag 1023., 3639.,
 4580.
 mag 239., 253. stb.
 maga 96., 101. stb.
 magába venni 3833.
 magam 1715., 4890.
 magamegúnt 256.
 magamentés 1682., 2509.
 magának való 131., 229.,
 3744., 3746., 4282.
 magas 560., 561., 683. stb.
 magasság 636., 1021. stb.
 máglás 873.
 magzat 1268., 1283.
 mák 2781.
 makkos 660., 661.
 malaszt 1363., 3934.,
 4554.
 malom 1321., 1806. stb.
 malomkö 4135.
 mályva? 957.
 mandola 1264., 1265.,
 1359., 1360.
 maradok 3909.
 maradt 501.
 marha (res) 798., 801.,
 838., 1403.
 marha (das gut) 1059.,
 2349., 2483., 2484.
 marha 3840.
 marhahordozó hajó 3559.
 marjulás 4557.
 márványkő 874. 3281.,
 3969.
 más 184., 655. stb.
 másfelé 393. 981.
 másféle 972.
- más helyre 981., 985.
 más helyről 961.
 másbóvá 957., 1324.,
 2609., 2611.
 más időben 959.
 másik 1116., 2113., 3664.
 másképen 960., 976. stb.
 másolás 181., 2581.
 másod 1554.
 másodsor 183., 2067.
 másodsor szántok 2066.
 másonnaton 180.
 másuá 957., 1324.
 másunnat 967., 973., 1121
 mátkám 1301., 1304.
 medenceze 597., 1133.,
 1139., 3079.
 medve 3008.
 medvetalp 142.
 még 521., 1839., 4625.
 megaggott 2778.
 megáldani 1045.
 megalkotom 329.
 megállj 2314.
 megalutt 3935., 4026.
 megaranyazni 2615.
 megaranyasztatott 2631.
 megáryékozni 524.
 megaszalom 1923.
 megaszok 1921., 1924.
 megavultság 2415.
 megbántani 3577.
 megbárdolom 2199.
 megbélyegzőm 4225.
 megbérem 1747.
 megbizonyítani 1757.,
 1982.
 megbizonyítás 1983.,
 1990.
 megbizonyító 2275.
 megbizonyítom 353.,
 2449., 2703
 megbizonyítatlan 1676.
 megbolondulni 3310.

- megböcsülhetetik 668.
 megböcsülni 1631.
 megböcsülnye 665.
 megböcsülöm 666., 4359.
 megbüntetés 1465.
 megbüntettek 1465.
 megbűzhödni 758.
 megczikkelyezem 2113.
 megcséplés 1918.
 megcsúfolni 768.
 megdereszülni 3313.
 megdeszkázom 2305.
 megdorgállak 4066.
 megdögletöm 2678.
 megecsetezik 230.
 megégettetött 4224.
 megégetöm 508.
 meg egyenesítöm 609.,
 625.
 megékesítették 3362.
 megékesítettett 3371.
 megékesítettött 1503.
 megékesítöm 472.
 megelegyíteni 447.
 megelegyítöm 2445.
 megellenzendő 2101.
 megélesítem 285., 2199.
 megélesítöm 314.
 megemészttem 133.
 megemészténye 132.
 megemésztettettött 368.
 megemésztöm 367.
 megénekelem 147.
 megéneklem 183.
 megengedöm 1493.
 megengeszelhetetlen
 4467.
 megenni 4625.
 megerősítem 1464., 2030
 megerősíténye 2273.
 megerősítendő 2702.
 megerősítöm 2274., 3735.
 megerősítettett 2688.
 megesküdtetött 1763.
 megesznek vala 465.
 megeszöm 367.
 megfagyás 947.
 megfagytam 948.
 megfaragott 2221.
 megfaragtattott 745.
 megfásítom 1851.
 megfásolni 1850.
 megfeddelek 1455.
 megfeddeni 218., 1971.
 megfeddendő 2101.
 megfeddetött 2102., 4075.
 megfeddő 4362.
 megfeddő mester 4361.,
 4364.
 megfejeződöm 908.
 megfejezitem 3683., 3692
 megfejezített 3693.
 megfejezítöm 911.
 megfejeződött 3688.
 megfeketedött 2415.
 megfeketíteni 2411.
 megfenöm 314.
 megfényesítem 3689.,
 3692.
 megförgesítöm 3932.
 megfertéztetem 3327.
 megfertéztetni 493.
 megfertéztetöm 494.,
 515., 2398., 2432.
 megfésülni 3950.
 megfogadtatott 3809.
 megfognak 3874.
 megfogni 2267.
 megfognya 3814.
 megfogom 3807.
 megfogyatkozom 3909.
 megforrok 674.
 megfosztani 4033.
 megfőzöttetik vala 2599.
 meggerlelni 3950.
 meggerjeszttem 152.
 meggerjesztettett 164.
 meggondolni 380.
 meggondolom 2435.
 meggyirőztetett 1503.
 meggyöténye 4283.
 meggyötörő 1466
 meggyőztetett 1974.
 meggyútott 164.
 meggyútom 152.
 meggyűrtözöm 1821.,
 2080.
 meggyűrtöztetett 1503.
 meghagyás 169.
 meghajlott 261., 1972. st.
 meghajtom 196., 384. stb
 meghallás 2509,
 meghallgatás 696.
 meghamisítom 2678.
 meghatározom 3735.
 megheréllek 4083.
 megherélni 4072.
 meghévülés 4531
 meghévülök 3511., 3543.
 meghidegödtem 1108.
 meghigitom 2445.
 meghintem 2233.
 meghivtom 1591.
 meghomályosítom 522.
 meghorgadott 261.
 meghorgadt 525., 3642.
 meghorgasítom 388.
 meghorgasított 525.
 meghorgasztánya 526.
 meghorgasztatott 1903.
 meghorgasztom 527.,
 1904.
 megifjodni 456.
 megigazit 610.
 megigazítás 622.
 megilletni 2412.
 meginditom 4649.
 megindultatik 799.
 megintézni 1631.
 megírás 3880
 megírom 333.
 megirt 2179., 2339.

- megismerés 815.
 megismeröm 817.
 megismertetik 2372.
 megistápozni 2759.
 megitathatik 3029.
 megitatom 347., 1808.
 megizzadt 675.
 megjátékolnya 768.
 megjelönöm 1712.
 megkárosítom 357.
 megkeményítem 2229.
 megkenetett 4597.
 megkénoszlak 710.
 megkeresnye 1516.
 megkereső 1517.
 megkeresöm 401., 480.
 megkerítik vala 1195.
 megkerítöm 1210.
 megkért 764.
 megkeserítettött 379.
 megkeseríteni 2494.
 megkeserítöm 1170.
 megkeserítettött 746,
 1172.
 megkeserítvén 2443.
 megkeserödni 1173.
 megkésértöm 2436.
 megkettözöm 3093., 3097
 megkévántattatott 746.
 megkezdék 808.
 megkezdők 1169.
 megkinozlak 710.
 megkissebbitenye 448.
 megkonfirmálnya 2273.
 megkopasztlak 3581.
 megkopaszulni 3584.,
 3589.
 megkopott 357., 545.,
 4240.
 megkönnnyítöm 1051.
 megkörnyékezik vala
 2153.
 megkörnyéköztetött
 1192.
- megköteleznye 2502.
 megkötöm 1054., 1652.
 megkötözöm 1250., 2578.
 megkötöztetött 1654.
 megkövérittetött 386.
 meglágyítom 2445.
 meglánczozom 4133.
 meglapítom 625.
 meglelettetött 379.
 méglen 398.
 meglelni 2354.
 meglevelezem 4192.
 meglevelezni 4191.
 meglött 4216.
 megmaradnya 454.
 megmelegedni 3511.,
 3641.
 megmelegítöm 3542.
 megmelegödöm 674,
 3543.
 megmeszelöm 3486.
 megmeszelt 3495.
 megmetszem 98.
 megmevetés 4186.
 megmosni 64.
 megmosom 1066.
 megnedvesítem 2233.
 megnedvesítöm 2676.
 megnehezítem 807.
 megnézni 403.
 megnyalják 4136.
 megnyerettetött 379.
 megnyerni 2354.
 megnyeröm 401., 480.
 megnyilandó 1638.
 megnyilás 1398.
 megnyirom 2451.
 megnyitás 1693.
 megnyitnya 2168.
 megnyitom 339., 349. stb.
 megnyittatik 340., 1638.
 megnyittatott 2169.
 megnyomni 1429.
 megnyomnya 3479.
- megnyomom 1753.
 megődoztatott 105.
 megoltalmazni 3268.
 megoltalmazás 4180.
 megoltalmazom 4168.,
 4178.
 megoltathatatlan 2181.
 megostorozlak 4066.
 megostorozom 716., 4246
 megosztani 55
 megosztatott 2169.
 megosztom 3933., 4443.
 megöblíteni 64.
 megölelni 3264.
 megölelöm 1336.
 megölygölítöttem 1664.
 megöregbiteni 328.
 megöregbítettett 2493.
 megöregbítettött 2560.,
 2565.
 megöregbitő 2481.
 megöregbitöm 352., 1339.
 2547., 2549.
 megöregbitötte 2701.
 megöríteni 4033.
 megösztvéredett 2377.
 megösztvérittetött 702.
 megösztvérittöm 2678.
 megöszülök 3701.
 megöszültem 3700.
 megötletett 3405.
 megötöm (fundo) 3372.
 megötöztetött 1784.
 megövedzem 2812.
 megpecsétlöm 4225.
 megragadom 1751.
 megrágalmozom 122.
 megragasztattatott 31.
 megrágtatott 1199.
 megrágalmozni 123.
 megrágotom 1402.
 megrántatik 2139.
 megrázattatott 185.
 megrázni 802.

- megrémülés 2463.
 megrendelöm 3735.
 megrettenteni 129.
 megrontom 1421., 4292.
 megrostálom 4443.
 megrökönyült 4026.
 megruglak 1632., 3485.
 megruházom 1250.
 megsarkalom 841.
 megsegítek 2708.
 megsértetött 1094.
 megsérti 3873.
 megsimitom 625.
 megsült 2251., 2307. stb.
 megsütöm 4225.
 megsüttetött 2306., 4224.
 megszabadítani 2268.
 megszabadítom 2318.
 megszabadítottatott 105.
 megszagatom 2146.
 megszántattatik 1817.
 megszántom 2067.
 megszáradt 2680
 megszeléditenye 4633.
 megszelésítettnek 1918.
 megszelésítettött 2560.
 megszelidítem 4635.
 megszelidítettett 4630.
 megszerzette magát 383.
 megszidalmaztattak 453.
 megszilidítettett 4630.
 megszokni 2330.
 megszomorító 1614.
 megszomorítottam 1613.
 megszomorodott 2439.
 megszoritani 2382.
 megszoritod 3252.
 megszoritom 333., 1432.
 stb.
 megszünöm 4490.
 megtéglázott 2844.
 megtemérdekedik 3555.
 megtemérdekődnek
 3552.
 megtemérdekülés 3547.,
 4232.
 megtemérdekültek 3548.
 megterhelöm 807.
 megtiltani 2100.
 megtiltom 1898., 2092.
 megtisztítom 64.
 megtöbbités 330.
 megtörtötött 2450.
 megtörtetik 338.
 megtöröm 1421., 2433.
 megtött 433.
 megtüzesítöm 3683.
 megtagadás 56.
 megtagadom 87.
 megtágítom 3562.
 megtalálni 2354.
 megtanítlak 710.
 megtanítom 360.
 megtanítottatott 4093.
 megtanulom 331., 335.
 megtartás 3813.
 megtartani 2289.
 megtartóztatom 110.,
 4490.
 megújítottatott 4351.
 megúnt 256.
 megutálás 42., 2239.
 megutáló 4095.
 megutalom 72., 79. stb.
 megütközöm 1053.
 megütöm 1053.
 megvájattatott 4110.
 megvájom 4170.
 megvakítom 4235., 4237.
 megválogatom 4443.
 megváltoztatom 1113.
 megváltozott 1122.
 megvarrott 286.
 megvékonyítom 2434.
 megveretött 652.
 megverlek 1455., 4066.
 megverni 2759.
 megvetem 41., 2238.
 megvetés 42.
 megvettetett 43.
 megvilágosítom 2624.
 megvilágtalanítani 4248.
 megviaszozás 4409.
 megvonattatott 131.
 megvonnya 61.
 megvonszom 111.
 mezze (mészga) 914.
 megyek 1863., 2081. stb.
 megyen 771., 3671. stb.
 megyök 1033., 2291.,
 2303.
 megyön 3671.
 méh (uterus) 4488.
 méh 1641., 1642., 1643.,
 3361.
 méhész 1644., 1649.
 méhes? 1644.
 méhfű 1646.
 méhkaptár 1012., 1013.
 méhkelence 1014.,
 1647., 2936.
 méhraj 1012.
 meleg 338., 1756. stb.
 melegedni 3511., 3541.
 melegítő 3546.
 melegítöm 3542.
 melegödöm 3543.
 melegség 673., 1748. stb.
 mell (pectus) 1266.
 (mellébe)-sívó 1445.
 mellébe zúgó 1445.
 mellé esöm 173.
 mellé hozom 1746.
 melléje 538.
 melléje csúszok 488.
 melléje fekszőm 399.
 melléje írom 1484
 melléje jegyzöm 1484.
 melléje mászkok 488.
 melléje megyök 841.
 melléje nevezöm 1485.
 melléje tenni 1665.

- melléje (terítőm) 2343.
 melléje teszem 2212.
 melléje teszöm 390., 402.
 stb.
 melléje tétettetött 1738.
 melléje veszöm 1039.
 melléje vetöm 395., 399.
 mellette 385., 471. stb.
 melle sívó 2380.
 méltó 1296., 2239.
 méltóság 426., 548. stb.
 mely 465., 766. stb.
 mély 1028.
 mellye ? = melléje 395.
 melyik 1120.
 mélység 81., 1021. stb.
 mélysgős 1134.
 menedék 4185.
 menedéklevél 1669.,
 4222.
 menés 193., 439. stb.
 menj el 1617., 1620.
 menjetök el 1618.
 ménló 425., 1710.
 menni 440., 1277. stb.
 mentés 1682., 2509.
 menny 1371., 4279.
 mennybe lakozó 4281.
 mennybeli 4280.
 mennydörgő 266.
 mennydörgés 3297.
 mennye 766.
 mennyei 686., 2352. stb.
 mennyire 475.
 mennykő 3053.
 menykői hal 1805.
 mennyütő kő 4417.
 mérés 622., 2487.
 mérész 1454., 2506.,
 2508.
 merészködöm 2504.,
 2671.
 merészség 2513.
 merészséggel 2507.
 mérges 1457., 3083.
 meritek 1794.
 meritő 2906.
 meritők 348.
 mérő 3190.
 mérőeszköz 1023.
 mérőistáp 1310.
 mérték 622., 1356. stb.
 mértékletes 108.
 mértékletesség 613.
 mesebeszéd 598.
 meseszerző 599.
 mester 291., 797. stb.
 mesterember 2103.,
 2692.
 mesterlövő 1896.
 mesterség 154., 701. stb.
 mesterségöcske 2096.
 mestör 2490., 2704.
 mész 903., 1944. stb.
 mészárlok 3964.
 mészáros 3188., 3233.,
 3965.
 mészárosság 3963.
 mészárszék 3220., 3959.,
 3962.
 mészből való 4331.
 mészégetés 4336.
 mészégető 3497.
 mészkemence 3496.
 messze 1157.
 messzebb 1237.
 meszelöm 3486.
 meszelt 3495.
 metélek 4305.
 metélés 4483.
 metélni 4033.
 metélöm 1348., 4246.
 metéltetik 4481.
 metéltetett 4503.
 metéltetött 4254.
 metés 1398., 4485.
 metni 1826.
 metszetett 4486.
 metszettettek 4488.
 mettetett 3066.
 mevet 773.
 mevetés 4186.
 mevetni 768.
 mevetség 1451.
 méz 301., 1574.
 mezei 844., 2152.
 mézga (megze) 914.
 mezeitelen 337., 567.
 mező 250., 775. stb.
 mezőföld 742.
 mezőőrző 3624.
 miatt 1142., 2377. stb.
 miatta 986., 2463.
 míglen 1077.
 Mihály 3937.
 mihely 2106.
 miképen 1137., 2860. stb.
 mikor 4625.
 mikort 2470.
 mind 528., 531., 540. stb.
 mind az hajáiglan 3796.
 mind eddiglen 269., 398.
 mindegyiglen 531.
 minden 87., 231. stb.
 mindenestől 367., 448.
 mindenfelől 1326., 1520.
 mindenkor 3083.
 mindkétfelőlnyitva 3111.
 mindkettő 621., 1219.
 minekelötte 1568.
 minket 1045.
 mint 2146., 2893. stb.
 mirigy 1701.
 miv 3983.
 mivelek 211.
 mivesember 2103.
 mocsársás 3910.
 mód 1905., 2461. stb.
 módra 3656.
 mogyaró 29., 2520.
 mogyorófa 4595.

- moh (mohó) 1297., 2539., 2572.
 moh 3790., 4629.
 mohón 2089.
 mohón való italú 3027.
 mohóság 1730.
 moit 260.
 moly 144.
 mondanak 2171.
 mondani 4381.
 mondás 1979., 1984. stb.
 mondatik 1363., 2621.
 mondatnak 3671.
 mondatattak 4151.
 mondék 857.
 mondhatatlan 3517.
 mondó 859., 1935. stb.
 mondok 856., 1156. stb.
 mondola 1264., 1265., 1359., 1360.
 mondolafa 1265.
 mondom 353., 4218.
 mondunk 858.
 mony 4080.
 monostor 1880., 2195. stb.
 mord 229.
 morzsalék 1376.
 mosadék 3594.
 mosdó 1776.
 moslék 3594.
 mosó 3015.
 mosolygok 2082.
 most 1115.
 mostan 1752., 2576.
 mozgatom 4646.
 mót 260.
 mulandó 3447.
 mulatóhely 1099.
 munka 345., 454. stb.
 munkálkodó 312.
 munkálkodom 211., 788.
 munkás 273., 274., 639.
 mureos 1067.
 muska 3023.
 muskotályszöllő 1651.
 mutató 1711., 4158.
 mutatók 3780.
 mű 589., 2646., 3983.
 műhely 2106., 2635.
 nád 2160., 2161., 2592., 2605. stb.
 nádas 3650.
 nádas hely 2162.
 nadrág 3526., 3527., 3533.
 nádszál 3469.
 nagy 341., 596. stb.
 nagyakarátú 1454.
 nagy barom 2963.
 nagy ételű 3331.
 nagy füllű 2657., 3819., 3826.
 nagy hajú 3793.
 nagy haláros 4513.
 nagy ház 2417.
 nagyitalú 1877., 3022.
 nagynász 1883.
 nagyobb 2313., 2492.
 nagyobbban 1302., 1342.
 nagyobbítom 2549.
 nagyon 471.
 nagy pofájúak 3343.
 nagyság 1341.
 nagyságos 2562.
 nagysok 3866.
 nagyszemű szöllő 3370.
 nagy szömöldökű 3175.
 nákül 4542.
 nála 2084.
 —nál kül 2568., 2575., 2577., 2582.
 Nándorfejérvár 896., 2937.
 nap (sol) 1686., 1748., 1756.
 nap (dies) 623., 1477. stb.
 napi 3059.
 napkeletszél 4183.
 naponként 4128., 4336.
 nász 1883.
 násznagy 1883.
 nátha 3256., 4107.
 ne 587.
 né 1283., 2566.
 né (név) 631., 759.
 nedves 1795.
 nedvesitem 2233.
 nedvesítőm 2676.
 nedvesített 1784.
 nedvesség 1701.
 negédség 2085., 2089.
 negédős 1352.
 négely 3446., 3458., 3459., 3832.
 négy 3094.
 négysegű 1553., 4008., 4656.
 nehéz 808., 1912. stb.
 nehezadni 808.
 nehezék 3492.
 nehezitem 3924.
 nehézség 1321.
 neje 2742.
 néki (ad) 699., 700.
 nékie irok 4096.
 neki hagyom 2469.
 nékiszólas 700.
 nékiszólt 699.
 neki tulajdonítom 1971., 2292.
 neköd 1255.
 nélkül 47., 100., 247., 267., 687., 2328., 2441., 2728., 2858., 4460.
 nekünk 656.
 nélkül 1626., 2722.
 —nél kül való? 1511.
 nem (non) 338., 773., stb.
 nem (genus) 1283.

- neme? = neve 231.
 nemes 3611., 4321.
 némi 1222., 1970. stb.
 némi nemű 338., 341.,
 704. stb.
 nem nyúlhatsz hozzája
 2231.
 nemtelen 74., 2441.
 nemű 338., 341., 704., st.
 nemzet 811., 972. stb.
 nemzetetett 4296.
 Néne 10.
 né-nem 1283.
 nép 726., 869. stb.
 népnek enyegetője 1868.
 név 231., 341. stb.
 nevededés 2700., 3855.
 nevededem 200.
 nevededni 191.
 nevedődés 2480.
 nevedődni 456., 2548.
 nevedődöm 1474., 2547.,
 4192.
 nevelek 2850., 3792.
 nevelni 943.
 nevelő 944., 2993.
 nevelőm 1131., 2485.,
 2547.
 neveltetnek 3277.
 neveltetött 1087.
 nevet 773.
 nevetés 4186.
 nevetni 768., 3432.
 neveltség 1451.
 nevezőm 1485., 1717.
 neveztetött 2205.
 nézek 2243.
 nézés 2242., 2244., 2370.,
 2662., 2666.
 nézem 2241.
 néző 2013., 2171., 2375.,
 2665., 3294.
 nézőhely 1334.
 nézők 2174.
 nincsen 2084., 4097.
 nincs visszája 2568.
 —nkéd, nkét 4071., 4404.
 nosza 770.
 nótáltatás 163.
 nótárius 3669.
 nő 1283., 3072.
 nőnye 130.
 nöstény 855., 2997.
 nöstényördög 1410.
 nössött 3072.
 nyáj 425.
 nyájas 1248., 1593., 2358.
 nyájaskodó 765.
 nyájaskodom 1249.
 nyájasság 3928.
 nyájasul 2087.
 nyak 2906., 3602. stb.
 nyakcsiga 4466.
 nyakába vettetett 2058.
 nyakvágó hely 3576.
 nyál 4616.
 nyalják 4136.
 nyár 669.
 nyári 670.
 nyáss 1248., 1593.
 nyáskodom 1249.
 nyátság 3028.
 nyássom 1302.
 nyavalya 638., 3465.
 nyél 2906.
 nyelöm 4140.
 nyelv 2984., 3082.
 nyelv (fű) 2062., 2063.,
 3193., 4475.
 nyereség 799., 2484.
 nyerni 2354.
 nyerög 2683.
 nyerök 1655.
 nyil (sors) 3849.
 nyil 2967., 3195., 4101.
 nyilallás 3894.
 nyilandó 1638.
 nyilás 1693., 4061.
 nyilván 412.
 nyilvánvaló 4460.
 nyilvánvaló hely 3966.
 nyilvánvaló peniten-
 czia 4001.
 nyirfa 3018.
 nyirom 2451.
 nyist (licium) 3085.
 nyitnya 2168.
 nyitom 1637.
 nyitva 3111.
 nyitattik 1638.
 nyitattott 2169., 4351.
 nyolczadvéka 2921.
 nyom 3136.
 nyomás 3882.
 nyomdok 3113.
 nyomni 3289., 3290.
 nyomom 3286.
 nyomnya 3479.
 nyomó 3285.
 nyomom 1753.
 nyomorgatni 1395.
 nyomorú 3467.
 nyomorúság 638., 3465.,
 3466.
 nyomorúságos 639.
 nyomos vizsla 3715.
 nyomott bor 3481.
 nyomott tej 2785.
 nyoszolya 2741., 2773.,
 3837.
 nyoszolyácska 1372.
 nyugodalmas 1467.
 nyugodalom 204.
 nyúlhaló 4025.
 nyulhatsz 2231.
 nyúfűreg. 3421.
 obruta 89.
 ocsmány 306.
 oda teszöm 1116.

- odu 4165.
 óh 2471.
 ok 247., 2410., 4215.
 okádó 1802.
 okát hozom 4216.
 okos 1973., 2359., 2361.,
 2363., 3550., 3938.,
 4180.
 okoskodás 893., 2385.,
 stb.
 okoskodom 4168.
 okosság 1982., 1983. stb.
 okot adok reája 4215.
 ok(-tábla) 928.
 oktalan 27., 3001.
 oktalan állat 3308.
 oktalanca 3006.
 oktatlak 4090.
 olaj 4004., 4010., 4260.,
 4625.
 olajfa 2738.
 olajos 1347.
 olajos négely 3832.
 olajörlö 3010.
 olajsöprű 1355.
 olajtörő 2907., 3010.
 Olaszország 2672.
 oldal 103., 1370. stb.
 olló 2544.
 ollólás 4483.
 olymint (quasi) 1124.
 ón 1114., 4043., 4146.
 ondok 2748.
 ondokság 945., 1071.
 óngolyóbis 4494.
 oltalmazás 4180.
 oltalmazni 2268.
 oltalmazó 274.
 oltalmazza 2612.
 oltalmazás 1682.
 oltalmazó 552., 553.,
 2269., 2275.
 oltalmazom 1124., 4168.,
 4178.
 oltalom 2240.
 oltár 1109., 1110.,
 1405. stb.
 oltárhoz hallgató 2171.
 oltármesterség 550.
 oltathatatlan 2181.
 oltoványos hely 1855.
 olvasó 3637.
 olvasó szék 1505.
 olvasztok 647.
 óra 397.
 oreza 3057., 3780.
 orezátlanság 2085., 2090.
 organa 1980., 2591.
 organasip 3748.
 oriás 341., 850., 4637. stb.
 oroszlan 855., 2003. stb.
 orr 563., 1801., 4003.
 ország 688., 691., 725.
 stb.
 orvos 1076., 1870.
 orvoslókönyv 1577.
 orvosmester 4567.
 orvosság 305., 1576. stb.
 orzó 7., 37.
 orzok 1408.
 ostorozlak 4066.
 ostorozom 719., 4246.
 ostorviselő 4065.
 oszlás 3067.
 oszlop 2874.
 osztani 3063., 3854.
 osztatott 2169.
 osztthatatlan 2457.
 osztó 645.
 osztogatom 2086.
 osztom 3107., 3933. stb.
 ótalom 274.
 ozsonna 1532.
 ő 1568.
 ök = ük 12., 2444.
 ökör 2041., 3317. stb.
 ökörbőr 3119.
 ökörhajtó 3322.
 ökörhús 3215.
 ökörn nyelv 2063., 3193.
 ökörpásztor 3214.,
 3224. stb.
 ölelés 1337.
 ölelni 3264.
 ölettetnek 3966.
 ölglyölitöttem 1664.
 öltöm 3780.
 öltözet 894., 1257. stb.
 öltöző 2045., 3246.
 öltöztetem 2030.
 öltöztetett 3115., 3371.
 stb.
 öltöztettek 3254.
 öltöztető 2032.
 öltöztetöm 3533.
 öltöztetött 901., 2403.,
 3690.
 ölyű 2383.
 önnön 2302.
 önnön törvényével élő
 2691.
 öntetett 3405.
 öntetik 1254.
 öntő 3266., 3740.
 öntöm 1066., 3372.
 öntöztetött 1784.
 ördög 1410., 2225., 3427.
 ördögös 1928.
 öregbed 2585.
 öregbedés 2486., 2700.
 öregben 2492.
 öregbik 1887.
 öregbik csillag 2341.
 öregbítés 1343., 2483.,
 2484.
 öregbitő 2481., 2489.
 öregbitöm 1339., 2485.
 stb.
 öregbitötte 2701.
 öregbítettett 2493.

- öregbített 2560., 2565.
 öregbülés 158., 326.
 öreg fejedelemség (monarchia) 1891.
 öresön 3909.
 ériteni 4033.
 őrizet 1262.
 őriző 553., 1260. stb.
 őrlő 3010.
 Örményország 2039., 2138.
 Örményországból való 2040.
 öröltetett 2525.
 örökké 680., 681.
 örökkévaló 680., 682., 687.
 örökkévalóság 681.
 örökség 501., 1059. stb.
 öröm 882.
 örömatya 1883.
 örömet 1060.
 örvendőzöm 1064.
 örvény 3926.
 örü 3766., 4088.
 örül 2538.
 örülj 2518.
 örülök 1734., 2518.
 őrző 3624., 4014.
 ős 10., 501. stb.
 ősvény 771., 439., 3557.
 ősz 2498., 2698.
 ősz 2499., 2699.
 ősztön 137., 3349.
 ősztövéredett 2377.
 ősztövéritenye 4283.
 ősztövéritőm 2678.
 összevegygyesítőm 2318.
 őszvegyítés 224.
 őszvér 3381.
 őszverakás 224.
 őszverakok 222.
 őszülők 3701.
 őszültem 3700.
 ötöm (contraho) 3780.
 öttetett 3405.
 öttetik 1254.
 öttő 3266., 3740.
 öttöm 1066., 3372.
 öttöztetett 1784.
 ötvös 1599., 2645.
 ötvösmester 1960., 1998. stb.
 ötvösmű 2646.
 öv 2813., 2814.
 övedzem 2812.
 övedzett 195., 2814.
 özönvíz 4092.
 özvegy 760.
 özvegyember 31421.
 pacsirta 872.
 pagyimontom 2179.
 pajta 3216., 3319., 3778.
 pajzs 1383., 1401. stb.
 pajzsos 4524.
 pakocsa 344., 4186.
 palást 1267., 4570., 4571.
 palástocska 1253.
 palacz 1400.
 pallér 1881.
 palota 2587., 2590., 2875.
 palotaőríző 2879.
 pap 1878., 2730.
 papfeleség 2742.
 papi 894.
 papi fejedelm 1876.
 papiros 3031., 3992. stb.
 papi süeg 1658.
 papmonya fű 954.
 papsüveg 3121.
 paracskó 3715.
 parancsolni 1042.
 parancsolok 1156.
 paraszt 74., 774., 825.
 parasztvas 851.
 paráznalkodó 1410.
 paráznalkodó hely 1700.
 parittyá 2786., 2791., 2802.
 parittyaberhe 3241.
 parittyás 2787.
 parlag 250.
 part 1142., 1755., 2770.
 patikás mester 2071.
 patkó 2734.
 patkolják 1393.
 patkoló mester 2735.
 pattantyú 2804.
 pattantyús mester 2805.
 pattantyúvonó 2041.
 patvarkodás 3590.
 patvarkodni 3577., 4230.
 patvarkodó 3593., 3929., 4209.
 patvarkodom 4218.
 patvaros 3591.
 pálcza 2749.
 pálma 4005.
 pálmagyümölcs 3927.
 pálmalevél 2774.
 pánczél 2960.
 pánt 3747.
 pápa 1707.
 pápaffi 3905.
 pápai szék 4123.
 pápai levél 3362.
 pára 1086., 1103.
 párlás 3256.
 párna 2882.
 párolkodni 892.
 párt 1124.
 pártáöv 2813., 2814.
 pásztor 566., 826. stb.
 pásztorság 564.
 pásztorságot tartok 3324.
 pásztoráska 4038.
 peczér 3003.
 pecsenye 2251.

- pecsét 519., 3879.
 pecsétlöm 4225.
 pecsétvas 4223.
 pedig 2685., 4548.
 példa 1583., 2222., 4552.
 példabeszéd 663.
 pellengérpiaç 3966.
 pelyvás 225., 228.
 penészles 3139.
 penig 4548.
 penitencia 4001.
 pénz 645., 646. stb.
 pénztartóház 646.
 pénzváltó 3625., 3637.
 perelnek 1214.
 perleni 4230.
 perlődöm 1016.
 piaç 1914., 1334., 3966.
 pihe 2194.
 pilis 4602.
 pincze 4301., 4302., 4304.
 pinczéhez látó 4303.,
 4307.
 pint 2713.
 pinz 653., 2222., 2253.,
 2630.
 pinztartóház 646.
 pinzváltó 3625., 3637.
 pipis 872.
 pipismadár 4041.
 piros 1853.
 pirrula 4103.
 pitvar 2418.
 piva 4456.
 pispank 3406.
 plántálok 2318.
 plebánosság 550.
 pocsaték 1067.
 pofa 3329., 3332. stb.
 pofás 3330., 3344.
 pogácsa 2722.
 pogány 2730., 2845.
 pohár 984., 3540., 3783.,
 4600.
 pók 1824., 1830.
 pókháló 1825., 4025.
 pokla 1778., 1779.
 poklosság 1809.
 pokol 860., 2529., 2829.
 pokolbeli 252.
 pokoli csillag 2371.
 pokrócz 1420.
 polyva 206.
 polyvából való 227.
 polyvás 212., 319.
 polyvázás 248.
 polyvázok 207.
 ponyva 4395.
 por 3487.
 porczogó 563., 4003.
 porkoláb 4057., 4064.
 porkolábság 4058.
 porocska 2457.
 poroncsolnya 1042.
 poroszló 162., 1706.,
 1716.
 poroszlóság 1708.
 potrohos 2607.
 potrok (= potroh) 18.
 pozsár 3986.
 pör 4210.
 pörbeforgó 4211.
 pörviselő 4209.
 pössöly 3808.
 prédikálószek 1218.
 prédikátor 3719.
 próféta 759., 1581.
 prókátor 274., 532.
 prókátorság 184.
 ptrücsök 4614.
 puha 791.
 puhaság 2737.
 pulya 2365.
 púpdenevér 1147., 2210.,
 3151., 3165., 4249.
 puszpáng 3406.
 pusztába lakó 1368.
 pusztábaremetesség 1369.
 puttonos kopasz 3585.
 puzdora 4101., 4582.
 püspök 1594.
 rab 3804.
 rabotálkozom 2715.
 rabotás 273., 2094.
 ragadom 1751.
 ragadozván 3987.
 ragaszkodni 392.
 ragaszodom 391.
 ragasztani 1665.
 ragasztatott 1718.
 ragasztom 402., 1504. st.
 ragya 651.
 raj 1012.
 rajta állanya 4283.
 rák 2544., 3673., 3899.
 rakás 187., 237., 543.,
 780., 785., 1557., 2060.
 rakás fa 3397.
 rakás fige 3927.
 rakásonként 223.
 rakató 547.
 rakatott 3281.
 rakattatott 4492.
 raknya 1764.
 rakó 3393., 4330.
 rakon 415.
 rakva 1177., 1178.,
 1604. stb.
 ráma 4438.
 ráncz 3780.
 ránczoltatott 3781.
 ránczos homlokú 366.
 rántatik 2139.
 rántogatni 802.
 rátott 2139.
 ravás 4369.
 ravasz 1981.
 reábocsátom 426.

- reábocsátnya 2294.
 reáengedek 2257.
 reáengedni 2261.
 reáengedők 1493., 2355.
 reáeröltetni 380.
 reáfördítom 537.
 reáfuvok 721.
 reáhadnya 2294.
 reáhagyom 1493.
 reáigyeközés 2442.
 reáigyeközöm 2435.
 reáirattatott 2205.
 reáitülöm 354.
 reája 321., 4215.
 reájutok 401.
 reákételenitem 2353.
 reám kételeníteni 1627.,
 1629.
 reálehellés 724.
 reámenni 470., 2168.
 reáomlok 489.
 reászorítom 2134., 2353.
 reászoríthatatik 2135.
 reászoríttatott 365.
 reáteritöm 2343.
 reávaló gondolat 203.
 reáválasztom 354., 2212.
 reáválasztattatott 365.
 reáváltoztatott 334.
 reávetöm 2469.
 rebegek 3153., 3169.,
 3170.
 rebegni 3152.
 rebegő 2777., 2789.
 récze 1388.
 réf 137.
 régi 1589., 1590., 4026.
 régiség 2415.
 régön való 1588.
 regulaélő 3724.
 rejtkehely 22.
 rejtem 4313.
 rejtés 4300.
 rejtőkhely 1684.
 rekedés 2128.
 rekedezve szóló 3205.
 rekedőző 2127.
 rekemez 2902.
 rekesztetött 1205.
 remes 1397.
 remetesség 1369.
 réműlés 2463.
 rend 1085., 1357.
 rendbeli 2894.
 rendelöm 3735.
 rendőlö sereg 295.
 repülök 1137.
 restelkedni 192.
 restség 255., 256. stb.
 rész 5., 562. stb.
 részeges 2760.
 részeges társ 2430.
 rét 1072.
 retek 2052.
 rettenetes 2463.
 rettentés 39.
 retez 4130.
 revideden 4485.
 réz 589.
 rézedény 593.
 rézfazék 597.
 rézkorsó 588.
 rivás 2865., 3919.
 rogya 651.
 rokon 415., 471.
 rokonság 715., 810., 3928
 -ról, -ről (-rul, -rül) 564.,
 810. stb.
 -ról, -ről : -rél 4361.
 romlás 1392.
 rontatott 1094., 2450.
 rontom 737., 1753., 4292.
 roppanás 2463.
 rosta 4450.
 rostálom 4443.
 rostély 3663., 3664.,
 3665., 4189.
 rostélyka 3675.
 rostélyonkénd 3664.
 rostélyos hely 3663.
 rostélyosul 3668.
 rovás 4369.
 rozsdá 651.
 rozsdás 654.
 rökönnyülés 3916.
 rökönnyült 4026.
 röpülök 2611.
 rövid 729., 1383. stb.
 rövid beszédű 3260.
 rövideden 4485.
 rövidedőn 492.
 rövid zsoltosmájú könyv
 3273.
 rúd 4002.
 ruglak 1632., 3485.
 rúgó 3503., 3504.
 ruha 71., 286. stb.
 ruhaőríző 3830.
 ruházat 1252.
 ruházok 1256.
 rút 306.
 sáfrány 1719.
 sáfár 1884., 4349.
 saját 1059.
 sajt 1360., 4019.
 sajtár 2906.
 sajtó 2762.
 saláta 231., 4625.
 salgó (fulgidus) 4585.
 sámolyszék 2388.
 sánta 3442., 4129.
 sár (morbi genus) 4574.
 sár 3136., 3145., 3166.
 saraglya 4447.
 sárga 4471., 4474.
 sárga szín 2163., 4412.
 sárgyurás 248.
 sarkantyú 3477.
 sarkoknakistenasszonya
 3913.

- sarló 2072.
 sarok 1632., 3476., 3897.,
 3906., 3977.
 sáros 1071., 4350., 4352.
 sároshely 65.
 sárszínű ember 4575.
 saru 3166., 3484., 3498.,
 3588.
 saruczövek 3531.
 sarus 3522.
 sás 3910.
 sásashely 3911.
 saskeselyű 1798.
 sátor 2598., 3457. stb.
 sátoros innep 4360.
 savanyitom 2229.
 savanyó 2227., 2228.
 savanyú 214., 226.
 seb 3674., 3789. stb.
 sebes hajtás 4101.
 sebgyógyító orvosmes-
 ter 4567.
 serfőző sajtár 2906.
 segéteni 1506.
 segíték 1473.
 segíteni 2709.
 segítő 2707.
 segítők 419.
 segítöm 408.
 segítségség 180., 418., 2706.
 2708., 2709.
 segítlek 2708.
 segítő 409.
 segítöm 407., 410.
 segítség 409., 411., 417.
 selyem 3202., 3203.,
 3207.
 selyemszaró féreg 3201.
 sellyel (= sellér) 499.
 sellyér 209.
 selyöm 3847.
 selypen szólni 2746.
 selypen szólok 2747.
 semmi 338.
 semmiérő 3176.
 semmirekellő 2779., 3400
 semmissé teszem 4032.
 séndés 575.
 seppedékös 1071.
 seprő 3488., 4039.
 ser 3161., 3265., 4456.
 sereg 258., 295. stb.
 seregenkénd 4125., 4126.
 seregenkéd 4071.
 seregönkénd 4127.
 sérelöm 947., 950.
 seres kenyér 4457.
 serfőző 3269.
 serfőző ház 3267.
 serkeverő lapát 3697.
 serpenyű 2139., 2141.,
 2166.
 sérti 3873.
 sérvés 4263.
 sétét 4242., 4474.
 sététség 523.
 sietek 205., 4275.
 sietnye 155.
 sietők 800.
 sikattyú 4642.
 sinagóga 1879.
 sindő 2427.
 sing 3061.
 siralmas 2416.
 síp 2591., 2593., 2851.
 stb.
 sípol 2594.
 sípolok 3468.
 sípos 2600., 2852., 4577.
 sípszó 2606.
 sisak 4024., 4037.
 sisakocska 4035.
 sívó 1445., 2380.
 sívölt 2593.
 sívöltő 2592., 2594.
 skorpió 4544.
 sódar 2054., 2055.
 soha 773.
 sok 281., 296. stb.
 sokadalom 825.
 sokáig 678., 1414.
 sókamora ispán 873.
 sokesztendős 1480.
 sokmagú 296.
 sokmagú szőlő 296.
 sokszóló 1946., 1978.,
 1989.
 sólya 2918., 4442.
 soldár 2054., 2055.
 sólyom 3863.
 soporlát 2595.
 sor 2873.
 sáska 233.
 sovány 186.
 soványobb 188.
 soványosság 190., 263.
 sümörgözött 3781.
 sümörködött 3667.
 sóprő 1030., 1355.
 sőt 481.
 sötét 1597., 1799., 2569.
 stb.
 sötétött? 4240.
 sőt inkább 481., 2695.
 sövény 4013.
 suporlát 2589., 3885.
 sutu 2762.
 süeg 916., 1658., 3795.,
 4645.
 sült 2251., 2307., 2386.,
 3386.
 süly 1082., 1397.
 süppedékes 1071.
 sűrű 2569.
 sűrű szakállú 2849.
 sütés 4229., 4231.
 sütő 2133., 2140., 4429.
 sütőház 4430.
 sütők 2322.
 sütöm 4225.
 sütővas 4223.
 süttetik 2139.

- süttetött 2306., 4224.
 süveg 1259., 1663. stb.
 süvölt 2593.
 süvöltő 2592., 2594.,
 2605.
- szabad 2691.
 szabad akarat 1838.
 szabadítani 2268.
 szabaditom 2318.
 szabnya 1764.
 zabom 327., 1761.
 zád (száj) 1425.
 szagatni 2170., 2522.
 szagatom 2146.,
 2521. stb.
 szagatván 3987.
 záj 3256.
 szakadás 120.
 szakács 1097., 1872.,
 1884.
 szakács-asztal 5.
 szakáll 1034., 2660. stb.
 szakállborotváló 2848.
 szakállka 2854.
 szakállós 2831., 2832.,
 2842.
 szakálltalan 2849.
 szakasztatott 3066.
 zál 3469., 3520.
 szalad (brasilium) 3265.
 szaladóttóház 3266.
 szállag 1579.
 szállás 4015.
 szálló 2770.
 szállott 810.
 szalmavágó 2072.
 szalmasüveg 2811.
 szám 2024., 3564.
 zamár 2207., 2209. stb.
 zamárból való állat
 2217.
- (zamar)bőr 2217.
 (zamar)csont 2217.
 zamárhajtó 767., 803.
 zamárhús 2217.
 zamártövis 139., 244. st.
 számkivetött 2349.
 számlálás 3490.
 számlálni 1512.
 számlálom 4365.
 számot vetők 3506.
 számszerigy 2795.
 számvetés 2017.
 számvető 1079., 3507.
 számvető pénz 3491.
 zándok 970., 1469.
 zántani 1817., 1842.
 zántó 845., 1840. stb.
 zántó eszköz 1827.
 zántó föld 843.
 zántok 211., 2086. stb.
 zántom 2067.
 zapu 2125.
 zaru 3360.
 zár (calvus) 176.
 zár 3520., 4546.
 zarádok 1924.
 zarádt 2680.
 zarásttó hely 3960.
 zaráz 1557., 1919. stb.
 zaráz fa 143.
 zaráz fige 4000.
 zarázföld 2023.
 zarázság 1921.
 zargolyóbishajtó bogár
 3421.
 zaráhomlokú 176.
 zaráhordó saraglya 4447.
 zarány 864., 866., 868.,
 869., 939.
 zarányas 870., 933., 982.,
 998.
 zarányas egér 4249.
 zarányul vettetött 868.
 zaráz 3201.
- zaru 3435.
 zaru bogár 3421.
 zaru csatorna 1778.
 zarusinú 3315.
 zaru 3011., 3052., 3378.
 zaruvas 4469., 4470.,
 4507.
 (zaruvas)bőr 4465.
 zaruvasfő 3311.
 zaruvasfő 4465.
 zaruvasfő 4392.
 zaruvasnyelv 4475.
 zaruvas 1690., 3996.
 zaruvas szólni 1628.
 zaru 3135., 4398. stb.
 zaru 4400.
 zaru ember hadnagya
 4402.
 zaru 4015.
 zaru-zaru ember 4403.
 zaru 4401.
 zaru 183.
 zaru 3299.
 zaru 653.
 zaru 2659., 4384.
 zaru 1718.
 zaru 4008., 4622., 4656.
 zaru 1435., 1442.
 zaru 1694., 3657. st.
 zaru 1695., 1698. stb.
 zaru 3020.
 zaru? 653.
 zaruvalott 652.
 zaru 1344.
 zaru (natrum) 742.
 zaru (kern, nucleus) 184.
 zaru 184., 1019., 1218.,
 1505. stb.
 zaru 1866., 1892. stb.
 zaru 2717., 3106.
 zaru 3919.
 zaru 3919.
 zaru 2648.
 Szekesfejvár 895.

- szekfü 1719., 3612., 3971.
székhely 2511.
székre idézlek 4647.
szekrény 1858., 1864. st.
székláb 2388.
szél 1136., 1545. stb.
szeléd 3760., 4174., 4632.
szeléditenye 4633.
szelencze 875., 877., 3888.
szeléndek 3715.
széles 1340., 2221. stb.
szélesítés 1343.
szélesítőm 1339.
szélesítettnek 1918.
szélesítettött 2560.
szeleskedem 2758., 2763
szeleskedni 2757.
szélesség 1341., 1345. st.
szélesvasú tör 4294.
szelid 4631.
szeliditem 4635.
szelidítettett 4630.
szelős 880.
szem 253., 258. stb.
szembe 779.
szembeacsógok 779.
szemfényveszés 2656.
szemfényvesztés? 2656.
szemed szőre 4669.
személy 1267., 2981.
szemem fénye 4240.
szemét 945.
szemetes 225.
szemnek fénye veszése
276.
szemöldök 3175.
szén 3889.
széna(vágó) 2072.
szénégető 3887.
szent 541., 796. stb.
Szent Ágoston doktor
2563.
szent állat (res sacra)
3706.
szentegyház 1378., 2896.
szentegyházoltalmazó
554.
szentegyházöriző 2879.
szentegyházszerző 547.
szentelem 2976.
szentelés 1709.
szent életű 4272.
szentelő fa 2235.
szentgyörgyhava 1750.
szentgyörgyköve 875.
szentháromság 762.
szenthely 2555., 3515.
Szent Illés 2730.
szentírás 793., 797.
Szent Klára 2935.
Szent Mihály lova 2741.,
3837.
szentölöm 3735.
szentszók 3515.
szenvedek 946.
szenvedettség 109.
szenvedhetlenség
1624.
szép 1100., 2216. stb.
szépecske 2944.
szépen 744.
széplő 4496.
széplőtelen 4078.
szépség 3515.
szépszavú 1980.
szerecsen 690.
szerecsendióvirág 3972.
szerecsenország 691.
szerecsön 579., 689.
szerecsönország 688.
szerelem 1154., 1182. stb.
szelmes 1154., 1300.
szelmesképen 1293.
szerelem 706., 710., 764.
1178., 1286., 1292.,
1315.
szerecsen 483., 2667. stb.
szerecsétlenség 4085.
szerént 19., 443., 539. stb.
szeress 1152.
szeretendő 1151., 1296.
szeretendőm 1246.
szeretés 1162., 1190.
szeretet 293., 764. stb.
szeretek 1148., 1287. stb.
szeretni 584., 1175.
szeretnye 1189.
szerető 1161., 1180. stb.
szeretőm 343.
szeretném 1296.
szereznek 3374.
szereztetött 1441.
szereztetetött 636.
szerint 464., 663.,
1461. stb.
szerkesznye 447.
szerszám 1775., 2218. stb.
szertartás 3723.
szerte 4092.
szertelen 1208., 1731.
szérű 1914., 1916., 1917.,
4668.
szerzek 3951., 4050.,
4618.
szerzem 1715., 4403.
szerzeni 1042., 2069.,
4358.
szerzenye 1764.
szerzés 1472., 3451.,
3731.
szerzet 1696.
szerzetehagyott 1695.,
1698., 3676.
szerzetes 4341.
szerzetőhely 2555.
szerzett 2769., 3398. stb.
szerző 547., 558. stb.
szerzőmestőr 2704.
szidalmas 3430.
szidalmasság 2972.
szidalmazok 1124.
szidalom 2441.

- sziget 2603., 2881. stb.
 szigony 3050.
 szij 1237., 1281.
 szíjgyártó 1140.
 szikla 4048., 4639.
 szilettetett 4296.
 szilidített 4630.
 szín 1222., 1799. stb.
 szín (superficies) 1346.
 színadó festék 4468.
 szinméz 301.
 sziriabeli 2729.
 szítálok 2432.
 szítáló ráma 4438.
 szitják 2091.
 sziv 3896.
 szíú 4494.
 szíus 1239.
 szivefájó 3895.
 szivfájás 3894.
 szó 163., 1628. stb.
 szokás 2331., 3425. stb.
 szokatlanság 2840.
 szokmány 4499.
 szokni 2330.
 szoknya 2124., 3788.,
 4561.
 szokott 1034.
 szoktalan 117., 118.
 szoktatás 2331.
 szoktatott 2329.
 szől 1948.
 szólás 700., 1508. stb.
 szolga 413., 1200. stb.
 szolgálat 1393., 1552. stb.
 szolgált 119., 3611.
 szolgált asszonyember
 2319.
 szolgáltok 1381.
 szolgálóleány 119.,
 765. stb.
 szolgáltatlak 2316.
 szolgáltató 421.
 szolgáltom 167.
 szólni 1628., 2746. stb.
 szóló 244., 859. stb.
 szólok 468., 1976. stb.
 szólt 699.
 szólva 106.
 szomjúság 3385
 szomorító 1614.
 szomorítottam 1613.
 szomorodom 1246.
 szomorodott 2439.
 szomorú 568., 769. stb.
 szomorúan 571.
 szomorúság 252.,
 256. stb.
 szomszédos 210.
 szónak felemelése 2099.
 szónak nótáltatása 163.
 szónak téröngetése
 3729.
 szopó 3178., 3861.
 szoptató 944.
 -szor, szer: -szer
 4401.
 szorgalmatos 1602.
 szorgalmatosság 215.,
 293. stb.
 szorgalmaztatlak 1396.
 szoritani 2100., 2382.
 szorító 1422.
 szorítod 3252.
 szorítom 1859., 2134. stb.
 szoríthatatik 2135.
 szorítottatott 334.
 szoros 1426., 1431. stb.
 szorosság 1433.
 szószólás 184.
 szószóló 532.
 szócske 3299.
 szókök 4493.
 szálló 296., 1557. stb.
 szállóbujtás 2934.
 szállófakadás 3225.
 szállófü 3226.
 szállómag 239., 253.
 szállószem 253., 3227.
 szállóvessző 3288.
 szőr 3794., 4667., 4669.
 szőrimeg 4664.
 szőröcske 2644.
 szőrös hirnó 3630.
 szőtt 2847., 4395.
 szövetnek 4411.
 szűféreg 3149.
 szukmány 4499.
 szűnyog 3348.
 szűnyogháló 3847.
 szurdok 1435.
 szű 3896.
 szűefájó 3895.
 szűfájás 3894.
 szűgyelő 1538.
 szükség 2966., 3939. stb.
 szülés 4531.
 születés 2613.
 születött 2576.
 születtetöm 471.
 születtetett 3073.,
 3076. stb.
 születtetött 811., 2371.
 szüllek 1003.
 szülő 4531.
 szülöttem 1007., 1010.
 szült 3110.
 szűnetlenvaló 2287.,
 2300.
 szűnöm 4490.
 szűtelen 211.
 szürke szín 4601.
 szűrő 3599.
 szűrű 1914., 1916.
 szűrttisztító 1917.
 szűz 1259., 1936., 3706.
 tábla 5., 928., 4415.
 tábor 4068., 4074.
 táborjáró hely 2598.

- táborat járok 4069.
 tag 812., 2108. stb.
 tág 1340.
 tagadat 19.
 tágasság 1341., 1349.
 tágítom 1339., 3562.
 tagonként 2145., 2146.
 tagos 2147.
 tajték 740., 742., 3366.
 takarás 149., 1478.
 takarmány 940.
 takony 563.
 tál 1133., 1139., 1376. st.
 talál 1973.
 találni 2354.
 találtatik 932.
 taliga 3071., 3118. stb.
 talp 3480., 3747., 4232.
 támadás 4531.
 támadni 78., 470.
 támadok 471.
 támadott 811., 947.,
 1581.
 támasz 487.
 támasztom 2466.
 tanács 2206., 3825., 4358.
 tanácsadó 2299., 3936.
 tanács egyik 2206.
 tanácsház 2511., 2558.,
 3827.
 tanácsos 1677., 2640.
 táncz 4579.
 tánczolkok 1734., 4493.
 tanítás 4091., 4113., 4134.
 tanítlak 4090.
 tanító 4362.
 tanítottatott 2107., 4093.
 tanó 1564.
 tanólas 2017.
 tántorgani 3152.
 tanú 1566.
 tanúllok 1565.
 tanult 935.
 tanúság 3759., 4134.
 tapasztalni 2412.
 táplálás 979., 1004.
 táplállak 1003.
 táplálni 943.
 táplálom 1131.
 tápláltatott 1087.
 tapsolok 1734.
 tárház 2588., 2651., 4301.
 tarka kigyó 304.
 társ 931., 1679., 2430.
 társ az tanácsban 2206.
 társod 2320.
 társólkodtatom 2196.
 társólkodtatni 484.
 tartani 943., 2289.
 tartás 3813.
 tartatik 1143.
 tartatnak 3277.
 tartatott 1087.
 tartják 1553.
 tartlak 1003.
 tartó 542., 944. stb.
 tartok 1697., 3324.
 tartom 1131., 1447.
 tartomány 1765., 1791. st.
 tartozó 189.
 tartóztatom 4490.
 táská 4038.
 tavasz 1574.
 tavernás 4349.
 tavészni 2580.
 távol 114.
 távolállok 2347.
 távolvetóm 1859.
 távoznya 1015.
 távoztasd el 2123.
 távoztatom 1859., 1862 st.
 távozzál el 1617.
 távullenni 50.
 távulvaló 100.
 távulvetem 41.
 teendő 3839.
 tegez 4582.
 téglázott 2844.
 tehenszopó kigyó 3178.
 tehénvágó 3234.
 teherviselő 2871.
 tehetők 629.
 tehetség 630.
 tej 58., 1360., 2785.
 tejendő 3839.
 tekenő 3815., 4447.
 tekergés 3601.
 tekerni 394.
 tekerő 879., 963.
 tekervény 2795.
 tékozlás 62., 2309.
 tékozló 2223., 2782.
 tekönő 1133., 1139.
 telhetetlen 983., 2456.
 stb.
 telhetetlenség 1216.,
 1731., 2473.
 téli 3314.
 teljes 1177., 1178. stb.
 teljesség 620., 852.
 temérdek ajakú 3296.
 temérdekedik 3555.
 temérdekednek 3552.
 temérdekezés 3547.,
 4232.
 temérdekeltek 3548.
 temérdők 2548., 2607.
 temetek 3395.
 temetés 3396.
 temjén 449., 4220.
 temjénező 2911.
 temjénöznye 449.
 temjénözök 450.
 temjéntartó 208.
 temlő 2211.
 templom 372., 541., 542.
 tengelic 244., 3904.
 tenger 676., 945. stb.
 tengeri csiga 3300.
 tengeri hal 3710.
 tengeri szálló 1719.
 tengör 632., 1136.

- tenni 414., 1156. stb.
 tennye 712., 2499.
 ténta 2098., 2404.
 téntafesték 2639.
 téntatartó 2405., 3462.
 tenyér 4562.
 tenyésző oroszlán 3936.
 tenyésztő 855., 2061.,
 2207.
 tépek 3952.
 tépni 758.
 tépőm 2521.
 tér 3833.
 térd 384.
 térdömet 384.
 térdre esnye 1758.
 terehviselő 2871.
 térengetni 430.
 terhelni 705.
 térítő 2537.
 terítőm 2343
 térítőm 2532.
 természet 1350., 1391. st.
 természet ellen élő
 4522.
 természettudó bölc
 3255.
 termett 1781., 3421.
 termőföld 4423.
 térti 4509.
 térők 464.
 téröngetés 3729.
 terült 4092.
 test 568., 720. stb.
 testamentom 47.
 testamentumtétlen 48.
 testi 1182., 2872.
 testős 3957., 3974.
 test szerént való 4158.
 tesztek 429., 3097., 3466.
 stb.
 teszem 2113., 2196. stb.
 teszlek 2990., 4455.
 teszök 417., 490.
 teszöm 390., 395., 517.,
 628. stb.
 teszöm 506.
 teteje 1346., 1645., 1658.
 stb.
 tétel 2978., 2979., 3105.
 stb.
 tétemény 270., 1979., 4087.
 tétetik vala 847.
 tétettetik vala 772.
 tétettetött 2321., 2696.
 tétettettek 2204.
 tétlen 48.
 tetszik 1621.
 tette 2966.
 tettetés 561., 1721., 4377.
 tettetni 2311.
 teve 3603., 4540.
 tevészni 2580.
 tevéző 3802.
 tévölygeni 28.
 tévölygő 2584.
 tézsla 4002.
 tik 1006., 2146.
 tikmony fejei 910.
 tikmonyszék 736.
 tikozlás 62., 2309.
 tikozló 2223., 2782.
 tiltani 2100.
 tiltom 1898., 2092.
 timár 1140.
 timármester 4431.
 timsó 1008.
 tingilicz 140.
 tinó 3351.
 tiszt 548., 550., 1483.,
 1492., 2021.
 tiszta 1009., 1914. stb.
 tisztán 412.
 tisztaságtartás 4282.
 tisztaságtartó 4077.
 tisztelet 3212.
 tiszteletes 1314., 4266.,
 4271., 4323.
 tiszteletesség 3516.
 tiszteletős 3572., 4077.
 4264.
 tiszteletősnek lenni 4310
 tiszteletösség 4270.
 tisztelkődő 551.
 tisztelőm 467.
 tisztesség 847., 1208. stb.
 tisztességkivánás 1207.
 tisztességtétel 4428.
 tisztító 1917.
 tisztítók 3952.
 tisztulás 1350.
 titkolni 1233.
 titkon 1861., 3596.
 titkon való 1675., 2696.
 titkos 1677.
 titkos tanácsos 2640.
 titok 1901.
 titokhely 372., 1607.,
 2608.
 tized 843.
 tizes tolvaj 2189., 4326.
 tó 1783., 2527., 3877.
 tobolyó 2744.
 toboz 235.
 tobzódás 2224., 4136.,
 4139.
 tócsa 1067.
 tok 3472.
 toll 1804., 2194., 3469.
 tollas 298.
 -tól(ő): -túl(ű) 51., 55.,
 61., 82., 1015. stb.
 tolvaj 2189., 4326.
 tombolni 3152.
 tombolok 1734., 4493.
 tompa 545., 3305.
 tompaság 546.
 tompa elméjű 2745.
 tompitom 546.
 tompult 545.
 torkos 1220. 2760., 3026.
 stb.

- torkosság 2737., 4081.
 torna 2052., 3912.
 tornász 2422.
 torzsa 4190.
 torzsán költ káposzta
 3009.
 továbbá 492., 4495., 4518
 tolu 3469.
 tő (acus) 287.
 tőbbítés 1343., 2492.
 tőbbítöm 2485.
 tőcske 320.
 tők 1955.
 tőke 300., 3445.
 tőkéletesség 474., 2292.,
 2439.
 tőkéletösség 528.
 tőled (twled) 44.
 tőlfá 2780.
 tőltök 1495.
 tőltözés 1666., 3925.
 tőmjén 449., 4220.
 tőmjénező 2911.
 tőmjénözni 449.
 tőmjénözök 450.
 tőmjéntartó 208., 235.
 tőmlő 1254., 2211.
 tőmlőcz 3890., 3891.,
 3892.
 tőmlőn járó 2189.
 tőnni 1091.
 tőr 259., 1380. stb.
 tőredelmes 2439.
 tőreködni 470.
 tőreködöm 1473.
 tőretött 2450.
 tőrettetött 1094.
 tőrköly 260.
 tőrlőm 4032.
 tőrní 2004.
 tőrő 2907., 3394.
 tőrök 518.
 tőröm 1753., 2433., 4292.
 törpe 2902., 4538.
 történek 179.
 történik 178.
 törtérendő 180.
 történet 2827.
 történnye 177.
 törvény 1565., 2691. stb.
 törvénybe (forgó) 4211.
 törvénybeli 1724.
 törvényhely 2511.
 törvénykődöm 4218.
 törvénykönyv 2558.
 törvényszerzés 1472.
 törvénytevő 274.
 tötte 2966.
 töve 4162.
 tövis 2912., 3903.
 törzsök 3445., 3478.,
 4162.
 trágár 2775.
 tráncsél 3471.
 trojabeli 591.
 trombita 3336., 3338.
 trombitálok 3337.
 trombitás 595., 641.,
 3340.
 trombitásmesterség 4576
 tóba 3338.
 tud 1097.
 tudás 2373.
 tudatlan 753., 842. stb.
 tudó 842., 3255.
 tudom 2292., 3549.
 tudomány 1079., 1882.
 stb.
 tudós 485., 1590. stb.
 tulajdonít 2084.
 tulajdonítani 2312.
 tulajdonítom 1971., 2292.
 stb.
 tulajdonkéznak írása
 2689.
 tulok 1006., 1078., 3351.
 tunya 791.
 tunyaság 2737.
 túrós éték 2144.
 tú 287.
 tűcske 320.
 tűrés 3409.
 tűrök (piramis) 3862.
 tűrök 1029., 1060.
 tűrve (implicans) 3769.
 tűz 2091., 2123., 2817.
 tűzes 3681., 3685.
 tűzes angyal 4547.
 tűzesítöm 3683.
 tűzes nyíl 3195.
 tűzes tolvaj 2189., 4326.
 tűzesvagyonok 3680., 3682.
 tűzhely 2091., 2914.
 tűzhordó serpenyű 2166.
 tűzke 4536.
 tűznek való edény 2754.
 tűyk 1006., 1078., 2146.
 — u, ú: — ó, ő 1949.,
 1980., 2984., 3062.,
 3074., 3094., 3100,
 3154., 3168.
 — ú, ü: — üvek 1573.,
 3805., 4671.
 udvarlónép 2026.
 udvarlóruha 71.
 ugar 1842.
 ugatni 2923.
 ugatnya 2917.
 ugmint 4519.
 új 812.
 új 3480.
 újolan való 3185.
 újonnal való 4339.
 újonnan való 3879.
 — ül (ól, adv) 888., 889.
 undok 2748., 2965., 4522.
 undokítani 493.
 undokság 945., 1071.,
 4355.

- unszolom 436.
 úr 1043., 1200 stb.
 úráldotta 2825.
 uram 457.
 uram irgalmazz 4596.
 urok (=hurok) 3840.,
 3874.
 úrtartó 2056.
 út 370., 439., 1426. stb.
 utálás 2239.
 útálatos 43., 113., 3422.
 útálatosság 2972.
 utáló 4095.
 utáalom 1632, 2237. stb.
 után 1115., 1116., 2252.
 stb.
 utána 1306., 4136.
 útavétött 1231., 4446.
 útavesztett 3444.
 útközepi 3141.
 útifű 2062.
 útinyszolya 2773.
 utolsó 2949.
 útonbúdosó 2584.
 útonjáró 1679.
 útonviselő 828.
 útra megyek 2081., 3596.,
 3597.
 útravaló 3374.
 útviselés 829.
 úszni 441.
 úsznya 1415.
 üdvöz légy 4526.
 ügy 4218. 4218.
 ük 12., 2444., 2567.
 ülnye 1756.
 ülj le 2297.
 ülő 2158., 2299.
 ülők 2296.
 ülő tőke 300.
 ültetés 2874.
 ümög 3615.
 ünnep 2053., 2743., 3928.
 4360., 4428.
- ünneplő 4428.
 ünneplőhely 2753.
 ünő 3318.
 üreg 1340.
 üres 1612., 4021., 4347.
 üresön 3909.
 üresitem 1591.
 üresség 2406., 4166.,
 4542.
 üríteni 4033.
 üröm 104., 2116.
 ürü 2904., 3766., 4088.
 ürüczáp 2995.
 üst 2166., 3508., 3509.
 üstök 1573, 3223., 3846.,
 4481.
 üstökös 236., 303., 4482.
 üszög 2462.
 ütés 1692.
 ütkezlet 3172.
 ütő 4417.
 ütőm 1053., 1673.
 üveg 3472, 4603.
 üveggosár 3473.
 üveglámpás 4621.
 üvegöcske 1347.
 üveg pohár 4600.
 üvöltés 1017., 4278.
 üvöltő 2782.
 üzés 1726.
 üzöm 1727., 1862. stb.
- vá, vé 970.
 vacsora 4332.
 vacsorálóhely 4333.
 vacsoráalom 4337., 4338.
 vad 74., 245., 844. stb.
 vadállat 3874.
 vadászás 3803.
 vadászó 3802.
 vaddisznó 1636.
 vadember 4407.
- vadfüge 3845.
 vadhim 1635.
 vadkan 1635.
 vadkecske 3773., 3775.,
 3872.
 vadnak (vannak) 683.,
 685., 1592., 3480., 4366.
 vadolás 3590.
 vadolni 3577.
 vadolnya 1863.
 vadolom 1971.
 vadon 2575.
 vaddkör 3317.
 vadretek 2052.
 vadtorma 2052.
 vágandó 4257.
 vágás 4175., 4245., 4257.,
 4478.
 vágatá le 2730.
 vagdalom 1348.
 vagdalt 4169.
 vágni 1826.
 vágó 294., 318., 2072.,
 3234., 3576.
 vágok 2192.
 vágom 1348., 3635.
 vágókés 2072.
 vágósék 3220.
 vagy (seu) 1732., 1901. st.
 vágyódom 1453., 2246.
 vágok 114., 491.,
 626. stb.
 vagyon (est) 1032., 1125.,
 1839. stb.
 vaj 3403.
 vájás 4166., 4171.
 vájáttatott 4110., 4254.
 vájó 2358.
 vájom 4170.
 vájott 4011., 4169., 4175.,
 4177.
 vak 4238.
 vakarom 3662., 4032.
 vakart 3166.

- vakká teszöm 4235.
 vakkégyő 4236.
 vakitom 4235., 4237.
 vakmerő 2513., 4095.,
 4464.
 vakseb 4617., 4618.
 vakszemű 3805.
 -val 893., 1378., 1982.,
 2234., 2759., 2817.,
 3409.
 vala 918., 4494. stb.
 valahányadrend 1085.
 valahányszor 988., 1084.
 valaholott 964., 977.
 valahova 538., 985., 987.
 valaki 414., 966. stb.
 valamely 986., 987. stb.
 valamelyfelől 995.
 valamennyére 4274.
 valamennyét 992.
 valamennyi 454., 904.,
 993. stb.
 valamennyikor 994.
 valami 258., 414. stb.
 valamikor 995.
 valamimemű 1914.
 válaszosképen 4489.
 választani 3289., 4358.
 választatott 942., 1789. stb.
 választom 2212., 2610.,
 4443.
 választómester 2635.
 választott 562.
 váll 2055., 3788.
 vallott 652.
 való 1118., 1119., stb.
 válogatás 4094.
 válogatom 4443.
 váltó 1999., 3625., 3637.
 váltott 3636.
 váltom 3596.
 váltóslag 1115., 1116.,
 1117., 2295.
 váltósság? 2395.
 változás 1127.
 változhatatlan 2426.
 változik 4144.
 változtatás 1118., 1119.
 változtatnya 2170.
 vándorló 1344.
 vánkös 2620., 4458.
 vannak 3480., 3493.,
 4366.
 vápa 2716., 3998.
 vápás 4166.
 var (Geschwür) 3709.
 vár (Burg) 1907., 2176. stb.
 váracska 1890., 2894.
 várás 1325., 1528. stb.
 várásnyi falu 4070.
 várás szolgája 1706.,
 1716.
 várattatnék 1568.
 varázslás 2050., 2173.,
 2662., 3948.
 varázsló 2013., 2057.,
 2550., 2663., 2664.
 (varázsló)ház 2172.
 varázslóhely 2172.
 varázslók 2174.
 varázsolás 605., 2551.,
 2666.
 varázsolnak 2171.
 varázsoló 606.
 varázsolok 2552.
 varázsos 2171.
 várbalakó 4057.
 varga 3500.
 vargafesték 2404.
 vargakés 1081.
 varjú 1147., 3167.
 város 1606., 1966. stb.
 varró 3244., 4484.
 vas 851., 2543. stb.
 vasajtó 648.
 vásár 838., 2349.
 vásárlóhely 3181.
 vasaskopja 2348.
 vasérc 649.
 vasfazék 3508., 3509.
 vasgani 3488.
 vaskalán 2914.
 vasköröm 3050.
 vaslágyító 3019.
 vasmacska 1385., 1386.,
 1389.
 vaspor 3487.
 vasszerszám 258.
 vasvilla 2091., 3050.
 vásott (fog) 257.
 vásottság 1182.
 vászon 2597., 2847. stb.
 vég 687., 4160., 4162.
 végezés 1839.
 végezetlen 1839.
 végezet 492.
 végezett 4358.
 végezött 1836.
 végiglen 528.
 véka 1690., 2020., 2125.,
 2921.
 vékony 1977., 3586., 3885
 vékonyitom 2434.
 vele 1237.
 veled 2254.
 vélekedés 667.
 vélekedés 1367.
 vélekedő 4034.
 vélem (censeo) 2975.,
 4357.
 véletelen 4035.
 velő 336., 374., 400.,
 4426., 4435.
 vélöm 2697.
 -vén 683.
 vén 3839., 3936.
 vénasszony 1498., 1600.
 vénbába 1496.
 vendégfogadó 3164.,
 4349.
 vëndel 309.
 venerékalkotók 997.

- (venerék)árulók 997.
 venni 2087., 2312. stb.
 vennyé 892., 1724., 2344.,
 3758.
 vénség 695., 1470. stb.
 vér 250., 338. stb.
 veréce 1580.
 vérejáró fű 4289.
 verekedés 3282.
 verem 1823., 2529., 4542.
 verem (quatio) 1734.,
 4652.
 veres 640., 3207., 3380.
 véres (farcimen) 3232.
 veres szoknya 2124.
 verés 888., 890. stb.
 verétkik 1353.
 verettetett 4503.
 verettetött 702.
 veríték 1353.
 verlek 889., 2913. stb.
 vermes 4169.
 vermes hely 4172.
 vermős 4166.
 verni 2759.
 verőcze 1580.
 verő 3261.
 verőfény 2457.
 veröm (atrum) 1597.
 veröm 719., 737., 4246.
 vérpécs 3123.
 verseknek istenasszo-
 nya 3947.
 versengők 4451.
 versenkődés 1214.
 versenkődnek 1214.
 versenkődöm 1016., 1124
 versenyes 1739.
 verset szerzek 3951.
 versfej 3853.
 vert olaj 4010.
 vesd el 44., 1619.
 vézés 4258.
 véső 4253., 4314.
 vész 1550., 1894
 vészecske 4012.
 veszedelem 3465.
 veszedelöm 638., 4085.
 veszek 1442.
 veszem 2080., 2230.,
 2542.
 veszés 276., 2656., 2731.,
 2843.
 veszik 1200.
 veszők 387., 628., 634.,
 1447. stb.
 veszöm 1210., 1336. stb.
 vessző 2913., 3288.,
 3473., 3877.
 vesszőzlek 2913.
 veszteg 1620.
 veszteglés 698.
 veszteglő 1358.
 vesztegségtartás 698.
 vesztett 3444.
 vesztöm 3984.
 vetek (semino) 2265.
 vétek (viciium) 3856.
 vetem 41., 2238.
 vétel 3865.
 vetés 2067., 4184., 4559.
 4565.
 vétetni 2983.
 vetettek 1040.
 vétettetött 1192.
 vetközöm 429.
 vétközöm 515.
 vetnek 3335.
 vető 3491., 3507.
 vetők 388. 3506.
 vétők (viciium) 3856.
 vetöm 393., 395., 1560.
 1859., 2469., 3562.,
 4133.
 vétött 4446.
 vett 2986.
 vettetett 2058., 3277.
 vettetött 185., 868.
 vettettek 453.
 vezér 566., 828.
 vezetéknév 816.
 vezető 2648.
 viadal 1413.
 viaskodás 819., 820., 836,
 2905., 4453., 4454.
 viaskodik 4444.
 viaskodó 827., 2413.
 viaskodom 831., 3596.,
 4451.
 viasz 4408.
 viaszáros 4410.
 viaszból való 4408.
 viaszos 4413.
 viaszostábla 4415.
 viaszozás 4409.
 vidám 786., 4264., 4266.
 vidámság 881., 882.
 vidd el 1619.
 víg 880.
 vigasságtévő asszony-
 állat 2601.
 vigasztallak 2990.
 vigyázás 1262.
 vigyázó 2421.
 vigyázok 1543.
 világ 2202., 3678.
 világi 4344.
 világos 1742., 3680.,
 3681., 3688., 3696.,
 4487.
 világosítom 2624.
 világosság 63., 103., 684.,
 1015. stb.
 világosságos? 1095.
 világszerzte 4092.
 világtalanítani 4248.
 villa 2091., 3050.
 villamás 4049., 4050.,
 4583.
 villongás 1193.
 villongó 1132., 1197.
 vinni 2270., 2541.

- vinya 3475.
 vinnye 2270.
 virág 299., 3972., 3975.
 virágvas 4314.
 virács 3270.
 virasztó 771.
 viselem 2771.
 viselés 829.
 viselnye 454.
 viselő 254., 828. stb.
 viselő asztal 4658.
 viseltetém 2649.
 viszek 824.
 viszem 1725., 2230. stb.
 vizített 2087.
 vizont 2395.
 vizontvaló jótétel 2978.
 viszöm 393., 1808.
 visszajá 2568.
 visszáltatás 2391.
 visszaérteni 102.
 visszafordult 117.
 visszaszülettetött 853.
 vitéz 652., 657., 2413.,
 3235., 559., 4480., 4662.
 vitézfiak 2860.
 vitézi 259.
 vitézi palást 4370.
 vitézlőruha 4569.
 vitollás 282.
 vitorla 1548., 1549., 1550.
 1667., 2118.
 vivás 4452.
 vivó 3007., 3631.
 viz 348., 885. stb.
 vizállás 3687.
 vizárok 1011.
 vizbelakó kégyó 4327.
 vízcepegés 4110.
 vizes 1795.
 vizes bor 2581.
 vízholdó 1777.
 vízholdó eszköz 1793.
 vízholdó temlő 2211.
 vízi 1284. 1787.
 vízi eb 4079.
 viziglen 540.
 vízi kigyó 1437.
 vizimalom 1806.
 vízmérő golyóbis 3191.
 víznek zsákja 4059.
 vizokádó 1802.
 vízrefőzés 1726.
 viztartó 1788.
 vízvesztötte föld 1072.
 vízvonó 1407.
 vizsla 3715.
 volt 3328.
 vonagatás 820.
 vonakodás 822.
 vonattatik 1548.
 vonattatni 941.
 vonattatom 706.
 vonattatott 3781.
 vonattattak 1040.
 vonni 445.
 vonó 1407., 2041.
 vonszok 3484.
 vonszom 111., 1046.,
 1047., 1126., 2468.,
 2610., 3662.
 vött 250., 2197., 2986.
 zab 2523., 2525.
 zabálás 1666.
 zabáló 1220., 2223.,
 3022., 3042., 3043.,
 3334., 4136., 4138.,
 4139.
 zabálódás 3925.
 zabálózás 4081.
 zabola 2524.
 zajgás 490., 2622.
 zajgó 1946.
 zászlót tartó 3634.
 zászlóviselő 1558., 1800.
 zeke 3124.
 zendülés 3185.
 zengés 2606., 3206., 3734.
 zengedezve (zenge-
 dezuee) 106.
 zérülés 3185.
 zöld 3842., 3969.
 zöldbéka 3470.
 zöngés 3206.
 zugás 1444.
 zugó 1445.
 zúzza 932.
 zsák 3374., 4059.
 zámoly 2388.
 zsellér, sellyel 209., 499.
 zsinvásár 2349.
 zsinagóga 1879.
 zsiros 375., 377.
 zsirosított 386.
 zsobrák 2745.
 zsold 2302.
 zsoldpénz 645., 657.
 zsolozsma 3273.

27/277

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine is incurred by retaining it
beyond the specified time.

Please return promptly.

